

อัปสรากลางไฟ: อัตวิสัย พื้นที่ และประสบการณ์ผัสสะ
ในชีวิตประจำวันของผู้หญิงบาร์ชาวกัมพูชา

โดย

นางบุษบงก์ วิเศษพลชัย

ดุขฎิณิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต

สาขาวิชามานุษยวิทยา

คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อภิสรากลางไฟ: อัตวิสัย พื้นที่ และประสบการณ์ผัสสะ
ในชีวิตประจำวันของผู้หญิงบาร์ชาวกัมพูชา

โดย

นางบุษบงก์ วิเศษพลชัย

ดุขฎิณิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต

สาขาวิชามานุษยวิทยา

คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

APSARA'S ORDEAL OF FIRE: SUBJECTIVITY, SPACE,
AND SENSORY EXPERIENCE
IN EVERYDAY LIFE OF CAMBODIAN BAR GIRLS

BY

MRS. BUSSABONG WISETPHOLCHAI

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY
IN ANTHROPOLOGY

FACULTY OF SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2015

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ดุขฎีนิพนธ์

ของ

นางบุษบงก์ วิเศษพลชัย

เรื่อง

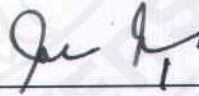
อัปสรากลางไฟ: อัถวิสัย พื้นที่ และประสบกการณ์ผัสสะ ในชีวิตประจำวันของผู้หญิงบาร์ชาวกัมพูชา

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา

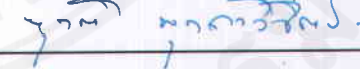
เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

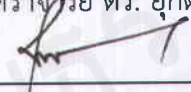
(อาจารย์ ดร. รัตนา โตสกุล)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

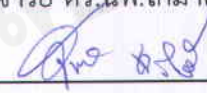
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุกติ มุกดาจิตร)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

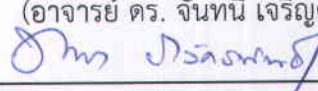
(อาจารย์ ดร. นพ.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

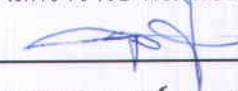
(อาจารย์ ดร. จันทน์ เจริญศรี)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. พวงทอง ภาวัตรพันธุ์)

คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ อุน)

หัวข้อคุณูปนิพนธ์	อัปสรากลางไฟ: อัตวิสัย พื้นที่ และประสบการณ์ผัสสะ ในชีวิตประจำวันของผู้หญิงบาร์ชาวกัมพูชา
ชื่อผู้เขียน	นางบุษบงก์ วิเศษพลชัย
ชื่อปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	มานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาคุณูปนิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุกดี มุกดาวิจิตร
อาจารย์ที่ปรึกษาคุณูปนิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร. นพ. โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ศึกษาอัตวิสัยของสาวบาร์กัมพูชาที่เกิดขึ้นภายในความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะ ในชีวิตประจำวันของสาวบาร์ชาวกัมพูชาผู้วิจัยใช้กรอบความคิดเรื่องอัตวิสัย (subjectivity) การผลิตพื้นที่ (production of space) ประสบการณ์ผัสสะ (sensory experience) ชีวิตประจำวัน (everyday life) เพื่อถกเถียงกับงานวิจัยเกี่ยวกับผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชาและที่อื่นๆ ในโลก ผู้วิจัยทำงานภาคสนามที่จังหวัดสีหนุวิลล์ ประเทศกัมพูชาเป็นเวลา 18 เดือน ตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ.2554 – วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2556 โดยในช่วง 6 เดือนแรกผู้วิจัยทำงานเป็นอาสาสมัครมูลนิธิศูนย์ธารชีวิตศรีชุมพบาลกัมพูชา (Foundation of Our Lady of Charity of the Good Shepherd in Cambodia) และในช่วง 12 เดือนหลังผู้วิจัยทำงานเป็นเลดีคนหนึ่งในบาร์ดอกกุหลาบย่านวิกตอเรียฮิลล์ จังหวัดสีหนุวิลล์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้หญิงบริการอย่างไม่เป็นทางการด้วยภาษาเขมร 49 คน และยังสัมภาษณ์ลูกค้าของบาร์วิกตอเรียฮิลล์ด้วยภาษาอังกฤษอีก 29 คน ผู้วิจัยมีบทสนทนาในชีวิตประจำวันกับทั้งผู้หญิงขายบริการซึ่งผู้วิจัยเองอาศัยอยู่และร่วมทำงานด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเดินทางไปยังหมู่บ้านของผู้หญิงขายบริการเหล่านี้อีกด้วย

ผู้วิจัยพบว่า อัตวิสัยของผู้หญิงขายบริการทางเพศถูกกำหนดขึ้นในพื้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตพื้นที่การขายบริการทางเพศและประสบการณ์ผัสสะ ที่ถูกกำกับด้วยโครงสร้างของจังหวัดในชีวิตประจำวัน และจังหวัดในชีวิตประจำวันนี้เองที่สร้างการดำเนินไปของโลกของผู้หญิงขายบริการทางเพศในแต่ละช่วงเวลาในแต่ละวัน ในแต่ละเดือน ในแต่ละปี การเกิดขึ้นซ้ำๆ ของจังหวัดเหล่านี้เองที่สร้างพื้นที่ของความเป็นปกติในชีวิตประจำวันที่ปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของผู้หญิงขายบริการ

ทางเพศขึ้นมาพร้อมๆ กันนั้น ในจังหวะของชีวิตประจำวันนี้เองที่การรับรู้ของประสบการณ์ผัสสะ การให้คุณค่าประสบการณ์ผัสสะและการฝึกฝนของประสบการณ์ผัสสะของผู้หญิงขายบริการทางเพศเกิดขึ้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสนอว่า ผู้หญิงขายบริการทางเพศเหล่านี้ระบุว่าตัวเองคือใครในพื้นที่การขายบริการทางเพศที่วิกตอรีฮิลล์ ได้ด้วยปฏิบัติการที่เธอสร้างขึ้นในพื้นที่นี้ ตลอดจนด้วยการให้คุณค่าและความหมายของประสบการณ์ผัสสะ อย่างไรก็ตามทั้งปฏิบัติการเชิงพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะที่เกิดขึ้นก็ถูกครอบงำด้วยจังหวะของวัน จังหวะของชีวิต จังหวะเหล่านี้เองก็เปลี่ยนแปลงเรื่อยมาในประวัติศาสตร์และบริบททางสังคมที่มีกระทำการของอำนาจในรูปแบบต่างๆ มากำหนด ไม่ว่าจะเป็นอำนาจจากภายนอกประเทศหรือภายในประเทศ ถึงกระนั้นก็ตาม ภายใต้โครงสร้างจังหวะที่ดูเหมือนครอบงำผู้หญิงบาร์และกตท๊อบเธอนี้ พวกเธอก็ยังสามารถเป็นผู้กระทำการได้ด้วยการสร้างปฏิบัติการในความสัมพันธ์แบบพิเศษกับอำนาจที่กตท๊อบอยู่อย่างสร้างสรรค์และเป็นไปได้

คำสำคัญ: อัตวิสัย พื้นที่ ประสบการณ์ผัสสะ ชีวิตประจำวัน ผู้หญิงบาร์ชาวกัมพูชา

Dissertation Title	APSARA'S ORDEAL OF FIRE: SUBJECTIVITY, SPACE AND SENSORY EXPERIENCE IN EVERYDAY LIFE OF CAMBODIAN BAR GIRLS
Author	MRS. Bussabong Wisetpholchai
Degree	Doctor of Philosophy
Major Field/Faculty/University	Anthropology Sociology and Anthropology Thammasat University
Dissertation Advisor	Assistant Professor Yukti Mukdawijitra, Ph.D.
Dissertation Co-Advisor	Komatra Chuengsatiansup, MD.,Ph.D.
Academic Years	2015

ABSTRACT

This dissertation examines Cambodian bar girl's subjectivity that emerges from relationships between sensory experiences and the production of space in the rhythm of everyday life. I employed the frameworks of subjectivity, production of space, sensory experience, and everyday life to dialogue with the ethnography of sex worker in Cambodia and worldwide. I conducted field research in Sihanoukville for eighteen months. At first, I worked as a volunteer at the Foundation of Our Lady of Charity of the Good Shepherd in Cambodia, a Catholic organization that provides help to children and sex workers, for six months. In another twelve months, I worked as a bar girl at Rose Bar. I conducted semi-structured interviews in Khmer with 49 bar girls and in English with 25 Victory Hill customers. I had daily conversations with the bar girls with whom I lived and worked. I also visited five bar girls' villages.

I find that the bar girls' subjectivity is constructed in the relationships between social space and sensory experiences, and these relationships are conditioned by the structures of everyday rhythm. This everyday rhythm creates the continuous world of the sex workers' lives on everyday, every-month, every-year basis. The repetition of these rhythms conditions the production of space in which

the spatial practices of the female sex workers have been emerging. Meanwhile, within these rhythms, the female sex workers learned, valued, and practiced the sensory experiences.

This dissertation argues that the female sex workers identify who they are in this Victory Hills sexual service space through the practices that they act within the space as well as through the way in which they value and give meanings to their sensory experiences. However, both spatial practices and sensory experiences are controlled by the rhythms of their everyday life and their whole life. These rhythms are subjected to changes within historical and social contexts that appear in various forms of international and domestic powers. Despite of those seemingly controlling rhythms and structures, these bar girls manage to be actors by constructing their own practices to deal with these dominant powers creatively and feasibly.

Keywords: subjectivity, space, sensory experience, everyday Life,
Cambodian bar girls

กิตติกรรมประกาศ

การอยู่ในวิชาชีพพยาบาลมาจนอายุสี่สิบกว่าปี ดำรงชีพทำมาหากินด้วยความรู้แบบวิทยาศาสตร์สุขภาพมาครึ่งชีวิตจึงมาเรียนด้านมานุษยวิทยา ทำให้การมาเรียนที่คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ราวกับการเดินทางมาสู่ดาวอังคาร องค์ความรู้มากมายด้านสังคมศาสตร์ ที่โถมทับเข้ามาสร้างความงุนงงสงสัยไม่เข้าใจจนถึงท้อแท้จนอยากจะเลิกเรียนหลายครั้ง แต่ความเป็นมนุษย์ที่เห็นอกเห็นใจมนุษย์ของผู้คนในคณะนี้เองที่ทำให้ยังกัดฟันเรียนต่อมาได้

การเลือกทำงานวิจัยที่ประเทศกัมพูชาเป็นความท้าทายต่อมาของผู้วิจัย แม้ว่าก่อนมากัมพูชา ผู้วิจัยจะได้เรียนภาษากัมพูชาจากโครงการอบรมภาษาและวัฒนธรรมเขมรสำหรับประชาชนทั่วไปหลักสูตร 48 ชั่วโมงที่ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากรมาแล้วก็ตาม แต่การนำมาใช้จริงในประเทศกัมพูชานั้นเป็นความยากลำบากอีกขั้นหนึ่ง โชคดีได้พบผู้คนที่ช่วยฝึกฝนผู้วิจัย จนสามารถฟังและพูดภาษากัมพูชาได้ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตตามลำพังในประเทศกัมพูชาได้ เป็นผู้ที่ถูกวิจัยขอขอบคุณเป็นกลุ่มแรก พวกเขาคือเด็กๆ ชาวกัมพูชา นักเรียนของผู้วิจัยในช่วงแรกที่ผู้วิจัยทำงานเป็นครูอาสาสมัครที่มูลนิธิศูนย์ธารชีวิตศรีชุมพบาล การมีใจเปิดกว้างและโอบอ้อมอารีของเด็กๆ ต่อครูต่างถิ่นที่สื่อสารภาษากัมพูชาแทบจะไม่รู้เรื่องอย่างผู้วิจัย ทำให้การต้องไปอยู่ต่างบ้านต่างเมืองเพียงลำพังท่ามกลางผู้คนที่ไม่คุ้นเคย ภาษาที่ไม่เข้าใจ ต้องจากลูกเล็กๆ 2 คนที่บ้าน และความสับสนของการเก็บข้อมูลภาคสนาม ที่ทำให้ชีวิตช่วงสองสามเดือนแรกที่สีหนุวิลล์ของผู้วิจัยแสนจะมีดมนกลับมีแสงสว่างขึ้นบ้าง นอกจากนี้ความเมตตาอันท่วมท้นของคณะซิสเตอร์และเจ้าหน้าที่มูลนิธิศูนย์ธารชีวิตศรีชุมพบาลกัมพูชา ก็เป็นอีกแรงพยุของผู้วิจัยผ่านพ้นช่วงเวลาที่ยากลำบากนั้นมาได้

เมื่อถึงเวลาที่ผู้วิจัย ตัดสินใจที่จะย้ายออกจากหอพักอาสาสมัครของมูลนิธิศูนย์ธารชีวิตศรีชุมพบาล ไปเช่าห้องอยู่กับสาวบาร์ที่วิกตอรีฮิลล์ความกังวลใจครั้งใหญ่ของผู้วิจัยก็เกิดขึ้นอีกครั้งโดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัย แต่เมื่อได้ไปอยู่กับพวกเธอจริงๆ และได้ทำงานในฐานะสาวบาร์คนหนึ่ง ผู้วิจัยก็ได้รับความเอื้ออาทรจากพวกเธอเท่าที่มนุษย์จะมีให้แก่มนุษย์ได้ ตั้งแต่การที่พวกเธอยอมรับผู้หญิงแปลกหน้า ที่ทำเรื่องไม่เข้าท่าหลายเรื่องอย่างผู้วิจัยเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม การอดทนตอบคำถาม เปิดเผยประวัติชีวิตให้ผู้วิจัยฟัง และการอนุญาตให้ผู้วิจัยได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในหลายๆ ช่วงเวลาสำคัญของพวกเธอ

ผู้วิจัยขอขอบคุณยายโกล แม่ที่มีหัวใจยิ่งใหญ่ของโสภา ที่กรุณาเรียกผู้วิจัยว่า “ลูก” และดูแลผู้วิจัยให้ความหวังใจดังเช่นเป็นลูกอีกคนหนึ่ง ขอขอบคุณโสภา จัน เรียน แลน ลินดา ลัดดา

กรง นัท เปรี๊ยว มกรา ลิซ่า มอม สัม บองกันและเลดี้บาร์ดอกกุหลาบทุกคน ผู้วิจัยขอรับรองว่าความเป็นเพื่อนของพวกเขาจะคงอยู่ตลอดกาล

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะซิสเตอร์และเจ้าหน้าที่มูลนิธิศูนย์ธารชีวิตพิทยา ซิสเตอร์มิเชล ซิสเตอร์กัญญาณีผู้ล่วงลับ ครูเพลิน และป้าติ่มที่ทำให้การเดินทางไปกัมพูชาในครั้งแรกเป็นไปได้ด้วยดี

เมื่อถึงเวลาของการเขียนวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ยุคติ มุกดาวิจิตร ที่กรุณาอดทนให้แนะนำผู้วิจัยในประเด็นที่ผู้วิจัยผิดซ้ำซาก สิ่งที่อาจารย์ได้สอนผู้วิจัยมากกว่าการเขียนวิทยานิพนธ์คืออาจารย์ได้สอนให้ผู้วิจัยเข้าใจว่า อะไรที่เรียกว่า “จิตวิญญาณของความเป็นครู” ขอขอบคุณอาจารย์รัตนา ไตสกุลที่ให้ความห่วงใยผู้วิจัยเสมอมาและกรุณาเดินทางจากประเทศญี่ปุ่นกลับมาสอบวิทยานิพนธ์ให้ผู้วิจัยที่ประเทศไทย ขอขอบคุณอาจารย์จันทนิ เจริญศรี ที่กรุณาให้คำแนะนำในการเขียนวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณอาจารย์พวงทอง ภวัครพันธุ์ ที่กรุณาอ่านวิทยานิพนธ์อย่างละเอียดและให้คำแนะนำในทุกประเด็นอย่างกระจ่างแจ้ง

อย่างไรก็ดีการเรียนปริญญาเอกของผู้วิจัยจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าไม่มีทุนจากโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ที่อาจารย์โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์กรุณาหยิบยื่นโอกาสได้รับทุนนี้ให้กับผู้วิจัย นอกจากนี้อาจารย์ยังเป็นผู้ที่อดทนหล่อหลอมผู้วิจัยจากพยาบาลที่ไม่มีความรู้ใดๆ เกี่ยวกับมานุษยวิทยา จนมาเป็นพยาบาล นักมานุษยวิทยา หรือเรียกได้ว่าอาจารย์คือคนให้กำเนิดชีวิตการเป็นนักมานุษยวิทยาของผู้วิจัย ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณอาจารย์อย่างสูงในกิตติกรรมประกาศนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านในคณะ ทั้งที่สอนและไม่ได้สอนผู้วิจัย ที่เปิดโลกใหม่ ความเป็นไปได้ใหม่ๆ ความเข้าใจใหม่ๆ ของชีวิตในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อันแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับวิทยาลัยพยาบาลที่ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกคนในคณะ พี่วิชัย พี่น้อย พี่สน นื่องหนึ่ง ที่ปฏิบัติหน้าที่มากกว่าแค่การทำงานในหน้าที่ แต่ทุกคนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้วิจัยในฐานะมนุษย์ที่เอื้ออาทรต่อกันเสมอมา

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย ครอบครัวของสามี ลูกๆ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้วิจัย หากไม่มีเขาคนนี้ผู้วิจัยมั่นใจว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่มีการเขียนสำเร็จ ขอขอบคุณในความอดทน การให้อภัย และความรักอย่างไม่มีเงื่อนไข เท่าที่ผู้ชายคนหนึ่งจะมีให้ผู้หญิงคนหนึ่งได้ ผู้ชายที่ยอมให้ภรรยาไปทำวิจัยในบาร์ ผู้ชายที่เลี้ยงลูก 2 คนตามลำพังได้อย่างสมบูรณ์แบบ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณวัชรพล วิเศษพลชัย สามีของผู้วิจัย ขอขอบคุณสำหรับทุกสิ่งทุกอย่าง และขอบอกว่าจะรัก “พีวีซ” ตลอดไป

นางบุษบงก์ วิเศษพลชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 อับสรากลางไฟ	1
1.1.1 ที่มา	1
1.1.1.1 การขายบริการทางเพศ	2
1.1.1.2 ผู้หญิงกัมพูชา	4
1.1.2 วัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย	5
1.1.3 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้	6
1.1.3.1 แนวคิดอัตวิสัย	9
1.1.3.2 แนวคิดเรื่องพื้นที่	13
1.1.3.3 แนวคิดเรื่องประสบการณ์ผัสสะ	15
1.1.3.4 แนวคิดเรื่องชีวิตประจำวัน	21
1.1.4 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
1.1.4.1 งานศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงขายบริการทางเพศ	26
1.1.4.2 งานศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชา	32
1.2 วิธีดำเนินการวิจัย	38

1.2.1	ขอบเขตในการศึกษา	38
1.2.1.1	ศึกษาชีวิตประจำวันของผู้หญิงที่ทำงานบาร์ในวิกตอรีฮิลล์	39
1.2.1.2	ศึกษาประสบการณ์ของผู้หญิงที่ทำงานบาร์ในวิกตอรีฮิลล์	39
1.2.2	การรวบรวมข้อมูล	38
1.2.2.1	การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร	38
1.2.2.2	การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์	39
1.3	เนื้อหางานวิจัยโดยสังเขป	41
บทที่ 2	พลวัตของการจัดการพื้นที่: ประวัติศาสตร์การขายบริการทางเพศในประเทศไทย	44
2.1	ประวัติศาสตร์ของพื้นที่การขายบริการทางเพศในประเทศไทย	44
2.2	การจัดการพื้นที่ด้วยการสร้างภาพตัวแทนของพื้นที่	58
2.2.1	ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ของแหล่งโรค	58
2.2.2	ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ	59
2.2.3	ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ที่แบ่งผู้หญิงไม่ดี ออกจากผู้หญิงดี	60
2.3	สรุป	61
บทที่ 3	พื้นที่การขายบริการทางเพศในสีหนุวิลล์: พื้นที่ของผู้หญิงขำขันหรือพื้นที่ของดอกไม้ล้ำค่า	62
3.1	สีหนุวิลล์: จากป่าโจรสลัดสู่เมืองท่องเที่ยวอันทันสมัย	62
3.2	วิกตอรีฮิลล์: ความมืดในความสว่าง ความสว่างในความมืด	73
3.3	โสเภณีและบาร์ดอกกุหลาบ	77
3.4	สรุป	81
บทที่ 4	จังหวะ: จังหวะชีวิตและจังหวะของเวลาในชีวิตประจำวัน	83
4.1	ชีวิตประจำวันของสาวบาร์	84

4.1.1 แรกเข้าพื้นที่	84
4.1.2 เสื้อผ้า หน้า ผม	93
4.1.2.1 รองเท้ายกกับสาวบาร์	93
4.1.2.2 ตัวเราและเงาในกระจก	97
4.2 จังหวะวันและจังหวะชีวิต	99
4.2.1 ชีวิตประจำวันของเลดี้	100
4.2.2 จังหวะวัน	105
4.2.3 จังหวะชีวิต	110
4.3 สรุป	117
บทที่ 5 ชีวิต: ผัสสะ ความเสี่ยงและการเอาตัวรอด	119
5.1 ประสบการณ์ผัสสะบนเรือนร่างของผู้หญิงขายบริการทางเพศ	120
5.1.1 ขอบ - เขต - ข้าม	120
5.1.2 เพศสัมพันธ์ที่ถูกกดทับของผู้หญิงขายบริการทางเพศ	124
5.1.3 รสสัมผัสและอารมณ์ทางเพศของเลดี้	126
5.2 กลิ่นของอันตราย	131
5.2.1 ไข้จุมกเตือนอันตราย	132
5.2.2 ยุทธวิธีการลดความเสี่ยง	134
5.2.2.1 ประสบการณ์ผัสสะของการเอาตัวรอด	137
5.2.2.2 ห้องเรียนชีวิตที่โต๊ะอาหารเย็น	138
5.3 สรุป	143
บทที่ 6 วาสนา: การแต่งงานของเลดี้กับเจ้าบ่าวชาวตะวันตก	145
6.1 วาสนา	146
6.1.1 สเรย์โค้ด โจนสเรย์ล่อ: ผู้หญิงไร้ค่าหรือลูกสาวที่แสนดี	148
6.1.2 งานแต่งงาน	152
6.1.3 เจ้าสาวผู้มีวาสนา	157
6.2 ปรปรวนบาร์ง: เมื่อเลดี้เป็นเมียฝรั่ง	160

6.2.1 โทงบวรั้ง: ลูกครึ้งฝรั้งกั้บความมันคงของแม่	160
6.2.2 ภารยาและถุงยงอนามั้ย	163
6.3 สรूप	166
บทที่ 7 บทสรूपของอัปสร่า	168
7.1 โครงสร้า้งที่กอดทั้บผู้หญิงข่ายบรการทงเพศ	170
7.2 จั้งหะของขีวิตประจ่าวันกั้บปฏิบัติการเซ้งพ้ันที่และประสบการณั้ฝั้สสะ	170
7.3 การให้คูนค่าและควมหมายของประสบการณั้ฝั้สสะกั้บการก่าหนดอั้ตวิสัย	171
7.4 อั้ตวิสัยและผู้กระท่าการของเลดี	172
7.5 บทส่งท่าย: อั้ปสร่ากล่างไฟ	174
รายการอ่า้งอึ้ง	177
ประวัตั้ผู้เขียน	198

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ภาพผู้วิจัยในฐานะเลดีที่บาร์ดอกกุหลาบ	41
3.1 ภาพหาดโอซีเดียมยามเย็น	69
3.2 ภาพร้านคาราโอเกะเขตเบงซาเบย	71
3.3 ภาพบาร์ในวิกตอเรียฮิลล์ในยามกลางวัน	76
4.1 ภาพที่ตั้งบ้านเช่าบ้านันทา และบาร์ดอกกุหลาบริมถนนเอกราช	86
4.2 ภาพบริเวณหน้าห้องเช่าของผู้วิจัย	87
4.3 ภาพการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พื้นห้องจัน	90
4.4 ภาพการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พื้นห้องโสภา	90
4.5 ภาพเลดีบาร์ดอกกุหลาบในเวลาทำงาน	95
4.6 ภาพหุ่นขี้ผึ้งทหาร UNTAC และ “สเรยแท้กซี่”	96
4.7 ภาพเลดีบาร์ดอกกุหลาบกำลังรับประทานอาหารเย็นด้วยกัน	105
4.8 ภาพเลดีบาร์ดอกกุหลาบกำลังหยอกล้อกันในช่วงที่ไม่มีลูกค้า	115
5.1 ภาพเลดีบาร์ดอกกุหลาบกับบริเวณด้านหน้าของบาร์	126
5.2 ภาพเลดีบาร์ดอกกุหลาบบนตักของ “บอง” คนหนึ่งที่เธอเกิด “ฟิลลิ่ง”	131
5.3 ภาพการยื่นรอยเรียกลูกค้าที่หน้าบาร์ดอกกุหลาบของเลดี	139
5.4 ภาพวงสนทนาหน้าบาร์ดอกกุหลาบของเลดี	143
6.1 ภาพงานแต่งงานของจันกับจอนห์ในวันที่สอง	153
6.2 ภาพจันและเพื่อนๆ เลดีจากบาร์ดอกกุหลาบ	156
6.3 ภาพงานเลี้ยงแบบตะวันตกในงานแต่งงานของจัน	157
7.1 ภาพกรอบแนวคิดของวิทยานิพนธ์	169

บทที่ 1

บทนำ

1.1 อัปสรากลางไฟ

1.1.1 ที่มา

เมื่อพระอาทิตย์ลับขอบฟ้า ความมืดโอบล้อมมาปกคลุมย่านวิกตอรีฮิลล์ พื้นที่ของย่านท่องเที่ยวยามราตรีอันมีชื่อเสียงในหมู่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ในจังหวัดสีหนุวิลล์ ประเทศกัมพูชา แสงไฟจากหลอดนีออนก็เริ่มถูกเปิดขึ้นทีละจุด ทีละจุด ทั้งจากบ้านเรือนผู้คน ร้านอาหาร ร้านค้า และจากบาร์ที่เปิดให้บริการอยู่อย่างมากมายในย่านนี้ แต่เมื่อเวลาล่วงเลยเข้าสู่ยามราตรีมากขึ้นๆ แสงไฟจากบ้านเรือนก็เริ่มดับลงทีละดวง ทีละดวง ยิ่งเหลือก็เพียงแสงไฟจากย่านบาร์เท่านั้นที่ยังส่องแสงสว่างไสวมองเห็นชัดเจนท่ามกลางความมืดรอบข้าง

ผู้วิจัยนั่งอยู่บนเก้าอี้หวายหน้าบาร์ดอกกุหลาบ¹ หนึ่งในบาร์ 21 แห่งของย่านวิกตอรีฮิลล์ ช่างๆ จันอดีตเลดีบาร์ดอกกุหลาบ “เลดี้” เป็นคำที่ผู้หญิงที่ทำงานในบาร์ย่านวิกตอรีฮิลล์นี้ใช้เรียกตนเอง ในที่แห่งนี้มันจะเป็นความหมายบางอย่างยิ่งหากคุณเรียกพวกเธอว่า “สาวบาร์”

แสงไฟจากหลอดนีออนสีส้มในบาร์สอดส่องอาบร่างของเรา 2 คนจนดูราวกับนั่งอยู่ในกองเพลิง รอบข้างครึกครื้นไปด้วยเสียงเพลงภาษาตะวันตกจังหวะเร้าใจ เสียงพูดคุย เสียงหัวเราะ รวมทั้งเสียงรถยนต์ที่แล่นผ่านไปมาบนถนนสายเล็กหน้าบาร์ดอกกุหลาบเป็นระยะๆ กลิ่นข้าวที่หุงสุกใหม่ๆ กลิ่นอาหาร ทั้งปลาทอด แกงกะทิ และน้ำพริกชนิดต่างๆ ลอยมาจากร้านขายข้าวราดแกงของที่อยู่ติดกับบาร์ ผสมกับกลิ่นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลิ่นน้ำหอมที่เจือผสมด้วยกลิ่นจากเรือนกายของผู้คนกลายเป็นกลิ่นที่จุมูกผู้วิจัยคุ้นชินในทุกเมื่อเช้าวาน

จันหยิบโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ล่าสุดออกมา เพียงสัมผัสหน้าจอเบาๆ ภาพของเธอที่ถ่ายในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ทั้งในประเทศกัมพูชาและต่างประเทศ ก็ปรากฏแก่สายตาผู้วิจัย เมื่อมือของเธอเคลื่อนไหว สร้อยข้อมือทองคำเส้นใหญ่ที่ข้อมือของเธอก็สะท้อนแสงไฟสีส้มเป็นประกายวาววับ เธอเอียงหน้าน้อยๆ ขณะชี้ชวนให้ฉันดูภาพในโทรศัพท์มือถือพร้อมทั้งเล่าให้ผู้วิจัยฟังถึงสถานที่ต่างๆ ในภาพ

เมื่อ 6 เดือนก่อน จันยังเป็นหนึ่งในเลดีเก็บบสิบห้าคนที่ทำงานที่นี่ แต่หลังจากเธอพบรักกับจอห์นหนุ่มใหญ่จากประเทศนอร์เวย์ ชีวิตของจันก็เปลี่ยนไป เธอซื้อรถมอเตอร์ไซค์คัน

¹ ชื่อบาร์และชื่อบุคคลในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นชื่อสมมุติเพื่อปกปิดตัวตนของผู้ให้ข้อมูล

ใหม่ เธอย้ายออกจากห้องเช่าที่เข้าร่วมกับเลดี้บาร์ดอกกุหลาบอีก 2 คนไปอยู่บ้านหลังใหญ่ที่เขาซื้อให้ เธอหยุดทำงานที่บาร์เพื่อไปดูแลคนรักชาวนอร์เวย์ และวันนี้เธอมาที่บาร์ดอกกุหลาบเพื่อแจกการ์ดงานแต่งงานของเธอกับเขาที่จะมีขึ้นในอีกสามอาทิตย์ข้างหน้า

ฉันมีความสุขกับการจัดงานแต่งงานของเธอมาก เธอบอกผู้วิจัยว่า แม้ว่าจะงานแต่งงานตามประเพณีของชาวกัมพูชาที่จัดกันถึงสามวันจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก แต่คนรักชาวนอร์เวย์ของเธอก็ยินดีจ่าย แม่ของเธอที่ทำงานเป็นคนรับใช้ครอบครัวคนสนิทนักการเมืองในพนมเปญก็รู้สึกภาคภูมิใจในวาสนาของลูกสาวมาก เพื่อนๆ และญาติๆ ที่เคยรังเกียจ ต่างก็ต้องการมาร่วมในงานแต่งงาน จนฉันต้องเตรียมการจัดงานแต่งงานขนาดใหญ่เพื่อรองรับแขกเหรื่อจำนวนมาก ต่างกับชีวิตก่อนมาทำงานบาร์ที่แม่แต่บุตรประชาชนเธอยังไม่มี เธอบอกว่าชีวิตของเธอเหมือนได้มาเกิดใหม่ที่นี้ ที่บาร์ดอกกุหลาบหนึ่งในบาร์ 21 แห่งของวิกตอเรียฮิลล์

ฉันไม่ใช่เลดี้คนแรกที่เห็นพื้นที่บาร์ พื้นที่การขายตัวเป็นพื้นที่ของโอกาส เป็นพื้นที่ที่จะสามารถเปลี่ยนผ่านผู้หญิงฐานะยากจน ผู้หญิงที่เป็นของชำรุด หรือ “สเรยไค้ด” มาเป็นผู้หญิงที่มีวาสนา ผู้หญิงที่สร้างความภาคภูมิใจให้ครอบครัว แต่เลดี้เกือบทั้งหมดที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้เข้าไปเรียนรู้ชีวิตของพวกเธอต่างก็นิยามพื้นที่นั้นผ่านประสบการณ์เชิงผัสสะในทุกเมื่อเช้าวินของเธอว่า มันคือพื้นที่ที่สว่างไสว ที่มีที่ทางให้พวกเธอสามารถจินตนาการถึงอนาคตอันสดใสของพวกเธอได้ มีใช้พื้นที่สี่เทา หม่นมัว ไร้อาณาเขตดังเช่นที่คนนอกพื้นที่เข้าใจ พวกเธอจึงเลือกที่จะก้าวเข้ามาสู่บาร์ดอกกุหลาบ สู่อพื้นที่ที่สว่างไสวนี้ แม้จะรู้ว่าจะต้องเผชิญกับความรังเกียจจากสังคม ต้องถูกตีตรา ต้องถูกเรียกว่าเป็น “สเรยไค้ด” หรือ “ผู้หญิงชำรุด” ต้องปรับเปลี่ยนตัวเอง สร้างการรับรู้ และความเข้าใจใหม่ต่อชีวิตประจำวัน ด้วยความหวังว่าบาร์แห่งนี้จะเป็นพื้นที่ที่ช่วยทำให้ความฝันที่จะเปลี่ยนผ่านตัวเธอจากผู้หญิงยากจน เลดี้คนหนึ่งของบาร์ดอกกุหลาบเปรียบเปรยการทำงานในบาร์ว่า ไม่ต่างอะไรกับการลุยเข้าไปในกองไฟที่เต็มไปด้วยอันตรายด้วยความหวังว่า กองไฟกองนี้จะเป็นพื้นที่ของการชำระล้าง และเปลี่ยนผ่านชีวิตของพวกเธอ

1.1.1.1 การขายบริการทางเพศ

พื้นที่ของการขายบริการทางเพศ เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะของปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ที่มีความหมายหลากหลายชุดที่ซ้อนทับกัน แตกต่างกันไปตามช่วงเวลา ตามการให้คุณค่าของแต่ละสังคม ตามความสัมพันธ์เชิงอำนาจและบริบทอื่นๆ อาทิเช่น พื้นที่ของผู้ทะนุบำรุงศาสนา (Scott, 1968) พื้นที่ของการค้ามนุษย์ (Brown, 2000; Dalla, 2000) พื้นที่ของผู้ประกอบอาชีพอิสระ (Aquan-Assee, 1994; Jenness, 1990; Spencer, 2007) พื้นที่ของความชั่วร้ายที่จำเป็น (Agustin, 2007) พื้นที่ของการแพร่เชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (Holmes, 1994) พื้นที่ของการ

เปลี่ยนร่างกายของผู้หญิงให้เป็นการผลิตของทุนนิยม (O'Connell Davidson, 1998) พื้นที่ของระบบชายเป็นใหญ่ (Aoyama, 2009) และพื้นที่ของความหลงใหลในวัตถุนิยม (Brown, 2000)

รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่มีการการควบคุมกำกับของรัฐที่แตกต่างกันไป ขณะที่หลายประเทศอนุญาตให้ทั้งระบบการขายบริการทางเพศเป็นสิ่งถูกกฎหมาย เช่น ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐเฮลเลนิก หรือประเทศกรีซ สาธารณรัฐแอกวาดอร์ สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ อีกหลายประเทศก็อนุญาตให้เฉพาะผู้หญิงขายบริการทางเพศเท่านั้นที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ในสาธารณรัฐอาร์เจนตินา เครือรัฐออสเตรเลีย ประเทศแคนาดา ราชอาณาจักรเดนมาร์ก และรัฐเนวาดา (Nevada State) ในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ในอีกหลายประเทศก็ไม่อนุญาตให้มีการขายบริการทางเพศโดยสิ้นเชิง เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศไทย รวมทั้งราชอาณาจักรกัมพูชา (Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor, 2008)

อย่างไรก็ดี แม้ว่าพื้นที่การขายบริการทางเพศจะเป็นพื้นที่ของการควบคุมกำกับของรัฐ แต่ผู้คนในพื้นที่นี้ก็มิได้สยบยอมต่ออำนาจของรัฐอย่างสิ้นเชิง ยังมีการเคลื่อนไหวเพื่อแสวงหาสิทธิตามกฎหมายของตนเอง ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการสิทธิสากลเพื่อสิทธิของผู้ขายบริการทางเพศ (ICPR, International Committee for Prostitutes' Rights) คนกลุ่มนี้ได้เรียกร้องให้มีการยอมรับอาชีพผู้หญิงขายบริการทางเพศในระดับสากลทั่วโลก โดยได้เสนอ “กฎบัตรโลกเพื่อสิทธิของโสเภณี” (World Charter For Prostitutes' Rights) ได้สำเร็จในค.ศ. 1989 มีสาระหลักคือต่อต้านการมองโสเภณีว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย (Doezema, 1998, pp. 19 – 20) นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการเพื่อความร่วมมือของผู้หญิง (DMSC, Durbar Mahila Samanwaya Committee) องค์กรนี้ก่อตั้งในประเทศอินเดียเมื่อค.ศ. 1997 ที่เมืองกัลกัตตา และได้เสนอ “คำประกาศว่าด้วยสิทธิของผู้ทำงานทางเพศของอินเดีย” (Indian Sex Workers' Rights Manifesto) (Kolkata & Bag, 2012) และสมาคมผู้ขายบริการทางเพศที่ได้รับใบอนุญาตของไต้หวัน (TALP, Taiwan Association of Licensed Prostitutes) ก่อตั้งในค.ศ. 1992 โดยผู้ขายบริการทางเพศจำนวน 65,000 คน ในประเทศไต้หวัน (JIN, 2010, pp. 107-149) และชุมนุมผู้ทำงานทางเพศและผู้สนับสนุนซึ่งก่อตั้งในปีค.ศ.1999 (COSWAS, Collective of Sex Workers and Supporters) (Godwin, 2012)

การผลิตพื้นที่ (production of space) การขายบริการทางเพศที่มีความแตกต่าง ซ้อนทับกันในหลายระดับ ทั้งระดับจุลภาค และมหภาค รอยต่อระหว่างแต่ละระดับก็ร่วมนิวที่ยิ่งทำให้กระทำการต่างๆ ของผู้คนที่ถูกผลิตในพื้นที่การขายบริการทางเพศให้มีความซับซ้อน (Soja, 1989) การสร้าง การเข้าใจ การรับรู้ ต่อพื้นที่ผ่านประสบการณ์เชิงผัสสะของผู้คนในพื้นที่ที่มีความเฉพาะเช่นนี้จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจสำหรับผู้วิจัยว่า ความสัมพันธ์ของพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะที่ได้ผลิตและผลิตซ้ำชีวิตประจำวันของผู้คนในพื้นที่การขายบริการทางเพศ ส่งผลต่อการสร้างการรับรู้

ของตัวตนหรืออัตวิสัย (subjectivity) ของผู้หญิงขายบริการทางเพศ หรือเลดี้ อย่างไรก็ตาม โดยเฉพาะในพื้นที่การขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชาที่ผู้หญิงขายบริการทางเพศมักถูกเหมารวมว่าเป็น “เหยื่อ” (Jacobsen, 2008, p. 245)

1.1.1.2 ผู้หญิงกัมพูชา

แม้ว่าในรัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรกัมพูชาที่ประกาศใช้ในค.ศ. 1993 จะบอกว่าประชาชนชาวกัมพูชาทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันทั้งหญิงและชาย และในค.ศ. 2008 รัฐบาลประกาศว่า “ผู้หญิงกัมพูชาคือกระดูกสันหลังของเศรษฐกิจและสังคมกัมพูชา” รวมทั้งมีโครงการที่พยายามสนับสนุนการศึกษาของผู้หญิงออกมาอย่างต่อเนื่อง (Ministry of Women’s Affairs, 2014) แต่ความไม่เท่าเทียมกันของเพศสภาพ (Gender Inequality Index) ในประเทศกัมพูชาอยู่ในอันดับที่ 109 จาก 148 ประเทศทั่วโลก (ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 65) (Malik, 2014, p. 178) แสดงให้เห็นสถานะของผู้หญิงกัมพูชาที่ยังคงแตกต่างจากเพศชายอยู่มากโดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิงที่ยากจนและขาดโอกาสทางการศึกษา

อย่างไรก็ดีในสังคมกัมพูชายุคปัจจุบัน หลังจากผ่านช่วงระยะเวลาอันยาวนานของสงครามกลางเมือง การเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจสังคมอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ตั้งแต่ค.ศ.2003 ได้ทำทลายบทบาทเดิมๆ ของผู้หญิงกัมพูชา (Kent, 2011, p. 198) การต่อรองอำนาจของเพศสภาพจึงปรากฏในปฏิบัติการทุกเมื่อเชื่อวันของผู้หญิงกัมพูชา

ผู้หญิงกัมพูชาเริ่มมีบทบาทที่หลากหลายในสังคมเพิ่มมากขึ้น พวกเขาเป็นผู้ควบคุมทรัพยากรของครอบครัว เป็นผู้ที่ได้รับผิดชอบการเลี้ยงดูลูกๆ เป็นผู้ที่ทำงานในไร่นา มีบทบาทอย่างไม่เป็นทางการในการดำเนินกิจการต่างๆ ของครอบครัว (Kim, Jendal, Chhoun, & Ly, 2012, p. 9) ผู้หญิงกัมพูชายุคใหม่กลายเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจสมัยใหม่ เพื่อความต้องการของครอบครัวและเพื่อความฝันของตนเอง (Derks, 2008, p. 15)

กระนั้นโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมก็ยังมีผลอย่างมากต่อชีวิตพวกเธอ แม้แต่ผู้หญิงกัมพูชาที่มีการศึกษาและสามารถก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งระดับสูง ก็ยังมักจะถูกกดดันด้วยวัฒนธรรม ประเพณีและครอบครัว (Kim, Jendal, Chhoun, & Ly, 2012, p. 10) พวกเขาจะถูกมองว่าต้องปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีโดยเฉพาะ “ฉบับสเรย (chbap srei)” หรือ “คำสอนวิธีการเป็นผู้หญิงกัมพูชาที่ดี” ซึ่งเขียนขึ้นในราวศตวรรษที่ 14 ปัจจุบันใช้สอนในโรงเรียนมัธยม (Kent, 2011, p. 196; Lilja, 2012, p. 45) คำสอนเหล่านี้ เช่น ต้องเชื่อฟังพ่อแม่ เชื่อฟังสามี (Derks, 2008, p. 12; Kent, 2011, p. 196) มีกริยาสุภาพ เรียบร้อย พุดจาด้วยความอ่อนหวาน ให้อภัยกับความผิดของสามีในทุกๆ กรณี ไม่นำเรื่องในครอบครัวไปเล่าให้คนนอกครอบครัวฟัง (Kent, 2011, p. 196) โดยเฉพาะผู้หญิงต้องรักษาพรหมจรรย์ไว้จนถึงวันแต่งงาน จึงมอบให้แก่ชายที่แต่งงานด้วยเท่านั้น

การสูญเสียพรหมจรรย์ก่อนการแต่งงานอย่างถูกต้องตามประเพณี จึงเป็นเรื่องผิดศีลธรรมอย่างร้ายแรง และจะนำความอับอายตราบาปมาให้แก่ผู้หญิงและครอบครัว ไม่ว่าการสูญเสียพรหมจรรย์จะเป็นไปด้วยความตั้งใจหรือบังคับก็ตาม (Derks, 2008, p. 12) นอกจากนี้ ยังมีการใช้สุภาพคำพิงเพยเพื่อเตือนผู้หญิงถึงข้อห้ามนี้ เช่น “ผู้ชายเหมือนทอง ผู้หญิงเหมือนผ้าขาว” ซึ่งมีนัยยะถึงประสบการณ์ทางเพศของผู้ชายที่ไม่ทำให้ผู้ชายต้องแปดเปื้อนเหมือนทองคำที่สามารถล้างทำความสะอาดได้ ขณะที่สำหรับผู้หญิงประสบการณ์ทางเพศที่ผิดพลาดครั้งเดียวก็สามารถสร้างมลทินให้เธอไปตลอดชีวิต ไม่ต่างจากผ้าขาวที่รอยเปื้อนแม้เพียงน้อยนิดก็ไม่อาจจะซักให้สะอาดได้ดั้งเดิม (Derks, 2008, p.8)

ดังนั้นผู้หญิงกัมพูชาเมื่อมาทำงานเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศ หรือมาทำงานเป็นสาวบาร์จึงถูกเรียกว่า “สเรยไค้ด” หรือ เปรียบได้กับของที่เน่าเสียไร้ประโยชน์แล้ว ด้วยโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมเช่นนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปรากฏการณ์การดำรงอยู่ของ “เลดี้” ในพื้นที่วิกตอเรียลล์ จังหวัดสีหนุวิลล์ ประเทศกัมพูชาว่า ท่ามกลางการตีตราเช่นนี้การสร้างการรับรู้ของตัวตน หรืออัตวิสัย (subjectivity) ของพวกเธอคืออะไร และถูกสร้างอย่างไร โดยเฉพาะในยุคสมัยที่สังคมกัมพูชากำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งจาก ปัจจัยภายใน และภายนอกประเทศที่ทำให้การอธิบายความเป็น “เหยื่อที่ไร้อำนาจ” ของผู้หญิงขายบริการทางเพศ และการกดขี่โดยประเพณี วัฒนธรรมจำเป็นต้องได้รับการทำความเข้าใจใหม่ในบริบททางสังคมที่ซับซ้อนเช่นนี้ (Jacobsen, 2008, p. 245)

1.1.2 วัตถุประสงค์ และคำถามการวิจัย

จากที่มาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเติมเต็มความเข้าใจในประเด็นการรับรู้ของตัวตนหรืออัตวิสัย ผ่านการทำความเข้าใจชีวิตประจำวันของเลดี้: ผู้หญิงบาร์ชาวกัมพูชา ด้วยการใช้ประเด็นความสัมพันธ์ของพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะรวมทั้งชีวิตประจำวันเป็นวิวิธวิทยาในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์นี้ เพื่อศึกษาการเกิดขึ้นของอัตวิสัยของผู้หญิงบาร์ภายในความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ผัสสะและพื้นที่ในชีวิตประจำวันโดยมีวัตถุประสงค์ย่อยอีก 2 ข้อคือ

1. เพื่อศึกษากระบวนการที่จังหวะของชีวิตประจำวันกำหนดการผลิตพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะ

2. เพื่อศึกษาปฏิบัติการเชิงพื้นที่และความเป็นผู้กระทำการของผู้หญิงบาร์

คำถามการวิจัยหลักคือ

ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติการเชิงพื้นที่และผัสสะกำหนดอัตวิสัยของสาวบาร์อย่างไร และอัตวิสัยของสาวบาร์เป็นอย่างไร

คำถามการวิจัยย่อยคือ

1 โครงสร้างของจังหวะในชีวิตประจำวันที่สร้างการดำเนินไปของโลกของผู้หญิงบาร์ในแต่ละวันเป็นอย่างไร

2. ปฏิบัติการเชิงพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะที่เกิดขึ้นในจังหวะของชีวิตประจำวันนี้เป็นอย่างไร

3. ผู้หญิงบาร์สร้างความเป็นผู้กระทำการในพื้นที่การขายบริการทางเพศนี้อย่างไร

1.1.3 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้

แสงแดดยามเย็นค่อยๆ ลดความเจิดจ้าลง ขณะที่แสงไฟสีแดงอมส้มของบาร์ในย่านวิกตอเรียฮิลล์เริ่มทยอยติดเปิดขึ้นทีละแห่งเช่นเดียวกับทุกๆ วัน ลมเย็นๆ กลางเดือนตุลาคมอันเป็นจุดเริ่มต้นของฤดูท่องเที่ยวพัดให้ฝุ่นละอองของถนนที่เต็มไปด้วยหลุมบ่อพุ่งไปทั่วบริเวณ กลิ่นหอมของอาหารและข้าวที่หุงสุกใหม่ๆ ที่ร้านค้ายินแกลบนั้นทยอยยกออกมาวางหน้าร้านเพื่อให้บริการทั้งนักท่องเที่ยวและบรรดาเลดี้ที่ทำงานในบาร์ เริ่มส่งกลิ่นยั่วน้ำลาย แม้ลูกค้าหลักของร้านขายอาหารเหล่านี้คือบรรดาเลดี้ แต่ผู้วิจัยก็มักได้ยินเจ้าของร้านขายอาหารที่ตั้งอยู่ติดกับบาร์ดอกกุหลาบแอบนินทาบรรดาเลดี้ว่าเป็นผู้หญิงไม่ดีอยู่เสมอ

เลดี้มากมาย หลากหลายวัยตั้งแต่ 18 ปี จนถึง 40 ปี ในเสื้อผ้าที่เน้นย้ำความเซ็กซี่ เริ่มเดินทางมาถึงที่ทำงาน ทั้งเดินมาจากห้องเช่าที่อยู่ในบริเวณนี้ หรือมาโดยรถมอเตอร์ไซด์ที่พวกเธอขับมาเองหรือว่าจ้างมาส่ง เลดี้บางคนก็มากับลูกค้าต่างชาติที่พาเธอออกไปจากบาร์เมื่อคืน เขาส่งเธอกลับคืนสู่พื้นที่ของบาร์ด้วยความอาลัยด้วยการลูบไล้หัวเรือนร่างก่อนอำลา บางก็ให้สัญญาว่าจะกลับมาหาเธออีก จนทำให้เธอเดินยิ้มหวานผืนถึงวันที่ว่าสนาจะส่งให้มีสามีชาวต่างชาติผู้ร่ำรวย

เมื่อความมืดเริ่มโอบล้อมมากขึ้นแสงไฟและสรรพเสียงจากบ้านเรือนของผู้คนในวิกตอเรีย ก็ทยอยหายไปและหายไป ต่างกับพื้นที่บาร์ที่ในยามนี้กลับฉาบไล้ไปด้วยแสงไฟสีแดงอมส้มเฝ้ายวนทั่วบริเวณ ครึกครื้นไปด้วยเสียงเพลงตะวันตกเร้าใจ กับเสียงหัวเราะสนุกสนานของลูกค้าต่างชาติและเลดี้ที่นั่งเคียงข้าง ในบาร์ที่คละคลุ้งไปด้วยควันบุหรี่

“ปรึ้น ปรึ้น”

เสียงเร่งเครื่องยนต์ของรถ ตุ๊ก ตุ๊ก หรือรถมอเตอร์ไซด์ที่ต่อพ่วงท้ายเป็นที่นั่งสำหรับผู้โดยสารพาหนะยอดนิยมของนักท่องเที่ยวที่ตั้งมาจากปากซอย ทำให้เลดี้ทุกคนที่นั่งอยู่บนเก้าอี้หวนหน้าบาร์ดอกกุหลาบรับหันไปมอง

“ฮัลโหล คัมเฮีย แชนด์ซั่มแมน”

“ฮู้ มายฮัสแบน คัมฮีย”

เสียงร้องเชิญชวนของเลดี้ที่บาร์เสื่อใหญ่ที่มีที่ตั้งเป็นบาร์แห่งแรกของซอยนี้ตั้งขึ้นก่อน พร้อมกับภาพเลดี้ในบาร์เสื่อใหญ่ที่วิ่งออกไปจับมือ โอบคอนักท่องเที่ยวชายวัยกลางคน ชาวตะวันตกรูปร่างอ้วนใหญ่ ใส่เสื้อกล้ามสีดำกับกางเกงลายพรางที่นั่งอยู่บนรถ

ชายชาวตะวันตกมองภาพเลดี้ 3 คนที่จู่โจมมาที่รถ ตุ๊ก ตุ๊ก ที่ตนเข้ามาอย่างพอใจ เขาชำระเงินค่ารถ ก่อนลงมาจากรถ แล้วโอบตัวเลดี้ด้วยสาวรูปร่างเล็กผิวคล้ำคนหนึ่งเข้ามากอด แล้วก้มลงจูบปาก เลดี้อีก 2 คนที่เหลือก็เข้าโอบรอบเอวชายร่างใหญ่ แล้วกึ่งลากกึ่งจูงเข้าไปในบาร์เสื่อใหญ่

เลดี้ของบาร์ดอกกุหลาบ 2 คนที่หีบรองเท้าสั้นสูงขึ้นมาใส่ เพื่อเตรียมจะลุกขึ้นจากเก้าอี้หวายที่นั่งอยู่มองภาพนั้น แล้วนั่งลงอย่างผิดหวัง โสภกาเจ้าของร้านที่นั่งอยู่บนเก้าอี้หวายสูงสีดำอีกตัว ที่อยู่ทางซ้ายมือหน้าร้านมองภาพนั้นอย่างไม่ใส่ใจนัก แล้วหันมากินมะม่วงเปรี้ยวจิ้มผงปรุงรสที่เปรี้ยวเลดี้หน้าใหม่ที่เพิ่งลาออกจากอาชีพสาวโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้ามาทำงานบาร์ ซ้อมาแบ่งกันกินอย่างสบายใจ

สักครู่ก็มีเสียงรถมอเตอร์ไซด์ดังมาจากปากซอยอีก มกราเลดี้ผิวคล้ำผอมยาวในชุดเสื้อกล้ามสีขาวกับกระโปรงสั้นสีดำรีบหีบรองเท้าสั้นสูงขึ้นมาใส่ เธอยกคิ้วให้เพื่อนๆ เลดี้ที่นั่งอยู่บนเก้าอี้หวายหน้าร้าน แล้วออกไปยืนที่ริมถนนหน้าบาร์ โดยมีสายตาของเปรี้ยวสาวบาร์ที่เพิ่งเริ่มงานได้สองวันมองตามด้วยความสนใจ

รถมอเตอร์ไซด์ที่มีชายชาวตะวันตกสูงอายุสี่รชะล้าน ร่างสูงใหญ่ ใส่เสื้อเชิ้ตสีฟ้าซีด ไม่ติดกระดุมเสื้อและกางเกงขายาวย้วยยี่สี่เทาเป็นคนขี่เล่นซำๆ มาทางบาร์ดอกกุหลาบ

“ฮัลโหล ฮันนี่ คัมเฮีย”

เสียงเลดี้ของบาร์เสื่อใหญ่เริ่มตะโกนทักทาย แต่ชายชราไม่ได้จอตลอด เขาเพียงแต่ส่งยิ้มให้เลดี้เหล่านั้น แล้วขี่มอเตอร์ไซด์เลยเข้ามาในบริเวณพื้นที่หน้าบาร์ดอกกุหลาบ

“ฮัลโหล ปา ป้า ย่า ย่า”

เสียงอาเจียง “เลดี้บอย” หรือกระเทยสาวสวยผิวขาว ผอมยาว หน้าตาจิ้มลิ้ม ในชุดกระโปรงสั้นสีแดงสดของบาร์ดอกกุหลาบตะโกนทักทาย ชายชราบนมอเตอร์ไซด์มาหันมายิ้ม แล้วชะลอความเร็วลง ขณะที่ลิซ่าเดินตรงเข้าไปแล้วขวางรถมอเตอร์ไซด์ไว้แล้วโอบรอบคอชายชรา อาเจียงที่ใส่รองเท้าสั้นสูงไม่ทัน รีบเดินเท้าเปล่าไปที่รถมอเตอร์ไซด์ที่เพิ่งจอดสนิท แล้วหันหลังเอามือสองข้างจับเข่า แอนกัณฑ์ปิดด้วยกระโปรงสั้นจู้สีแดงแทบไม่มีดีให้ชายชราด้วยท่าทางล้อเลียน

ชายชรายิ้มกว้าง เขาดับเครื่องยนต์ แล้วลงจากรถมอเตอร์ไซด์ใช้มือใหญ่หยาบหนาที่เต็มไปด้วยขนรุงรังขยำไปที่ก้นของอาเจียงที่สายทำทนายอยู่อย่างแรง เลดี้บอยคนสวยแกล้งร้อง

“ซัด” ด้วยเสียงอันดัง ก่อนเข้าโอบเอวชายชรา ที่ตอนนี้โอบสองเลดี้ไว้ข้างละคนเข้ามาในบาร์ ดอกกุหลาบ

โสภารีบลงมาจากเก้าอี้ที่นั่งอยู่แล้วพาชายชราเข้าไปในบาร์ พร้อมด้วย ลิซ่า อาเจียง และแอน ชายชราเลือกนั่งที่ชุดเก้าอี้หวายสีดำตัวยาวข้างใน ติดกับเคาเตอร์เตรียมเครื่องดื่ม อาเจียงนั่งลงตรงเก้าอี้หวายสีดำตัวติดกัน ขณะที่ลิซ่านั่งลงบนตัก

ชายชราเริ่มสั่งเครื่องดื่มกับลิซ่า แต่ด้วยเสียงเพลงจังหวะเร้าใจในร้านที่ดัง กระหึ่มทำให้เธอแทบหูจกเกือบติดกับปากชายชราเพื่อฟังชื่อเครื่องดื่มที่ชายชราสั่ง เธอจึงฟังชื่อเครื่องดื่มอยู่ครู่ใหญ่แต่ก็ไม่เข้าใจ จึงเปลี่ยนมาเป็นหยิบเมนูรายการเครื่องดื่มที่อยู่บนโต๊ะให้ชายชราชี้ ก่อนจะลงจากตักชายชราไปนำเครื่องดื่มที่สั่งมาให้ ชายชราหันไปสนใจอาเจียงที่แม้จะไม่สามารถมองได้ชัดเจนนักในแสงไฟสลัวๆ ของบาร์ แต่แสงสีแดงอมส้มของแสงไฟในบาร์ ก็ยิ่งทำให้เลดี้บอยคนนี้ยิ่งดูสวยยิ่งขึ้น

ชายชราทักมือให้อาเจียงมานั่งข้างๆ เธอจึงรีบย้ายไปนั่งชิดเขาแล้วยกมือขึ้น โอบรอบเอวชายชรา ก่อนก้มลงไปตักของชายชรา แล้วแก้มก้มทำท่าเข้าด้วยการแลบลิ้นเลียลงไป กางเกงชายชรา ที่แม้จะมีกลิ่นเปรี้ยวๆ ฉุนๆ ออกมาจากงอตัวนั้น แต่อาเจียงก็ยังซุกไซ้ใบหน้าลงไป เพราะรู้ว่าชายชราคนนี้เป็นลูกค้าชั้นดีที่ถ้าเธอได้ออกไปกับเขาคืนนี้ อย่างน้อยเธอจะได้ค่าตอบแทนถึง 30 ดอลลาร์สหรัฐ แม้ว่าเมื่อ 3 ปีที่แล้วค่าตัวของเธอจะสูงถึง 50 ดอลลาร์สหรัฐก็ตาม แต่ในสถานการณ์ที่เศรษฐกิจยุโรปมีปัญหา จนนักท่องเที่ยวลดลงเช่นนี้ การได้ค่าตัวสัก 30 ดอลลาร์สหรัฐก็ถือว่าโชคดีแล้ว

เวลาผ่านไปอีกครู่ใหญ่หลังการเลี้ยงเครื่องดื่ม การหยอกล้อ และการเกี้ยวพา ชายชราที่เตรียมพาอาเจียงออกไปค้างคืนด้วย ก่อนออกไปอาเจียงถามถึงที่พักของชายชรา พอรู้ว่า เป็นโรงแรมระดับสามดาวแถวหาดวิกตอรี อาเจียงก็หันมายืมบัตรประชาชนของโสภาสำหรับให้พนักงานรักษาความปลอดภัยตรวจก่อนเข้าโรงแรม แล้วก็ออกไปกับชายชรา แอนมองตามหลังทั้งสองคนไปด้วยความหวังว่าคืนนี้เธอคงโชคดีแบบอาเจียงบ้าง

ปรากฏการณ์นี้อาจดูเหมือนเป็นชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นซ้ำซากของเลดี้บาร์ ดอกกุหลาบ ที่ดูไร้ความน่าสนใจ เป็นเพียงบ่อเกิดของความจำเอนาเบื่อ ไม่ต่างอะไรกับการขายบริการทางเพศในพื้นที่อื่นๆ ทั่วโลก แต่ในพื้นที่ของความปกติธรรมดาที่เองที่ทรงอำนาจที่สุดของชีวิตประจำวัน เพราะมันทำให้ผู้คนไม่เคยตั้งคำถามกับสิ่งที่ดูเป็นธรรมชาติที่ปกติ (Lefebvre, 1999) ในพื้นที่ของชีวิตประจำวันนี้เองที่สร้างตัวตนใหม่ให้กับผู้หญิงกัมพูชาในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ ผู้วิจัยขอเลือกใช้นวัตกรรม 4 แนวคิดเพื่อนำมาช่วยในการทำความเข้าใจ ทั้ง 4 แนวคิดประกอบด้วย แนวคิดอัตวิสัย (subjectivity)

แนวคิดเรื่องพื้นที่ (space) แนวคิดเรื่องประสบการณ์ผัสสะ (sensory experience) และแนวคิดชีวิตประจำวัน (everyday life)

1.1.3.1 แนวคิดอัตวิสัย หรือการตอบคำถามว่าเราคือใคร ซึ่งในงานวิจัยนี้คือการตอบคำถามว่า “เลดีบอกว่าตัวเองคือใคร ได้อย่างไร” ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อถกเถียงเชิงทฤษฎีของการศึกษาอัตวิสัย รวมทั้งความซับซ้อนของอัตวิสัยในโลกยุคใหม่ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเหตุใด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอัตวิสัยของเลดี

(1) อัตวิสัยและข้อถกเถียงเชิงทฤษฎี คำถามที่ว่า “เลดีบอกว่าตัวเองคือใคร ได้อย่างไร” นั้นเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อถกเถียงสำคัญในแวดวงทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ตลอดศตวรรษที่ 20 ที่วนเวียนอยู่ในมนทัศน์เรื่อง “โครงสร้างสังคม” (social structure) และ “มนุษย์ผู้กระทำการ” (human agency) ระหว่างนักทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับวิธีวิทยาที่ใช้ปัจเจกบุคคลเป็นหน่วยพื้นฐานในการวิเคราะห์ โดยมองว่าผู้กระทำการเป็นองค์ประกอบพื้นฐานทั้งทางทฤษฎีและภาวะวิทยา และนักทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับวิธีวิทยาที่ให้ความสำคัญกับโครงสร้างสังคม

ตัวอย่างเช่น อีมิล เดอร์ไคม์ (Émile Durkheim) และนักสังคมวิทยาอีกหลายคนหลังจากยุคของเขา ได้อธิบายโครงสร้างและการกระทำ (structure and action) ผ่านการให้ความสำคัญกับกรอบจำกัดของสังคม (social constraint) ที่ควบคุมกำกับการกระทำทั้งหลายทั้งปวงของมนุษย์ในฐานะสมาชิกของสังคม เดอร์ไคม์เชื่อว่า สังคมมีความสำคัญเหนือกว่าปัจเจกบุคคล โครงสร้างสังคม (social structure) เป็นตัวกำหนดการกระทำกิจกรรมของมนุษย์ โดยวางกรอบจำกัดว่ามนุษย์ต้องทำอะไรบ้างในฐานะปัจเจกบุคคล เดอร์ไคม์เสนอว่า สิ่งที่ควรให้ความสำคัญในการศึกษาคืออิทธิพลที่สังคมและสถาบันทางสังคมมีต่อปัจเจกบุคคล หรือความเป็นจริงทางสังคม (social facts) ต่อมาโคลด เลวี-สโตรสส์ (Claude Lévi-Strauss) ได้นำแนวคิดความเป็นจริงทางสังคมของเดอร์ไคม์ที่ปรากฏอยู่ในโครงสร้างสังคมภายนอกมนุษย์ กลับเข้ามาเป็นโครงสร้างในจิตใจมนุษย์ เขาอธิบายว่า ความคิด ความเข้าใจของมนุษย์เป็นเพียงภาพลวงตาที่สร้างมาจากโครงสร้างและวิธีการจัดประเภทสรรพสิ่งในโลกทางสังคม (Ortner, 2005, pp. 31-52)

การให้ความสำคัญกับโครงสร้างของนักคิดกลุ่มนี้ทำให้มนุษย์ที่ เป็นผู้กำหนดให้กับชีวิตของตนเองและกำหนดให้กับความสัมพันธ์ที่มีกับคนอื่น ๆ (subject) หายไป และกลายเป็นข้อถกเถียงของนักทฤษฎีที่ปฏิเสธต่อการให้ความสำคัญกับโครงสร้างที่นักทฤษฎีกลุ่มนี้มองว่าเป็นการดึงเอาความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นลักษณะอันเป็นสสารัตถะ (essence) ออกไปจากตัวมนุษย์ (เชษฐา พวงหัตถ์, 2548, น.53)

เช่น นักสังคมวิทยาแนวปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (symbolic interaction) ที่ให้ความสำคัญอย่างมากกับความกระตือรือร้นและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมของมนุษย์ ที่แสดงให้เห็นการมีอยู่ของสำนึกเกี่ยวกับความมีตัวตนของมนุษย์ ตัวอย่างเช่น เออร์วิง กอฟฟ์แมน (Erving Goffman) ที่ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) กอฟฟ์แมนอธิบายเอาไว้อย่างชัดเจนว่า มนุษย์ทุกคนในฐานะผู้กระทำ การมีความรู้ (knowledgeable) การปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน (everyday interaction) บทบาท (roles) หรือธรรมชาติของตัวตน (the nature of the self) และบรรทัดฐานในระดับย่อยของสังคม (micro-social norms) นี้เองที่มีอิทธิพลต่อตัวตนภายในของปัจเจก (individual's inner self) เราเป็นอย่างไรที่เราเป็นในฐานะมนุษย์ก็เพราะเรานำเอาความสามารถในการสร้างความรู้อมาใช้กับการกระทำของเรา เราเป็นผู้สร้างพลังและ เนื้อหาให้กับกฎเกณฑ์และขนบประเพณีที่เราสร้างขึ้น (Goffman, 1959) หรืออัลเฟรด ชูทซ์ (Alfred Schutz) ที่ได้เสนอว่า การเชื่อมโยงระหว่างบุคคล (intersubjectivity) ที่อยู่บนพื้นฐานประสบการณ์ในชีวิตประจำวันเป็นระบบความรู้ที่ใช้ในการทำความเข้าใจโลกของผู้คน (Schutz & Luckmann, 1973, p. 123)

อย่างไรก็ดีต่อมายังเกิดความพยายามที่จะก้าวข้ามข้อถกเถียงระหว่างโครงสร้างและผู้กระทำการนี้ด้วยการเสนอแนวคิดใหม่ๆ ที่พยายามนำทั้งสองมาพบกันครึ่งทาง โดยพยายามมองความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับโครงสร้าง ให้ความสำคัญแก่ลักษณะที่ประกอบด้วยกันทั้งสองด้านโดยไม่อาจแยกจากกันได้ (duality) เป็นทั้งสองด้านของเหรียญเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ การกระทำทางสังคมทั้งหมดจึงเกี่ยวข้องกับโครงสร้างและโครงสร้างทั้งหมดจึงพัวพันกับการกระทำทางสังคม สอดเกี่ยวกันอย่างแยกไม่ออกในกิจกรรมหรือการกระทำทางสังคมต่างๆของมนุษย์ที่กำลังดำเนินอยู่ (Ritzer, 2000, pp. 521-552) ดังเช่นทฤษฎีปฏิบัติการ (practice theory) ของนักคิดหลายท่าน เช่น ปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu) (2000) แอนโทนี กิดเดนส์ (Anthony Giddens) (1979) มาร์แชลล์ ซาห์ลินส์ (Marshall Sahlins) (1981) วิลเลียม เฮช ซีเวลล์ จูเนียร์ (William H. Sewell, Jr.) (1992) ที่เริ่มต้นในราวทศวรรษ 70s (Ortner, 2005, pp. 31 - 52) ในค.ศ.1984 กิดเดนส์เสนอ Theory of Structuration ในหนังสือ The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration ว่าการศึกษา “การปฏิบัติการ” จะต้องไม่วางมันเป็นคู่ตรงข้ามกับระบบหรือโครงสร้างแต่จำเป็นต้องนำมาประกอบกันเพื่อความสมบูรณ์ (the duality of structure) โครงสร้างกำหนดผู้คนขณะเดียวกันผู้คนก็ผลิตและผลิตซ้ำโครงสร้างด้วยการที่มนุษย์รู้ว่าตัวเองกำลังทำอะไรและต้องทำอะไร (actors are knowledgeable) (Giddens, 1984)

ใน A Theory of Structure: Duality, Agency, and Transformation (1992) ซีเวลล์ จูเนียร์ให้ความหมายของผู้กระทำการว่า ไม่ใช่สิ่งที่ตรงข้ามกับโครงสร้าง แต่เป็นผู้

ประกอบสร้างโครงสร้าง การเป็นผู้กระทำการจึงหมายถึงการมีความสามารถในการใช้อำนาจในบางระดับ ในการควบคุมและเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เขาเข้าไปพัวพันอยู่ โดยได้รับพลังอำนาจในการกระทำนี้ จากการที่ผู้กระทำการมีความรู้ในแบบแผนของโครงสร้างที่ทำให้สามารถนำมาผลิตและผลิตซ้ำกับบริบทใหม่ได้ ผู้กระทำการจึงมีตัวตนอยู่ได้จากการมีอยู่ของโครงสร้าง (Fuchs, 2001, p. 32; Sewell, 1992, p. 20)

เช่นเดียวกับบูร์ดิเยอที่ให้ความสำคัญความสัมพันธ์เชิงวิภาษวิธี ระหว่างโครงสร้างภววิสัย (objective structure) กับปรากฏการณ์อัตวิสัย (subjective phenomena) โดยเน้นความสำคัญไปที่ “การปฏิบัติการ” ซึ่งเขาเห็นว่าเป็นผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างสังคมกับโครงสร้างจิตใจ เขาจึงสร้างมโนทัศน์ว่าด้วยฮาบิตัส (habitus) ซึ่งปรากฏอยู่ในจิตใจของผู้กระทำ (actors) เป็นกระบวนการที่มนุษย์ผลิตและผลิตซ้ำโครงสร้างสังคมที่เขาดำรงอยู่ เป็นชุดของความรู้สึกนึกคิดที่ติดตัวมนุษย์แต่ละคนที่นำมาใช้ในการคาดหมายว่าตนต้องการอะไร ตนจะต้องทำแบบใด และตนจะได้อะไรจากการกระทำเช่นนั้น และสนาม (field) ซึ่งปรากฏอยู่นอกจิตใจของผู้กระทำขึ้นมา (Bourdieu, 1977)

นอกจากแนวคิดทฤษฎีปฏิบัติการจะพาแนวคิดทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ออกจากข้อถกเถียงแบบคู่ตรงข้ามแล้ว ยังได้เปิดพื้นที่ใหม่ๆ ในการทำให้การทำความเข้าใจอัตวิสัยขึ้น ทำให้สามารถทำความเข้าใจอัตวิสัยที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในสังคมยุคใหม่ได้

(2) อัตวิสัยในโลกยุคใหม่ที่ซับซ้อนขึ้น ใน “Subjectivity and Cultural Critique” (2005) เซอร์รี่ บี ออทเนอร์ (Sherry B. Ortner) เสนอว่าเหตุผลที่เราจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการศึกษา อัตวิสัย เพราะมันทำให้เราเข้าใจการดำรงอยู่ของมนุษย์ ออทเนอร์เสนอว่าอัตวิสัยเป็นพื้นฐานของผู้กระทำการ เป็นส่วนที่จำเป็นที่จะทำให้เราเข้าใจได้ว่าอย่างไรที่ผู้คนพยายามที่จะกระทำการ ในขณะที่ถูกกระทำจากโครงสร้างอยู่ สำหรับออทเนอร์ผู้กระทำการถูกกำหนดจากความปรารถนาอันเฉพาะเจาะจง และความตั้งใจซ้อนเหลื่อมอยู่กับอัตวิสัย ความรู้สึก ความคิด และความหมายในความซับซ้อนของความสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะความสัมพันธ์เชิงอำนาจ รวมทั้งความซับซ้อนของอัตวิสัย โดยเฉพาะในประเด็นความตั้งใจ (intentionality) ที่อัตวิสัยนั้นๆ ก่อรูปในโยงใยของความสัมพันธ์ที่ประกอบสร้างเป็นโลกทางสังคม ออทเนอร์เสนอว่า การทำความเข้าใจอัตวิสัยคือการทำความเข้าใจรวมทั้งรูปแบบการรับรู้ อารมณ์ ความคิด ความปรารถนา ความกลัว และอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวกระทำกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ รวมทั้งรูปแบบของวัฒนธรรมและสังคมที่กำหนด สร้าง จัดระเบียบ และกระตุ้นให้เกิดสิ่งเหล่านั้นขึ้น (Ortner, 2005, pp. 31-52)

ความซับซ้อนของอัตวิสัยยุคใหม่ปรากฏใน Politics of Piety; The Islamic Revival and the Feminist Subject (2005) มาร์มูด ซาบา (Mahmood Saba) เสนอ

มุมมองใหม่ ในการเข้าใจการสร้างอัตวิสัยของผู้หญิงอียิปต์ยุคใหม่ ในปริบทของควมามีศรัทธาอย่างแรงกล้าของศาสนาอิสลามว่า ควรให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความปรารถนาและการสร้างตัวตนใหม่ว่า ผู้กระทำการไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกับการต่อต้านขัดขืนอำนาจ นำ แต่เป็นศักยภาพที่จะมีปฏิบัติการในความสัมพันธ์แบบพิเศษกับอำนาจที่กดทับอยู่อย่างสร้างสรรค์ และเป็นไปได้ จากอัตวิสัยที่ถูกสร้างขึ้น การวิเคราะห์ของเธอทำให้การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของผู้กระทำการที่สามารถอธิบายภายในโครงสร้างอำนาจที่ (ดูเหมือนว่า) กดทับมัน

อาเธอร์ ไคล์แมน (Arthur Kleinman) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม สังคมและอัตวิสัยไว้ในบทความ “Everything That Really Matters” (1997) ว่า กระบวนการที่ทำให้ประสบการณ์แต่ละอย่างมีความหมายที่แตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม เพราะมันเป็นกระบวนการของการเคลื่อนที่ไปมาระหว่าง ภาพตัวแทนทางวัฒนธรรม (cultural representation) ประสบการณ์ทางสังคม (social experience) และ อัตวิสัย ภายใต้ความสัมพันธ์ของอำนาจต่างๆ ที่ล้อมรอบอยู่ เช่น ระบบเศรษฐกิจ การเมือง โลกาภิวัตน์ ที่มนุษย์กระทำผ่านตัวกลางคือประสาทสัมผัสและกระบวนการรับรู้ทางจิตของมนุษย์ ภาพตัวแทนทางวัฒนธรรมจึงไม่ใช่แค่การสะท้อนหรือการผลิตซ้ำความจริงภายนอกเท่านั้น แต่มีพื้นที่ของการใช้สัญญาในการพัฒนาและต่อรองการสร้างภาพตัวแทน ทำให้คนสามารถสร้างสรรค์อำนาจและความเป็นผู้กระทำการ (agency) ในการสร้างรูปแบบและการใช้ภาพตัวแทนได้

ดังนั้นการศึกษาอัตวิสัยในโลกยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดพื้นที่ใหม่ๆ ความสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ๆ ในโครงสร้างทางสังคมที่มีความซับซ้อนกว่าเดิม จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับอัตวิสัยที่เกี่ยวข้องกับชีวิตทางสังคม มองวัฒนธรรมในแง่มุมที่กว้างขึ้นว่าใครสร้างวัฒนธรรมอย่างไรที่กระบวนการนี้เชื่อมชีวิตของปัจเจก หรืออย่างไรที่รูปแบบของอัตวิสัยเชื่อมประสานเข้ากับรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะของการเมืองและเศรษฐกิจในสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ผู้วิจัยจึงมองอัตวิสัยว่าเป็นพลวัตและเปลี่ยนแปลงไปตามพื้นที่และช่วงเวลา อัตวิสัยไม่ใช่แค่ผลลัพธ์ของการควบคุมกำกับของสังคม หรือการไร้ความตระหนักรู้ตัว แต่อัตวิสัยมีความสามารถในการคิดถึงสิ่งแวดล้อมของตัวรู้สึกถึงความขัดแย้งจนถึงการกระทำ การศึกษาอัตวิสัยจึงจำเป็นต้องเข้าใจประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ทางสังคม และประสบการณ์ทางอารมณ์ ไม่ใช่วิเคราะห์เพียงวัฒนธรรม (Desjarlais, 2003; Good and Good, 2008; Ortnner, 2005; Pandolfo, 1997)

งานวิจัยชิ้นนี้จึงสนใจที่จะทำความเข้าใจว่า เลดีบอกว่าตัวเองคือใครได้อย่างไร ด้วยการทำความเข้าใจอัตวิสัยของเลดีที่สร้างขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ผัสสะ

กับพื้นที่การขายบริการทางเพศที่มีลักษณะพิเศษเช่นวิกตอรีฮิลล์ โดยในส่วนตัวไปผู้วิจัยจะขออธิบายถึงแนวคิดเรื่องพื้นที่ (space) ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

1.1.3.2 แนวคิดเรื่องพื้นที่ (space)

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอแนวคิดเรื่องพื้นที่ที่มีความพยายามในการสร้างคำอธิบายมายาวนานเพื่อแสดงให้เห็นการเคลื่อนไหวในการสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับพื้นที่รวมทั้งแนวคิดการผลิตพื้นที่ (the production of space) ของ อองรี เลอว์แพป

พื้นที่เป็นประเด็นของความพยายามทำความเข้าใจมานานจนมีการสร้างคำอธิบายพื้นที่ในหลากหลายมุมมอง ตั้งแต่อริสโตเติล (Aristotelian) นักปรัชญาในยุคกรีกโบราณจนถึงปัจจุบัน (Curry, 1996) ซึ่งมี 3 แนวสำคัญดังนี้

แนวคิดเรื่องพื้นที่ที่มองว่าพื้นที่เป็นรูปธรรมเป็นสิ่งคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงและมีการแบ่งช่วงชั้น ซึ่งมีการเสนอไว้ตั้งแต่สมัยอริสโตเติลหรือราวสามร้อยปีก่อนคริสตกาล และมีอิทธิพลในการกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวกับพื้นที่ในสังคมตะวันตกมาเป็นเวลายาวนาน อริสโตเติลเสนอว่าวัตถุทุกสิ่งบนโลกมีตำแหน่งแห่งที่ของตนเอง รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแต่ละครั้งของวัตถุก็เคลื่อนที่ไปยังที่ทางของตนเอง พื้นที่กับวัตถุจึงแยกขาดออกจากกัน ทำหน้าที่ที่แตกต่างกัน พื้นที่ตามแนวคิดของอริสโตเติลนั้นปรากฏมีขึ้นได้ก็ด้วยการแทนที่กันไปมาของวัตถุ เช่น เมื่อเทน้ำออกจากแจกันอากาศก็เข้ามาแทนที่น้ำ ทำให้พื้นที่ของแจกันยังมีอยู่ (Curry, 1996)

แนวคิดเรื่องพื้นที่ที่มองว่าพื้นที่นั้นสมบูรณ์ในตัวมันเอง เป็นสิ่งที่อยู่ชั่วนิรันดร์ ไม่เปลี่ยนแปลง ไม่เคลื่อนที่เป็นแนวคิดของเซอร์ไอแซค นิวตัน (Isaac Newton มีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1642 - 1727) ขณะที่พื้นที่สัมพันธ์ซึ่งก็คือการเคลื่อนที่อย่างมีทิศทางแน่นอนของพื้นที่สมบูรณ์ พื้นที่สมบูรณ์ปรากฏขึ้นด้วยความสัมพันธ์กับวัตถุ ไม่ใช่ด้วยความสัมพันธ์ในพื้นที่เอง ดังนั้นพื้นที่จึงไม่ได้เป็นตัวแทนของวัตถุใดๆ (Curry, 1996)

แนวคิดเรื่องพื้นที่ที่มองว่าพื้นที่ถูกกำหนดขึ้นมาในโลกด้วยฝีมือมนุษย์แนวคิดนี้เสนอโดย อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant มีชีวิตอยู่ระหว่างค.ศ. 1724 - 1804) ที่เปลี่ยนวิธีการตั้งคำถามว่าพื้นที่คืออะไร เป็นคำถามว่า อย่างไรที่คนเข้าใจพื้นที่ คำถามนี้มาจากข้อสังเกตว่ามนุษย์ไม่ได้รับรู้พื้นที่และเวลาด้วยตัวของพื้นที่และเวลาเอง แต่มนุษย์รับรู้มันเป็นส่วนๆ ในฐานะที่มันต่างจากส่วนอื่นๆ ซึ่งกลายเป็นฐานของมโนทัศน์ของความเข้าใจว่าพื้นที่เป็นผลผลิตของความคิด (Curry, 1996)

หลังจากข้อเสนอของคานท์ ก็มีการขยายขอบเขตของชุดความหมายของพื้นที่เรื่อยมา จนนำไปสู่ความเข้าใจพื้นที่ในฐานะปฏิบัติการ ซึ่งนอกเหนือไปจากพื้นที่เชิงกายภาพ ทำให้ความเข้าใจเรื่องพื้นที่มีลักษณะเป็นพลวัตมากขึ้นไปกว่าเพียงแค่มิติพื้นที่ในฐานะสิ่งที่ปรากฏ

หากแต่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ทางนามธรรมอื่นๆ ทั้งพื้นที่ทางสังคม พื้นที่ทางการเมือง พื้นที่ต่อรอง พื้นที่ของภาพตัวแทน ฯลฯ ทำให้ความหมายของ “พื้นที่” ขยายออกไปเป็นทั้งในฐานะตัวกระทำ การกระทำ และผลลัพธ์ต่อการกระทำ ด้วยเหตุนี้ “พื้นที่” จึงเป็นพื้นฐานของชีวิตทางสังคมทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นพื้นฐานในฐานะปฏิบัติการเชิงอำนาจ (Foucault, 1986) และเป็นพื้นฐานผลิตผลของความสัมพันธ์ทางสังคม (Lefebvre, 1991)

ใน *The production of space* (1991) เลอว์แพปเสนอความเข้าใจในเรื่อง ความสัมพันธ์ของการสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (physical space) ที่สัมพันธ์กับพื้นที่ทางสังคม (social space) และพื้นที่ในความคิด (mental space) ว่ากระบวนการผลิตพื้นที่ (production of space) มีลักษณะและกระบวนการอย่างไร เพื่อตอบคำถามคิดหลักว่าพื้นที่ไม่ได้เกิดโดยธรรมชาติ แต่มีกระบวนการของการสร้างมันอยู่เบื้องหลังผ่านการใช้งานของผู้คน และเป็นผลิตผลของประวัติศาสตร์ พื้นที่จึงอยู่ในฐานะสิ่งที่ถูกสร้างโดยปฏิบัติการทางสังคมมากกว่าที่จะเป็นการมองในฐานะสิ่งที่เกิดขึ้นผ่านประธาน (subject) พื้นที่ทางสังคมจึงเป็นผลิตผลทางสังคมที่ถูกผลิตโดยลักษณะเฉพาะ สำหรับเป็นเครื่องมือของระบบความคิดและปฏิบัติการทางสังคม มันจึงไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในฐานะเพื่อสร้างผลิตผลทางสังคมเท่านั้น แต่เพื่อควบคุมซึ่งก็คือเครื่องมือแห่งอำนาจนั่นเอง (Lefebvre, 1991, p. 26)

เลอว์แพปเสนอแนวคิดการผลิตพื้นที่ ด้วยการมองพื้นที่สามลักษณะได้แก่ ภาพตัวแทนของพื้นที่ (representation of space) พื้นที่ของภาพตัวแทน (representational space) และปฏิบัติการเชิงพื้นที่ (spatial practice) โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ปฏิบัติการเชิงพื้นที่เป็นพื้นที่ของประสบการณ์การรับรู้ของกลุ่มคนต่างๆ ที่มาสัมพันธ์กับพื้นที่ (perceived space) ปฏิบัติการเชิงพื้นที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติการที่สถาบันต่างๆ กำหนดมา (institutional practices) เช่น ผู้หญิงต้องแต่งกายเรียบร้อยเมื่อเข้าวัดกับประสบการณ์ในแต่ละวัน (daily experiences) และกิจวัตรประจำวัน (routines) ที่ร่วมกันสร้างความทรงจำผ่านร่างกาย ท่าทางของคนในพื้นที่ เป็นพื้นที่ที่แต่ละสังคมแสดงการใช้ อำนาจ แสดงการผลิต และแสดงการเอาประโยชน์จากพื้นที่นั้นๆ หน้าที่สำคัญของปฏิบัติการเชิงพื้นที่คือการผลิตและผลิตซ้ำความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตพื้นที่ (the spatial reproduction of social relation) ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคม สร้างความแน่นอนให้กับความต่อเนื่องของความสัมพันธ์ ด้วยการทำให้ภาคปฏิบัติของพื้นที่กลายเป็นความจริงของสังคม เช่น การเป็นผู้หญิงที่ทำงานในบาร์ต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่อวดเรือนร่างมากกว่าผู้หญิงที่ทำงานในโรงเรียน แต่ละสังคมมีคุณลักษณะเชิงพื้นที่อย่างไรสามารถดูได้จากการแปลความหมายของพื้นที่

ของสังคมนั้นๆ แต่ละสังคมจะมีความสัมพันธ์เชิงการผลิตที่แตกต่าง และมีปฏิบัติการเชิงพื้นที่ที่เฉพาะเจาะจงแตกต่างกันไป (Lefebvre, 1991, pp. 40 - 42)

(2) ภาพตัวแทนของพื้นที่ คือพื้นที่ที่สร้างขึ้นจากผู้ที่ใช้อำนาจความรู้มากกว่า ของนักวิชาชีพรูปแบบต่างๆ เช่น นักวิทยาศาสตร์ ที่ใช้อำนาจความรู้เฉพาะด้านที่มีมากกว่าอธิบายและสร้างภาพตัวแทนของพื้นที่ ด้วยการให้ความหมายพื้นที่ เพื่อกำหนดความเข้าใจพื้นที่ในรูปแบบที่ชัดเจน (conceived) ซึ่งความสัมพันธ์มักจะเป็นลักษณะที่ครอบงำส่วนอื่น ๆ ในการผลิตพื้นที่ด้วยการใช้อำนาจและความรู้ เพื่อการควบคุม ครอบงำ เพื่อปกปิดเรื่องราวของบางสิ่งบางอย่างไว้ แล้วสร้างความหมายให้พื้นที่แบบเหตุผลและแสวงหาสิ่งที่มีสมบูรณแบบเพียงอย่างเดียว เพื่อการควบคุมและจัดระเบียบพื้นที่ให้อยู่ภายใต้ระเบียบเดียวกัน วิธีคิดที่แตกต่างไปจากระเบียบที่สร้างไว้ก็จะถูกเบียดขับออกไป ผู้คนที่เข้าไปอยู่ในพื้นที่จึงต้องถูกจัดระเบียบให้มีวิธีคิดและการแสดงออกให้ตรงกับความต้องการของพื้นที่นั้น (Lefebvre, 1991, pp. 40-42)

(3) พื้นที่ของการสร้างภาพตัวแทนเป็นพื้นที่ของการมีชีวิตอยู่ของการรับรู้ทางผัสสะ จินตนาการ อารมณ์ และสุนทรียภาพ ความหมายที่ผสมกันอยู่ในวิธีการที่เราดำรงชีวิตอยู่ วันต่อวันเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากความรู้สึก จากประสบการณ์ จากความทรงจำการมีตัวตนและมีชีวิตของปัจเจกชน พื้นที่ที่เกิดขึ้นนี้มีลักษณะของการเลื่อนไหล ไม่ตายตัว มีพลวัต เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ด้วยลักษณะที่เป็นกระแสหลักของแต่ละยุคสมัย และสะท้อนออกมาด้วยภาพลักษณ์ ความทรงจำ และสัญลักษณ์ของบุคคลต่าง ๆ เช่น ผู้ที่อยู่อาศัย นักเขียน ศิลปิน เป็นต้น เป็นอาณาเขตของการต่อสู้เพื่อตระหนักถึงตัวเองและจินตนาการใหม่ๆ ของพื้นที่ เป็นพื้นที่ของปฏิบัติการของสัญญาในชีวิตประจำวัน ที่ทั้งควบคุมและต่อต้านการควบคุม เป็นพื้นที่ของชีวิต การต่อสู้และการสร้างความเป็นไปได้ใหม่ๆ (Lefebvre, 1991, p. 314)

ดังนั้นเมื่อพื้นที่ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยตัวมันเอง และมีได้คงที่ สมบูรณ์ และไม่สามารถอธิบายอย่างหมดจดด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Massey, 1998, pp. 27 - 28) การศึกษาพื้นที่การขยายบริการทางเพศในงานวิจัยนี้จึงมิได้สนใจศึกษาพื้นที่ในฐานะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเท่านั้น แต่สนใจที่จะศึกษาพื้นที่ในมุมมองที่กว้างกว่านั้น เช่น การศึกษาพื้นที่ในฐานะผลผลิตของความสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่การขยายบริการทางเพศที่มีลักษณะพิเศษเช่นวิกตอรีฮิลล์กับประสบการณ์ผัสสะ เพื่อนำไปสู่การทำความเข้าใจอัตวิสัยของพื้นที่ที่สร้างขึ้นในพื้นที่ ที่มีลักษณะเฉพาะแห่งนี้

1.1.3.3 แนวคิดเรื่องประสบการณ์ผัสสะ (sensory experience)

แนวคิดเรื่องผัสสะได้กลายมาเป็นประเด็นที่นักมานุษยวิทยาสนใจศึกษาในราวทศวรรษที่ 1980s (Howes, 2006) หลังจากความสนใจในประเด็นประสบการณ์

ของมนุษย์กับผัสสะถูกสร้างคำอธิบายในหลายแง่มุมโดยนักคิดในหลายสาขาวิชาาก่อนหน้านั้น อาทิ จอร์จ ซิมเมล (Georg Simmel) ในค.ศ. 1908 ที่เสนอวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงบทบาทของ การได้กลิ่น การได้ยิน และการมองเห็น ในชีวิตของผู้คนในสังคมยุคใหม่ เช่น กลิ่นถูกใช้มาเป็นเครื่องมือในการแบ่งชนชั้น การมองที่ถูกให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นในสังคมเมือง การใช้เสียงในการพูดจาสนทนากับผู้คนรอบข้างที่หายไป สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อชีวิต และอารมณ์ สร้างความรู้สึกโดดเดี่ยว หรือการศึกษาสังคมยุโรปในยุคศตวรรษที่ 16 ของลูเชียน เฟอ์บีฟฟ์ (Lucien Febvre) ในค.ศ. 1942 ที่เสนอว่าวัฒนธรรมของยุโรปในยุคนี้ให้ความสำคัญกับการได้กลิ่นและการได้ยินมากกว่าการมอง (Howes, 2006) รวมทั้งข้อเสนอของมาร์แชล แมคลูฮาน (Marshall McLuhan) ใน The Gutenberg Galaxy (1962) ที่เขียนถึงความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีกับประสบการณ์ผัสสะของมนุษย์ว่า เทคโนโลยีทำให้ความสามารถของการรับรู้ทางผัสสะของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป เช่น โทรศัพท์ที่ขยายการรับรู้ของหูหรือเครื่องขยายเสียงที่เปลี่ยนรูปแบบการจัดห้องประชุมไป (McLuhan, 1962, p. 55)

ในทศวรรษที่ 1980 นี้เองที่คำว่ามานุษยวิทยาผัสสะ (anthropology of senses) ถูกใช้เป็นครั้งแรก (Pink, 2010, p.11) นักมานุษยวิทยาผู้บุกเบิกงานวิจัยในประเด็นผัสสะยุคแรกๆ อาทิเช่น เดวิด ฮาวส์ (David Howes) (1991) พอล สโตลเลอร์ (Paul Stoller) (1989, 1997) นาเดีย ซีร์มีทาคริส (Nadia Seremetakis) (1994) สตีเวน ฟิลด์ (Steven Feld) (1982) คีท บาสโซ (Keith Basso) (1996) ซึ่งศึกษาทั้งในประเด็น ประสบการณ์เชิงผัสสะและระบบของการแบ่งช่วงชั้น “คนอื่น” รวมทั้งตัวนักมานุษยวิทยาด้วย (Herzfeld, 2001, pp. 243 - 244)

ต่อมามีการศึกษาผัสสะก็ได้ขยายตัวต่อไปในอีกหลากหลายประเด็นทั้งในประวัติศาสตร์ของผัสสะ (Classen, 1993, 2000; Smith, 2007) สังคมวิทยาผัสสะ (Synnott, 1993; Vannini & Waskul & Gottschalk, 2012) ภูมิศาสตร์ผัสสะ (Rodaway, 1994; Paterson, 2009) การศึกษาผัสสะด้วยการแยกศึกษาผัสสะเฉพาะวัฒนธรรมการมอง (Evans & Hall, 1999; Heywood & Sandywell, 2012) วัฒนธรรมของเสียง (Bull & Back, 2003; Pinch & Bijsterveld, 2013) วัฒนธรรมการรับรส (Korsmeyer, 2005) วัฒนธรรมของกลิ่น (Classen, Howes & Synnott, 1994; Drobnick, 2006) และวัฒนธรรมของการสัมผัส (Classen, 2005, 2012)

การศึกษาผัสสะของนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาเหล่านี้ ได้ทำให้เกิดข้อถกเถียงกับนักจิตวิทยาและนักประสาทวิทยาที่เคยผลิตความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ผัสสะเพียงชุดเดียวมานานว่า ประสบการณ์ผัสสะเป็นเรื่องของอวัยวะรับสัมผัสของร่างกายเท่านั้น มาสู่ข้อเสนอที่ว่าประสบการณ์ผัสสะเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมและการเมือง มิใช่เป็นเรื่องเฉพาะบุคคล แต่เป็นการเชื่อมต่อกันระหว่าง กาย จิต และสิ่งแวดล้อม (Howes, 2006)

จากข้อเสนอของฮาร์วี่ว่า ด้วยสังคมที่แตกต่างกัน วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จึงเกิดการสร้างวิถีทางในการที่คนในสังคมนั้นๆ ใช้ผัสสะเพื่อรับรู้ต่อโลกแตกต่างกันไป (Howes, 199, p. 8) เมื่อวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดผัสสะเช่นนี้ในแต่ละสังคมจึงต่างก็มีรูปแบบของผัสสะของตนเอง มีการจัดลำดับของผัสสะในแบบของตนเอง ที่อาจมีความคล้ายคลึง หรือแตกต่างกัน (Howes, 1991, p. 257) ฮาร์วี่เสนอวิธีคิดที่มองว่า การศึกษาผัสสะเป็นไปเพื่อเข้าใจวัฒนธรรมที่สร้างการรับรู้ของผัสสะขึ้นมา ทำให้มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ใช้วิธีคิดนี้เป็นฐานในการศึกษาผัสสะในฐานะภาพตัวแทนของวัฒนธรรม จากการสำรวจงานวิจัยที่ใช้มุมมองนี้ผู้วิจัยขอแบ่งกลุ่มของงานวิจัยเป็น 3 กลุ่มดังนี้

(1) กลุ่มที่ศึกษาการแบ่งช่วงชั้นของผัสสะในสังคม วัฒนธรรม และช่วงเวลาต่างๆ เพื่อสร้างข้อถกเถียงกับวัฒนธรรมตะวันตกในยุคปัจจุบันที่จัดให้การมองเห็นเป็นผัสสะที่อยู่ในลำดับขั้นบนสุด เช่น ใน *Aroma: The Cultural History of Smell* (1994) ของคอนสแตนซ์ คลาสเซน (Constance Classen) ที่วิพากษ์การแบ่งลำดับขั้นผัสสะของสังคมตะวันตกที่จัดให้การมองเห็นคือผัสสะของเหตุผลและความเจริญขณะที่จัดให้การดมกลิ่นคือความล้าหลังและป่าเถื่อน คลาสเซน เสนอว่า กลิ่นนั้นมีอำนาจในตัวของมันเองที่ยิ่งใหญ่มากมาย แต่คนเรามักหลงลืมด้วยความคุ้นเคยกับมัน เมื่อใดที่เราปราศจากมันเมื่อนั้นเราจะรู้สึกถึงอำนาจของมัน (Classen, 1994, pp. 6-14) และในงานอีกชิ้นของเธอเรื่อง *Worlds of Sense: Exploring the Senses in History and across Cultures* (1994) เธอเสนอว่า การแบ่งลำดับขั้นของผัสสะมีความแตกต่างกันตามรูปแบบของวัฒนธรรมที่ต่างกัน เช่น ชาวอนเกี (Ongee) ในเกาะอันดามัน (Andaman) อยู่ในโลกที่กำหนดด้วยกลิ่น ชาวซอตซิล (Tzotzil) ในประเทศเม็กซิโกเชื่อว่าความร้อน – เย็น เป็นพลังพื้นฐานของจักรวาล

นอกจากนี้ยังมีการเสนอรูปแบบของการแบ่งผัสสะออกเป็นแบบต่างๆ ที่มีใช่แค่ การเห็น การได้กลิ่น การได้ยิน การรับรส การสัมผัส ามสังคมตะวันตกเท่านั้นเช่น งานของแคทริน ลินน์ เกิร์ท (Kathryn Linn Geurts) เรื่อง *Culture and the Senses: Bodily Ways of Knowing in an African Community* (2002) ซึ่งศึกษาชาวแอนโล – อีฟ (Anlo – Ewe) ในประเทศกานา เกิร์ท เสนอการอธิบายผัสสะของชาวแอนโล – อีฟที่อธิบายผัสสะผ่านความรู้สึกของร่างกาย (seselelame) ว่าประกอบด้วย ความรู้สึกอย่างแท้จริง (literally feel) ความรู้สึก (feel) ที่ (at) เนื้อหนัง (flesh) และภายใน (inside) งานของโจอี ซี คูเปอร์ (Joel C. Kuipers) ใน *Matter of Taste in Weyewa* (1991) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของภาษาของชาววีเยวา (Weyewa) กับประสบการณ์การรับรสที่เขาเสนอว่า ผัสสะของการรับรสไม่ควรอยู่ในลำดับสุดท้ายของผัสสะเหมือนการแบ่งของวัฒนธรรมตะวันตก แต่ควรยืนเคียงบ่าเคียงไหล่และสอดประสานไปกับประสบการณ์ของ

ผัสสะอื่นๆอย่างเท่าเทียมกัน งานวิจัยกลุ่มนี้จะมีข้อเสนอร่วมกันคือ ปฏิเสธการมีอยู่ของการแบ่งช่วงชั้นของผัสสะตามวัฒนธรรมตะวันตกแบบเดียว

(2) กลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาความหมายของผัสสะที่แตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม เช่นงานของแมคลูแฮนใน *The Gutenberg Galaxy* (1962) ที่เสนอว่าในสังคมที่ไม่มีภาษาเขียน คำพูดและเสียงจะมีอิทธิพลต่อการสร้างวัฒนธรรมมากที่สุด งานของ สตีเวน ฟิลล์ ที่ศึกษาเสียงในฐานะระบบวัฒนธรรมของชาวคารูลิ (Kaluli) ในสังคมของชาวปาปัวนิวกินี ใน *Sound and Sentiment* (1982) และงานชิ้นต่อมาของเขา *Senses of Place* (1996) ที่เสนอว่า การรับรู้ผ่านผัสสะรอบๆ ตัวในพื้นที่ป่าฝนทำให้ชาวคารูลิ ใช้การสัมผัสและการได้ยินมากกว่าใช้การเห็น และมีการให้ความหมายของทิศทาง ระดับสูงต่ำ ลึก เบียด ด้วยเสียงและความรู้สึกมากกว่าการมอง งานของมาริน่า โรสแมน (Marina Roseman) ใน *Healing Sounds From The Malaysian Rainforest* (1991) ที่ศึกษาการเยียวยาความเจ็บป่วยด้วยผัสสะอันหลากหลายของชาวเทเมียร์ (Temiar) ในป่าฝนของประเทศมาเลเซียที่แสดงให้เห็นความหมายของผัสสะต่างๆ ในการรักษาโรค งานเรื่องกลิ่นกับวัฒนธรรมของคลาสเช่นที่ศึกษาการใช้กลิ่นและความหมายของมันในปริวิตถลของพิธีกรรมทางศาสนาในแต่ละวัฒนธรรม โดยเฉพาะพื้นที่รอยต่อของโลกแห่งความจริงและโลกของวิญญาน รวมทั้งการใช้กลิ่นเพื่อจำแนกวิญญาน เช่น ชาวโบโรโร (Bororo) ในประเทศบราซิลที่ใช้กลิ่นในการแบ่งวิญญานเป็นสองกลุ่มคือ โบลล์ (bope) ตัวแทนวิญญานที่ไม่ดีที่จะมีกลิ่นเหม็นที่รุนแรงขณะที่อาโลล์ (aroe) ตัวแทนวิญญานที่ดีจะมีกลิ่นที่หอมหวาน (Classen, 1994) งานวิจัยกลุ่มนี้จึงมีจุดเน้นและสนใจในการอธิบายความหมายของผัสสะที่แตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม

(3) กลุ่มที่สนใจศึกษาการใช้ผัสสะเพื่อการจัดระเบียบสังคมในแต่ละวัฒนธรรม เช่น แอนโทนี ซินนอตต์ (Anthony Synnott) เสนอใน *Aroma: The Cultural History of Smell* (1994) ว่าในอดีตสังคมให้ความสำคัญกับอำนาจของกลิ่นในทุกๆ บริบทเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น กลิ่นเฉพาะกลุ่มของชนชั้นสูงที่มีกลิ่นน่าชื่นชม ขณะที่คนนอกกลุ่มเหล่านี้มีกลิ่นน่ารังเกียจ ที่ทั้งเป็นเช่นนั้นจริงๆ และเป็นแค่การอุปมาอุปไมย หรือในสมัยกรีกโบราณพระเจ้าแต่ละองค์จะมีกลิ่นเฉพาะของพระองค์เอง ประชาชนที่นำกลิ่นหอมนั้นมาเผาถวายบูชาต้องรู้จักกลิ่นที่พระองค์โปรดปราน การปรากฏขึ้นของกลิ่นบางลักษณะก็หมายถึงการปรากฏตัวของพระเจ้าและกลิ่นบางอย่างสามารถป้องกันการปรากฏตัวของวิญญานที่ไม่พึงปรารถนาได้ รวมทั้งมีการแบ่งชนชั้นของกลิ่นของวิญญานที่กลิ่นเหม็น เช่น กลิ่นเน่าเปื่อยของศพมักจะสื่อถึงสิ่งชั่วร้าย ขณะที่กลิ่นที่ทำให้จิตใจเบิกบานจะเกี่ยวข้องกับวิญญานที่ดีงามจากสวรรค์ หรือที่รู้จักกันว่า “กลิ่นของความศักดิ์สิทธิ์” (odor of sanctity)

กลิ่นยังมีหน้าที่สำคัญในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น งาน Presenting the Self, the Social Body, and the Olfactory: Managing Smells in Everyday Life (2006) ของเคลวิน อี วาย โลว์ (Kelvin E. Y. Low)- ที่ศึกษาปฏิกริยาต่อกลิ่นตัวของผู้คนในประเทศสิงคโปร์ และวิธีการที่ผู้คนใช้ควบคุมกลิ่นของร่างกาย เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเพื่อความราบรื่นในการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม โลว์ เสนอว่าการจัดการกลิ่นของร่างกายคือปฏิบัติการ ที่อยู่ภายใต้การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของผู้คนด้วยโครงสร้างทางสังคม ที่ทำให้เงื่อนไขทางสังคมเข้ามาปรากฏอยู่ภายในร่างกาย

นอกจากนี้ยังมีการใช้กลิ่นเพื่อจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของเพศสภาพ เช่น A Sociology of Smell (1991) ของซินนอเตอร์ที่เสนอว่าสังคมมักใช้กลิ่นแยกความเป็นชายหญิง โดยกลิ่นของผู้ชายคือกลิ่นเหงื่อ เหล้าและบุหรี ในขณะที่ผู้หญิงควรจะต้องมีกลิ่นที่ดี บริสุทธิ์ สะอาด และดึงดูดใจ ดังเช่นชื่อของน้ำหอมและกลิ่นหอมสำหรับผู้หญิงจะเกี่ยวข้องกับชื่อประเภท ความงาม ความสะอาด เช่น ไวท์ลินิน (White Linen) ส่วนตลาดน้ำหอมผู้ชายจะมีชื่อประเภทบอส (Boss) หรือ โปโล (Polo) (Synnott, 1991) งานของแอนโทนี ซีคเกอร์ (Anthony Seeger) เรื่อง Nature and Society in Brazil: The Suya Indians of Mato Grosso (1981) ที่ศึกษาชาวสุยา (Suya) ในประเทศบราซิลแสดงให้เห็นการจัดช่วงชั้นความสัมพันธ์ชายหญิงในสังคมชาวสุยา ที่ให้ความหมายผู้หญิงในเชิงลบว่าเหมือน “ของกลิ่นแรง” (strong-smelling) ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ชายที่เหมือน “ของไม่มีกลิ่น” (bland-smelling)

นอกจากนี้ คลาสเซนยังเสนอเรื่องการใช้กลิ่นแบ่งผู้หญิงในสังคมตะวันตกไว้ใน The Odour of the Other: Olfactory Symbolism and Cultural (1992) ว่ามี 3 แบบคือ (1) หญิงที่มีเสน่ห์เข้ายวน (2) สาวบริสุทธิ์ ภรรยาหรือแม่ (3) โสเภณี เธออธิบายว่า หญิงที่มีเสน่ห์เข้ายวนจะสู่อกลิ่นที่หวานจัดและรสชาติที่ร้อนแรงเผ็ดร้อน ขณะที่แม่และสาวบริสุทธิ์ สู่อกลิ่นที่สะอาด เป็นระเบียบและปลอดภัย ขณะที่โสเภณี มักเกี่ยวข้องกับกลิ่นสกปรกเพราะสถานะที่เป็นมลภาวะของพวกเธอ แต่คำอธิบายชุดนี้ของคลาสเซนดูจะเป็นการเหมารวมและมีจุดอ่อนที่การมองผัสสะอย่างขาดความซับซ้อน ต่างกับวิลเลียม แลน มิลเลอร์ (William Ian Miller) ใน The Anatomy of Disgust (1997) ที่เสนอมุมมองที่ซับซ้อนกว่าของความเป็นไปได้ ที่กลิ่นที่ดีก็อาจเป็นสาเหตุของความสงสัย ความไม่ซื่อสัตย์เหมือนการใส่หน้ากากปิดบังบางอย่างที่ต้องการซ่อนเร้น เขายังเสนอว่าอันที่จริงแล้ว กลิ่นเหม็นจำนวนมากกลายเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ถ้ารู้ที่มาของมัน ตัวอย่างเช่น คนสามารถอดทนกับกลิ่นเหม็นรุนแรงของเนยแข็งได้มากกว่ากลิ่นเหม็นที่มาจากอูจจาระ หรือเท้าที่เหม็นเมื่อรู้ที่มาของกลิ่น เหม็นการรับรู้ที่แตกต่างสองชั่วระหว่างดีกับเลว อาจไม่ตรงไปตรงมาเหมือนกลิ่นที่แสดงนัยที่แฝงอยู่

จึงไม่อาจแสดงแบบคู่ตรงข้ามได้ งานเหล่านี้จึงเสนอให้เห็นการจัดระเบียบของสังคมผ่านการใช้ผัสสะ แต่ก็ยังมองไม่เห็นประเด็นของความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือการเมืองของผัสสะชัดเจนนัก

อย่างไรก็ดีการศึกษาผัสสะที่ใช้การถอดรูปแบบของผัสสะของแต่ละวัฒนธรรมออกมาเป็นช่วงชั้น (Howes, 2003, pp. 49 – 50) ด้วยคำอธิบายว่าวิถีทางที่มนุษย์ใช้ผัสสะ วิถีทางที่มนุษย์สร้างและเข้าใจโลกของผัสสะ ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม การรับรู้ไม่ได้เพียงสร้างมาจากความหมายของแต่ละบุคคล แต่จากคุณค่าทางสังคมที่มันเกี่ยวข้องกับด้วย (Howes & Classen, 2014, p. 1) เพื่ออธิบายเข้าใจว่าอย่างไรที่วัฒนธรรมถูกเขียนขึ้นผ่านภาพตัวแทน (Howes, 2003; Howes & Classen, 2014) ก็ยังมีช่องว่างในการสร้างคำอธิบายประสบการณ์ผัสสะในหลายประเด็น (Pink, 2014)

อาทิเช่นข้อถกเถียงของทิม อินโกลด์ (Tim Ingold) ซึ่งใช้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยา (phenomenology) เป็นฐานคิดในการอธิบายว่า การได้ยินและการมองเห็นไม่ได้แยกจากกันในจุดที่มนุษย์เริ่มต้นรับรู้มัน (Ingold, 2000, p. 268) ผัสสะไม่ได้แยกออกจากกันตอนที่เรารับรู้มัน แต่แยกออกจากกันตอนที่เรารับรู้วัฒนธรรมมาวิเคราะห์มัน อินโกลด์เสนอว่าร่างกายไม่ใช่ภาชนะบรรจุอวัยวะ แต่คือตัวเชื่อมประสานผัสสะแต่ละอย่าง ที่มีได้แยกขาดจากกันแต่ซ้อนทับกันอยู่ ดังนั้นการมองเห็น การได้ยิน การสัมผัส ไม่ได้แยกขาดออกจากกัน เป็นแค่การมองผ่านมุมที่แตกต่างกันของกิจกรรมเดียวกัน (Ingold, 2000, p. 261) หรือเรียกว่าการเชื่อมร้อยสอดประสานของผัสสะ (interconnectedness of the senses) ที่ทำให้ในบริบทที่ต่างกันในการรับรู้ความหมายเดียวกันอาจจะแสดงผ่านผัสสะที่ต่างกันและตัวกลางที่ต่างกันไปจึงไม่เป็นการถูกต้องที่ศึกษาประสบการณ์ผัสสะด้วยการแบ่งผัสสะออกเป็นส่วนๆ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังขอเสนอว่าการศึกษาประสบการณ์ผัสสะในฐานะภาพตัวแทนของวัฒนธรรมยังทำให้ขาดการทำความเข้าใจผัสสะในประเด็นอื่นๆ ดังเช่นความสัมพันธ์ของผัสสะกับ พื้นที่ แม้ฮาร์วจะเคยเสนอว่าประสบการณ์ผัสสะคือกระบวนการที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างจิตใจ (mind) ร่างกาย (body) และสิ่งแวดล้อม (environment) หรือการเข้าไปอยู่ในพื้นที่ (emplacement) (Howes, 2005) แต่ก็ยังขาดมุมมองในการทำความเข้าใจปฏิบัติการในพื้นที่ การเมืองของพื้นที่และผัสสะที่ถูกสร้างขึ้นผ่านความสัมพันธ์ระหว่างผัสสะกับพื้นที่

จากแนวคิดเรื่องอวัยวะและพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำความเข้าใจอวัยวะของเลดีที่สร้างขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างผัสสะกับพื้นที่ โดยแทนที่จะศึกษาผัสสะของเลดีเพื่อเขียนภาพของวัฒนธรรมที่สร้างผัสสะของเลดีขึ้นมา ผู้วิจัยต้องการศึกษาผัสสะเพื่อเข้าใจปฏิบัติการของผัสสะในพื้นที่ที่เลดีใช้ชีวิตอยู่ในชีวิตประจำวันว่าพื้นที่ ประสบการณ์ผัสสะ และ

ชีวิตประจำวันของเลดี้ สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผ่านอะไร อย่างไร และสัมพันธ์กับการที่เลดี้บอกว่าตัวเองคือใคร ได้อย่างไร

1.1.3.4 แนวคิดชีวิตประจำวัน (everyday life)

แม้ว่าชีวิตประจำวันของเลดี้ในบาร์ตอกกุหลาบจะดูเหมือนเกิดขึ้นซ้ำๆ กันในรูปแบบเดิมๆ ที่ตื่นนอนในราวสี่โมงเย็น ก่อนจะอาบน้ำ แล้วบรรจงแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่แม้จะไม่ใช่เครื่องแบบเดิมทุกวัน แต่ก็ยังเป็นเสื้อผ้าในรูปแบบเดิมๆ ที่เน้นความเย้ายวนใจของร่างกาย ก่อนจะเดินหิ้วรองเท้าส้นสูงไปที่บาร์ในราวห้าโมงเย็น หาทานอาหารเช้าของวันใส่ปากท้อง แล้วเริ่มการเชิญชวนนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วยถ้อยคำแบบเดิมๆ ท่วงท่าแบบเดิมๆ จนถึงแลกเปลี่ยนการร่วมเพศกับเงินแบบเดิมๆ หรือทนนั่งง่วงอยู่ในบาร์จนบาร์ปิดในเวลาสี่นาฬิกาของวันใหม่ แล้วหิ้วรองเท้าส้นสูงกลับที่พัก ล้มตัวลงนอนบนเตียงด้วยความเหน็ดเหนื่อย แล้วกลับไปเพื่อตื่นขึ้นมาใหม่ในเวลาสี่โมงเย็น จนทำให้ความเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันกลายเป็นความเคยชิน ความซ้ำซาก เป็นความปกติธรรมดาของชีวิตในทุกเมื่อเชื่อกันว่าไร้พิชสง แต่ความปกติธรรมดานี้เองที่ทรงอำนาจที่สุดของชีวิตประจำวัน เพราะมันทำให้ผู้คนไม่เคยตั้งคำถามกับสิ่งๆ ที่ดูเป็นธรรมชาติที่ปกตินี้ (Lefebvre, 1999, p. 94) และพื้นที่ของการเกิดซ้ำๆ นี้เองที่ทำให้ตัวตนของเลดี้กำเนิดขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการที่จะสามารถตอบคำถามการวิจัยครั้งนี้ได้ต้องพิจารณาเข้าไปในทุกๆ รายละเอียดของชีวิตประจำวัน โดยมองให้เห็นความซับซ้อนที่ทำให้การผลิตและผลิตซ้ำชีวิตประจำวันนี้เกิดขึ้น

แนวคิดชีวิตประจำวันนี้เริ่มขึ้นตั้งแต่ในราวต้นศตวรรษที่ 19 จากการวิพากษ์ การใช้การมองภาพกว้างในการสร้างองค์ความรู้ทางสังคมวิทยา (macro sociology) ที่ก่อให้เกิดจุดอ่อนในการอธิบายความซับซ้อนของชีวิตประจำวัน (Douglas, 1970, p. 2; Gardiner, 2000; Ferguson, 2009; Lefebvre, 1987, p. 10) ทำให้เริ่มมีความสนใจที่จะศึกษาในรายละเอียดของชีวิตประจำวันขึ้น โดยเริ่มจากการศึกษามันผ่านปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Ries, 2002, p.726) การศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์ การศึกษาของนักปรากฏการณ์วิทยาจนกระทั่งมาสู่การศึกษาที่ไม่ใช่เพื่ออธิบายตัวมันอีกต่อไป แต่เป็นการศึกษาเพื่อวิพากษ์ตัวมันแทน (Kaplan & Ross, 1987, p. 1) และมีการให้คำนิยามมันไว้หลากหลายตามมุมมองของที่แตกต่างกัน เช่น เป็นพื้นที่ที่สำคัญในการทำความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์ (Schilling, 2003, p. 26) เป็นพื้นที่รวมของมุมมองในระดับรายละเอียด (micro perspectives) ที่มีความหลากหลายและกว้างขวาง (Adler & Andrea, 1987, p. 217) เป็นสนามที่สำคัญของการประกอบสร้างความจริงของสังคมที่สร้างผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในทุกๆ วัน (Berger & Luckmann, 1966) หรือเป็นสิ่งที่ยากที่สุดต่อการค้นพบทั้งที่เป็นชีวิตที่ซ้ำซาก (Blanchot & Hanson, 1987, p. 13) และเป็นต้นตอของการผลิตซ้ำความซ้ำซากในชีวิตทุก

วันที่ทำให้คนยิ่งแปลกแยก (Lefebvre, 1987, p. 67) โดยในที่นี้ผู้วิจัยจะขอแบ่งการศึกษาชีวิตประจำวันออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

(1) การศึกษาชีวิตประจำวันกับประวัติศาสตร์คือการศึกษาประวัติศาสตร์โดยให้ความสำคัญกับการศึกษารายละเอียดชีวิตในทุกๆ วันของผู้คน เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ในภาพรวม ที่ต่างจากการศึกษาทางประวัติศาสตร์แบบที่ชีวิตประจำวันจะได้รับการมองเห็นและพูดถึงเฉพาะแคในข้อมูลเล็กๆ น้อยๆ ที่มีผลต่อปฏิสัมพันธ์ในสังคมเท่านั้น (Schilling, 2003, p. 26)

งานศึกษาประวัติศาสตร์ขึ้นสำคัญที่ให้ความสนใจกับการวิเคราะห์จังหวะ (rhythms) และการเริ่มต้นของโครงสร้างของชีวิตในทุกๆ วันในโลกยุคก่อนอุตสาหกรรม (preindustrial world) ก็เช่น Civilization and Capitalism, 15th-18th Century: The structure of everyday life (1992) ของเฟอร์นาด เบอส์เดล (Fernand Braudel) ที่มองชีวิตประจำวันของผู้คนทั่วไปเป็นหนึ่งใน 3 ระดับของการเคลื่อนไหวในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจโลกในช่วงศตวรรษที่ 15 - 18 เบอส์เดลเสนอว่า การสร้างความรู้จากชีวิตประจำวันมีความสำคัญและควรกำหนดไว้ในกลุ่มของปฏิบัติการทางเศรษฐกิจ เพราะการเคลื่อนไหวไปพร้อมกันของกิจวัตรประจำวันและจิตใจสำนึกไม่ใช่ความจริงแค่ชั่วคราวเฉพาะเวลานั้น แต่คือภาพตัวแทนของประสบการณ์ชีวิตที่มีความสำคัญ เบอส์เดลได้อธิบายการเคลื่อนไหวตัวของเศรษฐกิจในระบบโลกว่า มีสามระดับที่มีอิทธิพลต่อกันแบบสัมพันธ์คือ ระดับใหญ่ที่สุดของวงจรการเคลื่อนไหวแบบพลิกผันในระดับโลก ระดับรองลงมาของการเคลื่อนไหวตัวของระบบเศรษฐกิจการเมืองในระดับประเทศ และระดับสุดท้ายคือระดับชีวิตผู้คนทั่วไปซึ่งมีการเคลื่อนไหวเป็นวงจรสั้นๆ แบบวันต่อวัน (Schilling, 2003, p. 26) งานของเบอส์เดลจึงสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการทำความเข้าใจชีวิตประจำวัน ในระดับพื้นฐานที่สุดของการดำรงอยู่ของสังคม ที่มีปฏิสัมพันธ์และปฏิบัติการแบบธรรมดาสามัญ (Ferguson, 2009, p. 33) ว่ามีศักยภาพเพียงพอในการสร้างคำอธิบายที่เชื่อมโยงสู่คำอธิบายในระดับโลกได้

(2) การศึกษาชีวิตประจำวันกับตัวตนของมนุษย์และสังคม เป็นการศึกษาชีวิตประจำวัน เพื่อทำความเข้าใจกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นของมนุษย์ อันนำไปสู่การทำความเข้าใจในตัวตนของมนุษย์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น แนวคิดปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (symbolic interaction) แนวคิดปรากฏการณ์วิทยา และวิธีการที่สังคมประกอบสร้างความจริง

ในต้นศตวรรษที่ 19 นักปรัชญาชาวเยอรมันจอร์จ เฮอร์เบิร์ต มีด (George Herbert Mead) ได้เริ่มต้นแนวคิดปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ที่สนใจต่อการให้ความหมายของมนุษย์ ซึ่งอาจพิจารณาได้จากการให้ความหมายต่อวัตถุสิ่งของ (object) หรือการให้ความหมาย

ผ่านการปฏิสัมพันธ์ (interaction) ที่ล้วนต้องทำความเข้าใจผ่านชีวิตประจำวันของมนุษย์ มีโครงสร้างคำอธิบายการดำรงอยู่ของมนุษย์ (human being) ว่ามนุษย์มีตัวตน (self) ที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ “ฉัน” (I) ซึ่งเป็นตัวแสดงถึงสัญชาตญาณธรรมชาติ หรือลักษณะเฉพาะของบุคคล เป็นพัฒนาการแรกของมนุษย์ และ “ตัวฉัน” (Me) ซึ่งเป็นสิ่งแสดงถึงตัวตนที่เกิดจากการสำนึก (conscious) รับรู้ของ “ฉัน” ที่จะตีความต่อสิ่งที่มีความหมายต่อ “ฉัน” เท่านั้น การสร้าง “ตัวฉัน” ไม่ได้ถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อม แต่เป็นผลมาจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์และติดต่อสื่อสารในสังคม ผ่านกระบวนการทางสังคม 3 ประการคือการให้ความหมายร่วมกัน (shared meaning) พฤติกรรมที่สังคมคาดหวัง (behavioral expectation) การรับรู้การประเมินตนเอง (reflected appraisals) และการทำความเข้าใจประสบการณ์ชีวิต (lived experience) ของ “ฉัน” ที่เกิดจากความตั้งใจ (attention) ของสังคม ที่ทำให้ “ตัวฉัน” เกิดขึ้น จำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจผ่านการศึกษานชีวิตประจำวันของมนุษย์ (Adler and Andrea, 1987, p. 220; Douglas, 1970, p. 16)

การทำความเข้าใจในวิธีการที่มนุษย์แสดงตัวตนผ่านการทำความเข้าใจในชีวิตประจำวันยังปรากฏในงาน The Presentation of Self in Everyday Life ของกอฟฟ์แมนใน ค.ศ. 1959 เขาวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน (everyday interaction) บทบาท (roles) หรือธรรมชาติของตัวตน (the nature of the self) และบรรทัดฐานในระดับย่อยของสังคม (micro-social norms) ว่ามีอิทธิพลต่อตัวตนภายในของปัจเจก (individual's inner self) อย่างไร กอฟฟ์แมนเสนอว่า วิธีที่เราแสดงตัวตนของเราเองนั้นค่อนข้างคล้ายกับการแสดงบทบาทในละครซึ่งบทละครถูกเขียนไว้แล้ว แต่บทบาทก็ทำให้อัตลักษณ์ไม่ เพราะเราสามารถแสดงสดและตีความต่อบทบาทของเราได้เองด้วย (Goffman, 1956, p. 4) การเน้นไปที่รายละเอียดของการปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันนั้นจึงมีประโยชน์ที่จะตรวจสอบว่า เราเข้าใจอัตลักษณ์ของผู้อื่นอย่างไร และเราแสดงตัวของเราเองต่อผู้อื่นอย่างไร (Adler and Andrea, 1987, p. 220; Smith, 2005, p. 399)

สำหรับการให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจชีวิตในทุกๆวันที่ปรากฏอยู่ในแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาก็เช่น The Phenomenology of the Social World (1932) ของอัลเฟรด ชูสส์ (Alfred Schutz) ที่ได้อธิบายการทำความเข้าใจสังคมผ่านการเข้าใจคุณลักษณะของชีวิตประจำวัน (Costelloe, 1996, p. 247; Colebrook, 2002, p. 689) ชูสส์เสนอว่า การเชื่อมโยงระหว่างบุคคล อยู่บนพื้นฐานประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน อธิบายได้โดยการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวในแต่ละระดับของชีวิตประจำวันและบริบทที่แวดล้อม (Costelloe, 1996, p. 248) และเขายังเสนอว่าการตีความชีวิตประจำวันมีความคล้ายคลึงกับการวิเคราะห์โลกของชีวิต (life world) เพราะระบบความรู้ที่ใช้ในการทำความเข้าใจมันก็คือผลของการหลอมรวมประสบการณ์ของผู้คน (Schutz & Luckmann, 1973, p. 123)

ในเวลาต่อมาปีเตอร์ แอล เบอร์เกอร์ (Peter L. Berger) และโทมัส ลักก์แมน (Thomas Luckmann) ที่ได้รับอิทธิพลจากชูส์ส์ก็ใช้การทำความเข้าใจชีวิตประจำวันมาอธิบายวิธีการที่สังคมประกอบสร้างความจริงใน *The Social Construction of Reality* (1966) เบอร์เกอร์และลักก์แมนเสนอว่า ความจริงของสังคมในชีวิตประจำวัน (social reality in everyday life) ที่ทรงอิทธิพลที่สุด จะมีอำนาจอย่างยิ่งต่อจิตสำนึกจนไม่สามารถปฏิเสธได้ ความจริงในชีวิตประจำวันเป็นความจริงที่ถูกจัดระเบียบแล้ว จึงจะปรากฏตัวในฐานะวัตถุที่ถูกจัดการให้เป็นรูปธรรมแล้วเท่านั้น (objectified) ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นตัวทำให้การจัดระเบียบผ่านสิ่งเหล่านั้นเป็นรูปธรรมและประกอบสร้างให้มีความหมายต่อมนุษย์ การปฏิสัมพันธ์กันในชีวิตประจำวันของระบบสังคมก่อให้เกิดการเข้าร่วมกันได้ของสมาชิกในสังคมและกลายเป็นสถาบัน (institutionalized) ที่ฝังรากลงในสังคมความเชื่อของผู้คนว่าสิ่งใดคือความจริง ก็จะฝังรากลงในโครงสร้างของสถาบันนั้นและกลายเป็นความจริงของสังคมนั้นไป เมื่อเป็นเช่นนี้การทำความเข้าใจในกระบวนการดำรงอยู่ของมนุษย์ในสังคมจึงสามารถอธิบายมันได้ผ่านการศึกษาชีวิตประจำวันของมนุษย์ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกันในสังคม

(3) การศึกษาชีวิตประจำวันกับการวิพากษ์ (critique) จุดเริ่มของการวิพากษ์ชีวิตประจำวัน เริ่มในฝรั่งเศสราวกลางศตวรรษที่ 19 โดยนักคิดชาวฝรั่งเศสอองรี เลอว์แฟปที่เสนอผ่านหนังสือ *Critique of Everyday Life* (1991) ของเขา เขาวิพากษ์ชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมสมัยใหม่ว่า ชีวิตประจำวันคือสิ่งที่หลงเหลืออยู่หลังจากที่เราได้รีดเค้นเอาการกระทำที่มีลักษณะพิเศษของเราออกไปหมดสิ้นแล้ว เลอว์แฟปเสนอว่าในความเป็นจริงแล้วชีวิตประจำวันของมนุษย์มีความเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งกับทุกๆ การกระทำ ที่มีทั้งความแตกต่างและข้อขัดแย้ง เป็นจุดแห่งการหลอมรวมความสัมพันธ์ที่สร้างทุกๆ การดำรงอยู่ของมนุษย์ แต่มนุษย์ในสังคมสมัยใหม่กลับไม่เข้าใจชีวิตของตนเอง (Lefebvre, 1999, p. 94) สิ่งที่เป็นทุกๆ วันในชีวิตสร้างคือการปกปิดและลบความแตกต่างระหว่างชนชั้นด้วยการสร้าง “ความต้องการ” (needs) อันมากมายขึ้น เพื่อให้มนุษย์ที่ต้องต่อสู้เพื่อหาอาหารใส่ปากท้องในทุกๆ วัน ตะหนักถึงตัวเองน้อยลงและน้อยลง นอกจากนี้ มนุษย์ยังหันเหความใส่ใจในการเรียกร้องสิทธิของตนเอง ไปให้ความสำคัญกับวัตถุที่ทุนนิยมสร้างขึ้นและป้อนเข้าสู่ชีวิตประจำวัน จนทำให้ชีวิตประจำวันของมนุษย์กำลังจะไม่มีรูปแบบพิเศษอีกต่อไป แต่กลายเป็นพื้นที่ของการกดทับคนทุกกลุ่มอยู่ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงานและผู้หญิงที่ไม่สามารถหนีจากงานในชีวิตประจำวันได้ ความซ้ำซากในชีวิตประจำวันจึงยิ่งทำให้คนแปลกแยกมากขึ้น (Lefebvre, 1999, p. 321-325)

การวิพากษ์ชีวิตประจำวันของเลอว์แฟปเน้นที่การเปิดโปงปฏิบัติการของทุนนิยม ที่สร้างรูปแบบของชีวิตประจำวันบางแบบขึ้นมา เพื่อครอบงำผู้คนผ่านปฏิสัมพันธ์ต่างๆ

ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยการครอบงำนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาระบบและคงอำนาจของทุนนิยมไว้ อย่างไรก็ตาม เลอร์แพก็เสนอว่า แม้ในพื้นที่ชีวิตประจำวันจะเต็มไปด้วยความแปลกแยกเช่นนี้ แต่มันก็ได้กลายเป็นสมรภูมิแห่งใหม่ของสงครามระหว่างชนชั้น ที่การต่อสู้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจะสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงจากจุดเล็กๆ ในทุกๆ รายละเอียดของชีวิตประจำวันเท่านั้น (Lefebvre, 1999, pp. 226-227)

ถ้าจุดเน้นของเลอร์แพคือการหาหนทางสร้างความตระหนักรู้และการต่อสู้เพื่อเปิดโปง เบื้องหลังของความธรรมดาสามัญของชีวิตประจำวัน งาน *The practice of everyday life* (1988) ของมิเชล เดอร์เซอร์โท (Michel de Certeau) ในฐานะนักมานุษยวิทยาและนักสังคมวิทยาในระดับจุลภาคก็คือการเสนอความคิดสร้างสรรค์ของชีวิตประจำวัน เขามองว่ามีเป็น “พื้นที่ หนทาง” ที่ผู้คนที่สามารถหาวิถีทางของตนเอง ในการหนีจากความซ้ำซากของชีวิตประจำวันได้ ปัจจุบันสามารถหลายวงจรของชีวิตประจำวันที่ถูกครอบงำนี้ได้ โดยการเปลี่ยนแปลงเล็กๆ น้อยๆ ในแต่ละช่วงเวลาที่ดูเหมือนไร้ความสำคัญ ในแต่ละช่วงเวลาของชีวิตประจำวัน จากปฏิบัติการในชีวิตประจำวันทีโครงสร้างอำนาจการจักระเบียบในสังคมใหญ่ ไม่เคยสามารถควบคุมได้เบ็ดเสร็จเด็ดขาด ตัวอย่างเช่นการเดินทางในชีวิตประจำวันของคนเมือง อันดูเหมือนธรรมดาสามัญที่แสดงให้เห็นการสร้างปฏิบัติการเชิงพื้นที่ ที่ไม่เป็นไปตามการจักระเบียบของเมืองตามที่โครงสร้างอำนาจกำหนด

การวิพากษ์ชีวิตประจำวันของนักมานุษยวิทยายังสามารถนำไปสู่ประเด็นเรื่องความทุกข์ของผู้คน เช่น ข้อเสนอในงาน *Anthropology and the Everyday, from Comfort to Terror* (2002) ของแนนซี ริธ (Nancy Rie) ที่ตั้งคำถามกับนักมานุษยวิทยาว่า นักมานุษยวิทยาจะเขียนงานที่ครอบคลุมเรื่องราวที่น่าสนใจในระดับโลกได้อย่างไร หากนักมานุษยวิทยาให้ความสนใจแค่เรียนรู้การกินอาหารหรือการช้อปปิ้ง ทั้งๆ ที่นักมานุษยวิทยาใช้เวลานับเดือนนับปีกับการพยายามทำความเข้าใจโลกทางสังคมของผู้คนเรื่องราวเล็กๆ น้อยๆ ทั้งหลายในชีวิตประจำวัน หากงานของนักมานุษยวิทยานั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องเป็นพยานกับความทุกข์ ความไม่เท่าเทียม ความแปลกแยก ความโหดร้ายที่กระทำซ้ำแล้วซ้ำอีกกับชีวิตประจำวัน ที่มีที่มาจากปฏิบัติการของทุนนิยมโลกาภิวัตน์ แล้วทำไมนักมานุษยวิทยาจึงไม่ใช่พื้นที่ชีวิตประจำวัน อันเป็นพื้นที่ที่สำคัญและทรงอำนาจที่สุดที่เรื่องราวในชีวิตได้เกิดขึ้น เพื่อค้นหาว่าอย่างไรและทำไมกลไกความรุนแรงนี้ยังดำรงอยู่ โดยข้อที่พึงระวังในการศึกษาชีวิตประจำวันคือ ในโลกสมัยใหม่ที่สังคมมิได้ตรงไปตรงมา หรือหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวและไม่ได้เป็นชีวิตที่ไม่เปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องทำความเข้าใจผ่านประสบการณ์และความแปรเปลี่ยนในสังคม (Gardiner, 2000; Rie, 2002; Smith, 1980)

ด้วยเหตุนี้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะให้ความสนใจอย่างเป็นสำคัญกับการทำความเข้าใจและวิเคราะห์เข้าไปในชีวิตประจำวันของเลดี้บาร์ดอกลงุหลาบ เพื่อตอบคำถามว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นของชีวิตประจำวันของพวกเธอ คืออะไร เป็นอย่างไร สร้างมาจากสิ่งใดอย่างไร ตกตะกอน เข้าไปในตัวของพวกเธออย่างไร กิจกรรมเหล่านี้เกิดซ้ำ หรือเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร ด้วยกระบวนการอย่างไร ด้วยอะไร

1.1.4 การทบทวนงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะขอเสนอการทบทวนงานศึกษาจากงานวิจัยและเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงขายบริการทางเพศ โดยแบ่งเป็น การทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงขายบริการทางเพศทั่วไป และการทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชา

1.1.4.1 การทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงขายบริการทางเพศ จากการทบทวนเอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้หญิงขายบริการทางเพศ ผู้วิจัยของแบ่งประเด็นในการศึกษาวิจัยออกเป็นประเด็นดังนี้

(1) งานศึกษาวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความหมายให้กับผู้หญิงขายบริการทางเพศที่อยู่บนการสร้างข้อถกเถียงระหว่างการกดขี่บังคับ (constraint) กับทางเลือก (choice) ใน Sex slave (2000) หลุยส์ บราวว์ (Louise Brown) ที่ศึกษากระบวนการค้ามนุษย์ทวีปเอเชียยาวนานเกือบ 10 ปีแสดงให้เห็นภาพของเด็กผู้หญิงจำนวนมากจากชนบทที่ยากจน ถูกพ่อแม่ขายเป็นสินค้าเพื่อหาเงินส่งกลับไปเลี้ยงครอบครัว ทั้งเด็กสาวชาวเนปาลที่ไปขายบริการทางเพศในอินเดีย เด็กสาวชาวฟิลิปปินส์ที่ออกไปขายบริการทางเพศที่ญี่ปุ่น เด็กสาวชาวบังคลาเทศที่จากหมู่บ้านที่ยากจนเพื่อไปขายบริการทางเพศในช่องแถบเบงกอลตะวันตก เด็กสาวจากเวียดนามที่มาขายบริการทางเพศในพนมเปญเพราะครอบครัวยากจนมากและไม่มีอะไรเหลือให้พวกเธอในเวียดนาม เช่นเดียวกับ ครอบครัวยากจนในกัมพูชาที่รู้ว่าพวกเขาสามารถเรียกร้องและรับเงินก้อนใหญ่จากการขายพรหมจรรย์ของลูกสาว ในขณะที่เดียวกันลูกสาวก็รู้ว่านี่เป็นทางเดียวที่จะช่วยครอบครัวจากความอดอยากได้ เด็กสาวจากพม่าที่การปกครองอันยาวนานของทหารไม่เหลือทางรอดจากการอดตายให้ครอบครัวพวกเธอ ผลักดันเธอให้ข้ามชายแดนมาเป็นสินค้าในไทยและเด็กสาวจากภาคเหนือและภาคอีสานของไทยที่เข้าสู่อุตสาหกรรมทางเพศเพื่อปากท้องของครอบครัว บราวว์เสนอว่า เนื่องจากความยากจนลง ความต้องการทางกายภาพเพิ่มขึ้น และการค้นพบช่องทางหารายได้กว้างขวางขึ้น ชุมชนยากไร้ด้อยพัฒนาในเอเชียจึงให้ความสำคัญกับบุตรสาวในฐานะผู้ช่วยให้ครอบครัวอยู่รอด และทำให้ครอบครัวสุขสบายได้

นอกจากนี้ บรรวาร์ยังชี้ว่า เด็กสาวเหล่านี้ ล้วนทำภายใต้แรงกดดันอันหนักอึ้งของความมกตัญญู ความรับผิดชอบที่มีอยู่อย่างมากมายที่หล่อหลอมมาภายใต้วัฒนธรรมแบบเอเชีย ประเพณีพุทธศาสนาไทยและพม่า ที่บุตรชายทำคุณความดีด้วยการบวชได้ แต่บุตรสาวไม่มีทางเลือกอื่นจึงต้องใช้ความเป็นลูกผู้หญิงช่วยครอบครัว ทั้งหมดเป็นตัวละครสำคัญที่ผลักดันให้เด็กสาวเข้าสู่การขายบริการทางเพศ

ขณะที่บรรวาร์เสนออย่างหนักแน่นว่าการการขายบริการทางเพศของผู้หญิงคือการกดขี่บังคับพวกเธอคือเหยื่อของโครงสร้างที่ไม่เท่าเทียม ก็มีการสร้างคำอธิบายว่าอย่างไรที่ความหมาย “ผู้หญิงขายบริการทางเพศคือเหยื่อ” ถูกสร้างขึ้นใน Sex at the margins (2007) ของลอรา มาเรีย ออกัสติน (Laura Maria Agustín) ก็แสดงให้เห็นที่มาของความหมาย “ผู้หญิงขายบริการทางเพศคือเหยื่อ” ที่รอคอยการการปลดปล่อยว่าเกิดขึ้นในปลายศตวรรษที่ 18 ในช่วงเวลาแห่งการตื่นตัวเรื่องรัฐสวัสดิการ (welfare) และการสงเคราะห์ (philanthropy) ที่ทำให้ผู้หญิงชนชั้นสูงและชนชั้นกลางในอังกฤษเกิดความรู้สึกว่าเป็นภารกิจของผู้หญิงพึงกระทำต่อผู้หญิงที่จะต้องออกช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้หญิงที่ยากไร้ที่มีผู้หญิงขายบริการทางเพศเป็นหนึ่งในเป้าหมาย เกิดการสร้างความหมายให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศว่าเป็นผู้หญิงที่มีความสามารถในการแสดงศีลธรรมต่อยกกว่าที่ต้องการการพัฒนา การช่วยเหลือซึ่งกันและกันจากผู้หญิงที่มีฐานะและการศึกษาดีที่มีความสามารถในการตัดสินใจทางศีลธรรมมากกว่า

บทความ “Pleasure's Golden Bait: Prostitution, Poverty and the Magdalen Hospital in Eighteenth - Century” (1996) ของ ซารา ลอยด์ (Sarah Lloyd) แสดงให้เห็นประวัติศาสตร์การช่วยเหลือผู้หญิงขายบริการทางเพศในนามโรงพยาบาลแมกดาเลน (Magdalen hospital) ที่ดำเนินการภายใต้การให้ความหมายของผู้หญิงขายบริการทางเพศในฐานะเหยื่อของการหลอกลวงด้วยความเย้ายวนจากบาป เพราะพวกเธอไร้การศึกษา ไร้เวลา ยากจน และมีความเจ็บป่วยทางจิต โรงพยาบาลจะใช้กิจกรรมการสวดภาวนา การฝึกฝนร่างกายให้มีระเบียบวินัย และการฝึกฝนอาชีพให้พวกเธอเป็นเครื่องมือในการทำให้พวกเธอสำนึกบาป และด้วยภาพของผู้ที่มีความด้อยกว่าทางสติปัญญาที่ทำให้พวกเธอไม่สามารถจะตัดสินใจทางศีลธรรมด้วยตนเองได้ กิจกรรมเหล่านี้จึงไม่ได้เกิดจากการเลือกอย่างอิสระของผู้หญิงขายบริการทางเพศ แต่ขึ้นอยู่กับผู้ช่วยเหลือทั้งสิ้น

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของนักเศรษฐศาสตร์ที่เสนอว่า ผู้หญิงตัดสินใจเข้ามาสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ เช่น ในงานศึกษาของลีน่า เอ็ดลุนด์ (Lena Edlund) และอีวีลีนน์ คอน (Evelyn Korn) สองนักเศรษฐศาสตร์ที่เสนอไว้ในบทความ “A Theory of Prostitution” (2002) ซึ่งศึกษารายได้ของการขายบริการทางเพศและพบว่าไม่มีเงินหมุนเวียน

จำนวนมหาศาล โดยเฉพาะในกรณีของประเทศกำลังพัฒนา งานศึกษาขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ในค.ศ. 1998 ประมาณการว่าในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทยมีประชากรหญิงวัยทำงานที่ประกอบอาชีพเป็นผู้ขายบริการทางเพศเป็นจำนวน 0.25 ถึง 1.5 เปอร์เซ็นต์ของประชากรหญิงวัยทำงานทั้งหมด ขณะที่ปริมาณเงินหมุนเวียนในอาชีพผู้ขายบริการทางเพศมีมากถึง 14 เปอร์เซ็นต์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

เอ็ดลูนน์และคอนใช้การเปรียบเทียบการที่ผู้หญิงต้องเลือกระหว่างการเป็นภรรยา เพื่ออยู่ในตลาดการแต่งงาน (the marriage market model) หรือเลือกเป็นผู้ขายบริการทางเพศ แต่ต้องอยู่นอกตลาดการแต่งงาน ด้วยการสร้างแบบจำลองตลาดการแต่งงาน (the marriage market model) พวกเขาเสนอผลศึกษาว่า เหตุที่ผู้หญิงส่วนหนึ่งเลือกประกอบอาชีพผู้ขายบริการทางเพศ เนื่องมาจากรายได้ของการเป็นผู้ขายบริการทางเพศสูงเพียงพอที่จะชดเชยค่าเสียโอกาสด้านรายได้จากการเลือกเป็นภรรยา ชดเชยความเสี่ยงจากการเกิดโรค และชดเชยชื่อเสียงที่สูญเสียจากการประกอบอาชีพผู้ขายบริการทางเพศ อย่างไรก็ตามแม้เป็นอาชีพที่มีรายได้สูงแต่อาชีพผู้ขายบริการทางเพศมีความผันผวนของรายได้และมีอายุการทำงานที่สั้น (เช่นเดียวกับอาชีพนักมวยหรือนักฟุตบอล)

อย่างไรก็ดีในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมองการศึกษาที่เสนอข้อถกเถียงว่าการขายบริการทางเพศคือกดขี่บังคับหรือทางเลือก ว่าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นความซับซ้อนและช่วงชั้นในพื้นที่การขายบริการทางเพศ ทำให้ผู้หญิงมีอำนาจในการต่อรองแตกต่างกันไป ตั้งแต่ผู้ขายบริการทางเพศอายุน้อยที่โดนล่อลวงโซ่ติดกับเตียง พวกเขาไม่เคยได้รับค่าตัวและจะได้รับการปลดโซ่เมื่อแม่เลี้ยงให้ไปให้บริการทางเพศเท่านั้น (Brown, 2000, p. 75) ไปจนถึงผู้ขายบริการทางเพศอิสระในอังกฤษที่เพียงแค่วันหนึ่งก็ต้องจ่ายค่าเสียเวลาให้เธอ 5 ยูโรแล้ว (O'Connell Davidson, 1998, p. 57) งานศึกษาวิจัยที่สร้างข้อถกเถียงเหล่านี้ แสดงให้เห็นความสิ้นเปลืองของการสร้างความหมายภาพตัวแทนให้พวกเขา ที่มีผลกระทบต่ออัตวิสัยของผู้หญิงในพื้นที่การขายบริการทางเพศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

(2) งานศึกษาวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับบริบทของความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่สัมพันธ์กับการกลายเป็นผู้ขายบริการทางเพศ และตัวตนที่มีความซับซ้อนของพวกเธอ ในงานของคาโอริ อายอยาม่า (Kaoru Aoyama) เรื่อง Thai Migrant Sex workers (2009) ซึ่งศึกษาชีวิตของผู้หญิงขายบริการทางเพศข้ามชาติชาวไทยในญี่ปุ่น ได้เสนอแง่มุมของปฏิบัติการของระบบทุนนิยมโลกกับผู้หญิงขายบริการทางเพศว่า ทุนนิยมโลกาภิวัตน์ได้สร้างนิยามความยากจนแบบใหม่ที่ผลักดันให้ผู้หญิงเข้ามาในอาชีพนี้ การเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมไปเป็นสังคมอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว และขาดการกระจายรายได้ที่เท่าเทียม ทำให้ผู้หญิงไทยที่ยากจนจากภาคเหนือ ต้องไปขาย

บริการทางเพศที่ญี่ปุ่น ในพื้นที่การขายบริการทางเพศที่อาโอยาม่าเสนอว่า ที่นี้เป็นพื้นที่สีเทาที่ซ้อนทับระหว่างความเป็นผู้กระทำการของผู้หญิงที่เป็นผู้เลือก กับการถูกโครงสร้างกระบวนการค้ากามในระบบโลกและวัฒนธรรมเศรษฐกิจบังคับ อาโอยาม่าเสนอว่า ผู้หญิงสร้างการเป็นผู้กระทำการผ่านประสบการณ์ที่ได้รับมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากตำแหน่งแห่งที่ของตนเองในสังคม อาชีพ และสถานการณ์ในเวลานั้น

งาน Sex tourism, marginal people and liminalities (2001) ของคริส ไรอัน (Chris Ryan) และไมเคิล ฮอลล์ (Michael Hall) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวผู้มีจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวอยู่ที่การมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงขายบริการทางเพศ โดยใช้งานวิจัยทั้งในทวีปเอเชีย อเมริกา และออสเตรเลีย ไรอันและฮอลล์เสนอว่านี่คือความสัมพันธ์ระหว่างคนชายขอบสองกลุ่มที่มีความไม่เท่าเทียมกันในระบบโลก ขณะที่ผู้หญิงขายบริการทางเพศคือคนชายขอบของระบบเศรษฐกิจและวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวก็เป็นคนชายขอบชีวิตในเวลาปกติ ไรอันและฮอลล์แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงชายขอบเหล่านี้ถูกสร้างมาจากระบอบทุนนิยมโลก มีจุดเริ่มต้นจากการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 19 ทำให้เกิดระบบการทำงาน 6 วัน หยุด 1 วัน วันพักผ่อนถูกจัดให้แรงงานเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเพื่อเพิ่มการบริโภค มีการสร้างให้ช่วงเวลาวันหยุดเป็นช่วงเวลาของการเสพที่มีอำนาจเศรษฐกิจที่เหนือกว่าคือผู้ที่กุมอำนาจในการเสพสุขไว้ และความเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์นี้ได้สร้างตัวตนให้กับทั้งผู้หญิงขายบริการทางเพศและนักท่องเที่ยว

ประเด็นเรื่องบริบทของเศรษฐกิจและการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ผู้หญิงเข้ามาสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศมากขึ้น (Spencer, 2007) รวมทั้งมีผลต่อตัวตนของผู้หญิงถือเป็นประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญในการนำมาวิเคราะห์ปรากฏการณ์การขายบริการทางเพศในพื้นที่วิกตอเรียฮิลล์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมมาอย่างต่อเนื่องและก้าวกระโดด

(3) งานศึกษาวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความหมายให้กับผู้หญิงขายบริการทางเพศที่สัมพันธ์กับการสร้างตัวตนของพวกเธอ ราเชล โฮมส์ (Rachel Holmes) เสนอไว้ในบทความ “Selling Sex for a Living” (1994) ว่า หากมองแค่ผู้ขายบริการทางเพศเป็นผลจากการพัฒนาสังคมอุตสาหกรรม (industrialization) จะทำให้ผลิตซ้ำความคิดว่าผู้ขายบริการทางเพศมีที่มาจากชนชั้นล่างที่สิ้นไร้หนทางเท่านั้น โฮมส์เน้นความสำคัญของอำนาจในการนิยามตัวตน (self-definition) ของผู้ขายบริการทางเพศว่าเป็นกุญแจสู่อาวุธแห่งอิสรภาพของพวกเธอ เธอเสนอภาพสะท้อนของการเมืองของผู้ขายบริการทางเพศ (politics of prostitute) หลังยุคนโยบายการแบ่งแยกสีผิว (post-apartheid) ในประเทศแอฟริกาใต้ว่า ยังคงกดทับคนผิวสีไว้อย่างแนบเนียน ดังนั้นต้องทำ

ความเข้าใจผู้ชายบริการทางเพศเสียใหม่ว่าเป็นอาชีพของแนวคิดของเศรษฐกิจเมือง (urban economies) แบบใหม่ วิธีการเรียกร้องสิทธิของความเป็นอาชีพอิสระที่สำคัญของพวกเธอคือการนำเสนอตัวตนด้วยภาพความหมายใหม่ ที่มาจากการสร้างของพวกเธอเอง

การนำเสนอตัวตนใหม่เพื่อการต่อรองนี้ปรากฏอยู่ในบทความ “Prostitution, Feminist Theory, and Ambivalence: Notes from the Sociological Underground” (1993) ของ ลินน์ เอส แชนเซอร์ (Lynn S.Chancer) ที่เสนอว่า การนำเสนอตัวตนใหม่ของผู้ชายบริการทางเพศโดยกลุ่มโคโยตี้ (COYOTE: Call off Your Old Tired Ethics) ในค.ศ. 1970 ว่าผู้ชายบริการทางเพศไม่ได้ขายร่างกาย แต่ขายเวลา (time) และทักษะ (skill) เป็นไปเพื่อการขอสิทธิในการประกอบอาชีพและต่อต้านการตีตรา (Chancer, 1993, p. 149)

นอกจากนั้น ยังมีการนำเสนอตัวตนโดยผู้ชายบริการทางเพศเองอย่าง นอร์มา เอลโดโนวา (Norma Alnodovar) ในหนังสือ Cop to Call Girl: Why I Left the Land to Make an Honest Living as a Beverly Hills Prostitute (1993) ว่า ศีลธรรมเป็นความเชื่อส่วนบุคคล มนุษย์ทุกคนล้วนแต่ทำงาน “ขาย” (sells) อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายทั้งนั้น ไม่ว่าจะ เป็นนักร้อง นักแสดง หรือคนงานก่อสร้าง ร่างกายจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญในงานที่ต้องใช้ร่างกาย เป็นเรื่องยากที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชีพใดๆ โดยไม่ต้องใช้และ “ขาย” ร่างกายของตนเอง การเป็นผู้ชายบริการทางเพศจึงเป็นเพียงผู้ประกอบอาชีพอีกแบบหนึ่งที่ไม่ได้ผิดศีลธรรมแต่ประการใด

นอกจากนี้ ยังมีงานที่แสดงให้เห็นว่าภาพตัวแทนที่สังคมสร้างขึ้น ว่ามีผลต่ออัตวิสัยของอย่างไร เช่นงานของรุทวิกา อันเดจาซีวิก (Rutvica Andrijasevic) ในบทความเรื่อง “Beautiful Dead Bodies: Gender, Migration and Representation in Anti-Trafficking Campaigns“ (2007) ที่เสนอว่า การรณรงค์ต่อต้านการค้าผู้หญิงจากยุโรปตะวันออกในยุโรป ตะวันตกได้ผลิตซ้ำภาพเดิมๆ ในประวัติศาสตร์ ที่ทำให้ผู้หญิงยุโรปตะวันออกเป็นผู้ด้อยค่า ไร้อำนาจ และสร้างการเหมารวมภาพของผู้หญิงที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ให้กับผู้หญิงเหล่านี้ เพื่อดำรงความจำเป็นในการควบคุมของสังคม บนเรือนร่างของผู้หญิงต่อไป ภาพตัวแทนเช่นนี้ส่งผลต่ออัตวิสัยของผู้หญิง ยิ่งทำให้พวกเธอรู้สึกด้อยค่าและไร้อำนาจจนถูกกระทำง่ายขึ้น

ขณะที่ความซับซ้อนของตัวตนของผู้ชายบริการทางเพศปรากฏใน Prostitution, Power and Freedom (1998) ของจูเลีย โอคอนเนอร์ เดวิสสัน (Julia O’Connell Davidson) ซึ่งเป็นการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับผู้หญิงชายบริการทางเพศใน 9 ประเทศ โอคอนเนอร์ เสนอว่า ชีวิตของผู้หญิงชายบริการทางเพศคือส่วนผสมของความสัมพันธ์อันซับซ้อน ระหว่างเพศสัมพันธ์ (sexuality) และความเป็นตัวบุคคล (selfhood) การขายร่างกายของพวกเธอ มีวิถีทางที่แตกต่างจากอาชีพอื่น เพราะมันคือการขายอารมณ์ (emotional labor) ที่ในที่สุดจะสร้าง

ความรู้สึกแปลกแยก (alienation) ต่อดัตนของตนเอง เพราะการมีเพศสัมพันธ์ไม่ได้เป็นแค่กลไก ร่างกาย หรือความต้องการทางกายภาพ แต่มันขึ้นกับความคิดที่เราใช้ในการแจกแจง ตีความ และให้ความหมายกับประสบการณ์ส่วนตัวและประสบการณ์ทางสังคม โดยเฉพาะความต้องการทางเพศไม่อาจอธิบายอย่างแน่ชัด ถาวร และใช้คำอธิบายแบบต่างๆ ไปกับทุกคนได้ โอคอนเนอร์จึงเสนอว่า การทำความเข้าใจกระบวนการที่ผู้หญิงต้องจัดการ หรือถูกจัดการผ่านการขายบริการทางเพศ ว่ามันได้ทิ้งร่องรอยอะไรไปจนถึงเปลี่ยนแปลงตัวตนดั้งเดิมของเธอไปอย่างไรเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจต่อพวกเธอ

นอกจากนี้ยังมีงานที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง พื้นที่ และการสร้างตัวตน เช่น ในงาน *On the Game* (1998) ของโซเฟีย เดย์ (Sophie Day) ซึ่งศึกษาชีวิตของผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศอังกฤษระหว่างค.ศ.1989 - 1991 ได้สร้างข้อถกเถียงกับการให้ความหมายว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศว่า “ผู้หญิงสาธารณะ” ที่มาจากรากศัพท์ของคำว่า prostitute ซึ่งแปลว่าถูกวางไว้ในที่สาธารณะว่า ที่จริงแล้วพวกเธอมีทั้งพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะที่พวกเธอเคลื่อนที่ไปมาระหว่างพื้นที่เหล่านี้ เดย์เสนอว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศสร้างสัมผัสของตัวตนในสถานที่ทำงานในอีกแบบหนึ่งที่ต่างจากชีวิตส่วนตัว ทำให้พวกเธอสามารถแบ่งแยกร่างกายของตนเองเป็นการขายเพียงร่างกายภายนอก แต่ไม่ได้ขายอารมณ์ความรู้สึกตัวตนภายใน เดย์ยังเสนออีกว่าผู้หญิงสร้างปฏิบัติการด้วยการสร้างตัวเองเป็นนักธุรกิจมืออาชีพ ที่แต่ละคนสร้างปฏิบัติการที่สัมพันธ์กับพื้นที่และเวลาที่แตกต่างกัน แต่ที่สุดแล้วพวกเธอก็ไม่สามารถหนีพันธะโครงสร้างสังคมที่ตีตราเรื่องผู้หญิงสาธารณะของพวกเธอ

รวมทั้งงานที่ศึกษาในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษของแพตตี้ เคลลี (Patty Kelly) เรื่อง *Lydia's Open Door: Inside Mexico's Most Modern Brothel* (2008) ซึ่งศึกษาการขายบริการทางเพศในพื้นที่พิเศษที่เรียกว่ากาแลคติก (Galactic Zone) เป็นพื้นที่ที่อนุญาตให้มีการเปิดสถานบริการและขายบริการทางเพศถูกกฎหมาย สร้างขึ้นโดยใช้เงินกองทุนจากสาธารณะ ในประเทศไซปรัส เป็นงานชิ้นหนึ่งที่พยายามให้ความสำคัญกับรายละเอียดในชีวิตประจำวัน ทั้งพื้นที่และความรู้สึก เคลลีเสนอว่า แม้วานี้จะดูเหมือนกระบวนการของการทำให้อุตสาหกรรมการขายบริการทางเพศกลายเป็นความทันสมัย แต่อีกนัยยะหนึ่งก็คือการทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศถูกจับจ้อง เพื่อจ่ายต่อการควบคุมสิ่งที่เป็นมลภาวะของสังคมส่วนรวมทั้งในแง่ศีลธรรมและโรคร้าย โดยอธิบายผ่านการวิพากษ์ระบบทุนนิยมของเสรีนิยมใหม่ เคลลีอธิบายถึงพื้นที่ว่า เป็นทั้งสถานที่ของอิสรภาพที่ปราศจากอำนาจของบรรทัดฐานเรื่องเพศ ที่ผู้หญิงสามารถฝ่าฝืนมาตรฐานของศีลธรรม โดยการแลกเปลี่ยนบริการทางเพศกับเงิน และเกย์สามารถเปิดเผยรสนิยมทางเพศของตน แต่การที่สถานที่นี้ทำให้อาชีพผู้หญิงขายบริการทางเพศถูกต้องตามกฎหมายทำให้การตีตราที่ยังรุนแรงขึ้น จน

การตีตราในที่ที่ยับยั้งผู้หญิงจากการเรียกร้องสิทธิของตนเอง และการเรียกร้องค่าตอบแทนที่พวกเขาควรได้รับจากงานของเธอ เคลลี่เสนอปฏิบัติการของผู้หญิงขายบริการทางเพศผ่านการทำงานบริการทางเพศในระบบเศรษฐกิจโลกสมัยใหม่ว่า มีการต่อรองในทุกๆ วันของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการต่อรองราคา และการให้ผู้รับบริการใช้ถุงยางที่ต้องอาศัยทักษะไม่ต่างจากอาชีพอื่นๆ แต่แม้เคลลี่จะให้ความสำคัญกับการอธิบายรายละเอียดของพื้นที่ เช่น ลักษณะบ้าน ผิวดน สีสของอาคาร ความรู้สึกของผู้หญิง แต่ก็ได้เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับประสบการณ์ของผู้สละที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่แตกต่างไปจากบ้านของพวกเธอว่า มันสัมพันธ์อย่างไรกับการสร้างตัวตนในปฏิบัติการของพวกเธอ

เช่นเดียวกับข้อเสนอของทั้งโอคอนเนอร์และเดย์ที่แม้ให้ความสนใจกับตัวตน อารมณ์ และความรู้สึกของผู้หญิง รวมทั้งปฏิบัติการต่อรองของพวกเธอ ที่ทำให้เห็นแง่มุมของตัวตนของผู้หญิงขายบริการทางเพศ แต่ยังคงขาดการใส่ใจในรายละเอียดของชีวิตที่พวกเธอดำรงอยู่ในทุกเมื่อเชื่อวัน ทำให้การสร้างข้อสรุปบางอย่างขาดน้ำหนักและความน่าสนใจ ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าแม้มีงานวิจัยที่พยายามเสนอแง่มุมต่างๆ ของอัตวิสัยของผู้หญิงขายบริการทางเพศ รวมทั้งการเป็นผู้กระทำของพวกเธอ แต่ก็ยังไม่มีการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของพื้นที่และประสบการณ์ผู้สละว่าเชื่อมต่อกันอย่างไรกับการสร้างการรับรู้ต่อตัวตนของพวกเธอ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าด้วยประเด็นที่เสนอทั้งหมดข้างต้นจะสามารถสร้างข้อถกเถียงใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นได้

1.1.4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชา

ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากนักวิจัยเข้ามาทำการศึกษาวิจัยในหลายแง่มุม ตั้งแต่ในราวทศวรรษที่ 50s ทั้งในประเด็นประวัติศาสตร์ (Chandler, 2008; Muller, 2006; Ovesen and Trankell, 2010; Slocomp, 2003) ประเด็นสังคม วัฒนธรรม (Ledgerwood, 1995; LeVine, 2010) หรือประเด็นการเมืองการปกครองในยุคสมัยต่างๆ ตั้งแต่ยุคพระนคร จนถึงยุคเขมรแดง จนถึงสภาพการเมืองการปกครองในปัจจุบัน (Brown, 1993; Gottesman, 2003; Hinton, 1998) แต่การศึกษาวิจัยในประเด็นผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชานั้นเพิ่งเริ่มมีการศึกษาอย่างจริงจังหลังยุคสงครามกลางเมืองของประเทศกัมพูชาหรือราวทศวรรษที่ 1990s โดยมีประเด็นในการศึกษาแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มหลักๆ คือ

(1) งานวิจัยในประเด็นผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชากับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยผู้วิจัยขอเริ่มที่งานวิจัยผลการดำเนินงานโครงการเพื่อควบคุมโรคเอดส์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับผู้หญิงขายบริการทางเพศและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ชิ้นแรกๆ ของประเทศกัมพูชาของนายแพทย์ วิวัฒน์ โรจนพิทยากรในบทความ “The 100% Condom Use Programme in Asia” (2006) ซึ่งนำเสนอโครงการใช้ถุงยางอนามัย 100 เปอร์เซ็นต์ (100% Condom Use Program: 100% CUP) ที่ได้เริ่มดำเนินการในค.ศ. 1989 หลังจากพบผู้ป่วยโรคเอดส์

รายแรกในสหรัฐอเมริกา 8 ปีในหลายประเทศในทวีปเอเชียประกอบด้วยประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า ประเทศมองโกเลีย และประเทศกัมพูชา โดยเริ่มเป็นครั้งแรกที่เมืองสีหนุวิลล์ในค.ศ. 1998 -1999 ด้วยเงินทุนสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลก นายแพทย์วิวัฒน์ซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการเสนอว่า การควบคุมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นหนึ่งในหลายๆ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีอัตราการแพร่ระบาดของโรคเอดส์อย่างรุนแรง คือการควบคุมโรคเอดส์ที่ผู้ขายบริการทางเพศ ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นสาเหตุสำคัญของการแพร่กระจายโรค ด้วยการบังคับให้ผู้ขายบริการทางเพศทุกคน ต้องใช้ถุงยางอนามัยกับผู้ซื้อบริการทุกคน

อย่างไรก็ดีแม้ว่าผลของโครงการจะเป็นที่น่าพอใจสำหรับองค์การอนามัยโลก ด้วยอัตราการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในกัมพูชาที่ลดลงเหลือเพียง 33 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ.1999 และ 30 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ. 2000 แต่จากการศึกษาของแซนดี้ เลียร์ซา (Sandy Larissa) ในบทความ “Behind Closed Doors: Debt-Bonded Sex Workers in Sihanoukville, Cambodia” (2010) เลียร์ซาเสนอว่า ด้วยการดำเนินการโดยการบังคับใช้อำนาจของภาครัฐ เช่น ตำรวจ ผู้นำชุมชน สิ่งการตั้งแต่การบังคับให้เจาะเลือดเพื่อตรวจการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้เป็นไปเพื่อการรักษา แต่เป็นไปเพื่อการเก็บข้อมูลการวิจัย และควบคุมการใช้ถุงยางไปที่เจ้าของสถานบริการที่บังคับต่อไปที่ผู้หญิงขายบริการ ส่งผลให้นอกจากโครงการนี้จะเพิ่มอำนาจในการริดไถของตำรวจกัมพูชาแล้ว ยังทำให้เกิดการตีตราผู้หญิงขายบริการทางเพศว่าเป็นภาพตัวแทนของโรคเอดส์ซึ่งเป็นโรคที่มาจากคนต่างชาติ

อย่างไรก็ดีหลังจากนั้นก็มีการวิจัยที่มองเห็นจุดอ่อนของการทำความเข้าใจผู้หญิงขายบริการทางเพศกับโรคเอดส์ โดยขาดการมองในมุมมองอื่นๆ นอกจากการแพทย์ ดังเช่นในบทความ “The organization of sex work in contemporary Cambodia Implications for HIV prevention and care” (2002) ของ เจน ดับเบิลยู ดีวิน แวน วิทเกอร์เดน (Jan W. de Lind van Wijngaarden) ที่เสนอว่า การทำความเข้าใจผู้หญิงขายบริการทางเพศและสภาวะการณ์การติดเชื้อโรคเอดส์ของพวกเธอที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 9.2 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ.1992 เป็นมากกว่า 33 เปอร์เซ็นต์ ในค.ศ. 1999 นั้นจำเป็นต้องทำความเข้าใจสภาพสังคมวัฒนธรรม ที่กำหนดเพศสภาพของผู้หญิงกัมพูชา รวมทั้งความแตกต่างหลากหลายของผู้หญิงขายบริการทางเพศ และต้องทำความเข้าใจความหมายของคำว่าความรักและเพศสัมพันธ์ในแบบที่พวกเธออธิบาย เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการออกแบบวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมโรคเอดส์

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาผลของนโยบายทางการเมืองของประเทศมหาอำนาจ ที่มีผลต่อสุขภาพของผู้หญิงขายบริการทางเพศในบทความ “Conflicting Rights: How the Prohibition of Human Trafficking and Sexual Exploitation Infringes the Right to Health of Female Sex Workers in Phnom Penh, Cambodia” (2015) ของลิซ่า มาเฮอร์ (Lisa Maher) และโทมัส ครู เด็กซอน (Thomas Crewe Dixon) ซึ่งศึกษาผลกระทบของกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ต่อสุขภาพของผู้หญิงขายบริการทางเพศในพนมเปญ ทั้งสองเสนอว่า ความพยายามในการควบคุมโรคเอดส์ในช่วงทศวรรษก่อนกลายเป็นความสูญเปล่า เมื่อกฎหมายและนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้หญิงขายบริการทางเพศ ทำให้เกิดผลกระทบในด้านตรงข้าม กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ในค.ศ. 2008 ทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศยิ่งเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอช ไอ วี (HIV) และมีปัญหาด้านสุขภาพอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น ด้วยการตีตรา การเปียดขับ และการจับกุมกวาดล้างผู้หญิงขายบริการทางเพศอย่างรุนแรง ทำให้พวกเธอเข้าไม่ถึงบริการสุขภาพ ทำให้การควบคุมป้องกันโรคเอดส์ในยุคนี้ล้มเหลว และทำให้มีอัตราการติดเชื้อเพิ่มขึ้น ดังนั้นขณะที่รัฐบาลกัมพูชาพยายามออกกฎหมายและประกาศถึงการปกป้องผู้หญิงจากการถูกเอาเปรียบทางเพศ รัฐบาลกัมพูชาก็กำลังละเมิดสิทธิในการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้หญิงขายบริการทางเพศ

จะเห็นได้ว่าภาพของผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชาและโรคเอดส์เป็นภาพที่ไม่เคยแยกขาดจากกันมานาน จนกลายเป็นการตีตราพวกเธอว่าเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค (contagion for diseases) โดยเฉพาะโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ดังนั้นในวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ผู้วิจัยจึงจะแสดงให้เห็นว่า สิ่งนี้ส่งผลต่ออัตวิสัยของเธออย่างไร มันทั้งกดทับพวกเธอและเป็นช่องทางของกระทำการของพวกเธออย่างไร

(2) งานวิจัยในประเด็นผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชากับการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการสร้างขถกเถียงในงานวิจัยออกมาจำนวนมาก โดยเฉพาะหลังจกนโยบายต่อต้านผู้ขายบริการทางเพศ (anti - prostitution policy, APP) ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาประกาศใช้ในค.ศ. 2003 มีข้อบังคับว่าผู้ที่ต้องการขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนเอช ไอ วี/เอดส์ ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา (US government HIV/AIDS funds) จะต้องมินโยบายเฉพาะที่ต่อต้านผู้ขายบริการทางเพศ ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นประเทศที่ต้องอาศัยทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศในการพัฒนาประเทศ ในบทความ “Review of a Decade of Research On Trafficking in Persons” (2006) ของแอนนัสการ์ เดริกซ์ (Annuska Derks) โรเจอร์ ฮินท์ (Roger Henke) และลี แวนนา (Ly Vanna) เสนอว่า งานศึกษาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศกัมพูชาที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา มีข้อดีที่งานวิจัยแต่ละชิ้นต่างก็มีประเด็นในการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป ทั้งการวิเคราะห์สภาพ

ปัญหา สาเหตุ ประสบการณ์การถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบของผู้ถูกค้ามนุษย์ และรูปแบบการค้ามนุษย์ โดยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อหาวิธีการต่อสู้กับขบวนการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม งานเหล่านี้มีจุดอ่อนที่เป็นงานที่สนใจที่จะบอกว่าการค้ามนุษย์คืออะไร แต่ไม่ได้บอกว่ามันเกิดขึ้นอย่างไร และที่สำคัญประเด็นในงานวิจัยเหล่านี้มักเกี่ยวข้องอย่างแยกไม่ออกกับองค์กรผู้ให้ทุน และภาพลักษณ์ขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และ องค์กรระหว่างประเทศ (IO) ที่เป็นผู้ดำเนินการวิจัยทำให้เป็นการยากที่จะนำเสนอข้อโต้แย้งกับภาพเดิมๆ ของการค้ามนุษย์ ที่ถูกแช่แข็งด้วยภาพของผู้หญิงขายบริการในประเทศด้อยพัฒนา ในฐานะเหยื่อและผู้หญิงที่ถูกกดขี่ซ้ำซาก

สอดคล้องกับข้อเสนอจากบทความ “Running from the Rescuers: New U.S. Crusades Against Sex Trafficking and the Rhetoric of Abolition” (2005) ของคิธเซ็น โซเดอร์รัน (Gretchen Soderlund) ที่วิพากษ์นโยบายต่อต้านการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกาว่า ไม่ต่างอะไรกับสงครามศักดิ์สิทธิ์ที่สหรัฐอเมริกาแสดงตนเป็นผู้มาปลดปล่อยผู้หญิงขายบริการทางเพศออกจากการกดขี่ โซเดอร์รันเสนอว่า ด้วยการดำเนินนโยบายที่ขาดการทำความเข้าใจบริบทที่แท้จริงของผู้หญิงขายบริการทางเพศ ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเองที่เป็นผู้กระทำการกดขี่นั้น โซเดอร์รันแสดงให้เห็นภาพของผู้หญิงขายบริการทางเพศในสถานบริการในพนมเปญ ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาพยายามจะปลดปล่อยพวกเธอออกจากการขายบริการทางเพศว่า “ไม่มีความสุข และไม่ได้ยินยอมพร้อมใจที่จะเลิกอาชีพนี้ แต่ถูกกดดันจากกฎหมายที่รัฐบาลกัมพูชาออกตามนโยบายของประเทศสหรัฐอเมริกาจนต้องหนีจากพนมเปญไปขายบริการทางเพศที่จังหวัดอื่น

ขณะที่บทความ “Anti-Trafficking (ILL-) Efforts The Legal Regulation of Women’s Bodies and Relationships in Cambodia” (2015) ของคราล่า แบรดลีย์ (Clara Bradley) และนาตาเรีย ซาเบลสกี (Natalia Szablewska) ก็ได้วิพากษ์การสร้างภาพตัวแทนให้ผู้ขายบริการทางเพศในโลกที่สามว่าง่ายที่จะตกเป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์ว่า ด้วยวาทกรรมนี้เองที่ทำให้ผู้ใช้กฎหมายสามารถล่วงละเมิดผู้ขายบริการทางเพศ และปฏิเสธสิทธิในการแต่งงานระหว่างผู้หญิงกัมพูชากับชาวต่างชาติ เป็นเพราะมองไม่เห็นและขาดความเข้าใจในความหลากหลายของผู้หญิงที่เข้ามาสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะการประกอบอาชีพ

ภาพของวาทกรรมเหยื่อการค้ามนุษย์ของผู้หญิงขายบริการทางเพศในกัมพูชาถูกนำเสนอให้เห็นอย่างชัดเจนในงานของลอนยา เอ็ม ฮัมฟรีย์ (Lonya M. Humphrey) ในบทความเรื่อง “Anti-Sex Trafficking Hysteria, False Narratives and the Rights of Sex Workers”(2015) ฮัมฟรีย์เริ่มการนำเสนอของเธอด้วยข่าวของโซมมาลัย แมม (Somaly Mam) ในนิตยสารนิวส์วีค (Newsweek) ประจำวันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ.2014 ที่ได้เผยให้เห็นภาพของกระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่อง “เหยื่อการค้ามนุษย์” เมื่อโซมมาลัย แมมนักเคลื่อนไหวสตรีเพื่อ

ต่อต้านการค้ามนุษย์ชื่อดังชาวกัมพูชา ประธานองค์กรเอกชนที่ทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์และได้รับเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ ในการดำเนินงานของมูลนิธิรายใหญ่ของกัมพูชา ได้ถูกเปิดโปงว่าประวัติชีวิตของเธอ ที่เธอพร่ำพูดว่าเธอเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์ และเด็กสาวในมูลนิธิของเธอคือผู้เคยตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เป็นเรื่องโกหกทั้งสิ้น ฮัมพีร์ยวิเคราะห์ปรากฏการณ์นี้ว่า เกิดจากการสร้างภาพตัวแทนให้การค้ามนุษย์ ของบรรดาผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากทุนสนับสนุนจากต่างประเทศ ที่ก็ต่างกลัวการค้ามนุษย์อย่างไร้เหตุผล และนโยบายต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งๆ ที่มีข้อเสนอจากงานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้ระมัดระวังการเพิ่มโทษในการขายบริการทางเพศ ที่ยิ่งจะทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศได้รับความยากลำบากในการดำเนินชีวิตมากขึ้น แทนที่จะเป็นการช่วยเหลือพวกเธอ อย่างไรก็ตามงานวิจัยชิ้นนี้ก็ได้ปฏิเสธว่าการต่อต้านการค้ามนุษย์เป็นสิ่งจำเป็น และไม่ได้ปฏิเสธว่าการเอาเปรียบความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิงกัมพูชาไม่ใช่เรื่องจริง ข้อเสนอของ ฮัมพีร์ยจึงเป็นไปเพื่อให้การออกนโยบายต่อต้านการค้ามนุษย์ ที่มีกจะเกิดจากรื่องเล่าที่ไม่จริงของบรรดาเหยื่อตัวปลอมที่สร้างเรื่องเพื่อผลประโยชน์ ให้ใส่ใจในรายละเอียดในชีวิตประจำวันของผู้หญิงขายบริการทางเพศ นอกจากนี้นโยบายต่อต้านการค้ามนุษย์ควรใส่ใจในประเด็นสุขภาพ ความปลอดภัย และสิทธิในการประกอบอาชีพของผู้หญิงขายบริการทางเพศด้วย

เช่นเดียวกับฮัมพีร์ย ผู้วิจัยเห็นว่า การถกเถียงในประเด็นว่าการขายบริการทางเพศเป็นการค้ามนุษย์หรือไม่ อาจไม่สำคัญเท่ากับการใส่ใจในประเด็นอื่นๆ ในชีวิตของพวกเธอ ยิ่งไปกว่านั้นในท้ายที่สุดแล้ว การทำความเข้าใจในการมีอยู่ของพวกเธอน่าจะเป็นวิถีทางที่ทำให้การทำความเข้าใจผู้หญิงขายบริการทางเพศเคลื่อนไปจากข้อถกเถียงเดิมๆ เรื่องการค้ามนุษย์ หรือการประกอบอาชีพ

(3) งานวิจัยในประเด็นผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชากับอัตวิสัยซึ่งผู้วิจัยขอเลือกงาน 2 ชิ้นที่ศึกษาการสร้างตัวตนผู้หญิงขายบริการทางเพศในสังคมกัมพูชาที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แซนดี้ เลียร์ซาซึ่งทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของเธอเกี่ยวกับผู้หญิงขายบริการทางเพศในสีหนุวิลล์ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกได้เสนอในบทความ “Behind Closed Doors”: Debt-Bonded Sex Workers in Sihanoukville, Cambodia” (2010) ว่า การแบ่งผู้หญิงขายบริการทางเพศเป็นผู้ที่ถูกบังคับและผู้สมัครใจนั้นไม่เพียงพอในการทำความเข้าใจพวกเธอ เลียร์ซาเสนอว่า ผู้หญิงขายบริการทางเพศนั้นมีตัวตนที่สั่นไหวไปมา ระหว่างเหยื่อที่ถูกกระทำจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของกัมพูชาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่ทำให้พวกเธอต้องทำหน้าที่รับผิดชอบครอบครัว กับความเป็นผู้กระทำการในฐานะผู้ที่เลือกที่จะมาเป็นผู้หญิงขายบริการด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามคำอธิบายของเลียร์ซาก็ยังคงอธิบายภาพของผู้หญิงกัมพูชา ในฐานะ

ผู้ถูกกระทำด้วยโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรม ขณะที่ความเป็นผู้กระทำการของพวกเธอก็ตกอยู่ในโครงสร้างนี้ ที่สำคัญแม่เลียร์ซาจะบอกว่า เธอศึกษาชีวิตประจำวันของผู้หญิงขายบริการทางเพศ แต่ข้อมูลที่นำมาใช้วิเคราะห์ กลับเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกือบทั้งสิ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่างานของเลียร์ซาไม่ได้นำไปสู่ข้อเสนอใหม่แต่ประการใด

ขณะที่งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างตัวตนของสาวบาร์ในพนมเปญของไฮดี้ ไฮฟิงเกอร์ (Heidi Hoefinger) เรื่อง sex, love and money in Cambodia: professional girlfriends and transactional relationships (2013) กลับสามารถแสดงให้เห็นความซับซ้อนของความเป็นผู้กระทำการของตัวตนที่เลื่อนไหลไปมาผ่านชีวิตของ ลิลลี่ เตียง จันดา สมใจ และแฟนสาวมืออาชีพ (professional girlfriends) คนอื่นๆ ในพาดั๊บบาร์ในพนมเปญ ที่เป็นตัวอย่างของผู้หญิงกัมพูชาที่พยายามต่อรองกับสังคมในยุคใหม่ของกัมพูชา ไฮฟิงเกอร์ใช้วิธีการที่หลากหลายในการเก็บข้อมูล โดยเฉพาะบทบาทของความเป็นเพื่อนสนิทอย่างยาวนานกับบรรดาสาวบาร์ ไฮฟิงเกอร์เสนอหลากหลายวิธีการที่แฟนสาวมืออาชีพใช้ในการสานสัมพันธ์กับชายชาวต่างประเทศและชาวกัมพูชา ที่พวกเธอได้ให้ความหมายที่หลากหลาย ทั้ง การร่วมเพศเพื่อแลกเงิน (sex-for-cash) เพศสัมพันธ์เพื่อความสนุก (sex-for-fun) เพศสัมพันธ์เพื่อความรัก (sex-for-love) ซึ่งแฟนสาวมืออาชีพชาวกัมพูชาจะเป็นผู้กำหนดเองว่า เธอจะมีความสัมพันธ์แบบใดกับเขา รวมทั้งต้องการสิ่งใดจากชายเหล่านี้ ไม่ว่าจะเงิน ของขวัญ ความรักหรือความสัมพันธ์ที่ยาวนาน

อย่างไรก็ดี ไฮฟิงเกอร์ก็ยังเสนอด้านอื่นๆ ในพื้นที่ของเพศสัมพันธ์ในกัมพูชายุคปัจจุบัน ทั้ง การข่มขืน การขายบริการทางเพศในเด็ก การค้ามนุษย์ รวมทั้งประสบการณ์ด้านมืดของแฟนสาวมืออาชีพ แต่ด้วยประสบการณ์เหล่านี้เองที่หล่อหลอมตัวตนและความเป็นผู้กระทำการให้พวกเธอ การใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่เป็นพื้นที่ของลูกผสมระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกของลูกค้า หรือแฟนชาวต่างชาติของเธอและวัฒนธรรมกัมพูชาได้สร้างการรับรู้ต่อตัวตนใหม่ให้พวกเธอ เช่น การที่แฟนสาวมืออาชีพคนหนึ่งพยายามทำตัวเป็นสาวตะวันตก ด้วยการจ่ายค่าอาหารคนละครึ่งกับแฟนชาวต่างชาติของเธอ เพื่อแสดงให้เห็นว่า เธอไม่ได้เป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศที่จ้องแต่จะเอาเงินจากเขา แต่เธอเป็นแฟนสาวของเขา ไฮฟิงเกอร์ยังเสนอว่าด้วยทางเลือกอันน้อยนิดของผู้หญิงชนบทที่ยากจนพวกเธอจึงต้องเข้ามาสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศ ที่ผู้หญิงใช้เครื่องมือที่เธอมีก็คือเพศสัมพันธ์ และความใกล้ชิด เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชาวต่างชาติ เพื่อยกระดับชีวิตของพวกเธอ ผู้หญิงเหล่านี้ไม่ได้ถูกบังคับ และเมื่อเข้ามาสู่พื้นที่นั้นแล้วก็ไม่ได้มองว่าตนเองคือผู้หญิงขายบริการ และพยายามทำให้ชายชาวตะวันตกที่มีความสัมพันธ์กับเธอก็ไม่คิดว่าตนเองเป็นลูกค้า แต่เป็นคู่รักกับเธอ งานของไฮฟิงเกอร์แสดงให้เห็นการสร้างตัวตนของผู้หญิงขายบริการทางเพศที่หลุดไปจากข้อจำกัดเดิมๆ โดยเฉพาะการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์แบบใหม่ในพื้นที่การขายบริการทางเพศของกัมพูชา

อย่างไรก็ดี สิ่งทำงานของโฮฟิงเกอร์ยังคงผลิตชิ้นงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวกับผู้หญิงขายบริการทางเพศในกัมพูชาคือการมองว่าวัฒนธรรมกัมพูชากดทับผู้หญิงเหล่านี้แต่เพียงด้านเดียว โดยมองไม่เห็นอีกด้านของวัฒนธรรมกัมพูชาที่ผู้หญิงขายบริการทางเพศสามารถใช้มันเพื่อกระทำการได้ ดังที่จะแสดงให้เห็นในงานวิจัยชิ้นนี้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงขายบริการทางเพศในกัมพูชา ผู้วิจัยจึงพบว่ายังไม่มีงานวิจัยชิ้นใดที่ศึกษาในประเด็นปฏิบัติการของพื้นที่ขายบริการทางเพศที่มีลักษณะเฉพาะว่า ทำให้เกิดการสร้างตัวตนของผู้หญิงขายบริการทางเพศอย่างไร เกิดกระทำการอย่างไร ประสบการณ์ผัสสะที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้เป็นอย่างไร และชีวิตประจำวันของพวกเธอเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาในประเด็นเหล่านี้

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ขอบเขตในการศึกษา

1.2.1.1 ศึกษาชีวิตประจำวันของผู้หญิงที่ทำงานในบาร์ในวิกตอรีฮิลล์ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่วิกตอรีฮิลล์เพื่อเป็นสถานที่เก็บข้อมูลเนื่องจากความหลากหลายของผู้หญิงที่มาทำงานที่นี่ที่มาจากทั่วประเทศกัมพูชา รวมทั้งบางส่วนของประเทศเวียดนาม ความเป็นอิสระของผู้หญิงในการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้หญิงกับพื้นที่การทำงาน และประวัติความเป็นมาของพื้นที่ ที่มีความน่าสนใจ มีลักษณะเฉพาะ และมีความเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นที่การทำ ความเข้าใจพื้นที่การขายบริการทางเพศทั้งพื้นที่ทางกายภาพ พื้นที่ทางสังคม และพื้นที่ในความคิด รวมทั้งทำความเข้าใจประสบการณ์ผัสสะของพวกเธอซึ่งหมายถึงการทำความเข้าใจในสิ่งที่บางครั้งพวกเธออาจไม่ได้พูดออกมา แต่ผู้วิจัยต้องเข้าไปสัมผัสปรากฏการณ์นั้นด้วยตนเองเช่น รสชาติของอาหารที่พวกเธอรับประทาน และความหมายของมัน รวมทั้งความสัมพันธ์กับพื้นที่ที่ทำให้สำนึกแห่งตัวตนถูกสร้างขึ้น

1.2.1.2 ศึกษาประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิงที่ทำงานในบาร์ในวิกตอรีฮิลล์ เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นมิติของโครงสร้างต่างๆ ในสังคมยุคใหม่ของกัมพูชา เช่น วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ ความเป็นตะวันตก และการรับรู้ เชนิยหน้ากับโครงสร้างเหล่านี้ของพวกเธอ

1.2.2 การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยจะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม และการสำรวจข้อมูลในภาพกว้างๆ โดยผู้วิจัยสามารถพูด ฟัง อ่าน และเขียนภาษากัมพูชาได้ในระดับอ่านออกเขียนได้จากการที่ได้ผ่านหลักสูตรภาษา

กัมพูชาเบื้องต้นหลักสูตร 3 เดือนของภาควิชาภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร และจากการฝึกฝนด้วยตนเองจากการทำงานเป็นอาสาสมัครที่มูลนิธิธรรมาภิบาลชีวิตศรีชุมชนพหุวัฒนธรรมที่สีหนุวิลล์ประเทศกัมพูชาเป็นระยะเวลา 6 เดือน การเก็บข้อมูลสามารถแบ่งรายละเอียดเป็น 2 ส่วนคือ

1.2.2.1 การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร อันประกอบด้วย

(1) ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของประเทศกัมพูชาโดยเน้นที่การให้ความหมายของผู้หญิงขายบริการทางเพศและวิถีชีวิตของพวกเธอ ที่ดำรงอยู่และเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาของประวัติศาสตร์

(2) ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ บริบทของจังหวัดสีหนุวิลล์ทั้งการเกิดขึ้นและการพัฒนาของเมือง โดยเน้นที่ประวัติศาสตร์ของพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับพื้นที่ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้คน ประวัติศาสตร์ของผู้หญิงขายบริการทางเพศ ประวัติศาสตร์ของปฏิบัติการต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับพื้นที่

(3) ข้อมูลที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ในระดับมหภาค ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับประเทศกัมพูชา ทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ตั้งแต่ยุคอาณานิคมฝรั่งเศสจนถึงปัจจุบัน ทั้งจากเอกสารที่เป็นทั้งเอกสารราชการ เช่น นโยบายแผนพัฒนาประเทศ กฎหมาย กฎกระทรวง และเอกสารที่เป็นขององค์กรเอกชน สื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ แผนการดำเนินงาน โครงการของภาคเอกชน โดยเน้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความหมาย กระทำการต่างๆ ทั้งการช่วยเหลือ การตีตรา และแรงกดดันต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ส่งผลต่ออัตวิสัยของพวกเธอ

(4) ข้อมูลร่วมสมัยที่ข้องเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของผู้หญิงขายบริการทางเพศ ทั้งในภาพกว้างและรายละเอียด เช่น จำนวน ลักษณะทางประชากรของผู้หญิงขายบริการทางเพศ สภาวะสุขภาพ รายได้ ทั้งข้อมูลผู้หญิงขายบริการทางเพศในระดับประเทศ และระดับจังหวัดสีหนุวิลล์

(5) ข้อมูลที่เกี่ยวกับการให้ความหมายของผู้หญิงขายบริการทางเพศในวัฒนธรรมกัมพูชา โดยการศึกษาจากทั้งเอกสารประวัติศาสตร์ และเอกสารร่วมสมัย เช่น หนังสือพิมพ์ นิยาย แบบเรียน สุภาชิต นิทาน รวมทั้งสื่อต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ เพลง โดยเน้นค้นหาการสร้างความหมาย และความเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

1.2.2.2 การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ซึ่ง

ใช้ภาษากัมพูชาและภาษาอังกฤษในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

(1) ศึกษาจากการเข้าไปร่วมในพื้นที่พิธีกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น งานแต่งงาน งานเทศกาลต่างๆ ที่สำคัญของชาวกัมพูชา เช่น เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลประจุมปรีญู

(2) การสัมภาษณ์ผู้คนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่การขายบริการทางเพศทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเปิดเผยสถานภาพว่าผู้วิจัยเป็นนักศึกษาที่สนใจชีวิตและประสบการณ์ของผู้หญิงขายบริการทางเพศ

(3) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลภาคสนามในจังหวัดสีหวิลส์ประเทศกัมพูชาเป็นเวลา 18 เดือนเริ่มตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2554 - วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2556

ในช่วง 6 เดือนแรกผู้วิจัยจะพักอยู่กับมูลนิธิศูนย์ธารชีวิตศรีชุมพบาล กัมพูชา (Foundation of Our Lady of Charity of the Good Shepherd in Cambodia) ที่ก่อตั้งในปี ค.ศ. 2006 ศูนย์ตั้งอยู่บริเวณที่เรียกว่า *พริวเซียว* หรือ “เส้นทางสีน้ำเงิน” ย่านใจกลางเมืองห่างจากวิกตอริฮิลล์ประมาณ 3 กิโลเมตร โดยผู้วิจัยจะทำหน้าที่เป็นพยาบาลอาสาสมัครและครูสอนภาษาให้มูลนิธิศูนย์ธารชีวิตศรีชุมพบาล ซึ่งจะออกสอนภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้เด็กๆ ในชุมชนที่ยากจน ผู้ต้องขัง และพนักงานที่ทำงานในบาร์เปียร์ที่เจ้าของอนุญาต โดยในช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 9.00 น. – 16.00 น. จะออกไปสอนตามสถานที่ที่นักเรียนพักอาศัย เช่น หมู่บ้านเซ.เต. หมู่บ้านโอเดก บาร์เปียร์ดอลฟิน บาร์ตราคอนไฟท์ รวมทั้งบาร์ในย่านวิกตอริฮิลล์ และในช่วงเย็นตั้งแต่เวลา 17.30 - 19.30 น. เปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษและภาษาไทยที่ศูนย์แบ่งเป็น 6 ชั้นเรียน ปัจจุบัน (ข้อมูลวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2556) มีชุมชนและบาร์ที่มูลนิธิออกสอน 12 แห่งมีนักเรียนเป็นเด็กชายกัมพูชาอายุตั้งแต่ 5 - 18 ปี จำนวน 112 คน และพนักงานบาร์เปียร์ชาวกัมพูชาจำนวน 37 คน โดยการเก็บข้อมูลในช่วงนี้เพื่อเก็บข้อมูลทั่วไปและสร้างความคุ้นเคยกับพื้นที่กับผู้ให้ข้อมูล

ในช่วง 12 เดือนหลังผู้วิจัยได้ย้ายออกมาพักที่ห้องเช่าในบริเวณเดียวกับเลดี้ที่ทำงานในบาร์ดอกกุหลาบ โดยห้องเช่านี้อยู่ในย่านวิกตอริฮิลล์และอยู่ตรงข้ามกับซอยข้างตลาดโอโตนิยมนั้นเป็นที่ตั้งของบาร์ผู้วิจัยได้เข้าไปทำงานเป็นเลดี้คนหนึ่งในบาร์ดอกกุหลาบ แต่ไม่รับเงินเดือน และไม่ออกไปกับลูกค้า

ภาพที่ 1.1 ภาพผู้วิจัยในฐานะเลดีที่บาร์ดอกกุหลาบ

ตลอดช่วงระยะเวลาการศึกษา ผู้วิจัยพยายามที่จะใช้เวลาในการเข้าไปอยู่ในโลกของเลดี ทั้งช่วงเวลาทำงานและนอกเหนือเวลาทำงาน หรือในพื้นที่ของชีวิตประจำวันของเลดี เพื่อทำความเข้าใจในมิติต่างๆ เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน การจัดงานเลี้ยงเฉลิมฉลองในโอกาสต่างๆ นอกสถานที่ทำงาน การทำหน้าที่เป็นตัวกลางช่วยเหลือเรื่องภาษาระหว่างเลดีและลูกค้า รวมทั้งการกลับไปเยี่ยมบ้านเกิดของเลดีที่เป็นเพื่อนสนิทในโอกาสพิเศษต่างๆ เช่น งานแต่งงานของพวกเธอกับสามีชาวต่างชาติ

1.3 เนื้อหาของวิทยานิพนธ์โดยสังเขป

งานวิทยานิพนธ์นี้ใช้ชื่อสมมติทั้งชื่อบุคคลและชื่อบาร์เพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล วิทยานิพนธ์ประกอบด้วยเนื้อหา 6 บทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ในบทนี้ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นที่มาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย วัตถุประสงค์ คำถามการวิจัย รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์นี้ และยักรนำเสนอการทบทวนงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นช่องว่างของการทำศึกษาวิจัยผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชา และสิ่งที่งานวิจัยชิ้นนี้สามารถพัฒนาประเด็นศึกษาจากช่องว่างต่างๆ เหล่านั้นได้ โดยในตอนท้ายของบทจะเป็นการนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 พลวัตและการจัดการพื้นที่: ประวัติศาสตร์พื้นที่การขายบริการทางเพศของ กัมพูชา ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอประวัติของพื้นที่การขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชาในช่วงระยะเวลาต่างๆ ในประวัติศาสตร์ เพื่อแสดงให้เห็นพลวัตและการจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศของผู้ปกครอง ที่ใช้การสร้างภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศ ผู้วิจัยเสนอว่าการสร้างภาพตัวแทนเหล่านี้เป็นไปเพื่อจัดระเบียบวิธีคิดและการแสดงออก รวมทั้งปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของผู้ที่อยู่ในพื้นที่ ให้ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองและสร้างความเข้าใจปฏิบัติการของพื้นที่การขายบริการทางเพศในปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 3 พื้นที่การขายบริการทางเพศในสีหนุวิลล์: พื้นที่ของผู้หญิงขำรดหรือพื้นที่ของ ดอกไม้ล้ำค่า ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอความเป็นมาของพื้นที่การขายบริการทางเพศในสีหนุวิลล์ ความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ปฏิบัติการเชิงพื้นที่ และประสบการณ์ผัสสะในพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งความเป็นมาของพื้นที่วิกตอรีฮิลล์ และแสดงให้เห็นว่าความเป็น *กอนแลงบาร์ง* หรือพื้นที่ของชาวต่างชาติของวิกตอรีฮิลล์ว่า สัมพันธ์อย่างไรกับพื้นที่การขายบริการทางเพศและอัตวิสัยของเลดี้บาร์ดอกกุหลาบ

บทที่ 4 จังหวะ: จังหวะของเวลาในชีวิตประจำวันและจังหวะชีวิต ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอ ภาพของชีวิตประจำวันของเลดี้ในแต่ละวัน ในแต่ละเดือน ในแต่ละปี โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะ ในพื้นที่ของการผลิตซ้ำจังหวะว่าได้ทำให้เกิดปฏิบัติการเชิงพื้นที่อย่างไร และอิทธิพลของโครงสร้างภายนอกทั้งโครงสร้างสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ทั้งภายในและภายนอกประเทศกัมพูชา ที่มีผลต่อการกำหนดจังหวะวันและจังหวะชีวิตของเลดี้ในพื้นที่นี้ รวมทั้งยังแสดงให้เห็นว่าจังหวะวันและจังหวะชีวิตในพื้นที่นี้สร้างสำนึกแห่งตัวตนให้เลดี้ได้อย่างไร

บทที่ 5 ชีวิต: ผัสสะ ความเสี่ยง และการเอาตัวรอด ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอ ประสบการณ์ผัสสะของเลดี้ในประเด็น เพศสัมพันธ์ และการเอาตัวรอดในพื้นที่การขายบริการทางเพศ ผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์ผัสสะไม่ได้เป็นแค่เพียงการรับรู้ทางประสาทวิทยา หรือภาพตัวแทนของวัฒนธรรมที่แตกต่าง แต่ประสบการณ์ผัสสะยังเป็นตัวกระทำการที่สำคัญที่ทำให้เลดี้สร้างสำนึกแห่งตัวตนในพื้นที่การขายบริการทางเพศ การเกิดขึ้นของประสบการณ์ผัสสะนั้นแยกไม่ออกจากการผลิตพื้นที่ ที่ต่างก็ส่งผลซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งผลต่อปฏิบัติการของเลดี้ และส่งผลต่อการสร้างตัวตนของพวกเธอ

บทที่ 6 วาสนา: การแต่งงานของเลดี้กับเจ้าบ่าวชาวตะวันตก ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอ ความเป็นผู้กระทำการที่เลดี้ เปลี่ยนผ่าน จาก “*สเรยไค้ด*” เป็น “*โกนสเรยลออ*” และเป็น “*เจ้าสาวผู้มีวาสนา*” ว่ากระทำการนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นนอกอำนาจ หรือเป็นการต่อต้านขัดขืน การล้มล้างบรรทัดฐาน

แต่กระทำการของเลดีคือการสร้างความสัมพันธ์แบบพิเศษ กับอำนาจที่กดทับพวกเธออยู่นั้นเอง รวมทั้งบทนี้จะนำเสนอภาพชีวิตหลังการเป็น “เจ้าสาวผู้มีวาสนา” ของพวกเธอ

บทที่ 7 บทสรุปของอัปสร ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอบทสรุปของอัปสรากลางไฟเพื่อแสดงให้เห็นข้อเสนอหลักของงานวิจัยที่ตอบคำถามการวิจัยว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะในโครงสร้างจังหวะของชีวิตประจำวันนี้ ได้กำหนดอัตวิสัยของเลดีขึ้นมาอย่างไร รวมทั้งนำเสนอบทส่งท้ายของอัปสรากลางไฟ

บทที่ 2

พลวัตของการจัดการพื้นที่: ประวัติศาสตร์การขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชา

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอประวัติศาสตร์ของพื้นที่การขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชาตามลำดับช่วงระยะเวลา เริ่มตั้งแต่ราวเจ็ดร้อยปีก่อนที่การควบคุมเหนือพื้นที่การขายบริการทางเพศด้วยอำนาจรัฐยังไม่ชัดเจนนัก ในช่วงรุ่งเรืองของยุคการค้าก่อนที่ประเทศกัมพูชาจะตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส (รีด, 2548) ผู้ยุคที่มีการจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศด้วยอำนาจรัฐอย่างเข้มงวดเมื่อกัมพูชาตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสในค.ศ. 1863 (Ovesen & Trankell, 2010, p. 57) จนมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหลังประเทศกัมพูชาได้รับเอกราชในค.ศ. 1954 (Trudy, 2008, p. 191) และการเกิดขึ้นของวาทกรรม “ดอกไม้ล้ำค่า” ที่สีหนุวิลล์ รวมทั้งปฏิบัติการจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศเมื่อเข้าสู่ยุคเขมรแดง ที่ต่อเนื่องด้วยยุคสงครามกลางเมืองของกัมพูชาทำให้การพัฒนาประเทศชะงักงันเป็นเวลานาน ช่วงเวลาของการเข้ามามีบทบาทขององค์การบริหารกัมพูชาเพื่อการเปลี่ยนผ่านของสหประชาชาติ (United Nations Transitional Authority in Cambodia: UNTAC) ในค.ศ. 1991 ทำให้พื้นที่การขายบริการทางเพศขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนถึงการจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศในยุคปัจจุบัน

การนำเสนอประวัติศาสตร์การขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชาในบทนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์แต่เพียงแสดงให้เห็นประวัติศาสตร์ของพื้นที่นี้เท่านั้น แต่ยังเป็นไปเพื่อแสดงให้เห็นพลวัตความเปลี่ยนแปลงของการจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศ ผ่านการสร้างภาพตัวแทนของพื้นที่ของผู้มีอำนาจนำ ที่กำหนดปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของผู้หญิงขายบริการทางเพศ (Lefebvre, 1991) เพื่อแสดงให้เห็นว่า การทำความเข้าใจพื้นที่การขายบริการทางเพศในปัจจุบันจำเป็นต้องทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ในบริบทที่พื้นที่การขายบริการทางเพศนั้นดำรงอยู่ (Derks, 2004, p.127) ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศดังกล่าวประกอบด้วย (1) ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ของแหล่งโรค (2) ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ (3) ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ที่แบ่งผู้หญิงไม่ดีออกจากผู้หญิงดี

2.1 ประวัติศาสตร์ของพื้นที่การขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชา

ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีประวัติศาสตร์ผ่านการตกเป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศสยาวนานเกือบร้อยปี และผ่านช่วงระยะเวลาของสงคราม

กลางเมืองเกือบ 30 ปี คร่าชีวิตผู้คนกว่า 2 ใน 3 ของประเทศ ประวัติศาสตร์ของพื้นที่การขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชาเองก็เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์ของประเทศกัมพูชา และความเปลี่ยนแปลงในระดับโลก ซึ่งส่งผลต่อประสบการณ์ผัสสะ และอัตวิสัยของผู้หญิงขายบริการทางเพศ แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา ในส่วนนี้ผู้วิจัยต้องการจะแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่การขายบริการทางเพศ ที่ไม่ได้เป็นแค่เพียงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับช่วงเวลา แต่รวมถึงกระทำการต่างๆ ในพื้นที่ รวมทั้งพลวัตของภาพตัวแทนพื้นที่การขายบริการทางเพศ ที่สร้างมาจากปฏิบัติการต่างๆ ในพื้นที่ของผู้คนและโครงสร้างอำนาจที่เข้ามาสัมพันธ์เกี่ยวข้อง

ก่อนยุคอาณานิคมฝรั่งเศส การแลกเปลี่ยนการร่วมเพศกับเงินในกัมพูชามีอยู่ในเมืองสำคัญทางการค้าต่างๆ ที่รุ่งเรืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ในยุคการค้าซึ่งเริ่มต้นราวคริสต์ศตวรรษที่ 7 เช่น พนมเปญและกำปอต ซึ่งมีพ่อค้าจากต่างแดนทั้งในทวีปเอเชียและชาวยุโรป หลังไหลมาเป็นจำนวนมาก รูปแบบมีตั้งแต่การค้าประเวณีแบบจ่ายเงินรายครั้ง ไปจนถึงการเป็นเมียชั่วคราวที่พวกเขาจะทำหน้าที่เป็นสาวใช้ในเวลากลางวันและให้บริการทางเพศในเวลากลางคืน เมื่อชาวต่างชาติเหล่านี้จะจากไปพวกเขาก็ต้องจ่ายเงินตามที่ตกลงกันไว้ (รีด, 2548, น. 161) ผู้หญิงท้องถิ่นเหล่านี้มีทั้งชาวเวียดนามและกัมพูชา มีทั้งผู้หญิงที่เป็นทาสที่เจ้าของส่งออกมาหาเงิน เป็นผู้หญิงที่ทำงานในสถานที่ขายบริการทางเพศ หรือเป็นผู้หญิงที่ทำงานโดยอิสระ (Trudy, 2008, pp.98-100) ด้วยการจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศ ที่ยังไม่ได้มีการขีดเส้นแบ่งพื้นที่อย่างเข้มงวด พื้นที่การขายบริการทางเพศและพื้นที่อื่นๆ เช่น พื้นที่ของบ้าน ซ่อนทับกันอยู่ ความเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศจึงซ้อนอยู่กับสถานะเมียชั่วคราว ที่มีปฏิบัติการเชิงพื้นที่ในบ้านในฐานะเมียเป็นตัวกำหนดอัตวิสัยของพวกเธอ

ต่อมาประเทศเมื่อประเทศกัมพูชาตกเป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศสในวันที่ 11 สิงหาคม ค.ศ. 1863 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนโรดมบรมราชาโองการพระนโรดมบรมราชาเทวอวตาร โดยในระยะแรกของการเป็นอาณานิคม (ค.ศ. 1863 - ค.ศ. 1884) ฝรั่งเศสยังไม่ได้เข้ามาแทรกแซงกิจการภายในกัมพูชามากนัก มีเพียงการควบคุมด้านการทหาร การต่างประเทศและการคลังเป็นหลัก (Ovesen & Trankell, 2010, p. 57)

การแลกเปลี่ยนการร่วมเพศกับเงินของผู้หญิงสาวท้องถิ่นกับชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวฝรั่งเศส ที่มีทั้งผู้ชายโสดและผู้ชายแต่งงานแล้วแต่เดินทางมาอยู่ในอาณานิคมตามลำพังในระยะนี้ มีทั้งแบบการขายบริการทางเพศแบบชั่วคราว และความสัมพันธ์ระยะเวลายาวกับผู้ชายคนเดียวในฐานะของเมียชาวพื้นเมือง ความสัมพันธ์นี้จะคงอยู่จนกระทั่งชายต่างชาติขอเลิกกับเธอ หรือเดินทางกลับบ้านเกิดเมืองนอน หรือเสียชีวิตไป และผลจากความสัมพันธ์นี้ทำให้มีลูกครึ่งที่เกิดจากผู้หญิง

พื้นเมืองและชายชาวต่างชาติขึ้น (Muller, 2006, p. 130) อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เช่นนี้ก็ไม่ได้รับการยอมรับจากเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสว่าเป็นสิ่งถูกต้อง ทั้งจากการสร้างความหมายว่าผู้หญิงต้องถิ่นทุกคนที่อยู่กินกับชาวต่างชาติเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศ และความกังวลว่าลูกครึ่งที่เกิดมาจะทำให้เส้นแบ่งผู้ปกครองชาวฝรั่งเศสกับชาวกำพูชาและชาวเวียดนามผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง พრაเลือนไป (Trudy, 2008, pp. 98-100) แต่ด้วยเหตุผลในช่วงแรกของอาณานิคมจำนวนผู้หญิงชาวยุโรปที่เดินทางมาอยู่ในประเทศอาณานิคมมีน้อยกว่าผู้ชายชาวยุโรปหลายเท่าตัว ทำให้สังคมของชาวฝรั่งเศสผู้ปกครองกำพูชาในยุคนั้นจำเป็นต้องอดทนกับความสัมพันธ์เช่นนี้

การไม่ยอมรับความสัมพันธ์นี้ของเจ้าอาณานิคมเห็นได้ชัดเจนจากกระบวนการที่เกิดขึ้นกับเด็กลูกครึ่งของพ่อชาวยุโรปและแม่ชาวพื้นเมือง หากต้องกลายเป็นเด็กกำพร้าพ่อทั้งในกรณีที่พ่อทิ้งไปหรือเสียชีวิต เด็กเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็กหรือเด็กวัยรุ่น หญิงหรือชาย ก็จะถูกส่งตัวไปที่สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าซึ่งดำเนินงานโดยซิสเตอร์ของคณะ La Providence de Portieux ที่เข้าไปดำเนินงานด้านสุขภาพและสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าในประเทศกำพูชาเป็นคณะแรกๆ (Ovesen & Trankell, 2010, p. 62) เหตุผลของการพรากแม่พรากลูกนี้ ก็เพื่อป้องกันเด็กเหล่านี้ไม่ให้ถูกเลี้ยงดูโดยแม่ที่เป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศที่เป็นคน “ไม่ดี” มีพฤติกรรมผิดศีลธรรมทางโลกีย์ (debauchery) ขี้เกียจ (laziness) และไร้ศีลธรรม (immorality) ตามความเห็นของเจ้าอาณานิคมในสมัยนั้น (Muller, 2006, pp. 135 - 137) การจัดการกับสถานะเมียชั่วคราวของอำนาจรัฐเป็นจุดเริ่มต้นของความพยายามที่จะขีดเส้นแบ่งพื้นที่การขายบริการทางเพศออกจากพื้นที่อื่นๆ รวมทั้งการพยายามสร้างภาพตัวแทนให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศเป็นผู้หญิงที่ “ไม่ดี” ได้ส่งผลต่อทั้งพื้นที่การขายบริการทางเพศ และอัตวิสัยของผู้หญิงขายบริการทางเพศ

นอกจากนี้ ด้วยสถานการณ์ที่มีผู้ชายจำนวนมากทั้งชาวยุโรป และพ่อค้าชาวจีนที่หลั่งไหลมาทำมาค้าขายในประเทศอาณานิคม การแลกเปลี่ยนการร่วมเพศกับเงินของหญิงสาวท้องถิ่นกับชาวต่างชาติในรูปของการขายบริการทางเพศแบบชั่วคราว ก็เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็วจนกลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองไซ่ง่อน ประเทศเวียดนาม

ด้วยผลประโยชน์มหาศาลนี้ รัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสจึงได้ออกกฎหมายการขายบริการทางเพศขึ้นทะเบียนและเก็บภาษีสถานบริการทางเพศและผู้หญิงขายบริการทางเพศในค.ศ. 1877 สถานบริการทางเพศที่ถูกกฎหมายคือสถานบริการทางเพศที่เจ้าของขึ้นทะเบียนตนเองและพนักงาน และเสียภาษีถูกต้อง อัตราภาษีสำหรับสถานบริการทางเพศของคนเวียดนามและกำพูชา (annamite brothels) คือปีละ 10 piastres ส่วนสถานบริการทางเพศของคนจีนและญี่ปุ่นเสียปีละ 60 piastres เหตุผลของอัตราภาษีที่ต่างกันเป็นเพราะฝรั่งเศสถือว่าสถานบริการทางเพศสองประเภทแรกเป็นประชาชนของอาณานิคม แต่พวกหลังไม่ใช่ (Ovesen & Trankell, 2010, pp. 62-

65) นอกจากนี้ค่าบริการของสถานบริการทางเพศสองแบบแรกยังต่ำกว่าสองแบบหลังโดยสองแบบแรกมิไ้บริการคนที่มีรายได้ต่ำ คนใช้แรงงาน แต่สองแบบหลังสำหรับเศรษฐีผู้มีฐานะรวมทั้งชาวฝรั่งเศสที่มีเงินด้วย

ผู้หญิงที่ส่วนใหญ่ที่ให้บริการในสถานบริการทางเพศสองแบบแรกคือผู้หญิงเวียดนามที่เต็มใจมาเพื่อแสวงหาอนาคตที่ดีกว่าและถูกพ่อแม่ขายมาเป็นทาสเพื่อแลกกับเงินเพราะความยากจนที่เพิ่มขึ้นหลังตกเป็นอาณานิคม ขณะที่ส่วนน้อยคือผู้หญิงกัมพูชาที่บางส่วนยากจน เป็นทาสหรือเป็นผู้หญิงในวังที่ถูกขับไล่ออกมา อย่างไรก็ตามผู้หญิงกัมพูชาส่วนใหญ่พยายามจะเลือกที่เป็นเมียชั่วคราวมากกว่าการขายบริการทางเพศเป็นครั้ง แต่เมื่อสถานะเมียชั่วคราวเริ่มถูกจำกัดลง ผู้หญิงกัมพูชาจึงเริ่มทำงานในสถานบริการทางเพศมากขึ้น (Muller, 2006, p. 138; Trudy, 2008, pp. 98-100)

ส่วนสถานบริการทางเพศสองแบบหลังเป็น ผู้หญิงจากชนบทจีนและผู้หญิงญี่ปุ่นที่เดินทางผ่านมาทางฮ่องกงหรือนางาซากิไปที่สิงคโปร์ ซึ่งเป็นแหล่งขายบริการทางเพศขนาดใหญ่ในยุคนั้นเช่นกัน จากนั้นบางส่วนก็จะเดินทางต่อมาที่มาเลเซีย ไทย แล้วเข้าสู่ไซ่ง่อน

พื้นที่ของการขายบริการทางเพศยังมีการจัดการพื้นที่ที่แตกต่างกันทั้งเปิดเผยและซ่อนเร้น เช่น ในไซ่ง่อนมีพื้นที่ของการขายบริการทางเพศที่เปิดเผยชัดเจน ขณะที่ในพนมเปญยุคแรกการขายบริการทางเพศมีทั้งสถานบริการที่เปิดอยู่ในถนนสายเล็ก และการขายบริการทางเพศด้วยการตกลงกันผ่านคนกลาง แล้วจึงพาผู้หญิงมาให้บริการในสถานที่เฉพาะที่ตกลงกัน (Muller, 2006, p. 139)

พื้นที่ทางกายภาพของการขายบริการทางเพศ จึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการแบ่งช่วงชั้นของผู้หญิงขายบริการทางเพศในแต่ละพื้นที่ออกจากกัน ตั้งแต่กระบวนการเข้าสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศที่คัดเลือกผู้หญิงที่จะเข้าสู่แต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันไปตามเชื้อชาติของพวกเธอ จนถึงกระบวนการทำงานที่กลุ่มลูกค้าที่ผู้หญิงจะขายบริการทางเพศให้ก็เป็นกลุ่มที่ต่างกัน สิ่งนี้ส่งผลให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศในแต่ละพื้นที่มีปฏิบัติการเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกัน ในพื้นที่การขายบริการทางเพศที่เปิดเผยผู้หญิงจำเป็นต้องมีการเชื้อเชิญลูกค้าและมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าเพื่อขายบริการทางเพศ ขณะที่ในการขายบริการทางเพศที่ซ่อนเร้น ผู้หญิงอาจเห็นหน้าชายที่ซื้อบริการของเธอก็ตอนที่เขามาถึงห้องที่เธอจะใช้ขายบริการแล้ว (Ovesen & Trankell, 2010, p. 63)

จนกระทั่งในค.ศ. 1884 หลังการปฏิรูปการปกครองของฝรั่งเศสในกัมพูชาครั้งใหญ่ ที่เปลี่ยนประเทศกัมพูชาจากรัฐในอารักขาของฝรั่งเศสเป็นรัฐในปกครองของฝรั่งเศสอย่างสมบูรณ์ในวันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ. 1884 ก่อให้เกิดสงครามเพื่อต่อต้านฝรั่งเศสที่ยืดเยื้อต่อมาอีก 2 ปี การเกณฑ์ทหารจำนวนมากมาอยู่ในพนมเปญทั้งทหารฝรั่งเศส ทหารเวียดนาม และทหารกัมพูชา ทำให้

ทั้งจำนวนสถานบริการและผู้หญิงขายบริการทางเพศเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และยังก่อให้เกิดการระบาดของของกามโรคอย่างรุนแรงในหมู่ทหารเหล่านี้ จนทำให้มีกฎหมายควบคุมโรคติดต่อจากการขายบริการทางเพศขึ้นในเดือนมกราคม ค.ศ. 1885 ที่ทำให้ตำรวจมีอำนาจในการจับผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ไม่มีใบตรวจสุขภาพ กฎหมายควบคุมโรคติดต่อจากการขายบริการทางเพศทำให้มีการขึ้นทะเบียนผู้หญิงขายบริการทางเพศอย่างเข้มงวด โดยมีการแบ่งผู้หญิงขายบริการทางเพศตามกฎหมายได้เป็น 2 ประเภทคือ ประเภทผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ลงทะเบียนถูกต้อง (*registered prostitutes* หรือ *filles soumises*) โดยประเภทนี้ยังแบ่งเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ทำงานในสถานบริการที่ได้รับการขึ้นทะเบียนถูกต้อง (*filles de maison*) และประเภทผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ทำงานอิสระไม่มีใครคุม (*filles isolees*) ประเภทหลังจะเสียค่าใช้จ่ายในการขึ้นทะเบียน การตรวจโรค และการรักษาโรคในแต่ละครั้งแพงกว่าแบบแรก ส่วนผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ไม่ลงทะเบียน (*unregistered prostitutes* หรือ *filles insoumises*) คือประเภทที่ผิดกฎหมาย (Ovesen & Trankell, 2010, pp. 62-65)

กฎหมายฉบับนี้ยังอนุญาตให้เมืองที่มีผู้หญิงขายบริการทางเพศถูกกฎหมายมีเพียงแห่งเดียวในประเทศกัมพูชาคือ พนมเปญ และเริ่มมีบริการตรวจสุขภาพรักษาโรคสำหรับผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ริเริ่มโดยแพทย์ประจำกองทัพฝรั่งเศส (Ovesen & Trankell, 2010, pp. 62-65) รวมทั้งให้อำนาจแพทย์ในการเนรเทศผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ติดโรคออกนอกประเทศ

ต่อมาหลังการตั้งสหภาพอินโดจีนในปี ค.ศ.1887 ฝรั่งเศสได้ออกกฎหมายอีกฉบับเพื่อควบคุมพื้นที่การเปิดสถานบริการและการปรากฏตัวของผู้หญิงขายบริการทางเพศ ให้อยู่เฉพาะในพื้นที่ที่กำหนด ประกอบด้วย 4 พื้นที่คือ สถานบริการทางเพศ โรงพยาบาล คุก และสำนักนางชี โดยพื้นที่สุดท้ายมีไว้เพื่ออนุญาตให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศเหล่านี้ได้รับการให้อภัยจากพระเจ้า (Muller, 2006, pp. 142 - 145) ในยุคนี้แม้ว่าการซื้อขายผู้หญิงเพื่อมาเป็นทาสขายบริการทางเพศจะเป็นสิ่งผิดกฎหมาย หลังการประกาศเลิกทาสโดยเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสในค.ศ. 1884 ที่ทั้งคนซื้อและคนขายจะได้รับโทษอย่างรุนแรง แต่ก็เป็ยุคที่มีจำนวนสถานบริการและผู้หญิงขายบริการทางเพศเพิ่มขึ้นจำนวนมาก การระบาดของกามโรคทำให้มีการประนามพื้นที่ของการขายบริการทางเพศ และพื้นที่ร่างกายของผู้หญิงขายบริการทางเพศ รวมทั้งผู้หญิงทั่วไปโดยใช้ความรู้ทางการแพทย์อย่างรุนแรงว่า “ผู้หญิงพื้นเมืองที่มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายต่างชาติทุกคนเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศ” วาทกรรมนี้ได้ทำให้การนิยามที่ซ้อนทับกันระหว่างเมียชั่วคราวกับผู้หญิงขายบริการทางเพศในยุคเริ่มต้นอาณานิคมหมดไป เหลือเพียงผู้หญิงขายบริการทางเพศ

เมื่อภาพตัวแทนของพื้นที่ของการขายบริการทางเพศกลายเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค ร้ายแรง จึงเกิดการจัดการกับผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ถูกนิยามว่าเป็น “แหล่งสร้างโรค” ที่กระทำ กับชายนักเที่ยวที่ถูกนิยามว่า “เป็นเหยื่อ” ของพวกเธอ เช่น การส่งตัวผู้หญิงขายบริการทางเพศชาว เวียดนามที่ป่วยด้วยกามโรคจำนวน 30 คนกลับไปยังถนนทางเรือครั้งหนึ่ง มีบันทึกของเจ้าอาณานิคม ฝรั่งเศสบันทึกไว้ว่า “จำนวนของผู้หญิงขายบริการทางเพศที่มากขนาดนี้ ทำให้มองเห็นภาพว่าผู้ชาย เป็นจำนวนตั้งเท่าไรที่ตกเป็นเหยื่อของการสร้างโรคของพวกเธอ” แต่ไม่มีข้อมูลใดแสดงให้เห็นชะตา กรรมของพวกเธอเหล่านี้จากเอกสารของเจ้าอาณานิคม (Muller, 2006, pp. 142-145)

แม้พื้นที่ของการขายบริการทางเพศจะโดนตีตราว่าเป็นพื้นที่ของการสร้างโรคจากเจ้า อาณานิคมฝรั่งเศส แต่ในค.ศ. 1901 กลับมีการปรับปรุงกฎหมายขยายพื้นที่การอนุญาตให้มีการขาย บริการทางเพศตามกฎหมายเพิ่มในเมืองท่าสำคัญอย่างกัปอด ซึ่งเป็นเมืองท่าที่สำคัญอยู่ติดกับ ประเทศเวียดนาม เป็นเมืองใหญ่ที่ทั้งเป็นสถานที่ปลูกยางพาราและพริกไทยที่มีชื่อเสียง กฎหมาย ฉบับนี้ยังกำหนดบทลงโทษและควบคุมพื้นที่ของการขายบริการทางเพศและร่างกายของผู้หญิงขาย บริการทางเพศให้เข้มงวดยิ่งขึ้น เช่น

- ผู้หญิงขายบริการทางเพศทุกคนจะต้องลงทะเบียนและตรวจสอบสุขภาพที่ดำเนินการโดย ตำรวจ และต้องแสดงบัตรทุกครั้งที่ถูกเรียกตรวจ
- ผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ไม่ลงทะเบียนจะถูกขังคุกจนกว่าจะดำเนินการลงทะเบียน แล้วเสร็จ
- ผู้หญิงขายบริการทางเพศผิดกฎหมายที่แพร่โรคจะติดคุกหนึ่งเดือน หรือจนกว่าจะ ลงทะเบียนใหม่
- ผู้หญิงขายบริการทางเพศทุกคนจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนโดยนายกเทศมนตรีของ พนมเปญและมีการต่ออายุทะเบียนใหม่ทุกปี โดยการขึ้นทะเบียนทุกครั้งต้องมีการตรวจสอบสุขภาพจาก แพทย์
- การเปิดสถานบริการผิดกฎหมายมีโทษจำคุก 2 เดือน ปรับ 30-100 piastres
- ห้ามผู้หญิงขายบริการทางเพศเดินหาลูกค้าตามท้องถนน หรือ ที่สาธารณะ มีโทษ จำคุก 8 วัน - 1 เดือน ถ้าเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ทำงานในสถานบริการ เจ้าของสถานบริการ จะต้องโดนลงโทษปรับ 25 piastres และโดนปิดสถานบริการ
- ผู้หญิงขายบริการทางเพศต้องตรวจสอบสุขภาพทุกอาทิตย์ ถ้าไม่ทำมีโทษจำคุก 8 วัน ปรับ 5 piastres

- ผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวกัมพูชากับผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวเวียดนามจ่ายค่าพบแพทย์ครั้งละ ครั้ง piastres ส่วนผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวจีนกับผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวญี่ปุ่นจ่าย 1 piastres

ในค.ศ. 1906 มีความพยายามของการออกกฎหมายการจัดพื้นที่การขายบริการทางเพศอีกครั้งแต่ประสบความสำเร็จ เพราะไม่สามารถควบคุมที่ตั้งของสถานบริการที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย และกระจายอยู่ตามชุมชนของคนเชื้อชาติต่างๆ ในพนมเปญ โดยพบว่าสถานบริการและผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวเวียดนามมีมากที่สุดโดยจากจำนวนผู้หญิงขายบริการทางเพศที่มารับบริการที่โรงพยาบาลในพนมเปญทั้งหมด 101 คน ในค.ศ. 1908 พบว่าเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวเวียดนาม 83 คน เป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวกัมพูชา 9 คน เป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวญี่ปุ่น 8 คน อละเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวจีน 1 คน ในค.ศ. 1911 มีผู้หญิงขายบริการทางเพศมารับบริการจำนวน 246 คนพบว่า เป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวเวียดนาม 226 คน เป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวกัมพูชา 8 คน เป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวญี่ปุ่น 8 คน และเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวจีน 4 คน (Ovesen & Trankell, 2010, pp. 22-24)

ต่อมาในค.ศ. 1908 มีการปรับปรุงกฎหมายอีกครั้งโดยกำหนดให้รัฐบาลเป็นคนออกเงินค่ารักษาให้ แต่เจ้าของสถานบริการต้องรับผิดชอบค่าอาหาร และเริ่มมีการส่งผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ป่วยด้วยโรคคามโรคไปรักษาในโรงพยาบาลแทนการส่งไปรักษาในคุก (Ovesen & Trankell, 2010, p. 22) ในค.ศ. 1912 มีการออกกฎหมายอีกฉบับกำหนดที่ตั้งของสถานบริการในพื้นที่บริเวณข้างคุก โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะให้ซ่อนเร้นจากพื้นที่สาธารณะ และไม่อนุญาตให้ผู้หญิงออกมาหาลูกค้าในพื้นที่สาธารณะตามท้องถนน อนุญาตเพียงให้ผู้หญิงสามารถเรียกลูกค้าได้จากหน้าต่างที่เปิดอยู่บนชั้นสองของสถานบริการเท่านั้น

การเพิ่มขึ้นอย่างมากมายของผู้หญิงขายบริการทางเพศในยุคนี้ ถูกมองว่าเป็นเพราะผู้หญิงพื้นเมืองที่ไม่ได้นับถือศาสนาคริสต์เป็นพวกขี้เกียจและไร้ศีลธรรม ไม่ใช่เป็นเพราะความต้องการที่มากขึ้นจากการขยายตัวของเมือง และการเพิ่มขึ้นของผู้ชายจากการตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ที่ทำให้ทั้งมีชาวต่างชาติจำนวนมากหลั่งไหลมาอาศัยในพนมเปญ ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของกองกำลังทหาร และการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ (Muller, 2006, p.135; Ovesen & Trankell, 2010, p. 63; Trudy, 2008, p. 151)

เมื่อการแพทย์เข้ามามีบทบาทในการนิยามพื้นที่การขายบริการทางเพศของกัมพูชา พื้นที่ของการขายบริการทางเพศในยุคนี้ จึงถูกผูกติดกับพื้นที่ของแหล่งสร้างโรคร้ายแรง ที่ต้องโดนจัดการด้วยกฎหมายและโครงสร้างอำนาจต่างๆ อย่างเด็ดขาด ทั้งพื้นที่ทางกายภาพ พื้นที่ร่างกายของผู้หญิง และพื้นที่ทางความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้อง จนสถานะของเมียชั่วคราวของผู้หญิงพื้นเมืองหมดไป เหลือเพียงสถานะของผู้หญิงขายบริการทางเพศ แต่ด้วยความเป็นพื้นที่ของความชั่วร้ายที่จำเป็นที่ต้องมีเพื่อตอบสนองต่อเมืองที่ขยายตัวขึ้น และเพื่อเป็นแหล่งรายได้จากภาษีให้รัฐ ขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ของความผิดศีลธรรม พื้นที่นี้จึงยังดำรงอยู่ในสังคมต่อไป แต่ต้องพยายามปิดบังซ่อนเร้นพื้นที่นี้ไว้จากสายตาของสาธารณชน ผู้หญิงขายบริการทางเพศในยุคนี้จึงถูกจัดการพื้นที่อย่างเข้มงวดทั้งพื้นที่ร่างกายและพื้นที่ในการมีอยู่ของพวกเธอ

ต่อมาหลังจากประเทศกัมพูชาได้รับเอกราชในวันที่ 9 พฤศจิกายน ค.ศ. 1954 ในช่วงการปกครองโดยพรรคสังคมนิยม (Sangkum Reastr Niyum (SRN) ของเจ้านโรดม สีหนุ (ระหว่าง ค.ศ. 1955 - 1970) การขายบริการทางเพศกลายเป็นสิ่งผิดกฎหมายอีกครั้ง เพราะเจ้านโรดมสีหนุเห็นว่าขัดต่อวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของกัมพูชา ที่กำลังเร่งสร้างอัตลักษณ์ของชาติขึ้นมาใหม่หลังจากตกเป็นอาณานิคมกว่าร้อยปี ความเป็น “ผู้หญิงกัมพูชาที่ดี” ตามแบบวัฒนธรรมอันดีงามของกัมพูชาจึงถูกเน้นย้ำ มีการลงโทษ สั่งปิดสถานบริการทั่วประเทศในค.ศ. 1961 และประณามผู้หญิงขายบริการทางเพศอย่างรุนแรง หรือแม้กระทั่งผู้หญิงที่ไม่เป็น “ผู้หญิงกัมพูชาที่ดี” ว่าทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของกัมพูชา (Trudy, 2008, pp. 191-195)

อย่างไรก็ดีแม้ว่าการขายบริการทางเพศจะขัดต่อวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของกัมพูชา แต่ก็มีพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตเป็นพิเศษให้มีการขายบริการทางเพศได้ นั่นคือเมืองสีหนุวิลล์ อันเป็นเมืองท่าแห่งใหม่ของประเทศ ด้วยการให้เหตุผลว่า เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกะลาสีเรือต่างชาติที่เดินทางมาที่เมืองท่าเรือน้ำลึกแห่งเดียวของประเทศ และเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

ผู้หญิงขายบริการทางเพศในเมืองนี้ถูกเรียกว่า “ดอกไม้ล้ำค่า” (*precious flowers* หรือ *fleurs speciales*) โดยเจ้านโรดมสีหนุ เพราะถือว่าพวกเธอเป็นผู้ช่วยเหลือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการช่วยพัฒนาเส้นทางการค้าสู่โลกภายนอก (Sihanouk, 2003, p. 2) ต่อมาในค.ศ. 1963 กฎหมายการจดทะเบียนสถานบริการถูกกฎหมายก็กลับมาอีกครั้ง ด้วยเหตุผลว่าการขายบริการทางเพศ แม้จะเป็นสิ่งคุกคามวัฒนธรรมและสุขภาพ แต่ขณะเดียวกันก็เป็นการฝึกฝนทางเพศที่จำเป็นสำหรับผู้ชายกัมพูชา (Williams, 1969, p. 102) โดยเฉพาะเมื่อสังคมกัมพูชามองว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานของผู้ชายไม่ใช่เรื่องเสียหายร้ายแรงเท่ากับการเสียความบริสุทธิ์ก่อนแต่งงานของผู้หญิง มุมมองนี้สะท้อนผ่านสุภาชิตกัมพูชาจำนวนมาก เช่น ผู้ชายคือทอง ขณะที่ผู้หญิงคือผ้าขาว ทองแม้ผ่านความสกปรกเพียงใดก็ล้างให้สะอาดได้ ขณะที่ผ้าขาวเมื่อสกปรกแล้วก็จะ

ไม่สามารถชักให้สะอาดเหมือนเดิมได้อีก หรือสุภาซิว่า แม่น้ำสิบสายก็ไม่สามารถเติมเต็มหนึ่ง มหาสมุทร ที่ให้ความชอบธรรมกับความไม่รู้จักพอในเรื่องเพศของผู้ชาย (Phan & Paterson, 1994, p. 78; Walsh, 2007, p. 16) ในค.ศ. 1963 กฎหมายการจดทะเบียนผู้หญิงขายบริการทางเพศ การเก็บภาษี และการตรวจสุขภาพจึงกลับมาอีกครั้ง ผู้หญิงขายบริการทางเพศที่จดทะเบียนถูกต้องต้องมี บัตรไว้ให้ตำรวจตรวจ ผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ไม่จดทะเบียนจะถูกจับและส่งไปฟื้นฟูฝึกอาชีพ

การพยายามรื้อฟื้น “ความเป็นกัมพูชา” ทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศกลายเป็นสิ่งที่ “ไม่ใช่กัมพูชา” อย่างไรก็ตามด้วยนโยบายการพัฒนาประเทศของผู้นำ ที่ใช้เรื่องเพศเป็นเครื่องมือในการ พัฒนา ร่วมกับวัฒนธรรมกัมพูชาที่มีความไม่เท่าเทียมกันของชายและหญิง ทำให้แม้ผู้หญิงขายบริการ ทางเพศจะเป็นสิ่งที่ “ไม่ใช่กัมพูชา” แต่พื้นที่การขายบริการทางเพศกลับเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในบาง พื้นที่ การจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ของอำนาจรัฐ ทำให้ตัวตน ของผู้หญิงถูกกำหนดแตกต่างกันไปตามพื้นที่ทางกายภาพอีกครั้ง ทำให้ความหมายของผู้หญิงขาย บริการทางเพศเปลี่ยนแปลง สั่นไหวไปตามพื้นที่ทางกายภาพ ขณะที่พวกเธอเป็นสิ่งที่ “ไม่ใช่กัมพูชา” ในพื้นที่หนึ่ง ขณะเดียวกันก็เป็น “ดอกไม้ล้ำค่า” ในอีกพื้นที่หนึ่ง

ในยุคสาธารณรัฐเขมร (Khmer Republic) ที่เริ่มขึ้นในวันที่ 9 ตุลาคม ค.ศ. 1970 ของ กลุ่มฝ่ายขวาที่นิยมสหรัฐอเมริกาอย่างนายพล ลอน นลและพระสีสุวัตต์ สิริมาตะ หลังจากรัฐประหาร รัฐบาลเจ้าโรตมสีหนุได้สำเร็จ ทำให้กองทัพและทหารมีอำนาจอย่างเหลือล้นอีกทั้งได้รับการ สนับสนุนทั้งทางการทหารและการเงินจากสหรัฐอเมริกา ทำให้กองทัพเกิดการขยายกำลังพลอย่าง มหาศาล ทหารเหล่านี้มีทั้งอำนาจและเงินที่ได้จากการคอร์รัปชันกันในกองทัพในทุกระดับ (Chandler, 1996, p. 325) ร่วมกับการมีผู้อพยพจำนวนมากในพนมเปญจากเขตชนบทของกัมพูชาที่ถูกระดมทิ้ง ระเบิดจากกองทัพสหรัฐเพื่อถล่มเส้นทางลำเลียงอาวุธของเวียดนามเหนือในประเทศกัมพูชาที่เริ่มต้น ในวันที่ 18 มีนาคม ค.ศ. 1969 และทิ้งเรื่อยมาในยุคสาธารณรัฐเขมรเพื่อสกัดกั้นชัยชนะของ คอมมิวนิสต์จนหยุดการทิ้งระเบิดในช่วงต้นค.ศ. 1973 เพราะรัฐสภาของสหรัฐอเมริกาออกประกาศ ห้าม

แม้การขายบริการทางเพศจะถูกบอกว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ด้วยอำนาจของทหาร และความยากจนสิ้นไร้หนทางที่มีมากขึ้นของประชาชน การขายบริการทางเพศจึงกลายเป็นสิ่งปกติที่ พบได้ทั่วไปโดย รวมทั้งการลักพาตัวการข่มขืนเด็กสาวในชนบทโดยทหารของนายพลลอน นล (Trudy, 2008, p. 207) โดยรัฐบาลที่วุ่นวายกับการสู้รบกับคอมมิวนิสต์และการคอร์รัปชันไม่ได้มี นโยบายกับเรื่องนี้อย่างจริงจัง การแทรกแซงโดยมหาอำนาจต่างชาติ สถานการณ์ความขัดแย้งใน ระดับโลกและระดับภูมิภาค ได้ส่งผลต่อพื้นที่การขายบริการทางเพศ และผู้หญิงขายบริการทางเพศให้ ถูกกดขี่และไร้อำนาจมากขึ้น จากอำนาจที่เหนือกว่าของผู้มีกำลังอาวุธ

จนถึงยุคของเขมรแดง (Khmer Rouge) ภายใต้การนำของนายพล พต (Pol Pot) เขมรแดงได้เปลี่ยนชื่อประเทศเป็นกัมพูชาประชาธิปไตย (Democratic Kampuchea (DK) (ค.ศ. 1975 - 1979) “ภายใต้ระบอบกัมพูชาประชาธิปไตย” อันเป็นระบอบที่ชาตินิยมสุดโต่ง เขมรแดงได้ประกาศภารกิจที่จะต้องทำให้ประเทศบริสุทธิ์จากความแปดเปื้อนของชาติตะวันตก ที่หมายถึงความเจริญและความรู้จากตะวันตกแล้ว ยังรวมถึง การคอร์รัปชัน บ่อน และผู้หญิงขายบริการทางเพศ (Chandler, 1996, p. 332; Ledgerwood, 2002, p. 145) ทำให้มีการควบคุมพฤติกรรมทางเพศที่ถือว่าผิดศีลธรรมตามแนวคิดของเขมรแดงอย่างเข้มงวด ทั้งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การคบชู้ การข่มขืน และการขายบริการทางเพศ หากละเมิดโทษคือความตายสถานเดียว (Pearson, Robertson & Colm, 2010) ผู้หญิงที่ถูกฆ่าตาย และถูกส่งไปที่คุก S21 (Security Office 21) หรือ คุกโตนสเลง เพื่อทรมานก่อนสังหารจำนวนมากถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศ (Trudy, 2008, p. 222) แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้ทำให้ความรุนแรงทางเพศหมดไปในยุคเขมรแดง เพราะในสถานการณ์ที่ทหารเขมรแดงมีอำนาจล้นเหลือในการข่มขืนขังขังให้กับประชาชนกัมพูชา การข่มขืน การทรมานด้วยการข่มขืนหมู่ การบังคับให้เปลือยกาย และการบังคับให้แลกเปลี่ยนการมีเพศสัมพันธ์กับอาหาร ระหว่างผู้หญิงที่อดอยากกับทหารเขมรแดงกลับเกิดขึ้นทั่วไป (Toy-Cronin, 2006)

การจัดการพื้นที่ของการขายบริการทางเพศด้วยอุดมการณ์ทางการเมืองของเขมรแดง ทำให้พื้นที่นี้กลายเป็นเครื่องมือในการกำจัดผู้เห็นต่าง เป็นพื้นที่ปฏิบัติการของอำนาจแบบสุดขั้ว เพศสัมพันธ์ของผู้หญิงไม่ได้เป็นไปเพื่อแลกเงิน แต่เพื่อแลกกับโอกาสการรอดชีวิต หรือการสูญเสียโอกาสในการมีชีวิต

เมื่อกองกำลังของเวียดนามที่หนุนหลังนายเฮง สัมริน สามารถขับไล่เขมรแดงออกจากเมืองพนมเปญและสามารถจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา (People's Republic of Kampuchea) ขึ้นมาปกครองกัมพูชาได้สำเร็จ เมื่อ 10 มกราคม ค.ศ. 1979 ทำให้แผ่นดินกัมพูชาเต็มไปด้วยทหารเวียดนามกว่า 150,000 คน ที่ยังคงตรึงกำลังไว้ในประเทศนี้ ผลต่อเนื่องมาคือ 2 - 3 ปีแรก การค้าขายปลีกในพนมเปญก็เริ่มขยายตัวขึ้นอีกครั้ง เพราะแม้รัฐบาลจะยังให้ทำนารวมแต่ก็อนุญาตให้ประชาชนที่อดอยากในสมัยเขมรแดงสามารถหาอาหารพิเศษให้ตนเองและครอบครัวได้ และผ่อนปรนกฎเกณฑ์หลายอย่าง (Slocomb, 2003, p. 170) การค้าในพนมเปญจึงเริ่มพัฒนาจากการค้าปลีกอย่างร้านขายยบะหมี่ มาสู่การค้าสินค้าอุปโภคบริโภคที่ขาดแคลนในรูปแบบไม่เป็นทางการ ที่ผู้ขายต้องมีความสามารถในการแสวงหาสินค้าเอง ในระบบการค้าที่ถูกทำลายหลังยุคเขมรแดง (Gottesman, 2003, p. 175)

การเติบโตอย่างรวดเร็วของสินค้าในตลาดมืดและการฟื้นฟูเมืองอีกครั้ง ทำให้การขายบริการทางเพศกลับมาสู่พนมเปญอีกครั้งเช่นกัน โดยแฝงในรูปของร้านขายยบะหมี่ ร้านน้ำชาที่เจ้าของ

เป็นคนเวียดนาม หรือคนจีน หรือคนกัมพูชาเชื้อสายจีน แม้การขายบริการทางเพศในยุคสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชาเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ผู้หญิงที่ถูกจับได้ว่าขายบริการทางเพศจะถูกส่งไปพื้นที่ศูนย์เก่าของเขมรแดง แต่ด้วยกำลังทหารเวียดนามจำนวนมากที่มาประจำการในกัมพูชา (Gottesman, 2003, p. 141) ผู้หญิงเวียดนามจำนวนมากจึงหลั่งไหลมากัมพูชาที่มีทั้งมารับจ้างตามนโยบายสนับสนุนการจ้างแรงงานชาวเวียดนามของรัฐบาล (Gottesman, 2003, p. 314) และมาเพื่อตอบสนองตลาดการขายบริการทางเพศ

แม้รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชาก็มีนโยบายที่เข้มงวดที่จะกำจัดการขายบริการทางเพศ จนในค.ศ. 1981 ผู้หญิงขายบริการทางเพศกลายเป็นเป้าหมายสำคัญ ในนโยบายทำความเข้าใจสถานะวัฒนธรรมของชนชั้นกลาง และลดอำนาจทางการค้าในมือชาวจีนในพนมเปญ จนมีการดำเนินนโยบายจับและส่งผู้หญิงขายบริการทางเพศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเวียดนามและจีนเข้าไปอบรมฟื้นฟูในสถานที่เหมาะสม และบางส่วนก็ถูกส่งไปอยู่ในชนบทโดยในระหว่างค.ศ. 1983 -1985 มีการจับกุมผู้ต้องหาถึง 1,842 คน ที่ทำผิดกฎหมายด้วยพฤติกรรมของระบอบเก่า กว่าครึ่งของผู้ต้องหาเหล่านี้คือผู้หญิงขายบริการทางเพศ (Gottesman, 2003, pp. 176-179)

แต่ด้วยเงินเดือนที่น้อยมากของข้าราชการในรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชาทำให้การรับสินบนกลายเป็นเรื่องปกติ สถานบริการและผู้หญิงขายบริการทางเพศที่จ่ายสินบน หรือเจ้าของสถานบริการที่เป็นข้าราชการหรือมีสายสัมพันธ์อันดีกับข้าราชการจึงสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ (Gottesman, 2003, pp. 196-200).

นโยบายการกำหนดให้การขายบริการทางเพศเป็นสิ่งผิดกฎหมายดำเนินต่อมาในยุครัฐกัมพูชา (State of Cambodia) ที่เริ่มต้นในค.ศ. 1989 ผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ถูกจับได้จะถูกส่งไปพื้นที่ศูนย์ในสถานที่ที่รัฐบาลจัดไว้ แม้จะบอกว่าส่งไปเพื่อฟื้นฟูโดยปราศจากความรุนแรง แต่ก็มีรายงานจำนวนมากชี้ว่าสิ่งที่ผู้หญิงขายบริการทางเพศเหล่านี้ได้รับคือ การทุบตีอย่างโหดร้าย การข่มขืน และบางคนเสียชีวิตระหว่างถูกคุมขัง (Gottesman, 2003, pp. 166-167) อย่างไรก็ตามการรับสินบนของข้าราชการก็ยังคงทำให้สถานบริการอีกจำนวนมากสามารถเปิดให้บริการต่อไปได้

อุดมการณ์ทางการเมืองและระบอบการปกครอง ยังคงส่งผลให้พื้นที่ของการขายบริการทางเพศและพื้นที่ร่างกายของผู้หญิงขายบริการทางเพศในยุคนี้ มีทั้งความหมายที่เป็น ความชั่วร้ายต่อระบอบสังคมนิยม ที่ต้องนำไปจัดการเสียใหม่ที่พวกเขาจะต้องเผชิญกับการจัดการอีกครั้ง ขณะเดียวกันความไม่เท่าเทียมกันในระบอบการปกครองที่พยายามทำให้ทุกคนเท่าเทียมกัน ก็ทำให้พื้นที่การขายบริการทางเพศ กลายเป็นพื้นที่ของการแสวงหาผลประโยชน์ของทั้งเจ้าของกิจการขายบริการทางเพศและข้าราชการ

จนกระทั่งใน ค.ศ. 1990 มีการเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐกัมพูชาภายใต้การนำของฮุน เซน กับแนวร่วมเขมรสามฝ่าย (The Coalition Government of Democratic Kampuchea) ซึ่งเป็นการรวมตัวของกลุ่มเขมรแดงของพล พต แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติประชาชนเขมรของซอน ซาน และพรรคพุนซินเปคของสมเด็จพระนโรดม สีหนุ จนมีการลงนามในข้อตกลงสันติภาพที่กรุงปารีสในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1991 สหประชาชาติได้เข้ามาควบคุมความสงบในกัมพูชา มีการจัดตั้งองค์การบริหารกัมพูชาเพื่อการเปลี่ยนผ่านของสหประชาชาติ (United Nations Transitional Authority in Cambodia: UNTAC) ที่เริ่มเข้ามาในกัมพูชาหลังการประชุมข้อตกลงสันติภาพที่กรุงปารีสในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1991 และเข้ามาจนถึงอัตรากำลังในเดือนกันยายน ค.ศ. 1992 เจ้าหน้าที่ทั้งหมดก็ประกอบไปด้วย กำลังทหารเพื่อรักษาความสงบจำนวน 15,900 นาย ตำรวจ 3,600 นาย และเจ้าหน้าที่เพื่อเตรียมการเลือกตั้งจำนวน 2,500 คน (Brown, 1993, pp. 83-90)

การเข้ามาในของ UNTAC มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการและดูแลในการเลือกตั้งทั่วไปในกัมพูชาให้ดำเนินไปอย่างสงบและเสรีในค.ศ. 1993 ด้วยงบประมาณ 2.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในค.ศ. 1991 (Hinton, 1998, pp. 93 - 122) และการเพิ่มขึ้นขององค์กรพัฒนาเอกชนโดยไม่หวังผลกำไรนานาชาติ (International nongovernment organizations: INGOs) จากจำนวน 25 องค์กรในต้นทศวรรษที่ 1980s เป็น มากกว่า 300 องค์กรในค.ศ. 1991 เป็นจุดเริ่มต้นให้ประเทศเล็กๆ ประเทศหนึ่งที่พึ่งพาภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก กลายเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างชาติมากที่สุดในศตวรรษที่ 20 (Ollier & Winter, 2006, p.9) และเป็นจุดเริ่มต้นของการเพิ่มขึ้นของผู้หญิงขายบริการทางเพศในกัมพูชาอย่างรวดเร็ว

จากปัญหาเรื่องระบบเศรษฐกิจที่ปั่นป่วนจากเม็ดเงินจำนวนมากที่ไหลเข้ามาอย่างไม่มีการจัดการที่ดีพอ และปัญหาของกองกำลังรักษาสันติภาพ UNTAC ที่ประกอบไปด้วยชายหนุ่มจำนวน 22,000 นาย ที่มีเงินจับจ่ายใช้สอยอย่างฟุ่มเฟือย ทำให้จำนวนผู้หญิงขายบริการทางเพศในพนมเปญ อันเป็นที่ตั้งของ UNTAC เพิ่มขึ้นจาก 6,000 คนเป็นเกือบ 20,000 คนในเวลาเพียงปีเดียว พื้นที่การดำรงอยู่ของพวกเธอในยุคนี้ได้รับการยอมรับอย่างเปิดเผยทั้งจากองค์กรเอกชนที่เข้าไปช่วยเหลือชาวกัมพูชา เช่น Medecins Sans Frontieres (MSF) เป็นองค์กรเอกชนกลุ่มแรกที่เปิดการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ (primary health care) ขึ้นในชุมชนสวายแพค (Svay Pak) ชุมชนใหญ่ของผู้หญิงขายบริการทางเพศในพนมเปญ

แม้ว่าการขายบริการทางเพศจะถูกบอกว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่สำหรับภาครัฐแล้ว ปัญหาผู้หญิงขายบริการทางเพศในขณะนั้นยังไม่ใช่ปัญหาที่ต้องใส่ใจนัก ยาสุชิ อากาชิ (Yasushi Akashi) ตัวแทนขององค์การสหประชาชาติชาติผู้มีอำนาจเต็มในการกิจครั้งนี้ ตอบคำถามของสื่อถึงเรื่องความประพฤติดังกล่าวของทหารในกองกำลังรักษาสันติภาพว่า เป็นสิทธิของทหารที่หลังเลิก

งานจะได้มีความสุขเล็กๆ น้อยๆ กับเปียร์และความเย้ายวนและผู้หญิงบ้าง สิ่งที่อาภาชีทำเพื่อตอบสนองต่อข้อร้องเรียนด้านศีลธรรมนี้ มีเพียงการออกคำสั่งห้ามเอารถที่มีตรา UNTAC ไปจอดหน้าสถานขายบริการทางเพศ และห้ามแต่งเครื่องแบบทหารเข้าสถานบริการ นอกจากนี้ ก็มีการควบคุมโรคติดต่อ เช่น รัฐบาลเยอรมันส่งถุงยางอนามัยจำนวน 50,000 อันมาให้ทหารใช้ (Um, 1994, p. 80)

การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในกัมพูชาด้วยการจัดการโดยองค์การระดับโลก และชาติมหาอำนาจ ร่วมกับสถานการณ์ภายในประเทศที่ผู้คนต้องดิ้นรนเพื่อมีชีวิตรอด ทำให้พื้นที่ของการขายบริการทางเพศในยุคนี้จึงกลับสู่ความหมายของ “ความชั่วร้ายที่จำเป็น” อีกครั้ง ผู้หญิงขายบริการทางเพศกลายเป็นความปกติในสังคมและเป็นโอกาสของการประกอบอาชีพ

เมื่อ UNTAC หมดภารกิจลงในค.ศ. 1993 มีการออกกฎหมายควบคุมการขายบริการทางเพศขึ้นอีกครั้ง ทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวกัมพูชากลายเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เริ่มยุคแห่งการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจพื้นฐานในประเทศกัมพูชาโดยเงินช่วยเหลือจากนานาชาติ โดยเฉพาะการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ อันกลายเป็นแกนหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกัมพูชาคู่กับการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน (Ollier & Winter, 2006, p. 8) และในช่วงเวลานี้เองที่สถานการณ์โรคเอดส์ที่เกิดการระบาดอย่างรุนแรงและแพร่กระจายไปทั่วโลกก็เริ่มขึ้น

ประเทศกัมพูชาก็เป็นหนึ่งในหลายๆ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีอัตราการแพร่ระบาดของโรคเอดส์อย่างรุนแรงจาก 40 เปอร์เซ็นต์ ในค.ศ. 1996 เป็น 39 เปอร์เซ็นต์ ในค.ศ. 1997 และ 42 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ. 1998 จนมีปฏิบัติการเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดที่มุ่งเป้าไปที่พื้นที่ของการขายบริการทางเพศว่าเป็นสาเหตุสำคัญ (Rojanapithayakorn, 2000, p.45) มีผู้นำการควบคุมเป็นองค์การสุขภาพระดับโลกเช่นองค์การอนามัยโลก (WHO) ด้วยโครงการใช้ถุงยางอนามัย 100 เปอร์เซ็นต์ (100% Condom Use Program: 100% CUP) ที่เริ่มมีแนวคิดในค.ศ.1989 ดำเนินการใน ไทย กัมพูชา ฟิลิปปินส์ เวียดนาม จีน พม่า มองโกเลีย และลาว ด้วยเงินทุนสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลก

กัมพูชาเริ่มทำโครงการนี้เป็นประเทศที่ 2 เริ่มเป็นครั้งแรกที่เมืองสีหนุวิลล์ ผลของโครงการเป็นที่น่าพอใจสำหรับองค์การอนามัยโลก ด้วยอัตราการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในกัมพูชาลดลงเหลือเพียง 33 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ. 1999 และ 30 เปอร์เซ็นต์ใน ค.ศ. 2000

แต่ด้วยการดำเนินการโดยการบังคับใช้อำนาจของภาครัฐ เช่น ตำรวจและผู้นำชุมชน สั่งการบังคับให้ผู้หญิงขายบริการเจาะเลือด เพื่อตรวจการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ที่ไม่ได้เป็นไปเพื่อการรักษา แต่เป็นไปเพื่อการเก็บข้อมูลการวิจัยและควบคุมการใช้ถุงยางที่มีการสั่งการไปที่เจ้าของสถานบริการเพื่อบังคับต่อไปให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศ ส่งผลให้นอกจากโครงการนี้ นอกจาก

จะเพิ่มอำนาจในการริบไถ่ของตำรวจกัมพูชาแล้ว ยังสร้างภาพตัวแทนให้พื้นที่ของการขายบริการทางเพศว่าเป็นพื้นที่ของโรคเอดส์ว่าเป็นโรคที่มาจากคนต่างชาติ (Sandy, 2006, pp. 260 - 271) และภาพตัวแทนที่ถูกสร้างขึ้นในยุคนี้ก็ยังคงมีกระทำการต่อผู้หญิงขายบริการทางเพศเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

หลังการเลือกตั้งในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2003 พรรคประชาชนกัมพูชาของสมเด็จฮุนเซน ชนะการเลือกตั้งทั่วไปแต่ไม่สามารถได้คะแนนเสียงเกิน 2 ใน 3 จึงไม่สามารถตั้งรัฐบาลพรรคเดียวจนเกิดเป็นสุญญากาศทางการเมืองในกัมพูชาเป็นเวลาเกือบ 1 ปี จึงมีการจัดตั้งรัฐบาลร่วมกับพรรคพุนซินเปคที่เป็นพรรคอันดับ 2 ทำให้กัมพูชาเข้าสู่ยุคของสมเด็จฮุนเซน และทำให้สถานการณ์ค่อยๆ สงบจนก้าวสู่ระบบเศรษฐกิจเสรีมากยิ่งขึ้น ต่อมาในค.ศ. 2007 พรรคประชาชนกัมพูชาพยายามคุมอำนาจบริหารให้มากกว่าพรรคพุนซินเปค และในการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 27 กรกฎาคม ค.ศ. 2008 ซึ่งเป็นครั้งที่ 4 หลังจากเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองสังคมนิยมเป็นประชาธิปไตย พรรคประชาชนกัมพูชาของสมเด็จฮุนเซนชนะการเลือกตั้งแบบถล่มถลาย และได้เป็นรัฐบาลพรรคเดียวที่ครองอำนาจแบบเบ็ดเสร็จมาจนปัจจุบัน (Chandler, 2010, pp. 228 - 234) ขณะที่ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาจากโลกตะวันตกก็ยังคงเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับกัมพูชา ที่มีรายได้หลักของประเทศมาจากเงินช่วยเหลือของต่างชาติและการท่องเที่ยว

ด้วยเหตุนี้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ (Victims of Trafficking and Violence Protection Act of 2000) ที่ถูกกำหนดจากสหรัฐอเมริกาที่มีการแบ่งกลุ่มประเทศในโลกออกเป็น 4 ลำดับคือ ลำดับที่ 1 ปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์อย่างสมบูรณ์ ลำดับที่ 2 ปฏิบัติตามไม่สมบูรณ์แต่พยายามทำตาม ลำดับที่ 3 ที่ต้องจับตาคือปฏิบัติตามไม่สมบูรณ์ แต่มีข้อมูลของการเพิ่มขึ้นของการค้ามนุษย์ หรือไม่มีข้อมูลของความพยายามต่อต้าน และ ลำดับที่ 4 คือไม่พยายามต่อต้านการค้ามนุษย์เลย สหรัฐอเมริกาใช้ลำดับเหล่านี้ในการตัดสินใจในการสนับสนุนการให้เงินช่วยเหลือ หรือการช่วยเหลือด้านอื่นๆ แก่ประเทศนั้นๆ ตามลำดับที่ได้ การจัดลำดับมีผลอย่างยิ่งต่อโอกาสที่จะได้รับหรือไม่ได้รับเงินช่วยเหลือของประเทศกัมพูชา ที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้บริจาครายใหญ่อันดับ 3 ใน ค.ศ. 2009 เป็นจำนวน 72 ล้านดอลลาร์สหรัฐจากทั้งหมดประมาณ 1,100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และจะเพิ่มเป็น 88 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีงบประมาณ 2011 ประเทศกัมพูชาจึงดำเนินงานต่อต้านการค้ามนุษย์อย่างแข็งขัน ด้วยการออกกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ฉบับแรกของกัมพูชาในค.ศ. 1996 และยังคงดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยที่ปฏิบัติการบางอย่างของรัฐบาลกัมพูชาได้ก่อให้เกิดความรุนแรงต่อผู้หญิงขายบริการทางเพศขึ้น อย่างไรก็ตามในยุคปัจจุบันด้วยภาคประชาสังคมที่เข้มแข็งขึ้น การออกมาต่อรองของผู้หญิงเหล่านี้จึงมีให้เห็นมากขึ้น นอกจากนี้ในบางพื้นที่ของประเทศกัมพูชา

เช่น ในจังหวัดสีหอนิวลิอันเป็นเมืองท่องเที่ยว วิธีปฏิบัติต่อพื้นที่การขายบริการทางเพศในเมืองนี้ก็ยังเป็นแบบรู้ว่ามีแต่มองไม่เห็น เพราะเป็นความชั่วร้ายที่จำเป็นที่ช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยว

จากประวัติศาสตร์ของพื้นที่การขายบริการทางเพศของประเทศกัมพูชาที่แสดงให้เห็นพลวัตความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่การขายบริการทางเพศของกัมพูชา ในส่วนต่อไปผู้วิจัยจะขอเสนอกระบวนการสร้างความหมายของสังคมต่อพื้นที่การขายบริการทางเพศและพลวัตของมันซึ่งจะช่วยให้เข้าใจพื้นที่การขายบริการทางเพศในปัจจุบัน ผ่านการอธิบายการจัดการพื้นที่ด้วยการสร้างภาพตัวแทนของพื้นที่

2.2 การจัดการพื้นที่ด้วยการสร้างภาพตัวแทนของพื้นที่

จากประวัติศาสตร์พื้นที่การขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชา การจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศนั้น เป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชาย ภายใต้การควบคุมของผู้ชายในวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ (Corbin, 1990, p.11) กระบวนการนี้มีการสร้างภาพตัวแทนของพื้นที่ด้วยผู้กุมอำนาจนำ ที่มีความแตกต่างกันไปตามบริบทของสังคมในแต่ละช่วงเวลา เพื่อใช้ในการจัดการและควบคุมพื้นที่และผู้ที่อยู่ในพื้นที่ให้มีปฏิบัติการเชิงพื้นที่ตามที่ผู้มีอำนาจต้องการ ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะขอเสนอภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศ 3 แบบ ที่รัฐใช้เพื่อจัดการ ควบคุมพื้นที่การขายบริการทางเพศและผู้หญิงขายบริการทางเพศ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อกระบวนการจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศ อย่างไรก็ตามภาพตัวแทนของพื้นที่ทั้ง 3 แบบนี้ไม่ได้แยกขาดจากกัน แต่เป็นภาพที่ซ้อนทับกันอยู่เสมอ ประกอบด้วย 1) ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ของแหล่งโรค 2) ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ 3) ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ที่แบ่งผู้หญิงไม่ดี

2.2.1 ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ของแหล่งโรค

การใช้ภาพตัวแทนของพื้นที่แหล่งโรคเพื่อจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศในอาณานิคมของเจ้าอาณานิคมเริ่มต้นราว ค.ศ. 1866 โดยเริ่มจากอาณานิคมของประเทศอังกฤษที่มีการออกกฎหมายควบคุมผู้หญิงขายบริการทางเพศเพราะการระบาดของโรคกามโรคในหมู่ทหารอังกฤษ ซึ่งต่อมาในเวลาอีกไม่นานนักประเทศฝรั่งเศสและอาณานิคมของฝรั่งเศสก็มีการออกกฎหมายควบคุมผู้หญิงขายบริการทางเพศด้วยเหตุผลเดียวกัน (Doezema, 2001, p.31)

ภาพตัวแทนของพื้นที่ขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ของโรคติดต่อถูกสร้างขึ้นด้วยอำนาจความรู้ของการแพทย์ ร่วมกับการเมืองเรื่องของการงานที่เจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสประกาศ

นโยบายอย่างชัดเจนว่าในค.ศ. 1885 ว่าพลเมืองของอาณานิคมฝรั่งเศสต้องเป็นพลเมืองที่มีสุขภาพแข็งแรง แม้ดูเหมือนเป็นความปรารถนาดี แต่สิ่งที่เจ้าอาณานิคมไม่ได้บอกคือวัตถุประสงค์ที่แท้จริงนั้นเพราะแรงงานผู้คนในอาณานิคมนี้เป็นทรัพย์สินอันมีค่าของเจ้าอาณานิคม (Ovesen and Trankell, 2010, p. 63)

อย่างไรก็ดี การจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศ ที่ถูกสร้างภาพให้เป็นพื้นที่ของโรคติดต่อก็ไม่ใช่การกำจัดให้พื้นที่นี้หายไป เพราะในอีกด้านหนึ่ง พื้นที่นี้ก็ยังคงถูกบอกว่าเป็นพื้นที่ที่จำเป็นสำหรับผู้ชายที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นหลังกัมพูชาตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส (Trudy, 2008, p. 151; Muller, 2006, p.135) แต่การจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศของแหล่งแพร่โรคนี้คือการควบคุมคัดกรองและอนุญาตให้เฉพาะเรือนร่างที่ปลอดภัยจากโรคของผู้หญิงขายบริการทางเพศเท่านั้นที่สามารถเข้าสู่พื้นที่การขายบริการได้

ภาพของแหล่งโรคนี้ยังสร้างภาพความอันตรายลงบนตัวของผู้หญิงขายบริการทางเพศ แม้ในด้านหนึ่งพวกเธอถูกมองว่าเป็นผู้ไร้อำนาจ แต่ขณะเดียวกันในอีกด้านหนึ่งก็ถูกมองว่าอันตรายเมื่อมีการสร้างคำอธิบายถึงลูกค้าที่ป่วยเป็นกามโรคว่าเป็นเหยื่อของพวกเธอ ดังนั้นเรือนร่างที่เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคจึงต้องถูกกำจัดออกจากพื้นที่เหลือไว้เพียงเรือนร่างที่ปลอดภัยตามคุณสมบัติที่กำหนดด้วยภาพตัวแทนของพื้นที่ (Muller, 2006, pp. 142-145) การจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศด้วยภาพตัวแทนพื้นที่ของแหล่งโรค ทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศต้องจัดการให้พื้นที่ร่างกายของตนเองเป็นร่างกายที่รัฐยอมรับด้วยการตรวจโรคตามคำสั่งรัฐรวม (Ovesen & Trankell, 2010, p. 22)

2.2.2 ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ

พื้นที่ของการขายบริการทางเพศนั้นแม้ในด้านหนึ่งจะถูกบอกว่าเป็นพื้นที่ของปัญหา แต่ผู้ประกอบการในหลายยุคของประเทศกัมพูชาก็ไม่ได้ปฏิเสธว่าพื้นที่นี้เป็นแหล่งทำรายได้ให้รัฐในรูปแบบของภาษี (Muller, 2006, p.135) อย่างไรก็ตามภาพตัวแทนพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจนี้ไม่ได้ถูกใช้กับพื้นที่การขายบริการทางเพศทุกพื้นที่ แต่ถูกใช้กับพื้นที่การขายบริการทางเพศที่มีลักษณะพิเศษบางประการเท่านั้น เช่น เมืองพนมเปญ กัมปอต และสีหนุวิลล์ ที่ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ทำให้รัฐมีการจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศในพื้นที่เหล่านี้แตกต่างไปจากพื้นที่การขายบริการทางเพศในพื้นที่อื่นๆ ทั้งการอนุญาตให้การขายบริการทางเพศในพื้นที่เหล่านี้ถูกกฎหมาย หรือการให้ความหมายผู้หญิงขายบริการทางเพศในพื้นที่พิเศษเหล่านี้ว่าแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ เช่น ผู้หญิงขายบริการทางเพศในเมืองสีหนุวิลล์ที่เป็น "ดอกไม้

ล้ำค่า” พวกเขาเป็นผู้ช่วยเหลือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการช่วยพัฒนาเส้นทางการค้าสู่โลกภายนอก (Sihanouk, 2003, p. 2)

โดยความเป็นพื้นที่พิเศษนี้สัมพันธ์กับความเป็นพื้นที่ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับรัฐ และด้วยมูลค่าทางเศรษฐกิจนี้เองที่ทำให้รัฐสร้างภาพตัวแทนนี้ขึ้นมา เพื่อความชอบธรรมในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้พื้นที่การขายบริการทางเพศดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศด้วยภาพตัวแทนพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ได้ทำให้เกิดการแบ่งแยกพื้นที่การขายบริการทางเพศ ด้วยพื้นที่ทางกายภาพ และเกิดการสร้างสรรค์ความชอบธรรมของการขายบริการทางเพศในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งส่งผลต่อการสร้างอัตวิสัยของผู้หญิงขายบริการทางเพศในพื้นที่ที่ต่างกัน

2.2.3 ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ที่แบ่งผู้หญิงไม่ดีออกจากผู้หญิงดี

ความเป็นมลภาวะและความสะอาด ความเป็น “ผู้หญิงดี” และ “ผู้หญิงไม่ดี” ที่ใช้เพื่อจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศนี้ ไม่ได้ใช้เพื่อการจัดการพื้นที่นี้เท่านั้นแต่ยังใช้เพื่อจัดการผู้หญิงกัมพูชาด้วย ในช่วงยุคอาณานิคมฝรั่งเศสถือว่าคนท้องถิ่นในประเทศอาณานิคมไม่มีสถานะเท่ากับตนเอง ความหมายของผู้หญิงที่ดี ที่มีเกียรติคือผู้หญิงฝรั่งเศส ขณะที่ผู้หญิงที่ไม่ดี ที่ไม่มีเกียรติคือผู้หญิงท้องถิ่นในประเทศอาณานิคม (Müller, 2006, pp.199-210) ความหมายนี้ ทำให้ผู้หญิงท้องถิ่นที่อยู่กับชายชาวฝรั่งเศสทุกคนมีสถานะเป็นได้เพียงผู้หญิงขายบริการไม่ใช่ภรรยา (Muller, 2006) ภาพของพื้นที่การขายบริการทางเพศจึงไม่ได้ใช้เพื่อจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศ แต่ใช้เพื่อจัดการความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง

ในยุคหลังอาณานิคมพื้นที่การขายบริการทางเพศถูกวางไว้ตรงข้ามกับความเป็น “กัมพูชา” ผู้หญิงขายบริการทางเพศถูกวางไว้ตรงข้ามกับ “ผู้หญิงกัมพูชาที่ดี” การเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศคือทำลายศักดิ์ศรีของผู้หญิงกัมพูชา ด้วยการสร้างภาพให้ผู้หญิงในพื้นที่การขายบริการทางเพศทุกคนเป็นผู้หญิงไม่ดีหรืออีกนัยหนึ่งคือ “ผู้หญิงที่ไม่ดี” ทุกคน ตามความหมายที่ถูกสร้างในแต่ละยุคสมัยเท่ากับผู้หญิงที่อยู่ในพื้นที่การขายบริการทางเพศ อีกทั้งผู้หญิงที่ไม่ทำตามความเป็น “ผู้หญิงกัมพูชาที่ดี” ก็ถูกบอกว่าเท่ากับผู้หญิงขายบริการทางเพศ ทำให้ภาพตัวแทนพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ของ “ผู้หญิงที่ไม่ดี” นอกจากใช้ในการจัดการกับผู้ที่อยู่ในพื้นที่แล้วจึงยังใช้เพื่อจัดการกับผู้อยู่นอกพื้นที่ด้วย (Trudy, 2008, pp.191-195)

นอกจากนี้การอธิบายถึงพื้นที่ของการขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ของผู้หญิงไม่ดียังมีนัยยะถึงความเป็นมลภาวะของพื้นที่ในสมัยเขมรแดง การขายบริการทางเพศเป็น “มลภาวะ” เพราะเป็นตัวแทนของทุนนิยม (Edwards, 1999, p.1) การที่พื้นที่การขายบริการทางเพศเป็นพื้นที่

ของผู้หญิงไม่ดี จึงเป็นความชอบธรรมของรัฐในการจัดการแยกพื้นที่นี้ออกจาก “ผู้หญิงที่ดี” เพื่อสามารถสร้างพื้นที่ปกติธรรมคาสำหรับ “ผู้หญิงที่ดี” และเป็นหน้าที่ของ “ผู้หญิงที่ดี” ที่จะต้องอยู่ห่างจากพื้นที่การขายบริการทางเพศ รวมทั้งเป็นหน้าที่ของ “ผู้หญิงที่ดี” ที่ต้องอยู่ในกรอบของผู้หญิงที่ดีหากไม่ยอมถูกผลักเข้าสู่พื้นที่แห่งมลภาวะนี้ (Corbin, 1990, pp.23-6; Frances, 1994, pp.38-40).

2.3 สรุป

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นว่า การทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ในบริบทที่พื้นที่การขายบริการทางเพศนั้นดำรงอยู่ทำให้เข้าใจพลวัตของการจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศ ผ่านการสร้างภาพตัวแทนของพื้นที่ของผู้มีอำนาจนำ ที่กำหนดปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของผู้หญิงขายบริการทางเพศ ในบริบทที่พื้นที่การขายบริการทางเพศนั้นดำรงอยู่ใน The production of space (1991) เลอร์แฟปเสนอว่า ภาพตัวแทนของพื้นที่สร้างขึ้นจากผู้ที่มีอำนาจและความรู้มากกว่าใช้อธิบายและให้ความหมายพื้นที่ เพื่อกำหนดความเข้าใจพื้นที่ เพื่อการควบคุมและจัดระเบียบพื้นที่ให้อยู่ภายใต้ระเบียบเดียวกัน วิธีคิดที่แตกต่างไปจากระเบียบที่สร้างไว้ก็จะถูกเบียดขับออกไป ผู้คนที่เข้าไปอยู่ในพื้นที่จึงต้องถูกจัดระเบียบให้มีวิธีคิดและการแสดงออก รวมทั้งปฏิบัติการเชิงพื้นที่ให้ตรงกับความต้องการของพื้นที่นั้น ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศถูกกำหนดขึ้นโดยรัฐเหล่านี้ จึงเป็นกระบวนการจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศ

ภาพตัวแทนของพื้นที่ได้สถาปนาความชอบธรรมในการควบคุมจัดการพื้นที่ให้รัฐ ที่ไม่ใช่การกำจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศให้หมดไปด้วยเหตุผลการเป็นความชั่วร้ายที่จำเป็นของพื้นที่การขายบริการทางเพศ (Proschan, 2002, p. 615) แต่เป็นการจัดการกับพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ที่ต้องมีแต่ต้องมองไม่เห็น (Allen, 1990, p.93) ขณะที่ผู้หญิงขายบริการทางเพศคือผู้หญิงที่มีสถานะที่รัฐต้องมองเห็นเพื่อควบคุมกำกับ ขณะเดียวกันก็ต้องพยายามแยกพวกเธอจากพื้นที่สาธารณะ (Allen, 1990, p. 93) ยิ่งไปกว่านั้นภาพตัวแทนของพื้นที่ยังสัมพันธ์เกี่ยวข้องและส่งผลซึ่งกันและกันกับปฏิบัติการเชิงพื้นที่

ในบทต่อไปซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอความเป็นมาของพื้นที่การขายบริการทางเพศใน สีนหุวิลล์ ความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ปฏิบัติการเชิงพื้นที่ และประสบการณ์ผัสสะในพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งความเป็นมาของพื้นที่วิกตอรีฮิลล์ และแสดงให้เห็นว่าความเป็น กอนแลงบารัง หรือ พื้นที่ของชาวต่างชาติของวิกตอรีฮิลล์สัมพันธ์อย่างไรกับพื้นที่การขายบริการทางเพศ และอัตวิสัยของเลดี้บาร์ดอกกุหลาบ

บทที่ 3

พื้นที่การขายบริการทางเพศในสีหนุวิลล์: พื้นที่ของผู้หญิงขำรูดหรือพื้นที่ของดอกไม้ล้ำค่า

ในบทนี้ผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นว่าประวัติศาสตร์ของพื้นที่การขายบริการทางเพศของสีหนุวิลล์ไม่ได้เป็นเพียงแค่การบอกเล่าประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่เปลี่ยนจากป่าของโจรสลัด สู่มืองท่าขายทะเลอันทันสมัยเท่านั้น หากแต่ประวัติศาสตร์เหล่านี้ยังช่วยแสดงให้เห็นการผลิตประกอบกันขึ้นมาเป็นพื้นที่การขายบริการทางเพศของจังหวัดสีหนุวิลล์ เพื่อแสดงให้เห็นว่าการทำความเข้าใจปฏิบัติการเชิงพื้นที่ ภาพตัวแทนของพื้นที่ และพื้นที่ของภาพตัวแทนมีความสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อความแตกต่างกันของพื้นที่การขายบริการทางเพศกำหนดอัตวิสัยของผู้หญิงขายบริการทางเพศให้แตกต่างกัน ตามความหมายที่ถูกสร้างขึ้นในแต่ละพื้นที่ จากกระบวนการของการผลิตพื้นที่ ผ่านการใช้งานพื้นที่ของผู้คน และเป็นผลผลิตของประวัติศาสตร์ (Lefebvre, 1991) พื้นที่จึงไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการสร้างผลิตผลทางสังคมเท่านั้น แต่เพื่อควบคุมสังคมด้วย (Lefebvre, 1991, p. 26) และการจะทำความเข้าใจว่าพื้นที่การขายบริการทางเพศในสีหนุวิลล์มีคุณลักษณะเชิงพื้นที่อย่างไรสามารถดูได้จากการแปลความหมายของพื้นที่ของผู้คนเกี่ยวข้อง และปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของผู้คนเหล่านี้ (Lefebvre, 1991, pp. 40 - 42)

ผู้วิจัยจะนำเสนอประวัติศาสตร์ของความเป็นมาและความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่การขายบริการทางเพศที่สีหนุวิลล์ พื้นที่การขายบริการทางเพศที่วิกตอรีฮิลล์ และพื้นที่การขายบริการทางเพศที่บาร์ดอกกุหลาบ รวมทั้งแสดงให้เห็นว่าการเรียกวิกตอรีฮิลล์ว่า “คอนแลงบาร์ง” หรือ พื้นที่ของชาวต่างชาติ สัมพันธ์อย่างไรกับการเข้ามาสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศที่วิกตอรีฮิลล์ของเลดี้บาร์ดอกกุหลาบ เพื่อเสนอว่าการผลิตพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะในพื้นที่สัมพันธ์อย่างไรกับอัตวิสัยและความเป็นผู้กระทำการของผู้หญิงบาร์ผ่านชีวิตของโสเภณีเจ้าของบาร์ดอกกุหลาบ

3.1 สีหนุวิลล์: จากป่าโจรสลัดสู่เมืองท่องเที่ยวอันทันสมัย

จังหวัดเป็ยะสีหนุ (Preah Sihanouk) หรือพระสีหนุ หรือสีหนุวิลล์ (Sihanoukville) เป็นเมืองท่องเที่ยวชายทะเลที่มีชื่อเสียง อยู่ห่างจากกรุงพนมเปญ 234 กิโลเมตร มาทางตอนใต้ของประเทศ เป็นเมืองที่มีหาดทรายขาวสะอาดที่มีความยาวรวมกัน 119.5 กิโลเมตร หาดที่มีชื่อเสียงเช่น หาดสุกขา (Sokha Beach) หาดเอกราช (Independence Beach) หาดโอชีเตย (Occheuteal

Beach) และหาดวิกตอรี (Victory Beach) อีกทั้งยังมีเกาะเพื่อการท่องเที่ยวจำนวนกว่า 22 เกาะ จังหวัดสีหนุวิลล์ประกอบด้วย 3 ภูมิภาค (phum) หรือชุมชน (commune) และ 22 สังกัด (sangkat) หรือเขต (quarter) คือ ภูมิภาคตาเพียบ (Mittapheap) ซึ่งอยู่ในเขตเมือง มีประชากร 79,434 คน ภูมิภาคตึงแห (Steung Hav) มีประชากร 13,446 คน และภูมิภาคเปรียนนัม (Prey Nup) มีประชากร 87,407 คน (Planning Office of Sihanoukville, 2008)

จังหวัดนี้มีชื่อเดิมว่าเมืองกำปงโสม (Kompong Som) เป็นเพียงหมู่บ้านหนึ่งในเขตเมืองกำปอต หรือจังหวัดกำปอตในปัจจุบัน ตั้งแต่อดีตจนถึงยุคเริ่มต้นการตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสที่นี่เป็นป่ารกทึบแทบจะร้างไร้ผู้คนอยู่อาศัย จนกลายเป็นที่ซ่อนสมุขของโจรสลัด ทำให้รัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสต้องทำการปราบปรามเป็นระยะๆ อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้ให้ความสนใจในเมืองกำปงโสมมากนัก เพราะให้ความสำคัญในการพัฒนาเมืองกำปอตมากกว่า

กำปอตนั้นเป็นเมืองที่สำคัญตั้งแต่ยุคเริ่มต้นอาณาจักรจนถึงยุคอาณานิคม เป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางทะเลและเป็นแหล่งเพาะปลูกพริกไทยที่สำคัญของประเทศ อีกทั้งยังมีชายแดนติดกับประเทศเวียดนาม ตลอดช่วงระยะเวลาอันยาวนานเกือบร้อยปีของการเป็นอาณานิคม กำปอตจึงเป็นเมืองสำคัญของการเชื่อมต่อการค้าทั้งมุ่งสู่พนมเปญ และสู่ไซ่ง่อน ทำให้ในยุคอาณานิคมเมืองกำปงโสมจึงมีคนอาศัยอยู่น้อยมาก (Kitagawa, 2005)

จุดเปลี่ยนของเมืองกำปงโสมเริ่มขึ้นหลังจากประเทศกัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสในวันที่ 9 พฤศจิกายน ค.ศ. 1953 เจ้าบรมสีหนุซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของรัฐบาลเสียงข้างมากในขณะนั้น ได้เลือกเมืองกำปงโสมเป็นสถานที่ก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกแห่งแรกของประเทศกัมพูชา ด้วยจุดแข็งด้านความปลอดภัยของเมือง ที่ไม่มีอาณาเขตติดกับประเทศเพื่อนบ้านเหมือนเมืองชายทะเลอื่นๆ เช่น เมืองกำปอตที่มีชายแดนติดกับประเทศเวียดนาม และเกาะกงที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย ทำให้เมืองกำปงโสมถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ของการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกที่เริ่มต้นใน ค.ศ. 1956 ซึ่งเปลี่ยนพื้นที่ของดินแดนป่าทึบอดีตที่ซ่อนสมุขโจรสลัดไปตลอดกาล

การก่อสร้างท่าเรือน้ำลึก รวมทั้งระบบการคมนาคมขนส่ง ทั้งถนนและเส้นทางรถไฟเพื่อรองรับการขนส่งจากท่าเรือกระจายเข้าสู่ในประเทศได้ ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศตะวันตกหลายประเทศ เช่น ถนนหมายเลข 4 ที่สร้างด้วยเงินช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเริ่มการก่อสร้างใน ค.ศ. 1955 เพื่อเชื่อมต่อระหว่างพนมเปญกับสีหนุวิลล์ การก่อสร้างเหล่านี้จำเป็นต้องใช้แรงงานในการก่อสร้างทำให้เกิดการอพยพของผู้คนจำนวนมากเพื่อเข้ามาขายแรงงาน (Williams, 1969, p.110) ทำให้จำนวนประชากรในกำปงโสมเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว

ต่อมาใน ค.ศ. 1964 เมืองกำปงโสมถูกเปลี่ยนชื่อเป็นกรุงพระสีหนุ หรือสีหนุวิลล์ ตามพระนามของเจ้าบรมสีหนุ ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะใช้พื้นที่นี้เป็นสัญลักษณ์ที่ตอกย้ำความสำเร็จของ

ของกษัตริย์สีหนุ ในการปลดแอกกัมพูชาออกจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ที่ทำให้พระองค์ได้รับการขนานนามว่า “วีรบุรุษแห่งชาติ” และ “พระบิดาเอกราชชาติ” และนำมาสู่การสร้างอนุสาวรีย์วิมานเอกราชที่เนินเขาวิกตอริฮิลล์

การเป็นพื้นที่ภาพตัวแทนของ “วีรบุรุษแห่งชาติ” ยิ่งเพิ่มความสำคัญให้สีหนุวิลล์กลายเป็นพื้นที่สำคัญของการพัฒนา สีหนุวิลล์จึงถูกวางแผนให้เป็นทั้งเมืองท่าการค้า นิคมอุตสาหกรรม และเมืองท่องเที่ยว นอกจากถนนหมายเลข 4 ซึ่งเสร็จสมบูรณ์ในค.ศ. 1967 แล้วในวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 1969 สถานีรถไฟสีหนุวิลล์ก็เปิดให้บริการ ทางรถไฟยาว 270 กิโลเมตรนี้กลายเป็นเส้นทางการขนส่งสำคัญระหว่างพนมเปญและสีหนุวิลล์ (Williams, 1969, pp.110-111) และเส้นทางการคมนาคมเหล่านี้เองที่นำทั้งแรงงานอพยพ นักธุรกิจ นักท่องเที่ยว และความเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดสู่เมืองสีหนุวิลล์ (Williams, 1969, pp.115-6).

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วในสีหนุวิลล์ทำให้ธุรกิจโรงแรมขยายตัวตามไปด้วย มีการสร้างโรงแรมขึ้นจำนวนมากที่ยังทำให้นักท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนชั้นสูงในสังคมกัมพูชานั้นเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการสร้างโรงแรมอินดีเพนเดนท (Independent Hotel) ซึ่งเป็นทั้งสัญลักษณ์ของอิสรภาพจากฝรั่งเศสและตัวแทนของสถาปัตยกรรมฝรั่งเศสยุคใหม่ ที่ถูกสร้างขึ้นในค.ศ. 1964 ซึ่งกลายเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในกัมพูชาและชาวต่างประเทศ จนเมืองสีหนุวิลล์ในยุคนี้ได้ฉายาว่า “Khmer Riviera” (Williams, 1969, p.110)

สิ่งที่ยิ่งส่งเสริมให้สีหนุวิลล์กลายเป็นพื้นที่การขายบริการทางเพศที่รุ่งเรืองในยุคนี้คือแนวคิดของเจ้านโรดมสีหนุวิลล์นายกรัฐมนตรีที่เห็นว่า ผู้หญิงขายบริการทางเพศคือ “ดอกไม้ล้ำค่า” “*fleurs spéciales*” (special or precious flowers) ที่จะคอยต้อนรับนักเดินเรือจากทั่วโลก ผู้ซึ่งนำความเจริญทางเศรษฐกิจมาสู่กัมพูชา สีหนุวิลล์จึงเป็นพื้นที่เดียวในยุคนี้ที่อนุญาตให้พื้นที่การขายบริการทางเพศถูกกฎหมาย ในค.ศ. 1963 ผู้หญิงขายบริการทางเพศที่นี่จึงต้องขึ้นทะเบียน เสียภาษี และมีใบตรวจโรคไม่ต่างจากยุคอาณานิคม (Williams, 1969, p.102) พื้นที่ของการขายบริการทางเพศส่วนใหญ่ในยุคนี้จะอยู่ในย่านใจกลางเมือง และย่านท่าเรือน้ำลึกซึ่งเป็นจุดที่มีที่พักชั่วคราวคนงานก่อสร้างถนน และทางรถไฟอยู่เป็นจำนวนมาก (Williams, 1969, p.110)

ความเจริญของเมืองสีหนุวิลล์มาสะดุดลงเมื่อสงครามกลางเมืองกัมพูชาเริ่มขึ้นจากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ที่อาศัยในสีหนุวิลล์ตั้งแต่ยุคเขมรแดง เช่น ยายคนทาหมอต้าแก่สูงอายุ และผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ในสีหนุวิลล์ช่วงหลังสงครามกลางเมืองเริ่มสงบลงในราวค.ศ.1989 เช่น ยายน้าทอนอดีตพยาบาลโรงพยาบาลประจำจังหวัดสีหนุวิลล์ หรือเทืองอดีตเจ้าของบาร์ย่านใจกลางเมือง พบว่าสงครามกลางเมืองกัมพูชาทำให้พื้นที่การขายบริการทางเพศเริ่มซบเซาลง เนื่องจากท่าเรือน้ำลึกเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่ทั้งรัฐบาลของนายพลลอนนอลกับเขมรแดงต้องการช่วงชิง ทำให้พื้นที่

สีหนุวิลล์กลายเป็นสมรภูมิการต่อสู้ที่ดุเดือด ยายคนทาหมอต้าแวยวัยเกือบ 65 ปีเล่าให้ฟังว่า จากเมืองที่เคยมีผู้คนอาศัยอยู่จำนวนมาก สีหนุวิลล์แทบจะกลายเป็นเมืองร้าง ผู้คนจำนวนมากเสียชีวิตลงจากการสู้รบ จนทำให้สามารถพบโครงกระดูกของผู้เสียชีวิตได้ทั่วไป โรงแรมอินดิเพนเดนซ์ที่โด่งดังถูกใช้เป็นที่พักกองทัพเขมรแดง และสระว่ายน้ำของโรงแรมถูกใช้เป็นที่สังหารนักโทษ

ในยุคเขมรแดงสีหนุวิลล์มีความสำคัญในฐานะจุดขนส่งความช่วยเหลือจากประเทศจีน และเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ เมื่อเขมรแดงหมดอำนาจ กองกำลังเวียดนามเข้ายึดครองประเทศกัมพูชา สีหนุวิลล์ก็ยังคงเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ด้วยการปกครองที่ผ่อนปรนกว่ายุคเขมรแดง สีหนุวิลล์จึงเริ่มมีคนอพยพมาอยู่มากขึ้น โดยเฉพาะชาวเวียดนามจากเวียดนามใต้ (Gottesman, 2003, p. 305)

เมืองเริ่มฟื้นตัวขึ้นในราวปี ค.ศ.1989 เมื่อสงครามในประเทศใกล้เคียงยุติ กองทัพเวียดนามเริ่มถอนกองกำลังออกจากกัมพูชา คนกัมพูชาที่หนีออกจากประเทศในช่วงสงครามเริ่มเดินทางกลับประเทศ รวมทั้งคนในประเทศเริ่มมีอิสระในการเดินทางมากขึ้น ผู้คนเริ่มอพยพไปสู่พื้นที่ที่มีหนทางทำมาหากินเพื่อเอาชีวิตรอด และตามหาญาติพี่น้องที่พลัดพรากกันไปในช่วงสงคราม มีการประมาณการว่าในช่วงปี 1992 มีคนกัมพูชาเดินทางกลับประเทศจากค่ายผู้พลัดถิ่นในเขตไทยกว่าสามแสนคน และมีผู้คนในประเทศอพยพเพื่อกลับบ้านเกิด ตามหาญาติพี่น้องที่พลัดพรากกันช่วงสงคราม และเพื่อหาพื้นที่ที่สามารถหาเลี้ยงชีพได้กว่าสองแสนคน (UNICEF, 1990)

จังหวัดสีหนุวิลล์กลายเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีผู้อพยพจำนวนมากเดินทางมา เนื่องจากเป็นพื้นที่แรกๆ ที่ความช่วยเหลือจากต่างชาติเดินทางมาถึงผ่านทางท่าเรือน้ำลึก ยายคนทา เล่าว่า โรงแรมอินดิเพนเดนซ์ที่ถูกทิ้งร้างมานานได้รับการซ่อมแซมและเปิดใช้ห้องพักรับรองรับกองกำลัง UNTAC ที่เข้ามาฟื้นฟูเมือง ยายนำทอนวัย 61 ปีอดีตพยาบาลโรงพยาบาลประจำจังหวัดสีหนุวิลล์เล่าให้ฟังว่า จุดที่ผู้อพยพเดินทางมาอาศัยอยู่คือบริเวณย่านใจกลางเมืองและพื้นที่ที่เรียกว่า โอมาวซึ่งเป็นเนินเขาเล็กๆ ที่ทอดยาวจากย่านใจกลางเมืองไปทางทิศตะวันตกของเมือง โดยจับจองพื้นที่รกร้างสร้างเป็นเพิงพักขึ้นจนในปัจจุบันชุมชนโอมาวกลายเป็นชุมชนแออัดขนาดใหญ่

นอกจากการอพยพมาของชาวกัมพูชาแล้ว ชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวตะวันตกก็เริ่มเดินทางมาสีหนุวิลล์อีกครั้ง ทั้งที่มาในนามของรัฐบาล องค์กรเอกชน และนักท่องเที่ยว การก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์เพื่อเป็นที่พักสำหรับชาวต่างชาติเหล่านี้กลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ทั้งการก่อสร้างโรงแรม เกสต์เฮาส์ รวมทั้งสถานที่เพื่อการพักผ่อน เช่น บาร์ ไนท์คลับ โรงแรมระดับสามดาว ในช่วงแรกนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะพักย่านใจกลางเมือง แล้วออกเดินทางไปท่องเที่ยวชายทะเลช่วงกลางวัน เพราะด้านนอกย่านใจกลางเมืองนั้นยังไม่ปลอดภัยนัก เนื่องจากมีคนอาศัยอยู่น้อยมาก จนกระทั่งปลายทศวรรษ 1990 เมื่อเมืองเริ่มขยายตัวออกไป โดยเฉพาะบริเวณชายหาดต่างๆ ที่มีคนออกไป

สร้างบ้านเรือนมากขึ้น ความปลอดภัยเริ่มมีมากขึ้น รวมทั้งเศรษฐกิจของประเทศที่เริ่มฟื้นตัว รายได้ของประชากรที่มีมากขึ้น การมาท่องเที่ยวที่สีหนุวิลล์จึงเริ่มเป็นที่นิยมในหมู่ชนชั้นสูงและชนชั้นกลางที่เพิ่มจำนวนขึ้นอีกครั้ง รวมทั้งความนิยมในการจัดประชุมที่เมืองสีหนุวิลล์ขององค์กรเอกชน และบริษัทข้ามชาติ ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในสีหนุวิลล์เริ่มกลับมาเฟื่องฟู (Son & Hay, 1995)

แม้ว่าในระยะแรกของการฟื้นตัว โรงแรมที่เปิดให้บริการจะเป็นโรงแรมในย่านกลางเมืองที่มีราคาไม่แพงนัก แต่ในระยะเวลาดำเนินการไม่นานก็มีโรงแรมระดับ 4 ดาวเปิดให้บริการเช่น โรงแรมสอกา (Sokha Beach Resort) ที่เปิดให้บริการในเดือนเมษายน ค.ศ. 2004 โรงแรมอินดีเพนเดนซ์ที่กลับมาเปิดให้บริการอีกครั้งในค.ศ. 2007 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วจนสีหนุวิลล์มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาเยือนมากเป็นอันดับสองรองจากจังหวัดเสียมเรียบ อันเป็นที่ตั้งของนครวัด และมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ข้อมูลจาก Tourism Office of Sihanoukville วันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ. 2009 แสดงให้เห็นว่า ในค.ศ. 2007 มีนักท่องเที่ยวมาเยือนสีหนุวิลล์จำนวน 379,688 คน และเพิ่มเป็น 386,866 คนในค.ศ. 2008 ขณะที่ประชากรในเมืองมีทั้งสิ้น 180,287 คน

นอกจากนี้เศรษฐกิจของเมืองยังเริ่มดีขึ้นจากการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมที่เริ่มเข้ามาดำเนินการตั้งแต่ราวค.ศ. 2003 เช่น โรงงานผลิตเบียร์ยี่ห้ออังกอร์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศกัมพูชา โรงงานผลิตรองเท้าจากประเทศจีน ทำให้มีแรงงานจำนวนมากอพยพเข้ามาทำงานทำในสีหนุวิลล์ รวมทั้งท่าเรือน้ำลึกที่เริ่มมีเรือจากหลากหลายชาติในโลกเข้ามาเทียบท่าจนท่าเรือคับคั่งอีกครั้ง ทั้งแรงงานที่อพยพ ลูกเรือจากเรือที่เข้ามาเทียบท่าเรือน้ำลึก และนักท่องเที่ยว ทำให้พื้นที่สีหนุวิลล์ฟื้นตัวอีกครั้ง รวมทั้งยังเป็นกลุ่มลูกค้าสำคัญที่ทำให้พื้นที่การขยายบริการทางเพศในสีหนุวิลล์ขยายตัวไปด้วย (Labour Office Bangkok, 2004)

เทืองผู้หญิงเวียดนามวัยเกือบ 54 ปี อดีตเจ้าของบาร์แห่งแรกๆ ในย่านกลางเมืองของสีหนุวิลล์เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า เธออพยพตามครอบครัวจากเวียดนามใต้มาอยู่ที่กรุงพนมเปญตอนเธออายุ 20 ปี ในค.ศ. 1980 ครอบครัวของเธอซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ พี่สาว และน้องชายอีก 2 คนเข้ามาชายแดนมาเพื่อทำงานทำในพนมเปญ เพราะในเวียดนามมีความเป็นอยู่ที่ลำบากมาก แต่พอมาถึงพนมเปญก็พบว่าความเป็นอยู่ในกรุงพนมเปญก็ยากลำบากไม่ต่างกัน ครอบครัวเทืองทนอยู่ในพนมเปญจนกระทั่งค.ศ. 1989 เมื่อกองทัพเวียดนามเริ่มถอนทัพออกจากกัมพูชา เธอกับพี่สาวก็ย้ายจากพนมเปญมาอยู่ที่สีหนุวิลล์เพื่อทำงานทำ ขณะที่สมาชิกคนอื่นๆ ของครอบครัวยังอยู่ที่พนมเปญ

เทืองเล่าว่าตอนนั้นที่สีหนุวิลล์เริ่มมีชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวตะวันตกเดินทางเข้ามา แม้ว่าตอนนั้นสีหนุวิลล์ยังไม่ปลอดภัยมากนัก ชาวตะวันตกเหล่านี้มีทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เจ้าหน้าที่ที่ทำงานให้องค์กรเอกชนต่างๆ และนักท่องเที่ยว รวมทั้งพวกนักผจญภัย นักแสวงโชค เทืองและพี่สาวเริ่มทำงานเป็นสาวบาร์ในโรงแรมแห่งหนึ่งย่านใจกลางเมือง ลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวที่บาร์

และพักในโรงแรมเป็นชาวต่างชาติ หนึ่งปีหลังจากนั้นพี่สาวของเธอก็มีแฟนเป็นวิศวกรชาวเนเธอร์แลนด์ที่มาทำงานช่วยซ่อมแซมทำเรื่อน้ำลึก พี่สาวของเธอจึงเปิดบาร์เล็กๆ ขึ้นที่บริเวณย่านใจกลางเมือง แล้วรับทุกคนในครอบครัวมาอยู่ร่วมกัน ต่อมาอีก 2 ปีพี่สาวเธอป่วยและเสียชีวิต เธอจึงรับช่วงกิจการบาร์ต่อจากพี่สาว เธอเล่าว่าในระหว่างค.ศ. 1990 - 1993 สีนุวิลล์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก ผู้คนจำนวนมากอพยพจากที่ต่างๆ มาอยู่ที่นี้ทั้งคนกัมพูชาและคนต่างชาติ มีโรงแรมและบาร์เปิดใหม่แทบทุกเดือน

ผู้หญิงที่ทำงานบาร์ของเธอมีทั้งผู้หญิงกัมพูชาและผู้หญิงเวียดนาม ผู้หญิงเหล่านี้ส่วนใหญ่อพยพมาจากที่อื่น ทุกคนมาทำงานโดยไม่ได้ถูกหลอกมา แม้ว่าการทำงานบาร์เป็นอาชีพที่คนกัมพูชารังเกียจแต่ก็เป็นอาชีพเพียงไม่กี่อาชีพในตอนนั้นที่ผู้หญิงจะหาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ ครอบครัวที่อพยพมาอยู่ในสินุวิลล์จึงจำเป็นต้องจ่ายอมให้ลูกสาวมาทำงานบาร์ อย่างไรก็ตาม พี่สาวของเธอหลายคนก็ประสบความสำเร็จได้แต่งงานกับชาวต่างชาติ ขณะที่อีกหลายคนเสียชีวิตจากโรคเอดส์

ต่อมาในค.ศ. 2004 บาร์ย่านใจกลางเมืองเริ่มซบเซา ความคึกคักยามราตรีย้ายไปที่บริเวณหาดโอซีเดียซึ่งมีบาร์จำนวนมากเปิดให้บริการแทน ที่เองที่ในตอนนั้นได้แต่งงานกับอดีตวิศวกรชาวฮอลแลนด์ที่มีอายุมากกว่าเธอเกือบสิบปีและมีลูกสาว 1 คนแล้ว จึงขายบาร์ย่านใจกลางเมืองและย้ายไปเปิดบาร์แห่งใหม่ที่หาดโอซีเดีย แต่ทำอยู่ราว 2 ปีไม่ประสบความสำเร็จ

เธอก็จึงขายบาร์ให้แสงดาวอดีตเลดี้ที่แต่งงานกับชายชาวฝรั่งเศสไป เทื่องแบ่งเงินให้ครอบครัวกลับไปลงทุนทำการค้าเล็กๆ ที่เวียดนาม เธอส่งลูกสาวไปอยู่กับครอบครัวที่เวียดนาม ส่วนตัวเธอเองยังอาศัยอยู่ที่สินุวิลล์กับสามีชาวฮอลแลนด์ โดยเช่าบ้านอยู่ในย่านวิกตอเรียฮิลล์ด้วยเงินบำนาญของสามีและเงินจากอาชีพนายหน้าของเธอ ที่อาศัยความกว้างขวางรู้จักข้าราชการหลายระดับในกัมพูชาช่วยบิ๊งเงินช่วยเหลือคนที่โดนคดีต่างๆ โดยเฉพาะคดียาเสพติด

ผู้วิจัยมักพบเทื่องและสามีชาวฮอลแลนด์ของเธอที่ปัจจุบันมีสุขภาพไม่แข็งแรงนัก มานั่งดื่มเหล้าที่บาร์ดอกกุหลาบเสมอ แม้ว่าเทื่องจะบ่นว่าสามีสูงอายุทุกครั้งที่เขาดื่มเหล้าแต่เธอก็ยังคงมานั่งกับสามีทุกครั้ง เทื่องบอกเหตุผลที่ไม่กลับไปอยู่เวียดนามว่า เธอคุ้นเคยกับสินุวิลล์มากกว่าเวียดนาม จนเธอสบายใจที่จะอยู่ที่นี้มากกว่า

พื้นที่การขายบริการทางเพศที่กลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งหลังยุคสงครามกลางเมือง ทำให้ในพื้นที่ทั้งสิ้นเพียง 1,283 ตารางกิโลเมตรของสินุวิลล์มีสถานบริการทางเพศอยู่ถึง 289 แห่ง (จำนวนนี้ไม่รวมการเปิดสถานบริการที่มีการแอบแฝงขายบริการทางเพศอื่นๆ เช่น บาร์เปียร์ หรือ ร้านคาราโอเกะ) แต่ละแห่งมีผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศประมาณแห่งละ 8 - 10 คน ผู้หญิงขายบริการทางเพศส่วนใหญ่เป็นผู้อพยพ (99.6 เปอร์เซ็นต์) ที่มาจากทุกส่วนของประเทศ ส่วนใหญ่ชาวกัมพูชา

มีประมาณ 17 เปอร์เซนต์ที่เป็นชาวเวียดนาม ผู้หญิงขายบริการทางเพศมีอายุตั้งแต่ 14 - 35 ปี พวกเขาจะอาศัยในสถานบริการทางเพศซึ่งเป็นทั้งที่พักและที่ทำงาน (Labour Office Bangkok, 2004)

สำหรับผู้หญิงที่ทำงานในบาร์เบียร์และร้านอาหารโอเคจะมีทั้งที่พักอาศัยในสถานที่ทำงานและอาศัยอยู่ข้างนอก แต่หากมีการขายบริการทางเพศส่วนใหญ่จะใช้ที่พักของลูกค้าหรือโรงแรมเป็นที่ให้บริการ ซึ่งลูกค้าก็จะมีราคาแตกต่างกันตามสถานที่ขายบริการ เช่น ลูกค้าของผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ทำงานในร้านอาหารโอเคหรือสถานบริการมักเป็นชาวแกมพูชา ขณะที่ลูกค้าของผู้หญิงที่ทำงานในบาร์เบียร์มักเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในปัจจุบันพื้นที่การขายบริการทางเพศในสีหนุวิลล์จะสามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบใหญ่ๆ ตามปฏิบัติการเชิงพื้นที่คือ

แบบแรกคือพื้นที่การขายบริการทางเพศแบบไม่มีสังกัด ในที่นี้หมายถึงผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ไม่มีพื้นที่ของการขายบริการทางเพศเฉพาะ แต่ออกหากลูกค้าด้วยตนเองตามสถานที่ท่องเที่ยวยามราตรีต่างๆ เช่น ตามชายหาดที่มีนักท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่นหาดโอซีเดียซึ่งเป็นชายหาดที่มีชื่อเสียงในหมู่เกาะท่องเที่ยว ชายหาดนี้จะมีร้านอาหารและบาร์เรียงรายไปตามความยาวของหาด โดยร้านอาหารส่วนใหญ่จะเปิดให้บริการตั้งแต่สี่โมงเช้า ขณะที่บาร์จะเปิดให้บริการตอนห้าโมงเย็น ซึ่งเป็นเวลาเริ่มต้นของชีวิตยามราตรี แต่ช่วงเวลาที่คึกคักอย่างแท้จริงจะเริ่มราวสามทุ่มซึ่งเป็นเวลาที่ผู้หญิงขายบริการทางเพศแบบไม่มีสังกัดส่วนใหญ่เริ่มออกทำงาน ส่วนใหญ่หญิงสาวเหล่านี้มักมาเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มเล็กๆ ราว 3 - 4 คน โดยเดินไปตามร้านอาหารและบาร์ แล้วเข้าไปพักที่แขกที่พวกเขาคิดว่าเขาน่าสนใจหรือเขาน่าจะสนใจเธอซึ่งทั้งหมดเป็นชาวต่างชาติ ทั้งนี้ร้านอาหารและบาร์ส่วนใหญ่บนหาดโอซีเดียจะอนุญาตให้ผู้หญิงเหล่านี้เข้ามาหาแขกได้ เพราะถือว่าเป็นการเรียกลูกค้าและเพิ่มยอดขาย เนื่องจากบางครั้งลูกค้าก็เลี้ยงอาหารพวกเขา มีเพียงไม่กี่บาร์ที่ไม่อนุญาตให้พวกเขาเข้าไปจับแขกในร้าน เช่น ดอลฟินบาร์ที่มีกฎเหล็กห้ามผู้หญิงขายบริการทางเพศเข้าไปหาลูกค้าในร้าน

ภาพที่ 3.1 ภาพตลาดโอซีเดียยามเย็น

นอกจากบริเวณขายหัตถ์ต่างๆ ที่มีร้านอาหารแล้ว ย่านใจกลางเมืองก็เป็นอีกพื้นที่ของการขายบริการทางเพศของผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ไม่มีสังกัด เช่น โรงแรมย่านใจกลางเมืองอย่างโรงแรมพรีดอม ที่ด้านล่างของโรงแรมเปิดเป็นร้านอาหารและมีโต๊ะสนุ๊กให้บริการและในยามค่ำคืนจะเป็นพื้นที่ของการหาลูกค้าของผู้หญิง หรือสถานที่ท่องเที่ยวยามราตรีอื่นๆ ที่เป็นสถานที่เปิดสำหรับคนทั่วไป เช่น ดิสโก้เธคสมุดเม็ยะทีในยามราตรีจะมีผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ไม่มีสังกัดเข้าไปหาลูกค้าที่ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวแกมพูชา นอกจากนี้ พวกเธอก็ยังสามารถออกหาลูกค้าในพื้นที่ของการขายบริการทางเพศแบบมีสังกัด เช่น เขต “เบยซาเบย” หรือวิกตอรีฮิลล์ได้ แต่สามารถใช้เฉพาะพื้นที่บริเวณถนนด้านหน้าร้านอันเป็นพื้นที่สาธารณะเป็นที่หาลูกค้าเท่านั้น

พื้นที่ของการขายบริการทางเพศของผู้หญิงที่ไม่มีสังกัดเหล่านี้แม้ว่าจะทำให้พวกเธอได้รับเงินทั้งหมดเป็นของตนเอง แต่ก็มีความเสี่ยงที่จะโดนแขกโกงค่าตัวหรือถูกทำร้ายได้ง่าย เพราะไม่มีใครรับรู้กับการขายบริการทางเพศของพวกเธอ ทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศจำนวนมากเลือกที่จะขายบริการทางเพศแบบมีสังกัด

ขณะที่พื้นที่อีกแบบคือพื้นที่การขายบริการทางเพศแบบมีสังกัดในที่นี้หมายถึง ผู้หญิงขายบริการทางเพศที่มีพื้นที่ขายบริการทางเพศเฉพาะที่ตนเองสังกัดอยู่ โดยสามารถแบ่งเป็นย่านสำคัญได้ 3 แห่งคือพื้นที่ย่านใจกลางเมือง ซึ่งอยู่บริเวณที่เรียกว่าพนมเชียว ประกอบไปด้วยตลาดธนาคาร สถานที่ราชการ และโรงแรม รวมทั้งร้านนวด พื้นที่ที่ผู้หญิงขายบริการทางเพศมีทั้งในโรงแรม เช่น โรงแรมพรีดอมที่ได้กล่าวไปแล้วว่ามีผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ไม่มีสังกัดมาหาลูกค้า

หากเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศที่มีสังกัดซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงเวียดนามจะมากับแม่ เล้าชาวเวียดนามที่พาผู้หญิงกลุ่มละประมาณ 4 - 5 คนมา แล้วแม่เล้าจะทำหน้าที่เป็นคนกลางหา ลูกค้าให้ผู้หญิง เมื่อหาแขกและตกลงราคาได้แม่เล้าจะเป็นผู้รับค่าตัวแทนผู้หญิงทั้งหมดแล้วแบ่งให้ ผู้หญิงที่เหลือ ขึ้นอยู่กับจำนวนหนี้สินที่ส่วนใหญ่ครอบครัวของผู้หญิงเวียดนามเหล่านี้จะรับเงินก้อนไว้ แล้วส่งลูกสาวมาทำงานใช้หนี้ ดังนั้นถ้าเป็นผู้หญิงที่ทำงานมานานใช้หนี้หมดแล้วก็จะออกมาหาลูกค้า แบบไร้สังกัดเอง การเข้าไปหาแขกของแม่เล้าจะขึ้นอยู่กับคำอนุญาตของเจ้าของโรงแรมที่ส่วนใหญ่ อนุญาตเพราะถือว่าเป็นการประกอบอาชีพของผู้หญิงและเป็นการจูงใจลูกค้า แต่จะยกเลิกคำอนุญาต ทันทีถ้ามีการขโมยของลูกค้าเกิดขึ้นและถ้าผู้หญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี ลูกค้าที่ผู้หญิงหาได้ในโรงแรมนี้จะ มีทั้งชาวต่างชาติและชาวกัมพูชา

อีกพื้นที่ของการขายบริการทางเพศในย่านใจกลางเมืองคือร้านนวดที่ผู้หญิงส่วนใหญ่ เป็นชาวเวียดนาม ร้านนวดจะมีทั้งตั้งอยู่บนถนนสายหลักและในซอย เปิดให้บริการตั้งแต่ห้าโมงเย็น เป็นต้นไป ผู้หญิงที่ขายตัวที่ร้านนวดจะได้รับส่วนแบ่ง 3 ดอลลาร์สหรัฐจากค่าบริการทั้งหมด 5 ดอลลาร์สหรัฐ แต่พวกเขาสามารถได้รับเงินทิปพิเศษจากลูกค้าที่พอใจเธอ หรือบางครั้งลูกค้าก็อาจซื้อ ของกำนัลที่มีค่าให้ หากเขาติดใจเธอจนเป็นลูกค้าประจำ เช่น ทิงหมอนวดสาวชาวเวียดนามที่ได้รับ โทรศัพท์มือถือยี่ห้อโซนี่รุ่นใหม่ในราคา 100 ดอลลาร์สหรัฐหรือเกือบ 3,300 บาทเป็นของขวัญวันเกิด ลูกค้าส่วนใหญ่ของร้านนวดจะเป็นชาวกัมพูชา และหากเป็นชาวต่างชาติก็มักเป็นชาวจีนหรือ เวียดนาม

พื้นที่แห่งที่ 2 คือ เขต “เบยซาเบย” ซึ่งเป็นชื่อเรียกพื้นที่ซึ่งอยู่ระหว่างถนนสายหลัก หน้าโรงพยาบาลประจำจังหวัดสีหนุวิลล์กับวงเวียนสิงโตทอง มีถนนที่มีความยาวประมาณ 700 เมตร พาดผ่านกลางพื้นที่ สองข้างทางของถนนเป็นที่ตั้งของร้านคาราโอเกะจำนวนเกือบ 30 ร้าน ที่เปิด ให้บริการตั้งแต่เวลา 17.00 น. - 4.00 น. ของวันใหม่ ผู้หญิงที่ทำงานในพื้นที่นี้มีทั้งผู้หญิงเวียดนาม และผู้หญิงกัมพูชา นักท่องเที่ยวก็มีทั้งชาวกัมพูชาและชาวต่างชาติ ผู้หญิงจะเริ่มสานสัมพันธ์ด้วยการ นั่งร้องเพลงกับลูกค้า เมื่อลูกค้าตกลงที่จะพาผู้หญิงไปให้บริการต้องจ่ายเงินให้ทางร้าน 15 ดอลลาร์ สหรัฐเป็นค่าตัว โดยทางร้านจะจ่ายให้ผู้หญิงในภายหลัง 10 ดอลลาร์สหรัฐ สถานที่ให้บริการมักเป็น โรงแรมเล็กๆ ที่ตั้งอยู่เกือบสุดถนนหรือที่พักของลูกค้า

ภาพที่ 3.2 ภาพร้านค้าราโอเกาะเขตเบยซาเบย

พื้นที่ที่ 3 คือย่านวิกตอรีฮิลล์ ตั้งอยู่บนเนินเขาสูงเหนือหาดเอกราช มีถนนเอกเรียดหรือเอกราชตัดผ่านและเชื่อมต่อไปยังย่านใจกลางเมืองและท่าเรือน้ำลึกที่อยู่ห่างออกไปราว 2 กิโลเมตร ที่นี่เป็นที่ตั้งของวิมานเอกเรียดหรือสวนสาธารณะและศาลาประชาคมที่ใช้เป็นที่ประกอบพิธีการที่สำคัญต่างๆ

วิกตอรีฮิลล์เป็นที่ตั้งของบาร์จำนวนกว่า 20 บาร์ บาร์ส่วนใหญ่จะเรียงรายอยู่สองฝั่งของถนนสายเล็กที่เชื่อมระหว่างถนนเอกราชสู่หาดวิกตอรี บาร์เหล่านี้จะเปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 17:00 – 5:00 น.ของวันใหม่

บาร์ในวิกตอรีฮิลล์ทั้งหมดจะมีเลดี้ไวค์คอยดูแลลูกค้า เลดี้มีทั้งชาวกำพูชาและชาวเวียดนาม จำนวนของเลดี้จะขึ้นอยู่กับขนาดของบาร์และช่วงเวลา เช่น บาร์ดอกกุหลาบในช่วงเทศกาล *บุญประชมปรีญ* หรือ บุญออกพรรษาอันเป็นประเพณีที่สำคัญมากของชาวกำพูชา เลดี้ส่วนใหญ่จะกลับบ้านเกิดเพื่อทำบุญ ทำให้เหลือเลดี้ทำงานเพียง 4 คน แต่เมื่อสิ้นสุดเทศกาล จำนวนเลดี้ในบาร์ดอกกุหลาบก็เพิ่มเป็น 13 คน

ผู้หญิงขายบริการทางเพศที่มีสังกัดหรือเลดี้ในบาร์เหล่านี้ จะมีหน้าที่ร้องเชิญชวนลูกค้าที่หน้าร้าน เมื่อลูกค้าเข้ามานั่งในร้านก็ต้องนั่งเป็นเพื่อนลูกค้า พวกเขาจะได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน

เดือนละ 70 ดอลลาร์สหรัฐและส่วนแบ่งจากค่าเครื่องดื่มน้ำที่หาได้ในแต่ละคืนดื่มละ 1 ดอลลาร์สหรัฐ ที่เจ้าของร้านจะทำบัญชีเพื่อจ่ายให้ในวันรุ่งขึ้นทันที แต่รายได้หลักของพวกเขาเป็นค่าตัวที่ได้รับจากการออกไปบริการให้ *พริว* หรือลูกค้าครั้งละ 30 - 50 ดอลลาร์สหรัฐ โดยการเรียกค่าตัวจะขึ้นอยู่กับเลดี้ที่จะสามารถต่อรองได้ แต่ก่อนลูกค้าพาเธอออกไปต้องจ่ายค่าแป๊ะบาร์ให้เจ้าของบาร์ก่อน 10 ดอลลาร์สหรัฐ เลดี้ที่สามารถหาลูกค้าได้ 3 ครั้ง หรือสามารถหาค่าแป๊ะบาร์ได้ 30 ดอลลาร์สหรัฐ สามารถหยุดงานได้ 2 วัน ต่อครั้ง ลูกค้าทั้งหมดที่มาเที่ยวบาร์ที่วิกตอเรียฮิลล์จะเป็นชาวต่างชาติ เนื่องจากชายชวากัมพูชา รู้สึกว่าที่นี่คือ *กอนแลงบารัง* เป็นพื้นที่ขายบริการที่มีราคาแพง และผู้หญิงขายบริการทางเพศที่นี่ไม่ยอมรับแขกชวากัมพูชา

ประวัติศาสตร์พื้นที่การขายบริการทางเพศในจังหวัดสีหนุวิลล์แสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาของการผลิตพื้นที่ ความสัมพันธ์ของพื้นที่การขายบริการทางเพศที่ไม่อาจแยกออกจากปฏิบัติการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทั้งความขัดแย้ง การต่อรองอำนาจในระดับโลก และการต่อสู้ดิ้นรนของคนตัวเล็กตัวน้อยในพื้นที่

พื้นที่การขายบริการทางเพศในสีหนุวิลล์เป็นพื้นที่ที่ไม่ได้ปรากฏมีเพราะมันอยู่ที่นั่นอยู่แล้ว แต่ปรากฏมีเพราะปฏิบัติการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นการสร้างภาพตัวแทนให้พื้นที่ การสร้างพื้นที่ของภาพตัวแทนและปฏิบัติการเชิงพื้นที่

ภาพตัวแทนที่หลากหลายของพื้นที่ที่ถูกผลิตขึ้นในแต่ละช่วงเวลา เช่น เป็นพื้นที่ของดอกไม้ล้ำค่าเพื่อความเจริญของประเทศและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หรือพื้นที่แห่งความหวังของผู้หญิงยากจนเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ได้สร้างปฏิบัติการเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกันไป และปฏิบัติการนี้เองที่เป็นตัวผลิตและผลิตซ้ำพื้นที่การขายบริการทางเพศ

อย่างไรก็ดีการผลิตซ้ำของพื้นที่การขายบริการทางเพศก็ไม่เคยอยู่นิ่ง พื้นที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กระนั้นความเปลี่ยนแปลงนี้ก็เปลี่ยนผ่านด้วยการปะทะกันของความหมายชุดเดิมของพื้นที่กับการสร้างความหมายชุดอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง จนทำให้พื้นที่การขายบริการทางเพศมีความซับซ้อน มิได้เป็นเพียงพื้นที่ของการแลกเปลี่ยนการร่วมเพศกับเงินเท่านั้น แต่ยังมีเฉพาะของพื้นที่การขายบริการทางเพศแต่ละแห่ง การทำความเข้าใจพื้นที่การขายบริการทางเพศจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจความเฉพาะนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอในส่วนตัวต่อไป

3.2 วิกตอรีฮิลล์: ความมืดในความสว่าง ความสว่างในความมืด

จากภาพความเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์พื้นที่การขายตัวของประเทศกัมพูชาและประวัติศาสตร์การขายตัวในพื้นที่จังหวัดสีหนุวิลล์ ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นความเฉพาะและที่มาของความเฉพาะ รวมทั้งผลของความเฉพาะของพื้นที่การขายบริการทางเพศที่วิกตอรีฮิลล์

วิกตอรีฮิลล์นั้นมีชื่อเรียกหลายชื่อ อาทิเช่น *โอดอนิยม* หรือ สถานีตรวจอากาศ ชื่อนี้ได้มาจากการตั้งสถานีตรวจอากาศที่ในพื้นที่เมื่อราวค.ศ. 1955 หรือชื่อ *วิเมียนเอกเรียด* หรือวิมานเอกราช ที่คนกัมพูชาในพื้นที่นิยมเรียก ชื่อนี้มาจากการเป็นที่ตั้งของอนุสาวรีย์แห่งเอกราชซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองต่อการได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสในรัชสมัยพระเจ้าบรมมสีหนุ สำหรับชื่อวิกตอรีฮิลล์นั้นจะเป็นคำเรียกที่เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ วิกตอรีฮิลล์อยู่ในเขตสังกัดที่ 3 ภูมิเขตตาเพียบบนเนินเขาที่ทอดตัวยาวลงสู่ชายหาดวิกตอรี หากเราขึ้นไปยืนบนจุดสูงสุดของเนินเขาบริเวณวิเมียนเอกเรียด ในวันที่ท้องฟ้าปลอดโปร่ง แล้วมองไปทางทิศใต้ก็จะสามารถมองเห็นประกายระยิบระยับของน้ำทะเลที่สะท้อนกับแสงอาทิตย์อยู่ลิบลิบ แต่หากหันหลังกลับมาขึ้นมองขึ้นไปทางทิศเหนือเราก็จะเห็นถนนสายเนชั่นนอลรูทโฟร์ (National Route 4) ทอดยาวตรงขึ้นไป

วิกตอรีฮิลล์มีถนนสายหลัก 2 สายคือถนนเอกราชซึ่งเชื่อมระหว่างท่าเรือน้ำลึก ย่านวิกตอรีฮิลล์ และย่านใจกลางเมือง และถนนโซเวียต ซึ่งเชื่อมระหว่างหาดวิกตอรีและถนนสายเนชั่นนอลรูทโฟร์

วิกตอรีฮิลล์มีเนื้อที่ประมาณ 7 ตารางกิโลเมตร เริ่มตั้งแต่บริเวณที่เรียกว่า วิเมียนเอกเรียดไปจนจรดย่านกำบังแพที่เป็นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึก ที่นี่มีสถานที่สำคัญอยู่ 4 แห่งคือที่ทำการไปรษณีย์ สถานีตำรวจดับเพลิง อนุสาวรีย์ชัยชนะ และสวนสาธารณะวิเมียนเอกราช

วิกตอรีฮิลล์มีชื่อเสียงในฐานะสถานที่ท่องเที่ยวยามราตรี โดยส่วนที่มีบาร์ตั้งอยู่มากที่สุดคือถนนเส้นเล็กขนาดรถคันเล็กๆ แทบจะวิ่งสวนกันไม่ได้ โดยถนนเส้นนี้เชื่อมจากถนนเอกราช ลงสู่หาดวิกตอรี แต่บริเวณที่มีบาร์ตั้งอยู่เป็นจำนวนมากนั้น อยู่บริเวณที่ต่อจากถนนเอกราช โดยเริ่มจากตลาดโอดอนิยม ไปจนถึงสามแยกซึ่งเป็นจุดที่ถนนเส้นเล็กๆ อีกเส้นที่เชื่อมจากถนนเอกราชลงสู่หาดวิกตอรีเช่นกัน

บาร์เหล่านี้จะตั้งอยู่ทั้งสองฝากของถนน นอกจากบาร์จำนวน 16 บาร์แล้ว บริเวณนี้ยังมีเกสเฮาส์ขนาดเล็กราคาห้องพัก 5 - 10 ดอลลาร์สหรัฐต่อคืนตั้งอยู่ 2 แห่ง และมีร้านอาหารตะวันตก 3 แห่ง สปา 1 แห่ง อย่างไรก็ตามจำนวนรวมทั้งชื่อของบาร์ เกสต์เฮาส์ และร้านอาหารเหล่านี้ มักจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอจากการเปลี่ยนผู้ดำเนินกิจการ เมื่อเจ้าของบาร์คนเดิมบริหารขาดทุนจนต้องขายกิจการต่อ หรือเมื่อเจ้าของบาร์คนเดิมหมดความสนใจในกิจการ

พื้นที่วิกตอเรียฮิลล์ได้รับการพัฒนาพร้อมๆ กับการสร้างท่าเรือน้ำลึกและการสร้างถนนเส้นทางสาย 4 ที่พาดผ่านวิกตอเรียฮิลล์ ด้วยสภาพพื้นที่ที่เป็นที่สูงจึงถูกเลือกให้เป็นสถานที่สำหรับก่อสร้างสถานีตรวจอากาศ หรือโอโตเนียม โฉมหน้าของพื้นที่วิกตอเรียฮิลล์ก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเมื่อการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกเริ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้พื้นที่จะถูกพัฒนาขึ้น แต่ก็ยังไม่มีที่ตั้งบ้านเรือนชุมชนขึ้นบริเวณนี้ ผู้คนส่วนใหญ่ของจังหวัดสีหนุวิลล์ยังคงอาศัยอยู่บริเวณย่านใจกลางเมืองจนกระทั่งหลังค.ศ. 1991 เมื่อสงครามกลางเมืองสงบลง พื้นที่วิกตอเรียฮิลล์ซึ่งมีทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้กับท่าเรือน้ำลึกจึงกลายเป็นพื้นที่สำหรับการสร้างบ้านเพื่อให้ชาวตะวันตกที่มาทำงานที่ท่าเรือเช่า ซึ่งกลายเป็นธุรกิจสำคัญของที่นี่ นอกจากนี้ธุรกิจการท่องเที่ยวที่เริ่มฟื้นตัวขึ้นก็ทำให้หาดวิกตอเรียกลายเป็นจุดท่องเที่ยวแห่งใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวที่นิยมชายหาดที่เงียบสงบ ทำให้เริ่มมีการสร้างที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเกสต์เฮาส์หลังแรกๆ ของที่นี่ถูกสร้างขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการที่พักราคาถูกเงียบสงบ ห่างไกลจากพื้นที่ของชีวิตยามราตรีที่เฟื่องฟูอยู่บริเวณย่านใจกลางเมือง ดังเช่นเขตเบเยาเบย์ที่เริ่มมีช่องให้บริการชาวแกมพูชา

เกสต์เฮาส์และบังกะโลในยุคแรกถูกสร้างขึ้นในราวค.ศ. 1989 โดยชาวตะวันตกที่เข้ามาทำงานในแกมพูชากับภรรยาชาวแกมพูชา เช่น สากลบังกะโลที่เป็นหนึ่งในสามบังกะโลยุคแรกของวิกตอเรียฮิลล์ก่อตั้งโดยชาวอังกฤษกับภรรยาชาวแกมพูชา และยังคงเปิดให้บริการมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อวิกตอเรียฮิลล์เริ่มเจริญขึ้นก็เริ่มมีการสร้างโรงแรมขนาดใหญ่ โรงแรมที่ใหญ่ที่สุดในย่านวิกตอเรียฮิลล์คือโรงแรมฮอลิเดย์พาลาซ (Holiday Palace Hotel) เปิดบริการในค.ศ. 2001 โดยบริษัทข้ามชาติจากอินโดนีเซียเน้นรายได้หลักจากบ่อนคาสิโนในโรงแรม ต่อมาก็มียุคโรงแรมอื่นๆ เปิดตามมาเช่น โรงแรมนิวบีช (The New Beach Hotel) ที่เปิดในค.ศ. 2003

บ้านนันทาเจ้าของห้องเช่าของผู้วิจัยที่วิกตอเรียฮิลล์เล่าว่า บ้านของเธอซึ่งเป็นร้านขายของชำขนาดใหญ่บนถนนเอกราชในย่านวิกตอเรียฮิลล์นั้นเริ่มสร้างในค.ศ. 1992 หลังจากครอบครัวบ้านนันทาที่ประกอบด้วย บ้านนันทา สามิ และลูกอีก 2 คน เดินทางจากค่ายผู้อพยพที่ชายแดนไทยสู่สีหนุวิลล์บ้านเกิดในค.ศ. 1989 ในอดีตครอบครัวบ้านนันทาเป็นครอบครัวใหญ่ พ่อมีภรรยา 3 คนเป็นเจ้าของธุรกิจร้านค้าส่งรายใหญ่ในย่านกลางเมือง เมื่อเขมรแดงเรืองอำนาจทั้งครอบครัวจึงแตกกระสานซ่านเซ็นไปคนละทาง

เมื่อกลับมาถึงสีหนุวิลล์ใหม่ๆ บ้านนันทา และสามิซึ่งมีญาติห่างๆ เป็นคนในรัฐบาลก็เปิดกิจการค้าเล็กๆ ที่ตลาด กิจการเจริญมาด้วยดีจนในค.ศ. 1992 จึงลงทุนสร้างตึกแถว 3 ชั้นขึ้นที่วิกตอเรียฮิลล์เพื่อให้ชาวเนอร์เวย์ที่มาทำงานที่ท่าเรือเช่า บ้านนันทาเล่าว่าตอนนั้นวิกตอเรียฮิลล์ยังมีบ้านอยู่ไม่กี่หลังและยังไม่มีบาร์ นอกจากนี้ ก็มีเกสต์เฮาส์อยู่อีก 2 - 3 หลัง บนเนินเขาวิกตอเรียฮิลล์ยังเต็มไปด้วยต้นไม้ต้นใหญ่ๆ ขึ้นปกคลุม ในยามค่ำคืนนี้จะมีตสนิท เงียบสงัด และมีงูชุกชุมจนไม่มีใคร

มาที่นี้ในตอนกลางคืน ต่อมาในค.ศ. 1998 เกิดไฟไหม้ที่ย่านกลางเมืองทำให้มีร้านค้ามากมายถูกเผา
วอดไปในกองเพลิงรวมทั้งร้านของบ้านันทา

ครอบครัวของบ้านันทาจึงย้ายมาอยู่ที่ตึกแถวที่วิกตอรีฮิลล์และเปิดกิจการร้านขายของ
ชำเล็กๆ ด้านล่างของตึกแถว ส่วนด้านบนก็ยังคงแบ่งให้คนเช่า ตอนนั้นวิกตอรีฮิลล์เริ่มมีบาร์แล้ว 3
แห่งและเริ่มมีคนอพยพมาอาศัยอยู่มากขึ้น โดยจับจองพื้นที่บริเวณด้านหลังตลาดโอโตนิยม บ้านันทา
เล่าว่าพอถึงค.ศ. 2003 หลังการเลือกตั้ง ที่นี่ก็เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว เริ่มมีบาร์เปิดกิจการมากขึ้น
เรื่อยๆ เนื่องจากเจ้าของบาร์แห่งแรกๆ จะเช่าอาคารที่อยู่บนถนนที่ลงสู่หาดวิกตอรีซึ่งอยู่ตรงกันข้าม
กับร้านค้าของบ้านันทาเพื่อเปิดให้บริการ และบาร์ที่เปิดตามมาภายหลังก็เปิดให้บริการบนถนนสาย
เล็กๆ สายเดียวกันนี้ ทำให้หลังค.ศ. 2004 ถนนสายนี้จึงมีบาร์เปิดขึ้นตลอดสายทั้งสองฟากถนน
เปลี่ยนพื้นที่ที่เคยเงียบสงบมืดมิดในยามราตรีให้กลายเป็นพื้นที่สว่างไสว ครึกครื้น ในยามราตรี

ตั้งแต่ค.ศ. 2004 บ้านันทาได้สร้างห้องเช่าเพิ่มขึ้นอีก 8 ห้องในพื้นที่ว่างด้านหลังตึกแถว
เพื่อให้ผู้หญิงที่มาทำงานบาร์ในย่านวิกตอรีฮิลล์เช่า เช่นเดียวกับเจ้าของที่ดินในย่านวิกตอรีฮิลล์อีก
หลายคน que เริ่มสร้างห้องเช่าเพื่อให้บริการแก่สาวบาร์ โดยราคาของห้องเช่าก็แตกต่างกันไปตามสภาพ
และทำเลที่ตั้งของห้องเช่า แต่แม้ว่าผู้เช่าห้องเช่าทั้ง 8 ห้องของบ้านันทาจะเป็นเลดี้ที่ทำงานในย่าน
วิกตอรีฮิลล์ทั้งหมดและบ้านของบ้านันทาจะห่างจากย่านบาร์ของวิกตอรีฮิลล์เพียงถนนกัน แต่บ้าน
ทาก็ไม่เคยข้ามถนนไปย่านบาร์วิกตอรีฮิลล์ในยามค่ำคืนแม้แต่ครั้งเดียว

นอกจากธุรกิจบาร์และธุรกิจห้องเช่าที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วแล้ว วิกตอรีฮิลล์ก็ยังเป็น
พื้นที่ของโอกาสทำมาหากินของคนอีกหลายกลุ่ม ทั้งผู้ประกอบการอาชีพมอเตอร์ไซค์รับจ้างที่มีจุด
ให้บริการอยู่ถึง 4 จุด แต่ละจุดมีมอเตอร์ไซค์ราว 5 - 6 คัน ทั้งผู้ประกอบการค้าขายโดยเฉพาะ
อาหารการกินที่มีทั้งเป็นร้านถาวรและแม่ค้าพ่อค้าเร่ รวมทั้งธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตของเลดี้ เช่น
ร้านเสริมสวย ร้านอินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 3.3 ภาพบาร์ในวิกตอรีฮิลล์ในยามกลางวัน

พื้นที่การขายบริการทางเพศที่วิกตอรีฮิลล์มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นคือ ลูกค้าทั้งหมดที่มาเที่ยวบาร์ที่นี่จะเป็นชาวต่างชาติ เนื่องจากสำหรับคนกัมพูชาในสีหนุวิลล์พื้นที่การขายบริการทางเพศที่วิกตอรีฮิลล์เป็น *กอนแลงบาร์* เป็นพื้นที่ขายบริการทางเพศสำหรับชาวต่างชาติ แม้ผู้หญิงขายบริการทางเพศเกือบทั้งหมดที่นี่จะเป็นชาวกัมพูชา แต่พวกเธอก็ไม่ยอมออกไปกับลูกค้าชาวกัมพูชาสำหรับผู้หญิงที่มาขายบริการทางเพศที่นี่พวกเธอจะรับรู้กันโดยปริยายว่า ในพื้นที่การขายบริการทางเพศแห่งนี้ พวกเธอจะขายบริการให้กับชาวต่างชาติเท่านั้น การออกไปกับลูกค้าชาวกัมพูชาแม้ไม่ได้มีบทลงโทษใดๆ เป็นลายลักษณ์อักษร แต่เลดี้ทุกคนก็รู้ว่ามีความเสี่ยงของสังคมที่เลดี้ที่ออกไปกับลูกค้าชาวกัมพูชาจะถูกนินทาและเมินเฉยจากเลดี้คนอื่นๆ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยอยู่ที่วิกตอรีฮิลล์ ผู้วิจัยก็ไม่เคยเห็นเลดี้คนใดออกไปกับลูกค้าชาวกัมพูชา อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุนี้ผู้หญิงขายบริการทางเพศหลายคนจึงไม่มาทำงานที่บาร์ในย่านนี้ด้วยเหตุผลว่า “*ฉลาดนียะเยียเพียคาบาร์*” หรือ “*กลัวที่จะพูดภาษาฝรั่ง*”

พื้นที่เป็นกระบวนการที่มนุษย์ผลิตขึ้น ขณะเดียวกันพื้นที่ก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการผลิต และมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นพร้อมกันด้วย (Lefebvre, 1991) ความเป็น

“คอนแลงบาร์ง” หรือ “พื้นที่ของชาวต่างชาติ” ของย่านวิกตอเรียฮิลล์จึงเป็นกระบวนการที่ถูกสร้างขึ้นจากบริบทต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของสหนิวซีแลนด์ ของประเทศกัมพูชา และของโลก

การเป็นคอนแลงบาร์งนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเองโดยบังเอิญ แต่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์การเกิดขึ้นของพื้นที่ ที่เริ่มด้วยการเป็นที่อยู่ของชาวต่างชาติ การที่บาร์แห่งแรกๆ ดำเนินกิจการด้วยผู้หญิงที่ทำงานบาร์ที่ได้แต่งงานกับชาวต่างชาติ และกลายเป็นคุณลักษณะเฉพาะของเจ้าของบาร์ทุกคนที่นี่ ที่จะเป็นผู้หญิงชาวต่างชาติที่ได้แต่งงานกับชาวต่างชาติ เป็นกฎที่ไม่มีใครบัญญัติ แต่เป็นภาพตัวแทนของพื้นที่ที่ได้รับการยอมรับร่วมกันในพื้นที่

การเปลี่ยนแปลงของย่านวิกตอเรียฮิลล์จากป่ากร้าง สู่อ่านท้องที่พยายามราตรีอันคึกคักของชาวต่างชาติ ที่มีภาพตัวแทนของคอนแลงบาร์ง เป็นกระบวนการสำคัญที่กำหนดความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้คนในพื้นที่นี้ กำหนดปฏิบัติการเชิงพื้นที่ กำหนดสำนักแห่งตัวตนของผู้หญิงขายบริการทางเพศในพื้นที่ แบ่งช่วงชั้นของผู้หญิงที่ขายบริการในพื้นที่นี้ให้ต่างจากพื้นที่อื่น กำหนดความฝัน ความหวังให้พวกเธอถึงโอกาสในการได้แต่งงานกับชาวต่างชาติที่ร่ำรวย และเปิดพื้นที่ของความเป็นไปได้ใหม่ๆ ให้พวกเธอสามารถเป็นผู้กระทำการ ดังที่ผู้วิจัยจะนำเสนอต่อไปผ่านชีวิตของโสกาเจ้าของบาร์ดอกกุหลาบ

3.3 โสกาและบาร์ดอกกุหลาบ

โสกาเดินออกจากห้องเช่าตรงมาที่ถนนเอกราชอันขรุขระและเต็มไปด้วยหลุมบ่อ ทั้งๆ ที่เป็นถนนสายสำคัญ ที่ทั้งเชื่อมต่อย่านวิกตอเรียฮิลล์เข้ากับย่านใจกลางเมืองซึ่งห่างออกไปประมาณ 4 กิโลเมตร และยังเชื่อมต่อไปยังท่าเรือน้ำลึกแห่งเดียวของประเทศนี้ เธอยกมือขึ้นป้องแสงแดดขณะมองรถเพื่อข้ามถนนเพราะแม้จะเป็นเวลาเกือบสี่โมงเย็นแล้ว แต่ดวงอาทิตย์ของเมืองชายทะเลแห่งนี้ก็ยังไม่ลดความร้อนแรงลงแม้แต่น้อย

เมื่อถนนโล่งโสการีบรวบชายกระโปรงตัวยาวสีขาวที่เธอใส่ให้สูงขึ้นเล็กน้อย ก่อนรีบข้ามถนนเพื่อไปยังบาร์ของเธอที่ตั้งอยู่เกือบต้นซอยเล็กๆ ยาวประมาณ 200 เมตร ซึ่งเรียงรายไปด้วยบาร์และร้านอาหารตะวันตกทั้งสองข้างทาง เธอเดินผ่านบาร์เสื่อใหญ่ ที่ตั้งอยู่เป็นแห่งแรกและเป็นบาร์ของพี่สาวของเธอ ไปที่บาร์ดอกกุหลาบอันเป็นบาร์ของเธอ แม้บาร์ทั้งสองจะห่างกันเพียงทางเดินเล็กๆ กัน แต่สองคนพี่น้องไม่ได้พูดกันมานานร่วมสองปีแล้ว

ที่บาร์ดอกกุหลาบ บองกันพี่ชายของเธอซึ่งเป็นผู้จัดการของร้านกำลังทำความสะอาดร้านอยู่ด้วยไม้กวาดอันใหญ่ เธอรีบเข้าไปช่วยพี่ชายด้วยการยกเก้าอี้หวายสีขาวออกมาวางหน้าร้านแล้วหยิบเบาะผ้าสีแดงสอดออกมาจัดวางบนเก้าอี้ หลังเวลา 5:00 น. ในยามรุ่งอรุณอันเป็นเวลาปิดบาร์

เก้าอี้เหล่านี้ทั้งหมดจะถูกเก็บเข้าไปในร้าน และจะถูกยกออกมาจัดเรียงอีกครั้งในเวลา 16:00 น. ในยามเย็นของวันเดียวกันก่อนเปิดร้าน

“มามี มามี”

เสียงเรียกของเด็กชายผมทองอายุราว 4 ขวบที่จูงมือเดินมากับเด็กหนุ่มผิวเข้มผมดำทำให้เธอหันกลับไปมอง แล้วรีบเดินไปอุ้มเด็กชายขึ้นมาหอมแก้ม

“มามี วาย ยู นี้อตเวทฟอมี” เด็กชายถามโสภากอย่างอนๆ

“ไอ ติง ยู สลึบ” โสภาตอบลูกชายคนเล็กที่เกิดจากอดีตสามีชาวฝรั่งเศส แล้วหันไปถามลูกชายคนโตที่เกิดกับอดีตสามีชาวแกมพูชาว่า

“จูงกันเดินมานี่ กินข้าวกันหรือยัง” เมื่อเด็กหนุ่มส่ายหน้าแทนคำตอบ เธอจึงเดินไปหยิบเงินจากกระเป๋าถือส่งให้แล้วบอกว่า

“พาน้องไปซื้อขนมกินก่อน เดี่ยวแม่จัดร้านเสร็จแล้ว แม่จะไปซื้อข้าวกลับไปกินด้วยกันที่ห้อง” เด็กหนุ่มพยักหน้าแล้วจูงน้องต่างพ่อเดินไปที่ร้านค้า โสภามองตามหลังแล้วถอนหายใจ เธอได้แต่หวังว่าสักวันเธอคงสามารถหาสามีชาวตะวันตกสักคนที่ทิ้งรำรวย ทั้งใจดี และไม่รังเกียจลูกเธอทั้งสองคน

บาร์ดอกกุหลาบเปิดให้บริการมาตั้งแต่ค.ศ. 2005 โดยโสภาเช่าช่วงบาร์แห่งนี้ต่อมาจากเมษาเจ้าของเดิมที่ย้ายตามสามีไปอยู่ที่ประเทศนอร์เวย์ บาร์ที่เปิดในย่านวิกตอริฮิลล์นี้อาจแบ่งแบบหยาบๆ ได้เป็น 2 ประเภทคือ บาร์แบบมีผู้หญิงนั่งให้บริการชวนดื่มกินและขายบริการ รายได้หลักของบาร์จะมาจากการขายเครื่องดื่มและ “ค่าเปย์บาร์” หรือ “ค่าพาผู้หญิงออกจากบาร์” ของลูกค้า ประเภทที่สองคือบาร์ที่ไม่มีผู้หญิงนั่งให้บริการ รายได้หลักของบาร์ประเภทนี้จะมาจากค่าเครื่องดื่มและค่าอาหาร โดยบาร์แบบหลังจะมีจำนวนน้อยกว่าแบบแรกถึงประมาณหนึ่งในหก

อย่างไรก็ดี ในการขออนุญาตเปิดให้บริการบาร์ทั้งสองประเภทจะขึ้นทะเบียนเป็นภัตตาคารเหมือนกัน โดยส่วนใหญ่บาร์ที่ไม่มีผู้หญิงนั่งให้บริการจะมีเจ้าของเป็นชายชาวต่างชาติที่แต่งงานกับสาวบาร์ชาวแกมพูชา แล้วย้ายมาตั้งรกรากที่สีหนุวิลล์ ขณะที่บาร์ประเภทที่มีผู้หญิงให้บริการเจ้าของกิจการส่วนใหญ่จะเป็นอดีตสาวบาร์ชาวแกมพูชาที่ผันตัวมาเป็นเจ้าของกิจการหลังมีสามีเป็นชาวต่างชาติ บาร์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในย่านวิกตอริฮิลล์คือบาร์สิงโตสาวที่ตั้งอยู่บริเวณกลางซอย เจ้าของบาร์เป็นอดีตสาวบาร์กัปจามที่แต่งงานกับชายชาวสวิส มีเลดี้ให้บริการประมาณ 15 - 20 คน ขณะที่บาร์ที่เล็กที่สุดคือบาร์มอสโก ที่เจ้าของเป็นสาวบาร์ที่แต่งงานกับชายชาวรัสเซีย มีเลดี้ให้บริการ 5 คน บาร์ทุกแห่งในวิกตอริฮิลล์จะมีลักษณะเหมือนกัน คือเป็นอาคารชั้นเดียวที่ประตูด้านหน้าเปิดโล่งออกสู่ท้องถนน โดยจะวางเก้าอี้ออกมาด้านหน้าติดถนน อย่างเช่นบาร์ดอกกุหลาบที่จะวางเก้าอี้หวายไว้ด้านหน้าบาร์ติดริมถนน 3 ชุด เก้าอี้หวายทั้งหมดเป็นสีขาวซึ่งเป็นสีโปรดของโสภา

โสภาเป็นคนกำปางจามเกิดค.ศ.1978 ในครอบครัวชาวนายากจนที่จังหวัดกำปางจาม มีพี่น้องทั้งสิ้น 8 คน เสียชีวิตในยุคเขมรแดง 4 คน รวมทั้งบิดาของเธอ ปัจจุบันโสภาเหลือพี่น้อง 4 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 3 คน เธอเป็นน้องคนเล็ก ในวัยเด็กมีแม่เป็นหัวหน้าครอบครัว

เธอเล่าให้ฟังว่า เธอจำเรื่องราวสมัยเด็กๆ ไม่ได้มากนัก จำได้แต่ “ความหิว” ว่ามันมีอยู่ตลอดเวลา หลังยุคเขมรแดงครอบครัวของเธอย้ายที่อยู่หลายครั้งเพื่อหนีความอดอยาก แต่สุดท้ายก็กลับมาอยู่ที่จังหวัดกำปางจามซึ่งเป็นบ้านเกิดของยายโจลแม่ของเธอ ยายโจลเป็นหญิงสูงอายุวัย 76 ปีที่ยังดูกระฉับกระเฉง ดวงตาสดใส รูปร่างผอมสูงแข็งแรง และกินหมากจนฟันดำ และมักพูดถึงโสภาอย่างชื่นชมอยู่เสมอว่าเป็น “โกนสเรลลอ”

หลังประเทศกัมพูชามีการเลือกตั้งครั้งแรกในค.ศ. 1993 พี่ๆ ของโสภาทั้ง 3 คนก็ออกจากบ้านไปหางานทำที่กรุงพนมเปญ เหลือเธออยู่ที่บ้านเป็นเพื่อนยายโจลคนเดียว ส่วนที่นาที่มีอยู่ ยายโจลได้เอาไปจำนองเพื่อกู้เงินมาเป็นค่าใช้จ่ายให้พี่ๆ ไปทำงานในกรุงพนมเปญ สุดท้ายจึงเสียที่นาไป เหลือเพียงบ้านไม้หลังเล็กๆ ที่เธออาศัยอยู่กับยายโจล

โสภาแต่งงานครั้งแรกกับสามีชาวกัมพูชาที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันเมื่อเธออายุได้ 17 ปี ในค.ศ. 1995 โดยความเห็นชอบของผู้ใหญ่ สามีมีอาชีพรับจ้าง หลังแต่งงานสามีย้ายมาอยู่บ้านเดียวกับเธอ แต่งงานได้ 1 ปี เธอก็มีลูกสาวคนแรก แต่ลูกสาวก็เสียชีวิตจากอาการไข้สูงตอนอายุ 6 เดือน 2 ปี ต่อมาเธอมีลูกชายอีกคน แต่พอลูกชายอายุได้ 2 เดือน สามีก็เป็นไข้สูงแล้วเสียชีวิตในเวลา 3 วัน ก่อนที่จะมีโอกาสได้ไปรักษาในโรงพยาบาล โสภาจึงกลายเป็นม่ายลูกติด 1 คนตั้งแต่อายุ 20 ปี พอลูกชายอายุได้ 2 ปี ในค.ศ. 2000 โสภาก็ย้ายจากจังหวัดกำปางจาม ไปทำงานในโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าที่กรุงพนมเปญ เพื่อหาเงินเลี้ยงลูกชายที่ทิ้งให้แม่ดูแลให้ที่บ้านเกิด ต่อมาในค.ศ. 2003 โสภาก็ย้ายจากกรุงพนมเปญเพื่อมาทำงานบาร์ที่จังหวัดสีหนุวิลล์ ตามคำชวนของพี่สาวที่มาทำงานบาร์ในจังหวัดนี้ก่อน

โสภาอธิบายถึงการตัดสินใจครั้งนั้นว่า “อยากได้เงินมากๆ ให้แม่ ให้ลูกชาย”

โสภามาทำงานบาร์ที่สีหนุวิลล์ได้ 2 ปี ก็พบกับพรองซ์ นักธุรกิจชาวฝรั่งเศสอายุ 54 ปี รูปร่างอ้วนใหญ่ ผอมบาง ซึ่งจะมาพักผ่อนช่วงฤดูหนาวที่สีหนุวิลล์เกือบทุกปี เธอบอกว่าตอนแรกเธอไม่ได้รู้สึกชอบเขา เพราะเขาเป็นคนขี้หึงมากและจุกจิก แต่เขาตามตื้อเธออย่างต่อเนื่องและส่งเงินให้เธอใช้ทุกเดือนเดือนละ 500 ดอลลาร์สหรัฐอย่างสม่ำเสมอ แม้ว่าเขาจะกลับฝรั่งเศสไปแล้ว เมื่อพรองซ์กลับมาสีหนุวิลล์อีกครั้ง เธอจึงตัดสินใจแต่งงานกับเขา ที่ตอนนั้น “เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด”

งานแต่งงานของโสภาจัดขึ้นเป็นเวลา 2 วัน ที่บ้านเกิดของเธอ หลังแต่งงานโสภาก็เลิกทำงานบาร์และตัดสินใจมีลูก พร้อมกับตัดสินใจว่าเธอจะทำตามความฝันที่จะเปิดบาร์เป็นของตนเอง โดยมียายโจลที่ย้ายมาอยู่กับเธอช่วยสนับสนุนความฝันของเธออย่างเต็มที่ แต่คนที่คัดค้านเรื่องนี้กลับ

เป็นพรองซ์สามีของเธอ ที่บอกว่าเธอไม่ฉลาดพอที่จะบริหารกิจการได้ เขาแนะนำให้เธออยู่เฉยๆ และใช้เงินที่เขาส่งมาให้ ความคิดเห็นที่แตกต่างกันนี้เป็นจุดเริ่มต้นของรอยร้าวในชีวิตคู่

สำหรับยายโจลนั้นลูกเขยชาวฝรั่งเศสคนนี้เป็นคนที่แกรู้สึกไม่ถูกชะตาตั้งแต่แรกพบ ยายโจลเคยเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าพรองซ์เป็นคนขี้เกียจ วันๆ ก็เอาแต่ “อองกุยเมินตูรตัวระโหด” หรือ “เอาแต่นั่งดูโทรทัศน์ตลอดเวลา” แม้จะไม่ชอบลูกเขยแต่ยายโจลก็ไม่เคยแสดงออก แกสอนโสภากว่าให้เก็บเงินที่พรองซ์ให้เอาไว้มากๆ อย่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย โสภาเองก็บอกว่า เธอเห็นเลดี้บางคนเมื่อมีสามีชาวต่างชาติส่งเงินให้ ก็หมดเงินไปกับการพนัน และยาเสพติด เมื่อเลิกกับสามีชาวต่างชาติก็หมดอนาคต เธอจึงตั้งใจที่จะเก็บเงินอย่างจริงจังเพื่อความฝันของเธอ

โสภารู้ตัวว่าตั้งครรรค์ตอนที่พรองซ์กลับไปฝรั่งเศสแล้ว เมื่อเธอโทรศัพท์ไปบอกเขา เขาดีใจมากและส่งเงินมาให้เพิ่มพิเศษเพื่อให้เธอไปฝากครรรค์ที่โรงพยาบาลเอกชน แต่โสภาก็ใช้เงินก้อนนั้นเพื่อไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลเอกชนเพียงครั้งเดียว แต่เธอก็โทรศัพท์ไปบอกพรองซ์ว่า เธอไปพบแพทย์ทุกเดือน เพื่อให้พรองซ์ส่งเงินเพิ่มพิเศษมาให้เธอใช้ในการไปโรงพยาบาล แล้วเธอก็เก็บสะสมเงินก้อนนั้นไว้ เพื่อใช้ในการเปิดบาร์ในอนาคตตามความฝันของเธอ

พอโสภาดังครรรค์ได้ 6 เดือน พรองซ์ก็กลับมาจากฝรั่งเศส และหอบหิ้วของใช้เด็กมาจากฝรั่งเศสหลายชิ้นเพื่อฝากโสภา แต่หลังจากนั้นเพียง 1 สัปดาห์ ทั้งสองก็มีเรื่องทะเลาะกันใหญ่โตถึงขั้นทำร้ายกัน เมื่อพรองซ์บังเอิญไปอ่านเจอข้อความในโทรศัพท์มือถือของโสภาก็ส่งให้เพื่อนผู้ชายชาวต่างชาติคนหนึ่งของเธอ คราวนี้ยายโจลไม่อดทนอีกต่อไป แกลุกขึ้นมาปกป้องโสภาลูกสาวสุดที่รักด้วยการช่วยลูกสาวเก็บข้าวของออกจากห้องเช่าที่พรองซ์เช่า ไปเช่าห้องเช่าอยู่เอง ไม่นานพรองซ์ก็ตามมาง้อขอคืนดี และโสภาก็ใจอ่อนยอมตามพรองซ์กลับมาอยู่ห้องเช่าเดิม โดยมียายโจลตามมาดูแลลูกสาวด้วย

แล้ววันแตกหักของคู่นี้ก็มาถึงก่อนโสภากรบกำหนดคลอดเพียง 2 เดือน ทั้งคู่ทะเลาะกันอีก คราวนี้โสภาก็เป็นฝ่ายทำร้ายพรองซ์จนมีบาดแผลที่ใบหน้า เพราะโกรธที่พรองซ์พูดด้วยความหวังว่าเขาไม่แน่ใจว่าเด็กในท้องโสภาคือลูกของเขาหรือไม่ เนื่องจากโสภายังติดต่อกับผู้ชายอีกหลายคน หลังเหตุการณ์นี้พรองซ์บินกลับฝรั่งเศสทันที แต่อีก 1 เดือนต่อมาเขาก็ส่งเงินมาให้โสภา 3,000 ดอลลาร์สหรัฐ ตามที่โสภาโทรศัพท์ไปขอ เพราะเธอบอกว่าต้องการเงินเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการคลอด โดยพรองซ์ย้ำมาทางโทรศัพท์ว่า ให้เธอไปคลอดลูกในโรงพยาบาลเอกชนที่ดีที่สุดในจังหวัดสีหนุวิลล์

อย่างไรก็ดี สิ่งที่โสภาก็ทำคือเก็บเงินก้อนใหญ่ก้อนนี้เอาไว้อีกครั้ง และคลอดลูกกับพยาบาลผดุงครรภ์ที่บ้าน ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการไปคลอดที่โรงพยาบาลมาก หลังจากลูกครึ่งฝรั่ง

ลูกชายคนเล็กของเธออายุได้ 3 เดือน เธอก็สามารถเปิดกิจการบาร์กู่หลายของเธอขึ้นมาได้ ด้วยเงินทั้งหมดที่เธอเก็บหอมรอมริบเอาไว้ โดยมีมายโจลและพีๆ ของเธอช่วยเธออย่างแข็งขัน

หลังเธอเปิดบาร์ได้ 1 เดือน ฟรอนซ์ก็กลับมาที่สหุวิลล์ เขาสนใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาก และที่สนใจไปกว่านั้นคือโสเภณีบอกเลิกกับเขาและขอให้เขาย้ายมาอยู่ที่ห้องเช่าที่เธออาศัยอยู่อีก เพราะเธอเป็นคนจ่ายค่าเช่าห้องด้วยตัวเองแล้ว ตอนแรกฟรอนซ์ไม่ยอมและพยายามจะใช้กำลังกับโสเภณี แต่เธอขู่ว่าเธอจะแจ้งตำรวจ และร้องเรียนเรื่อง “สิทธิเนียร์” หรือร้องเรียนองค์กรที่ปกป้องสิทธิผู้หญิง โดยโสเภณีรู้จักคำนี้จากอาสาสมัครที่มาให้ความรู้เรื่องสิทธิของผู้หญิงในย่านวิกตอเรียฮิลล์

ฟรอนซ์ซึ่งไม่ยอมมีปัญหาเกี่ยวกับตำรวจกับพู่ชาจึงต้องเป็นฝ่ายยอมแพ้ปัจจุบัน “เบบี” ลูกชายของโสเภณีอายุเกือบ 5 ขวบแล้ว แม้ฟรอนซ์จะมีแฟนใหม่เป็นเลดี้ในบาร์ใกล้ๆ กับบาร์กู่หลายไปแล้ว แต่เขาก็ยังคงแวะเวียนมาเยี่ยมโสเภณีกับลูกอยู่เสมอ โสเภณีก็ต้อนรับฟรอนซ์อย่างดีทุกครั้ง เมื่อเร็วๆ นี้ทั้งสองยังร่วมกันจัดงานวันเกิดให้เบบีที่ภัตตาคารแห่งหนึ่งและเชิญคนมาร่วมงานมากมาย

โสเภณีเคยเปรียบเทียบผู้ชายกัมพูชากับผู้ชายตะวันตกให้ผู้วิจัยฟังว่า “โประบารัง รือ โประขแมร์ ก็โดยคเนียร์” หรือ “ผู้ชายชาวตะวันตกหรือผู้ชายชาวกัมพูชาก็ไม่ได้แตกต่างกัน” โสเภณีบอกว่าผู้ชายทั้งสองประเภทมีทั้งคนดีคนเลวพอๆ กัน สิ่งเดียวที่แตกต่างกันคือผู้ชายชาวตะวันตก ร่ำรวยกว่าผู้ชายชาวกัมพูชาเท่านั้น

โสเภณีและบาร์ดอ กู่หลายแสดงให้เห็นว่า แม้ภาพตัวแทนของพื้นที่จะทำหน้าที่กำกับผู้คน que เข้าไปอยู่ในพื้นที่ให้ต้องถูกจัดระเบียบให้มีวิถีคิดและการแสดงออกให้ตรงกับความต้องการของพื้นที่นั้น (Lefebvre, 1991, pp. 40 - 42) ดังเช่นภาพของเลดี้ชาวกัมพูชาที่ชายชาวตะวันตกเช่น ฟรอนซ์จินตนาการว่าด้อยค่า ไร้เดียงสา ไร้ความสามารถ เหมาะแก่การนำมาเป็นภรรยาที่อยู่ในโอวาท หัวอ่อน ปกครองง่าย แต่โสเภณีแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงขายบริการทางเพศในโลกที่สามอย่างเธอก็สามารถทำความเข้าใจของเธอให้เป็นจริงได้ ผู้หญิงขายบริการทางเพศไม่จำเป็นต้องเป็น “เหยื่อ” เหมือนที่บรรณานวเสนอไว้ใน Sex slave (2000) เสมอไป

3.4 สรุป

ผู้หญิงกัมพูชายุคใหม่ ที่มีสถานะเปลี่ยนไปหลังจากประเทศต้องผ่านภาวะสงครามกลางเมืองเมื่อผู้ชายจำนวนมากเสียชีวิตลง ผู้หญิงที่เหลืออยู่กลายเป็นผู้นำครอบครัว เป็นผู้ควบคุมทรัพยากรของครอบครัว และเริ่มมีบทบาทที่หลากหลายในสังคมเพิ่มมากขึ้น (Kent, 2011; Kim & Jendal, 2012) พื้นที่ของการขายบริการทางเพศจึงกลายเป็นพื้นที่หนึ่งที่ผู้หญิงสร้างปฏิบัติการของพื้นที่ขึ้น ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเธอสอนให้โสเภณีเฉยชวฉลาดในการใช้ชีวิต สามารถฉวยใช้

อำนาจในการต่อรอง ในขณะที่พื้นที่อื่นไม่อาจจะอนุญาตให้เธอมีปฏิบัติการเช่นนี้ได้ เธอจึงสามารถทำตามความฝันของเธอได้สำเร็จ สำหรับโสภณพื้นที่การขายบริการทางเพศไม่ได้เป็นพื้นที่ของการเอารัดเอาเปรียบเสมอไป แต่กลับเป็นพื้นที่ของโอกาสที่เธอไม่อาจแสวงหาได้จากพื้นที่อื่นๆ

นอกจากนี้ ประวัติศาสตร์พื้นที่การขายบริการทางเพศในจังหวัดสีหนุวิลล์แสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาของการผลิตพื้นที่ ความสัมพันธ์ของพื้นที่การขายบริการทางเพศ และแสดงให้เห็นภาพตัวแทนที่หลากหลายของพื้นที่ที่ถูกผลิตขึ้นในแต่ละช่วงเวลา เช่น เป็นพื้นที่ของดอกไม้ล้ำค่าเพื่อความเจริญของประเทศและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หรือพื้นที่แห่งความหวังของผู้หญิงยากจนเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ได้สร้างปฏิบัติการเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกันไป และปฏิบัติการนี้เองที่เป็นตัวผลิตและผลิตซ้ำพื้นที่การขายบริการทางเพศ

ในบทต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอภาพของชีวิตประจำวันของเลดี้ ในแต่ละวัน ในแต่ละเดือน ในแต่ละปี โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะ รวมทั้งการผลิตซ้ำจิ้งหะว่าได้ทำให้เกิดการกระทำต่างๆ ขึ้นในพื้นที่อย่างไร เกิดขึ้นกับร่างกายของเลดี้อย่างไร เพื่อแสดงให้เห็นว่าการศึกษาประสบการณ์ผัสสะนั้นจำเป็นอย่างไรต่อการทำความเข้าใจของเลดี้ รวมทั้งสัมพันธ์อย่างไรกับการปรากฏขึ้นของพื้นที่ และยังแสดงให้เห็นอิทธิพลของโครงสร้างภายนอก ทั้งโครงสร้างสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ทั้งภายในและภายนอกประเทศกัมพูชา ที่มีผลต่อการกำหนดจิ้งหะวันและจิ้งหะชีวิตของเลดี้ในพื้นที่นี้ รวมทั้งยังแสดงให้เห็นว่าจิ้งหะวันและจิ้งหะชีวิตในพื้นที่นี้สร้างสำนึกแห่งตัวตนให้เลดี้ได้อย่างไร

บทที่ 4

จังหวะ: จังหวะชีวิตและจังหวะของเวลาในชีวิตประจำวัน

พื้นที่ของชีวิตประจำวันนั้นทั้งเป็นพื้นที่ของความเคยชิน ความซ้ำซาก และเป็นความปกติธรรมดาของชีวิตในทุกเมื่อเชื่อกัน แต่ด้วยความปกติธรรมดานี้เองที่ทำให้พื้นที่นี้เต็มไปด้วยปฏิบัติการที่ทรงอำนาจ เพราะผู้คนมักมองข้าม ไม่ตั้งคำถามกับสิ่งที่ดูเป็นปกตินี้ แต่ไหลไปตามมัน (Lefebvre, 1999, p. 94) ยิ่งไปกว่านั้น การเกิดขึ้นซ้ำๆ ของพื้นที่ชีวิตประจำวันของผู้คนนั้น มิได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญหากแต่เกิดขึ้นด้วยการทำให้เป็นความจริงด้วยการปฏิสัมพันธ์ต่อกันของมนุษย์ในสังคม

ปีเตอร์ แอล เบอร์เกอร์ (Peter L. Berger) และ โทมัส ลักก์แมน (Thomas Luckmann) ได้เสนอไว้ใน The Social Construction of Reality (1966) ว่าอำนาจที่ทรงอิทธิพลอย่างยิ่งต่อจิตสำนึกจนไม่สามารถปฏิเสธได้คือความจริงทางสังคมในชีวิตประจำวัน ที่ถูกสร้างผ่านภาษาและการปฏิสัมพันธ์กันในชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมเดียวกัน ก่อให้เกิดการร่วมกันของสมาชิกในสังคมและกลายเป็นสถาบันที่ฝังรากลึกกลงไปในสังคมนั้นๆ ความเชื่อของผู้คนว่าสิ่งใดคือความจริงก็จะฝังรากลงไปในการสร้างของสถาบันนั้น และกลายเป็นความจริงของสังคมนั้นไป

เมื่อเป็นเช่นนี้ การทำความเข้าใจในกระบวนการดำรงอยู่ของมนุษย์ในสังคมจึงสามารถทำได้ผ่านการศึกษาชีวิตประจำวันของมนุษย์ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกันในสังคม อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอของเบอร์เกอร์และลักก์แมนก็ยังไม่สามารถแสดงให้เห็นว่า กระบวนการที่ทำให้ความจริงนั้นปรากฏขึ้นในพื้นที่ชีวิตประจำวันคืออะไร และมีความเป็นพลวัตอย่างไร นอกจากนี้ การทำความเข้าใจชีวิตประจำวันในระดับพื้นฐานที่สุดของการดำรงอยู่ของสังคม ที่มีปฏิสัมพันธ์และปฏิบัติการแบบธรรมดาสามัญ ยังแยกไม่ออกจากปฏิบัติการในระดับมหภาคการศึกษาชีวิตประจำวันจึงมีศักยภาพเพียงพอในการสร้างคำอธิบายที่เชื่อมโยงสู่คำอธิบายในระดับกว้างขึ้นได้ (Ferguson, 2009, p. 33)

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพการผลิตซ้ำของจังหวะและโครงสร้างจังหวะของชีวิตประจำวันของเลดี้ว่า ในแต่ละวัน ในแต่ละเดือน ในแต่ละปี จังหวะนี้ถูกผลิตซ้ำและสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร อีกทั้งจังหวะของชีวิตประจำวันนี้เองที่กำหนดปฏิบัติการเชิงพื้นที่ ประสบการณ์ผัสสะ และกำหนดการสร้างสำนึกแห่งตัวตนของเลดี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเป็นส่วนแรกนำเสนอชีวิตประจำวันของเลดี้ เพื่อพาผู้อ่านเข้าไปในโลกของเลดี้พร้อมๆ กับผู้วิจัยเมื่อเริ่มเข้าไปสู่พื้นที่วิกิตอรีอีลล์ และเพื่อแสดงให้เห็นว่าการศึกษาประสบการณ์ผัสสะนั้นจำเป็นในการทำ ความเข้าใจการสร้างการรับรู้ต่อตัวตนของเลดี้ รวมทั้งประสบการณ์ผัสสะยังสัมพันธ์กับการปรากฏขึ้น

ของพื้นที่ผ่านภาพตัวแทนของพื้นที่ ทั้งพื้นที่ทางกายภาพของห้องเช่า พื้นที่ของร่างกายรวมทั้งประสบการณ์ผัสสะที่บอกว่าพวกเธอเป็นเลดี้แล้ว

จังหวัดวันและจังหวัดชีวิตไม่ใช่เพียงภาพการดำเนินไปของชีวิตในแต่ละวันของเลดี้เท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นอิทธิพลของโครงสร้างภายนอก ทั้งโครงสร้างสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ทั้งในและนอกประเทศกัมพูชา จังหวัดชีวิตในพื้นที่เองก็คือโครงสร้างสำคัญที่กำหนดการสร้างสำนึกแห่งตัวตนของเลดี้

4.1 ชีวิตประจำวันของสาวบาร์

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอชีวิตประจำวันของเลดี้ที่ดำเนินไปในพื้นที่ต่างๆ รอบตัวพวกเธอ เช่น พื้นที่ของห้องเช่า พื้นที่ของบ้าน พื้นที่ร่างกาย ที่ต่างก็ถูกตีความและอธิบายใหม่ รวมทั้งการจัดการเรือนร่างของพวกเธอในพื้นที่เหล่านี้ ที่นำไปสู่การกำหนดอัตวิสัยของเลดี้

4.1.1 แรกเข้าพื้นที่

ผู้วิจัยเริ่มงานในฐานะเลดี้บาร์ดอกลูกหลาบหลังเทศกาลปีใหม่ของประเทศกัมพูชาไม่นานโดยขอรับรองโสภาเจ้าของบาร์ดอกลูกหลาบให้รับผู้วิจัยเข้าทำงาน เมื่อรับฟังคำขอของผู้วิจัยในครั้งแรก โสภาไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยนัก แต่ก็ยินยอมให้ผู้วิจัยไปทำงานที่บาร์ดอกลูกหลาบได้ โดยมีข้อตกลงกันว่า ผู้วิจัยจะไม่ขอรับเงินเดือนและค่าเครื่องดื่ม รวมทั้งจะไม่ออกไปกับลูกค้า

ก่อนเริ่มทำงานเป็นเลดี้ที่บาร์ดอกลูกหลาบราว 1 เดือน ผู้วิจัยได้ย้ายออกจากห้องพักสำหรับอาสาสมัครที่ศูนย์ธารชีวิตซึ่งอยู่ในย่านพนมเปญ มาเช่าห้องเช่าห้องหมายเลข 2 ของบ้านนันทา ในย่านวิกตอรีฮิลล์ที่อยู่ห่างจากที่พักเดิมของผู้วิจัยประมาณ 5 กิโลเมตร ในวันที่ผู้วิจัยขนย้ายข้าวของออกมาจากศูนย์ธารชีวิตมาที่วิกตอรีฮิลล์ คนขับรถสามล้อเครื่องที่ผู้วิจัยจ้างมาขนย้ายของถามผู้วิจัยด้วยความสงสัยว่าทำไมย้ายมาอยู่ที่นี่ เมื่อผู้วิจัยตอบว่า “มาทำงาน” คนขับสามล้อเครื่องก็ทำหน้าสงสัย แต่ไม่ได้ถามอะไรต่อ

ห้องเช่าหมายเลข 2 ของผู้วิจัยติดกับห้องเช่าหมายเลข 1 ของโสภาซึ่งเป็นห้องแรกสุดของห้องเช่าที่เป็นแถวยาวต่อกัน 7 ห้อง ห้องเช่าของโสภาพมีขนาดใหญ่ที่สุดทำให้ห้องเช่ามีราคาแพงกว่าผู้วิจัยอีก 10 ดอลลาร์สหรัฐ ส่วนผู้เช่าในห้องอื่นๆ ก็ประกอบด้วย เรียน แลน และจันสามสาวจากจังหวัดกำปงจามที่เช่าห้องรวมกันที่ห้องเช่าหมายเลข 3 ลัดดาและมกราเช่าห้องเช่าหมายเลข 4 ปีเตอร์แฟนหนุ่มชาวสวิสเซอร์แลนด์ของโสภาเช่าห้องเช่าหมายเลข 5 ขณะที่ห้องเช่า

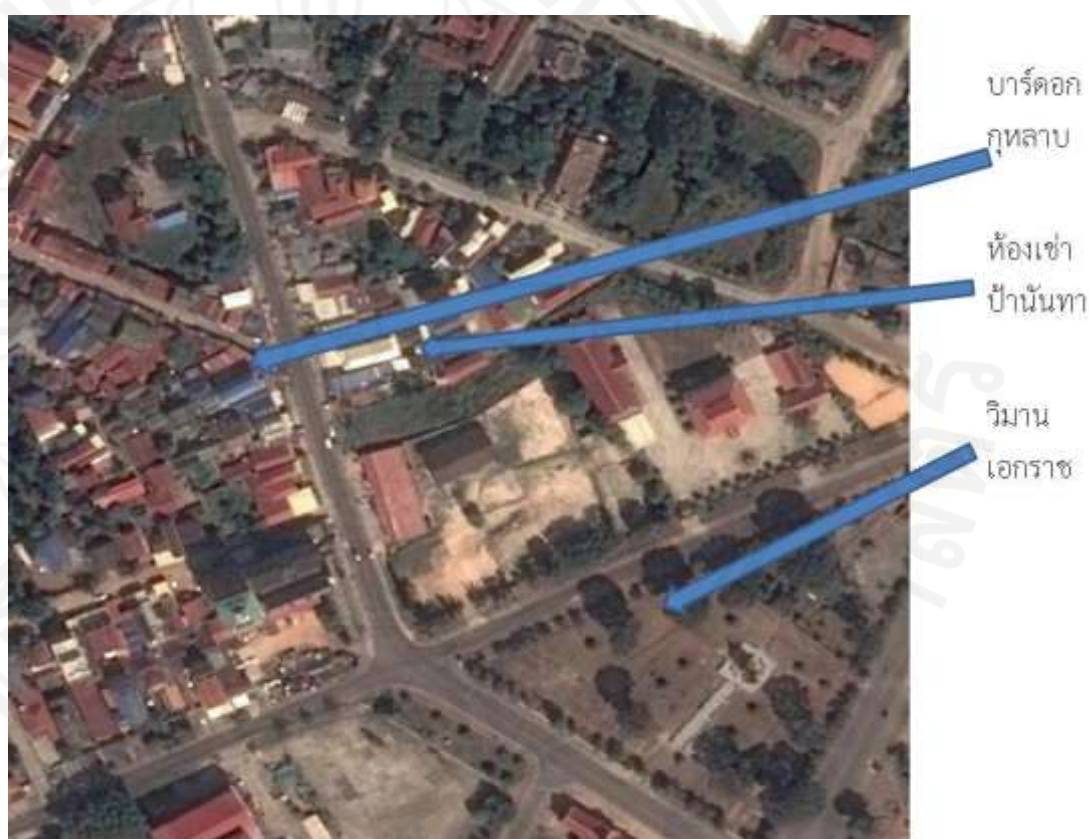
หมายเลข 6 เป็นของเฮียงและทีวี่ลูกสาวของเธอ เฮียงเป็นเลดี้ที่ทำงานอยู่ที่บาร์สิงโตสาว ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับบาร์ดอกกุหลาบ เฮียงเป็นชาวเวียดนามอายุ 45 ปี ที่ย้ายมาอยู่ที่สีหนุวิลล์ตั้งแต่หลังยุคเขมรแดง ทีวี่ลูกสาวของเธอมีอายุ 8 ปีเกิดจากความสัมพันธ์กับเทพทหารผ่านศึกอเมริกันในสงครามเวียดนาม ปัจจุบันแม่ทั้ง 2 จะเลิกกันแล้ว แต่เทพก็ส่งเงินมาให้เฮียงทุกเดือน แต่เนื่องจากเฮียงชอบเล่นการพนันมาก ทำให้แม่จะมีทั้งเงินที่เทพส่งมาให้และเงินรายได้จากการเป็นเลดี้ เธอก็มีเงินไม่พอใช้อยู่เสมอจนจ่ายค่าห้องล่าช้าเป็นประจำ ส่วนห้องเช่าหมายเลข 7 อันเป็นห้องสุดท้ายเป็นของเทียนอดีตเลดี้บาร์ดอกกุหลาบที่อาศัยอยู่กับเดวิดแฟนหนุ่มชาวอเมริกันที่จะมาอยู่กับเธอเฉพาะช่วงฤดูหนาว แม้เทียนจะเลิกทำงานบาร์ไปแล้ว แต่เธอก็มักแวะเวียนไปนั่งคุยกับเพื่อนๆ และช่วยเรียกลูกค้าที่บาร์ดอกกุหลาบอยู่เสมอในช่วงที่เดวิดไม่อยู่ที่สีหนุวิลล์ ทุกวันผู้วิจัยมีกิจกรรมประจำวันคือออกไปรอบๆ วิกตอรีฮิลล์ ทั้งในช่วงเวลากลางวันและกลางคืน จนคนในย่านนั้นเกือบทั้งหมดจำผู้วิจัยได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้เวลาในช่วงเย็นเกือบทุกวันมานั่งคุยกับแม่ของโสภาที่ห้องเช่าของเธอและเดินผูกสัมพันธ์กับเลดี้เจ้าของห้องเช่าห้องอื่นๆ ของบ้านันทา

อันที่จริงผู้วิจัยเองก็มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับเลดี้เหล่านี้มาก่อนแล้วระดับหนึ่ง เพราะทั้งหมดเป็นลูกศิษย์ที่ผู้วิจัยเคยสอนภาษาอังกฤษให้ในช่วงที่ทำงานเป็นอาสาสมัครอยู่ที่ศูนย์ธารชีวิต ในตอนนั้นผู้วิจัยมาสอนภาษาอังกฤษให้เลดี้ที่หน้าห้องเช่านี้ทุกวันวันละ 1 ชั่วโมง จนทำให้พวกเธอเรียกผู้วิจัยว่า “เซ่อ” ซึ่งมาจากคำว่า “ทีชเซ่อ” (teacher) และกลายเป็นชื่อของผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ทำงานที่บาร์ดอกกุหลาบ ด้วยความสัมพันธ์ในอดีตนี้เองที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นได้ไม่ยากนัก โดยเฉพาะกับยายโจลแม่ของโสภาที่เรียกผู้วิจัยว่า “ลูก” ทุกวัน ผู้วิจัยจะเห็นยายโจลในชุดเสื้อคอกลม ผ้าถุงสีเข้ม พารูปร่างผอมสูงแข็งแรงของแกเดินทำงานทั้งวัน ตั้งแต่ ซักผ้า ถูห้อง ทำอาหาร กวาดหน้าห้อง เลี้ยงหลาน ปะขุนเสื้อผ้า เมื่อผู้วิจัยชมว่า “ยายทเวกา ระโหด” หรือ “ยายทำงานตลอดเวลาเลย” ยายโจลก็จะบอกว่าสมัยก่อนทำงานมากกว่านี้มาก เดี่ยวนี้ “สกลบายเฮย” หรือ “เดี๋ยวนี้สบายแล้ว” ยายโจลมีลูกทั้งหมด 8 คน เสียชีวิตไปแล้ว 4 คน อีก 4 คนอยู่ที่วิกตอรีฮิลล์คือ บองกัน สิม โสภา และสุภี พี่น้องสามคนแรกนั้นต่างก็ช่วยกันดำเนินกิจการบาร์ดอกกุหลาบ ขณะที่สุภีซึ่งเป็นลูกสาวคนโตของยายโจลดำเนินกิจการบาร์เสื่อใหญ่ที่อยู่ห่างจากบาร์ดอกกุหลาบเพียงซอยเล็กๆ คั่น สุภีมีเรื่องขัดแย้งรุนแรงกับแม่และพี่น้องทั้ง 3 คนเกี่ยวกับที่ดินจำนวน 12 ไร่ในจังหวัดกำปงจามซึ่งเป็นสมบัติเพียงชิ้นเดียวของครอบครัวจนพี่น้องทั้งสองฝ่ายไม่ได้พูดคุยกันมานานเกือบ 3 ปีแล้ว

ห้องเช่าของบ้านันทาที่ผู้วิจัยและโสภารวมทั้งเลดี้คนอื่นๆ เช่าอยู่นั้นเป็นห้องเช่าชั้นเดียวทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 3 x 4 เมตร มีห้องน้ำส่วนตัว ห้องเช่ามีประตูบานเดียวคือประตูหน้า มีหน้าต่างติดเหล็กดัด 2 บานอยู่ข้างๆ ประตู หน้าต่างนี้มักจะถูกบดบังจากสายตาผู้คน

ภายนอกด้วยผ้าม่านหน้าต่างสีเข้มนานๆ ครึ่งเจ้าของห้องจึงจะรูดผ้าม่านเปิดออกให้แสงสว่างได้ส่องเข้าไปในห้องบ้าง

ห้องเช่านี้สร้างเรียงเป็นแถวยาวต่อกัน 7 ห้องในพื้นที่รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าด้านหลังตึกสูงสามชั้นอันเป็นร้านขายของชำและวัสดุก่อสร้างของบ้านันทาที่ตั้งอยู่ริมถนนเอกราช การเข้าออกห้องเช่าใช้ทางเข้าออกขนาดกว้างประมาณ 3 เมตรด้านข้างของร้านค้าของบ้านันทาสู่ถนนเอกราช นอกจากนี้ ทางเข้าออกนี้ยังอยู่ตรงกันข้ามกับถนนเส้นเล็กๆ ที่เป็นที่ตั้งของบาร์ดอกกุหลาบพоди ทำให้เพียงเดินข้ามถนนเลดีบาร์ดอกกุหลาบ และผู้วิจัยก็สามารถไปถึงที่ทำงานได้ในเวลาไม่เกิน 5 นาที

ภาพที่ 4.1 ภาพที่ตั้งบ้านเช่าบ้านันทาและบาร์ดอกกุหลาบริมถนนเอกราช

การสร้างห้องเช่าให้เลดีเช่าเป็นธุรกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็วหลังค.ศ. 2003 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เศรษฐกิจล้มลุกกำลังฟื้นตัวอีกครั้งหลังวิกฤตต้มยำกุ้ง (Asian financial crisis) ที่เกิดขึ้นในค.ศ. 1997 - 1998 ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจของโลกที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว (World Economic Situation and Prospects, 2007) และผลจากการเลือกตั้งในค.ศ. 2003 ที่ทำให้นายกรัฐมนตรีฮุนเซ็นสามารถครองอำนาจเบ็ดเสร็จจนทำให้กัมพูชามีเสถียรภาพทางการเมือง ทั้งสองสิ่งกลายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของสีหนุวิลล์ ระบบเศรษฐกิจของวิกตอรี

ฮิลล์ และระบบเศรษฐกิจของเลดี ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกที่เพิ่มมากขึ้น สินค้าส่งออก โดยเฉพาะเครื่องนุ่งห่มถูกส่งออกสู่ประเทศตะวันตกผ่านท่าเรือน้ำลึกมากขึ้น (Kang & Sophal, 2003) ทำให้จำนวนบาร์ในย่านวิกตอเรียฮิลล์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วดึงดูดผู้หญิงจากหลากหลายพื้นที่ให้เดินทางเข้ามาทำงานในพื้นที่นี้ เพิ่มความต้องการที่พักให้มีมากขึ้นทำให้ธุรกิจห้องเช่าขยายตัวอย่างรวดเร็วมีการประมาณว่าระหว่างค.ศ. 2003 - 2004 ธุรกิจที่พักอาศัยในจังหวัดสีหนุวิลล์เติบโตเกือบ 35 เปอร์เซ็นต์ (Kang & Sophal, 2003) เฉพาะในพื้นที่วิกตอเรียฮิลล์แห่งเดียวก็มีห้องเช่าถูกสร้างขึ้นประมาณ 9 - 10 แห่ง และผู้เช่าเกือบทั้งหมดคือผู้ที่มาทำงานในธุรกิจการท่องเที่ยวยามราตรีในย่านนี้

สนนราคาของห้องเช่าแต่ละที่จะแตกต่างกันไปตามทำเลที่ตั้ง สภาพห้อง และห้องน้ำส่วนตัว ตัวอย่างเช่น ห้องเช่าของบ้านนันทาที่ผู้วิจัยเช่าอยู่ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มมีทำเลที่ตั้งที่ดี สภาพค่อนข้างดี และมีห้องน้ำในตัวมีค่าเช่าในราคา 80 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน ไม่รวมค่าน้ำและค่าไฟฟ้าที่ผู้วิจัยต้องจ่ายอีกราว 20 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน

ภาพที่ 4.2 ภาพบริเวณหน้าห้องเช่าของผู้วิจัย

ขณะที่ห้องเช่าของมะยมและกำไลเลดีหน้าใหม่ที่เพิ่งมาทำงานที่บาร์ดอกกุหลาบได้ไม่ถึงเดือน ซึ่งอยู่บริเวณด้านหลังตลาดโอโตนิยัม ฝั่งถนนตรงกันข้ามกับร้านค้าวัสดุก่อสร้างของบ้านนันทามีราคาถูกกว่าห้องเช่าของผู้วิจัยกว่าครึ่งคือเพียง 35 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน

พื้นที่หลังตลาดโอโตนิมเดิมเป็นพื้นที่ว่างเปล่าจนกระทั่งมีคนยากจนที่อพยพมาจากต่างถิ่นมาจับจองพื้นที่เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและกลายเป็นชุมชนแออัดตั้งแต่นั้นมา ค.ศ. 2004 ที่นี้มี การสร้างห้องเช่าราคาถูกขึ้นราว 10 ห้อง อย่างไรก็ตาม นอกจากห้องเช่านี้จะอยู่ไกลจากบาร์ดอ กุหลายจนต้องใช้เวลาเดินทาง 15 นาทีแล้ว ห้องเช่าของมะยมและกำไรรยังต้องใช้ห้องน้ำร่วมกับผู้เช่า รายอื่นๆ อีก 3 ครอบครัวด้วย แต่มะยมและกำไรรจำเป็นต้องเช่าห้องเช่านี้ หากพวกเขาต้องการส่ง เงินกลับบ้านให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม เลดี้ส่วนใหญ่ ที่เช่าบ้านอยู่ในย่านนี้ก็บอกกับผู้วิจัยตรงกันว่า สภาพห้องเช่าที่นี้ก็ยิ่งดีกว่าตอนทำงานเป็นสาวโรงงานในพนมเปญมาก

เนื่องจากพื้นที่ในห้องเช่าของเลดี้รวมทั้งผู้วิจัยมีขนาดไม่กว้างนัก การใช้พื้นที่ของ ห้องเช่าจึงต้องมีการวางแผนการแบ่งพื้นที่ตามความสำคัญของข้าวของในชีวิต นอกจากนี้เตียงนอนอัน เป็นเฟอร์นิเจอร์เพียงชิ้นเดียวที่มีมาพร้อมห้องเช่า ซึ่งจะจัดวางไว้ติดกับหน้าต่างที่แขวนผ้ามา นสีเข้ม ไว้ป้องกันแสงแดดแล้ว ในห้องของเลดี้เกือบทุกคนจะจัดแบ่งพื้นที่ราวครึ่งหนึ่งให้เป็นพื้นที่ของการ แต่งตัวซึ่งจะประกอบด้วยโต๊ะเครื่องแป้งตัวเล็กๆ ที่อัดแน่นไปด้วยอุปกรณ์แต่งหน้าและกระจกบาน ยาว ช่างๆ โต๊ะเครื่องแป้งจะเป็นพื้นที่ของเสื้อผ้าที่แขวนอยู่บนราวแขวนผ้าขนาดใหญ่ เลดี้ส่วนใหญ่ จะไม่นิยมซื้อเฟอร์นิเจอร์ที่คงทนถาวร เช่น ตู้เสื้อผ้า หรือ โต๊ะเครื่องแป้งตัวใหญ่ๆ พวกเขาบอกผู้วิจัย ว่าพวกเขาจะอยู่ในห้องเช่าอีกไม่นานเอาไว้มีบ้านของตนเองแล้วค่อยซื้อเฟอร์นิเจอร์ กระนั้นทุกห้อง จะมีเครื่องใช้ไฟฟ้าโดยเฉพาะโทรทัศน์และเครื่องเล่นซีดี นอกจากนี้มีไว้เพื่อเอาไว้ชมละครโทรทัศน์ของ ไทยที่มีการนำไปบันทึกลงแผ่นซีดีแล้วแปลงบทพูดเป็นภาษากัมพูชาซึ่งสามารถหาซื้อได้ทั่วไปแล้ว เครื่องใช้ไฟฟ้าเหล่านี้ยังมีไปเพื่อแสดงให้เห็นว่าฐานะของเจ้าของห้องเช่าว่าเคยมี หรือกำลังมีแฟน ชาวต่างชาติที่ทำให้สามารถซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าราคาแพงได้

ส่วนพื้นที่ที่เหลืออีกเล็กน้อยในห้องก็จะเป็นพื้นที่ของการทำอาหารที่มักจะมีหม้อ หุงข้าวใบเล็กๆ และกระทะไฟฟ้ากับจานชามอีกจำนวนหนึ่งที่จะจัดไว้บริเวณหน้าต่างน้ำ นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่สำคัญอีกพื้นที่ที่ทุกห้องเช่ามีคือพื้นที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีการจัดวางแบ่งกันเป็น 2 กลุ่ม

ในห้องเช่าของโสภาก็มีหิ้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงระดับศีรษะยาวประมาณ 3 ฟุตบนหิ้ง จะมีรูปถ่ายพ่อ และยายของโสภาก็เสียชีวิตไปแล้ววางไว้ร่วมกับผ้ายันต์ลงอักขระที่โสภาก็ได้มาจาก พระที่วัดในหมู่บ้านบ้านเกิดของเธอและเชือกร้อยปลัดขิกที่ลงอักขระอีกเส้น นอกจากนี้ ยังมีกระถาง ฐูปและแจกันดอกไม้วางอยู่ด้วยโดยหิ้งนี้จะหันหน้าออกทางประตูห้อง ที่พื้นก็มีหิ้งเล็กๆ ที่วางรูปปั้น เทวดาเงินแบกเงินโบราณมีเครื่องบูชาคือเงิน และน้ำหอมในจานใบเล็กๆ วางไว้หน้าหิ้ง หิ้งทั้งด้านบน และด้านล่างนี้โสภาก็จุดธูปไหว้ทุกเย็นก่อนออกไปทำงานและในเทศกาลสำคัญต่างๆ ก็จะมีการบูชา ด้วยอาหาร เครื่องดื่มและดอกไม้เสมอ

ในห้องของสามสาวจากกำปงจาม เรียน แลนและจันมีหิ้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ 2 แห่ง เช่นกัน หิ้งบนที่อยู่สูงระดับศีรษะมีขนาดเล็กกว่าของโสภากล็กน้อยบนหิ้งมีรูปพ่อที่เสียชีวิตไปแล้วของ เรียนและแลนสองพี่น้อง และยายของจัน พร้อมด้วยพระพุทธรูปองค์เล็กๆ จากเมืองไทยที่แฟนชานอเวย์ของจันเอามาฝาก ที่พื้นมีจานใบเล็กๆ ใส่แป้งตลับและลิปสติกวางไว้มุมห้อง ขณะที่ห้องเช่าของเลดี้คนอื่นๆ ก็มีการจัดพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ในห้องเช่าของตนเอง 2 แห่งเช่นกัน โดยส่วนมากจะมีหิ้งเล็กบ้างใหญ่บ้างสูงระดับศีรษะที่วางรูปบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วพร้อมกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือและมีหิ้งหรือถาดใบเล็กๆ ใส่แป้งตลับบ้าง ลิปสติกบ้าง น้ำหอมบ้างวางไว้มุมห้อง แม้กระทั่งห้องของเฮียงโตซึ่งมีการจัดวางป้ายชื่อบรรพบุรุษเป็นภาษาเวียดนามไว้บนโต๊ะที่มุมห้องด้านในติดกับเตียง ก็ยังมีถาดใบเล็กๆ ใส่เงินและน้ำหอมวางไว้มุมห้องเช่นกัน

เมื่อผู้วิจัยถามถึงที่มาและความหมายของการบูชาหิ้ง 2 แบบ โสภากล็กอธิบายว่าหิ้งบนคือหิ้งที่บูชาบรรพบุรุษและสิ่งมงคลต่างๆ ที่จะทำให้ชีวิตรุ่งเรืองซึ่งบ้านของคนกัมพูชาทุกคนต้องมีรูปของพ่อนั้นเธอนำมาจากบ้านเก่าของเธอที่กำปงจามเพื่อให้คุ้มครองเธอ ส่วนหิ้งที่พื้นเธอเห็นเลดี้รุ่นพี่ทำเธอจึงทำตามบ้างเพื่อความรุ่งเรืองของอาชีพเลดี้ ขณะที่ลัดดาอธิบายว่าเทวดาที่ดูแลเลดี้ น่าจะชอบของสวยงามจึงต้องบูชาด้วยอุปกรณ์แต่งหน้า เมื่อถามชื่อเทวดาองค์นี้ก็ไม่มีการตอบได้ แต่แม่ของโสภากล็กอธิบายถึงเทวดาองค์นี้ว่า “กวดทเวอบญู เมียนเทวดาจอมเจิม” หรือ “คนทำดี ก็มีเทวดาดูแล”

การบูชาเทวดาด้วยอุปกรณ์แต่งหน้านี้อาจสิ้นสุดลงเมื่อเลดี้เลิกอาชีพเลดี้และย้ายออกจากห้องเช่าไป เช่น เทียนที่แม่เลิกทำงานบาร์แล้วแต่ยังอาศัยในห้องเช่า เธอจึงยังคงมีจานใบเล็กๆ ที่ใส่น้ำหอมและเงินวางไว้มุมห้องเช่าอยู่ ขณะที่จันเมื่อแต่งงานกับจอนห์แล้วและย้ายออกจากห้องเช่าไปอยู่บ้านที่จอนห์ซื้อให้ ในบ้านใหม่ของเธอก็ไม่มีหิ้งเล็กที่พื้นที่บูชาด้วยเงินและน้ำหอมอีกต่อไป

ภาพที่ 4.3 ภาพการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พื้นห้องของเทียน

ภาพที่ 4.4 ภาพการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พื้นห้องของโสภณ

นอกจากพื้นที่ในห้องแล้ว บริเวณหน้าห้องเขายังมีลานดินว่างๆ ซึ่งผู้อาศัยในห้อง
เขาได้ใช้เป็นพื้นที่อเนกประสงค์ร่วมกัน ทั้งใช้เป็นที่จอดรถมอเตอร์ไซค์ของบรรดาเลดี้ เป็นที่ตากผ้า

และเป็นที่วิ่งเล่นของเด็กๆ ขณะที่หน้าห้องเช่าแต่ละห้องก็จะมีรองเท้าส้นสูงมากมายหลายแบบของเจ้าของห้องที่วางเรียงไว้หน้าห้องและเก้าอี้ที่เจ้าของห้องจะออกมานั่งคลายร้อนในยามบ่ายที่อากาศมีกร้อนระอุ

เลดีส่วนใหญ่จะจัดวางความสัมพันธ์ระหว่างตัวเธอและห้องเช่าว่าห้องเช่าคือบ้านชั่วคราวที่พวกเธอมาอยู่เพื่อย้ายออกไปมีนัยยะว่าพวกเธอจะไม่ทำงานในอาชีพนี้ยาวนาน อย่างไรก็ตามการเข้ามาอยู่ในบ้านชั่วคราวนี้ก็ได้อำนาจการจัดการกับพื้นที่แบบใหม่ให้พวกเธอและให้ความหมายใหม่ของพื้นที่ของ “บ้าน ” ในแบบของพวกเธอเอง

วัฒนธรรมกัมพูชาได้กำหนดพื้นที่ของ “บ้าน ” กับผู้หญิงไว้ว่า “บ้าน ” คือพื้นที่ของผู้หญิง “ครัว ” คือหน้าตาของบ้านและของผู้หญิง การเป็นผู้หญิงที่ดีในวัฒนธรรมกัมพูชาคือผู้หญิงที่ไม่ไปไหนไกลจากบ้านและมีฝีมือในการทำอาหารสามารถดูแลให้ทุกคนในบ้านอิ่มอร่อยได้ พื้นที่ “ครัว ” จึงเป็นพื้นที่สำคัญของผู้หญิงที่จะสร้างความภาคภูมิใจให้ครอบครัว (Arensen, Bunn, & Knight, 2004; Gorman, 1999) แต่ในห้องเช่าของเลดีพื้นที่ “ครัว ” ถูกลดความสำคัญลงจนเหลือเพียงมุมเล็กๆ ในห้องที่มีอุปกรณ์สำหรับประกอบอาหารเพียงไม่กี่ชิ้น อาหารที่พวกเลดีพึ่งพาเป็นหลักคืออาหารสำเร็จรูปที่มีพ่อค้าแม่ค้านำมาขาย จะมีก็แต่ห้องเช่าของโสภากที่แม่ของโสภากจัดพื้นที่ข้างห้องเช่าเป็นครัวเล็กๆ แต่ก็มีเพียงเตาแก๊สแบบหัวเดียวและเครื่องครัวจำนวนหนึ่งเท่านั้น ขณะที่พื้นที่ที่เป็นหน้าตาของบ้านและของเลดีคือพื้นที่ของการแต่งกายและพื้นที่ของเครื่องใช้ไฟฟ้าราคาแพงที่เป็นเครื่องหมายแสดงถึงความสำเร็จในอาชีพเลดีต่อเลดีคนอื่นๆ และต่อผู้คนที่บ้านเกิดของพวกเธอ

บ้านันทาพูดถึงเลดีที่เช่าห้องของเธอว่า “เมียนลุยเฮยตีญูระตัว ” หรือ “พอมีเงินก็ซื้อแต่โทรศัพท์ ” ขณะที่โสภากพูดถึงการซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าของเลดีว่าเวลามีคนที่ “สลกก่าเนิดโมก ” หรือ “มีคนที่บ้านเกิดมาเยี่ยม ” ก็จะได้ไม่ “เฮียนกวอด ” หรือ “อายเขา ” เนื่องจากในชนบทของกัมพูชานั้น บ้านใดที่มีเครื่องใช้ไฟฟ้าใช้นั้นมีนัยยะถึงความเป็นผู้มีฐานะ และเป็นคนทันสมัย การมาเป็นเลดีแล้วสามารถเป็นเจ้าของเครื่องใช้ไฟฟ้าจึงแสดงถึงการเปลี่ยนสถานะจาก “ผู้หญิงชนบทที่ยากจน ” เป็น “ผู้มีฐานะ ” แลนพูดถึงโทรศัพท์ในห้องเช่าของเธอว่า “คนจะได้ไม่เนิ่นหนาวามาทำงานบาร์แล้วทำไมไม่รวย ”

นอกจากความหมายของพื้นที่ของ “บ้าน ” กับ ผู้หญิงกัมพูชาที่ถูกสร้างใหม่แล้ว ห้องของเลดีก็ยังให้ความหมายใหม่ของการควบคุมชีวิตตนเองด้วย ดังเช่นความหมายของห้องที่ว่างๆ ของมกราเลดีวัย 23 ปีอดีตสาวโรงงานผลิตรองเท้าเพื่อส่งออกในเขตเศรษฐกิจพิเศษแมนฮัตตัน (Manhattan Special Economic Zone) ในจังหวัดจังหวัดสวายเวียง (Svay Rieng) มกราเป็นลูกกำพร้า พ่อและแม่ของเธอเสียชีวิตจากวัณโรคตั้งแต่เธออายุ 14 ปี มกราและน้องอีก 4 คนอาศัยอยู่กับครอบครัวของลุง ในบ้านหลังเล็กๆ ที่มีคนอาศัยอยู่ด้วยกัน 12 คน

ต่อมามกราเมื่อแต่งงานตอนอายุ 17 ปีเธอย้ายจากบ้านลงไปอาศัยกับครอบครัวสามีในบ้านหลังเล็กๆ ที่มีคนอาศัยอยู่ด้วยกัน 10 คน เธอเลิกกับสามีเมื่ออยู่ด้วยกันราว 6 เดือน เพราะว่าสามีไม่ทำงานและดื่มเหล้าเป็นประจำ มกราย้ายจากจังหวัดสวายเรียงมาทำงานที่บาร์ดอกกุหลาบเมื่อ 3 ปีก่อน ครั้งแรกเธอเช่าห้องอยู่ในตลาดโอโตนิยมที่เธอบอกว่าแออัดพองๆ กับบ้านเดิมของเธอที่สวายเรียง เธอจึงพยายามทำงานหาเงินจนสามารถย้ายมาเช่าห้องร่วมกับลัดดาในห้องเช่าของบ้านนั้นมาได้ มกราบอกกับผู้วิจัยว่านี่เป็นครั้งแรกที่เธออยู่บ้านที่มีคนน้อยกว่า 10 คนและเป็นครั้งแรกที่ได้อยู่ใน “บอนตูปตุมเนตุมเน” หรือ “ห้องที่ว่างๆ บ้าง” เป็นครั้งแรกที่เธอไม่ต้องทำอาหารและเป็นครั้งแรกที่เธอสามารถวางของในจุดที่เธอต้องการ

“บ้าน” คือสิ่งกำหนดให้เราเห็นว่าเราคือใคร ความหมายของบ้านของแต่ละคนไม่ได้สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์และบริบททางสังคมวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับอำนาจมหภาคของระบบการเมืองและเศรษฐกิจ (Perkins, Thorns, Winstanley & Newton, 2002) สำหรับมกราพื้นที่ของห้องเช่าไม่ได้เป็นเพียงพื้นที่ทางกายภาพ แต่มันคือภาพตัวแทนของอิสรภาพในพื้นที่ขายบริการทางเพศที่ดูเหมือนว่าจะเป็นที่ของการขาดอิสรภาพ ขณะที่เครื่องใช้ในบ้านเป็นเครื่องมือในการบอกฐานะทั้งบอกผู้มาเยือนและบอกตนเองว่าเธอคือผู้มีฐานะ ยิ่งไปกว่านั้น ห้องเช่าคือพื้นที่ของปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของมกราที่เธอสามารถจัดวางที่ทางของตัวเองและกำหนดอัตวิสัยของเลดี้ให้เธอ

พื้นที่ในห้องนอนของเลดี้ซึ่งเป็นพื้นที่ของบ้านหลังใหม่ที่พวกเขาใช้ชีวิตอยู่ในบทบาทเลดี้ ความหมายของพื้นที่ทางกายภาพของห้องเช่าปรากฏขึ้นเมื่อเลดี้มีประสบการณ์กับพื้นที่ในชีวิตในทุกเมื่อเชื่อกัน นอกจากนี้ ความหมายของพื้นที่ของห้องเช่ายังขึ้นอยู่กับบริบทเศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรมในโลกของพวกเธอ เช่น ความหมายของ “บ้าน” พื้นที่ห้องเช่าจึงไม่ได้เป็นเพียงภาชนะที่บรรจุเหตุการณ์ต่างๆ ไว้ แต่พื้นที่ห้องเช่ามีฐานะทั้งตัวกระทำการและผลลัพธ์ต่อการกระทำ การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในห้องเช่าของเลดี้คือการบอกตัวของพวกเธอเองซ้ำๆ ว่า ตอนนี้เธออยู่ในการคุ้มครองของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ขึ้นขอบอุปกรณ์แต่งหน้าต่างๆ อาชีพของเธอคืออาชีพที่ขายรูปโฉมและอัตวิสัยของเลดี้ก็ถูกกำหนดขึ้น ขณะเดียวกันความเป็นเลดี้ก็ทำให้การบูชาสิ่งศักดิ์เช่นนี้เกิดขึ้น

เนื่องจากพื้นที่เป็นพื้นฐานของชีวิตทางสังคมทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นพื้นฐานในฐานะปฏิบัติการเชิงอำนาจ (Foucault, 1986) และเป็นพื้นฐานผลิตผลของความสัมพันธ์ทางสังคม (Lefebvre, 1991) ปฏิบัติการเชิงพื้นที่จึงแสดงให้เห็นถึงเครือข่ายของปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร (Schmid, 2008, p.36) ในชีวิตประจำวัน ทั้งการสื่อสารกับผู้อื่นและกับตนเองเพื่อผลิตและผลิตซ้ำรูปแบบของความสัมพันธ์ในสังคม พื้นที่ทางกายภาพในห้องของเลดี้จึงสะท้อนให้เห็นพื้นที่ทางความคิดและความรู้สึกต่อตัวตนออกมา ทั้งการโยนหาอิสรภาพและชีวิตที่ดีกว่า (Lefebvre, 1991, p. 33) ผู้วิจัยจึงเสนอว่าปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของเลดี้ต่อพื้นที่ทางกายภาพของห้องเช่า การจัดวางการ

ใช้พื้นที่ใหม่ การสร้างความสัมพันธ์ต่อข้าวของเครื่องใช้ในห้องเช่า การให้ความหมายต่อข้าวของและประสบการณ์ผัสสะในพื้นที่นี้เองที่ได้กำหนดอัตวิสัยของเลดี้ขึ้นและต่อยอดการกำหนดนี้ไปตามจังหวะของชีวิตประจำวันของพวกเธอ

4.1.2 เสื้อผ้า หน้า ผม

ร่างกายเป็นอีกประเด็นที่นักมานุษยวิทยาให้ความสำคัญตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 1970 จนถึงปัจจุบัน (Buchholz, 2006; Csordas, 1996; Halliburton, 2002; Lock, 1993; Low, 1994; Twigg, 2006) การใช้ร่างกายของมนุษย์มีทั้งเป็นไปเพื่อให้คนอื่นรู้ว่าเราเป็นใครและเพื่อให้เราเองรู้ว่าเราเป็นใคร ไบรอัน เอส เทอร์เนอร์ (Bryan S. Turner) เสนอการที่สังคมใช้การจัดการร่างกายเพื่อจัดระเบียบสังคมใน *The body and society: explorations in social theory* (1996) ว่าการจัดระเบียบร่างกายของคนในสังคมเป็นไปเพื่อการคงอยู่ของสังคมที่สิ้นไหลและสัมพันธ์กับสังคมในแต่ละยุคสมัย การจัดระเบียบร่างกายของตนเองของเลดี้จึงเป็นไปเพื่อการดำรงอยู่ของพื้นที่การขายบริการทางเพศบนร่างกายของเธอ หรือการหลบหนีออกไปจากร่างกายของเธอ

การใช้ร่างกาย พื้นที่และเวลาไม่ได้เกิดเพียงเพราะลักษณะทางกายภาพแต่เกิดจากการที่เราสร้างความหมายต่อมันและใช้มันเข้าไปสู่การเข้าใจในชีวิต ประสาทสัมผัส ตั้งแต่การเห็น การฟัง การได้กลิ่น การรับรส การสัมผัส ไปจนถึงความรู้สึกทางเพศคือกลไกที่ทำให้ร่างกายสามารถสร้างการรับรู้พื้นที่ที่แตกต่างผ่านจังหวะของการเคลื่อนไหวและจินตนาการ (Lefebvre, 1991, pp. 384-386) พื้นที่ของร่างกาย และกระทำการของร่างกายเลดี้ในบาร์ดอกกุหลาบเป็นอีกพื้นที่ที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญ เพราะร่างกายนั้นถูกผูกโยงอย่างแยกไม่ออกจากพื้นที่ที่ร่างกายนั้นดำรงอยู่ การจะทำความเข้าใจสำนักแห่งตัวตนของเลดี้จึงจำเป็นต้องเข้าใจกระทำการของร่างกายและประสบการณ์ผัสสะที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ที่ร่างกายนั้นดำรงอยู่

4.1.2.1 รองเท้ากับสาวบาร์

วันแรกที่เริ่มงานเป็นเลดี้ผู้วิจัยไปแต่งตัวที่ห้องโสเภณีตามคำชวนของเจ้าของห้อง หลังโสเภณีแต่งหน้าให้ผู้วิจัยก็ใส่เสื้อยืดสีดำและกางเกงขาสั้นสีครีม พอผู้วิจัยแต่งตัวเสร็จโสเภณีเริ่มแต่งตัวบ้าง เธอเริ่มจากการอาบน้ำแล้วนุ่งผ้าเช็ดตัวออกมาแต่งหน้าที่หน้ากระจกฉีดน้ำหอมใส่กระโปรงชุดสีแดงแขนกุดสั้นเหนือเข่าหิมมรวบเป็นมวยเล็กๆ ที่ท้ายทอยทั้งหมดนี้ใช้เวลาประมาณ 20 นาที เมื่อแต่งตัวเสร็จโสเภณีจุกหูฟังหูฟังสีดำนี้อีก 2 หู แล้วเราสองคนก็ออกมาหน้าห้องเพื่อใส่รองเท้า โสเภณีใส่รองเท้าส้นสูง 4 นิ้วสีทอง ขณะที่ผู้วิจัยใส่รองเท้าส้นสูงสีแดงสูง 3 นิ้วที่โสเภณีให้ยืม โสเภณีแนะนำว่าเสื้อผ้าของเลดี้ยังไม่สำคัญเท่ารองเท้าของเลดี้ การได้แต่งกายในแบบของเลดี้วันแรกทำให้ผู้วิจัยท่วมท้นไปด้วยความรู้สึกมากมาย

กระจกที่สะท้อนภาพผู้หญิงในเสื้อยืดสีดำแต่งหน้าเข้มทาลิปติกสีแดงสดที่ผู้วิจัยไม่เคยใช้ทำให้ครั้งแรกที่เห็นภาพสะท้อนเหมือนดูภาพของคนอื่นที่ไม่ใช่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกเหมือนไม่ใช่ร่างกายของตนเองแต่เมื่อผู้วิจัยสวมรองเท้าส้นสูงแล้วเริ่มเดิน ความรู้สึกบีบที่เท้าและจังหวะการเดินที่ต้องเกร็งเท้าไปตลอดทางทำให้ผู้วิจัยเริ่มรู้สึกตัวว่าได้เป็นเลดี้แล้ว อย่างไรก็ตาม ร่องเท้าส้นสูงของโสภาคนี้ก็ได้สร้างความยากลำบากในการยืนและเดินให้ผู้วิจัยในคืนนั้นเป็นอันมากจนผู้วิจัยต้องใช้เวลาส่วนใหญ่นั่งบนเก้าอี้ เมื่อผู้วิจัยบ่นเรื่องนี้กับมอมเลดี้ที่มีอายุมากที่สุดในบาร์ดอกกุหลาบ มอมก็บอกว่าเริ่มใส่ใหม่ ๆ ก็เป็นอย่างนี้ทุกคน แต่พอใส่ไปสักพักก็จะชินไปเอง ขณะที่จันบอกกับผู้วิจัยว่ารองเท้าส้นสูงคือสัญลักษณ์ของเลดี้ เมื่อผู้วิจัยแย้งว่าผู้หญิงทั่วไปในกัมพูชาจำนวนหนึ่งก็นิยมใส่รองเท้าส้นสูงไม่ต่างกัน จันก็บอกว่ารองเท้าส้นสูงของเลดี้ไม่เหมือนรองเท้าที่ผู้หญิงทั่วไปใส่เพราะรองเท้าของเลดี้จะสูงกว่าและเซ็กซี่กว่าเป็นเครื่องมือในการแยกเลดี้ออกจากผู้หญิงทั่วไปเช่นในเวลาเลิกงานเธอสามารถไปตลาดทั้งชุดทำงานบาร์ก็ได้โดยไม่มีใครรู้ว่าเธอทำงานอะไร แต่คนอื่นจะรู้ว่าเธอทำงานอะไรทันทีถ้าเธอไม่เปลี่ยนรองเท้า ข้อสังเกตของจันนี้ได้รับการยืนยันจากเพื่อนชาวกัมพูชาของผู้วิจัยที่ทำงานเป็นครูในโรงเรียนรัฐบาลว่า แม้ผู้หญิงกัมพูชาในสีหนุวิลล์จะนิยมใส่รองเท้าส้นสูงแต่ก็จะดูแตกต่างจากรองเท้าส้นสูงแบบที่เลดี้ใช้ทั้งความสูงของรองเท้าและแบบของรองเท้าทำให้แม้เธอจะชอบใส่รองเท้าส้นสูงแต่เธอก็จะเลือกแบบที่ไม่ใช่แบบที่ผู้หญิงขายบริการใช้

รองเท้าที่เลดี้ส่วนใหญ่ใส่นั้นจะมีส่วนสูงไม่ต่ำกว่า 4 นิ้วทำให้สำหรับคนที่ไม่เคยใส่รองเท้าส้นสูงมาก่อนนั้นการที่ต้องยืนเดินด้วยรองเท้าที่สูงขนาดนี้ตั้งแต่ห้าโมงเย็นจนถึงตีห้าของวันใหม่เป็นความยากลำบากอย่างยิ่งแต่ก็เป็นสิ่งที่เลดี้ทุกคนต้องผ่านไปให้ได้

ภาพที่ 4.5 เลดี้บาร์ดอกกุหลาบในเวลาทำงาน

ลินดาเลดี้หน้าใหม่จากกำแพงยามเย็นฟิงรอมอเตอร์ไซค์คันใหญ่ที่จอดอยู่หน้าบาร์ดอกกุหลาบ แล้วส่งยิ้มให้ลูกค้าที่เดินผ่านไปมา ด้วยรูปร่างเล็กหน้าอกใหญ่ผมยาวสลวยสีดำในชุดเสื้อกล้ามสีดำกระโปรงยาวเกือบถึงข้อเท้าสีชมพูทำให้เธอดูสวยมากขณะที่รองเท้าส้นสูงสีดำสูง 4 นิ้วที่เธอสวมใส่ก็ยิ่งทำให้เธอดูโดดเด่น แต่เนื่องจากนี่เป็นครั้งแรกที่ใส่รองเท้าสูงขนาดนี้ครั้งแรกของเธอ เวลาขึ้นหน้าบาร์เธอจึงพยายามลงน้ำหนักที่ละเท้าและเวลาเดินเธอพยายามเดินช้าๆ เพื่อลดอาการไม่สบายที่เท้า ลินดาบอกผู้วิจัยว่าแม้จะเจ็บเท้ามากในคืนแรกแต่เธอก็ชอบความรู้สึกที่ตัวเองดูสวยขึ้นสูงขึ้นและดูเป็นผู้หญิงที่มีความทันสมัย ในคืนต่อมาลินดาใส่กางเกงยีนส์รัดรูปกับเสื้อยืดสีขาวและรองเท้าคู่เดิม คืนนี้เธอบอกผู้วิจัยว่าเจ็บเท้ามากกว่าคืนก่อนอีก เธอจึงใช้วิธีนั่งเรียกลูกค้าเป็นส่วนใหญ่ และคืนนั้นเธอได้ลูกค้าที่พาเธอออกไปเป็นครั้งแรก ในคืนต่อมาลินดาทำงานด้วยรองเท้าคู่ใหม่ที่เตี้ยกว่าเดิมเล็กน้อย เธอบอกว่าคู่ใหม่ใส่สบายกว่าเดิมมากแต่ถ้าหายเจ็บเท้าแล้วก็อาจกลับไปใส่คู่เดิมอีก

ในประวัติศาสตร์ของพื้นที่การขายบริการทางเพศในโลกสากล รองเท้าส้นสูงกับผู้หญิงขายบริการทางเพศเกี่ยวข้องกันมาตั้งแต่ในอดีต ในยุคกลางผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวเยอรมันถูกห้ามใส่รองเท้าส้นสูงที่ถูกจำกัดไว้เฉพาะชนชั้นสูง ต่อมาในยุคสงครามกลางเมืองสหรัฐอเมริกา รองเท้าส้นสูงถูกมองว่าทำให้ขายาวและสร้างท่วงท่าการยืนเดินที่น่าดูกลายเป็น

สัญลักษณ์ของผู้หญิงขายบริการทางเพศ จนกระทั่งมาถึงปลายทศวรรษ 1960 อุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่รุ่งเรืองในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้สร้างภาพเหมารวมให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศว่า พวกเขาทุกคนต้องใส่รองเท้าส้นสูง (Ditmore, 2006, p. 211) ในประเทศกัมพูชา รองเท้าส้นสูงน่าจะเริ่มต้นกลายเป็นภาพตัวแทนของสาวบาร์ชัดเจนที่สุดในยุค UNTAC เห็นได้จากหุ่นขี้ผึ้งในหมู่บ้านวัฒนธรรม (The Cambodian Cultural Village) ที่จังหวัดเสียมเรียบซึ่งเปิดให้บริการตั้งแต่ ค.ศ. 2003 เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมกัมพูชา ภาพหุ่นขี้ผึ้งในภาพที่ 4.6 แสดงให้เห็นภาพตัวแทนผู้หญิงขายบริการทางเพศในยุค UNTAC ด้วยภาพหุ่นขี้ผึ้งของทหาร UNTAC กำลังยื่นโอบหุ่นขี้ผึ้งของ “สเรยแท็กซี” หรือ “ผู้หญิงขายบริการทางเพศ” ในยุคนั้นที่แต่งกายด้วยเสื้อกล้ามสีแดง กระโปรงสั้นสีดำ และรองเท้าส้นสูงสีทอง

ภาพที่ 4.6 ภาพหุ่นขี้ผึ้งทหาร UNTAC และ “สเรยแท็กซี”

อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ของเลดีกับรองเท้าส้นสูงนั้นไม่ได้เป็นเพียงความสัมพันธ์ของพวกเธอกับภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศที่ปรากฏอยู่ในรองเท้าส้นสูงเท่านั้น เพราะเมื่อผู้วิจัยได้ลองใส่รองเท้าส้นสูงแล้วก้าวเข้าสู่พื้นที่ของเลดีด้วยรองเท้าแบบที่พวกเธอใส่ในทุกเมื่อเชื่อกัน แล้วศึกษาลงไปในปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของเลดีกับรองเท้าส้นสูงของพวกเธอ ผู้วิจัยจึงพบว่า รองเท้าไม่ใช่แค่วัตถุที่ทำหน้าที่รองรับเท้าเท่านั้น แต่การใส่รองเท้าส้นสูงได้ออกแบบท่าทางใหม่ให้เลดี ทั้งการฝึกใส่รองเท้าส้นสูง การฝึกยืนบนรองเท้าส้นสูง การหัดเดินด้วยรองเท้าส้นสูง ความรู้สึกเมื่อใส่

รองเท้าส้นสูง ความรู้สึกของการทรงตัว ระดับการมองเห็นที่สูงขึ้น ไปจนถึงความเจ็บปวดจากการใส่ รองเท้าส้นสูงปฏิบัติภารกิจเชิงพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะที่เกิดขึ้นนี้ได้ตอกย้ำการก้าวเข้าสู่พื้นที่การ ขายตัว ผู้วิจัยจึงเสนอว่า รองเท้าส้นสูงได้การสร้างสัญลักษณ์ขอบเขต (symbolic boundaries) ของ พื้นที่การขายตัวขึ้น ด้วยการสร้างประสบการณ์สร้างสัมผัสและสร้างสำนึกแห่งตัวตนให้กับเลดี้ว่า ตนเองต่างจากผู้หญิงทั่วไป (Lamont & Virag, 2002)

4.1.2.2 ตัวเราและเงาในกระจก

เที่ยงของวันเสาร์หลังจากที่ผู้วิจัยเริ่มมาทำงานที่บาร์ดอกกุหลาบราว 3 อาทิตย์ ผู้วิจัยขออนุมัติเช็คของโสเภณีแอดเดียมเที่ยงอันร้อนระอุไปที่ร้านขายเฟอร์นิเจอร์ใน ตลาดเพื่อซื้อกระจกบานใหม่ให้ลัดดาแทนกระจกบานเก่าที่ผู้วิจัยทำตกแตกไปเมื่อวานนี้เพราะไปยืน ฟิงมัน แม้ลัดดาจะบอกว่าไม่เป็นไรแต่ผู้วิจัยก็ยืนยันไปว่าอย่างไรผู้วิจัยก็ต้องซื้อให้ลัดดาจึงยินยอม เมื่อถึงที่ร้านค้าโสเภณีก็ช่วยผู้วิจัยเลือกและต่อรองราคาจนได้กระจกบานยาวที่มีขนาดใหญ่กว่าของเดิม ของลัดดามา 1 บานในราคา 20 ดอลลาร์สหรัฐ ระหว่างการเลือกซื้อกระจกโสเภณีพูดกับผู้วิจัยว่าเธอ ชอบส่องกระจกและเธอเชื่อว่าเลดี้ทุกคนก็ชอบส่องกระจกเพราะเวลาส่องกระจกเธอจะเห็นตัวของ เธอที่สวยงามกว่าในอดีต นอกจากส่องกระจกแล้วเธอยังชอบถ่ายรูปรูปตัวเองด้วยโทรศัพท์เคลื่อนที่ของเธอ แล้วเอามาดูในยามว่างด้วย

เมื่อกลับมาถึงห้องเช่าผู้วิจัยรีบนำกระจกที่ซื้อไปให้ลัดดาที่ห้อง ลัดดา รับไปด้วยความดีใจ แล้วรีบนำไปแขวนข้างๆ โต๊ะตัวเล็กๆ ที่เธอใช้เป็นที่วางอุปกรณ์แต่งหน้า เนื่องจากกระจกบานนี้ใหญ่กว่ากระจกบานเดิมทำให้ลัดดาสามารถเห็นตัวเองได้มากขึ้นเมื่อส่อง กระจก เธอทดลองกระจกบานใหม่ด้วยการยืนตรงสยายผมสีทองที่เพิ่งย้อมมาเมื่อวาน เส้นผมสีทอง นั้นห้อยยาวลงมาล้อมดวงหน้าตัดกับผิวสีคล้ำของเธอจนมองเห็นดวงตกลมโตสีดำชัดเจน เธอยิ้มให้ กระจกอย่างพอใจกับภาพที่เห็นแล้วบอกขอบคุณผู้วิจัย

เลดี้กับกระจกนั้นเป็นสิ่งที่ขาดกันไม่ได้ นอกจากกระจกบานใหญ่ใน ห้องนอนที่เลดี้ทุกคนต้องมีแล้ว ยังมีกระจกในห้องน้ำที่บาร์ดอกกุหลาบที่เป็นสิ่งสำคัญของเลดี้เพื่อให้ พวกเธอจะปลัดกันแฉะเวียนไปตรวจสอบความสวยงามของเสื้อผ้าหน้าผมทั้งคืน รวมทั้งกระจกบาน เล็กในกระเปาะมือของพวกเธอที่จำเป็นต้องมีเพื่อตรวจสอบความงดงามของใบหน้าได้ทันทีในทุกเวลาที่ ต้องการ

อย่างไรก็ดี ภาพสะท้อนของพวกเธอในกระจกไม่ได้เป็นไปเพียงเพื่อบอก ว่าพวกเธอสวยหรือยังเท่านั้น แต่การมองเห็นภาพตัวเองในกระจกนี้คือการบอกว่าตอนนี้เธอคือใคร ผ่านการเห็นภาพที่คนอื่นมองเห็นเธอรับรู้เธอ (Cooley, 1998) ในขณะที่ภาพสะท้อนของพวกเธอใน กระจกถูกกำหนดโดยภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศที่สังคมสร้างขึ้นให้เป็นภาพลักษณ์

ของผู้หญิงขายบริการทางเพศ ที่กำหนดทั้งการแต่งหน้า การแต่งกาย ทรงผม รองเท้า ท่วงท่า ภาษา หรือแม้กระทั่งกลิ่นตัวของพวกเธอ กลายเป็นภาพสะท้อนในกระจกที่พวกเธอต้องมองเห็นทุกวันที่ผลิตซ้ำภาพของเรือนร่างของผู้หญิงที่อยู่ในพื้นที่ขายบริการทางเพศสะท้อนการสร้างความจริงของการดำรงอยู่ของพวกเธอและผลิตซ้ำตัวตนใหม่ลงไปบนการรับรู้ของพวกเธอ ในขณะเดียวกันภาพของพวกเธอที่ปรากฏในพื้นที่ก็ผลิตซ้ำภาพตัวแทนของพื้นที่ผลิตซ้ำการรับรู้ ความเข้าใจต่อพื้นที่การขายบริการทางเพศของสังคมเช่นกัน

การสร้างความหมายให้กับเสื้อผ้าของผู้หญิงขายบริการทางเพศเป็นภาพปรากฏต่อสายตาผู้คนรวมทั้งสายตาของผู้หญิงขายบริการทางเพศมีมายาวนานในประวัติศาสตร์การค้าประเวณีโลก ในยุโรปมีกฎหมายที่กำหนดคสัทธิในการใช้ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ รวมทั้งเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับของผู้คนกลุ่มต่างๆ เพื่อการแบ่งชนชั้นทางสังคมและทางศีลธรรม (sumptuary laws) โดยกฎหมายนี้ปรากฏครั้งแรกในยุคโรมันแล้วจึงมาปรากฏอีกครั้งในยุโรปในราวศตวรรษที่ 13 ที่ประเทศอิตาลี จากนั้นก็แพร่หลายไปทั่วยุโรปและหมดความสำคัญลงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง กฎหมายนี้มีข้อบัญญัติมากมายเกี่ยวกับการแต่งกายของผู้หญิงขายบริการทางเพศด้วยเหตุผลว่าเพื่อแบ่งแยกระหว่างผู้หญิงที่มีศีลธรรมและไม่มีศีลธรรม เช่น ในยุโรปมีการห้ามผู้หญิงขายบริการทางเพศแต่งกายด้วยแฟชั่นของชนชั้นสูง ขณะที่บางประเทศบังคับให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีลักษณะพิเศษบางอย่างเพื่อแยกจากผู้หญิงทั่วไป เช่น เมืองปาร์มา (Parma) ในประเทศอิตาลีผู้หญิงขายบริการทางเพศต้องใช้เสื้อคลุมสีขาวหรือติดเข็มกลัดที่อกเสื้อ ขณะที่เมืองเบอร์กาโม (Bergamo) ผู้หญิงขายบริการทางเพศต้องใส่เสื้อคลุมสีเหลือง ในเมืองมิลาน (Milan) ผู้หญิงขายบริการทางเพศต้องใส่เสื้อคลุมสีดำ กฎหมายนี้กำหนดว่า ถ้าผู้หญิงขายบริการทางเพศฝ่าฝืนการลงโทษจะมีตั้งแต่เสียค่าปรับไปจนถึงการโบย รวมทั้งมีการสนับสนุนให้ผู้หญิงที่มีศีลธรรมคอยตรวจสอบและให้ลงโทษผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดของการแต่งกายในที่สาธารณะได้ (Brundage, 1987, pp. 343 - 355)

นอกจากจะมีกฎหมายที่บังคับว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศต้องแต่งกายเช่นใดแล้ว ขณะเดียวกันกฎหมายก็อนุญาตให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศมีอิสระในการแต่งตัวบางแบบที่ผู้หญิงทั่วไปไม่ได้รับอนุญาต เช่น ในประเทศสก๊อตแลนด์อนุญาตให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายที่สูงกว่าชนชั้นทางสังคมของตนเอง ในฝรั่งเศสอนุญาตให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศใช้เครื่องประดับที่ทำจากทองคำ แนวคิดการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศแต่งกายอย่างไรนี้เป็นไปเพื่อให้ความมีศีลธรรมและไร้ศีลธรรมปรากฏเป็นภาพให้เห็นได้ด้วยสายตา ความสำคัญของกฎหมายนี้สิ้นสุดลงหลังสงครามโลกครั้งที่สองเมื่อถึงยุคของสิทธิมนุษยชนและเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ทำให้ทุกคนสามารถแต่งกายเหมือนๆ กันได้ อย่างไรก็ตาม การที่ผู้หญิงขายบริการ

ทางเพศมักจะแต่งกายที่อวดเรือนร่างมากกว่าผู้หญิงทั่วไปทำให้เสื้อผ้ายังคงเป็นเครื่องมือในการสร้างภาพที่แบ่งแยกระหว่างศีลธรรมและความไร้ศีลธรรมต่อไปในยุคปัจจุบัน (Ditmore, 2006, p.108)

ในวัฒนธรรมกัมพูชา การแต่งกายของผู้หญิงในแต่ละพื้นที่นั้นมีข้อธรรมนิยมปฏิบัติอย่างชัดเจน เช่น เครื่องแต่งกายเมื่อไปวัด ผู้หญิงควรแต่งกายให้มิดชิดด้วยเครื่องแต่งกายประจำชาติคือ “ซอมบท” หรือ “ผ้าถุง” และเสื้อผ้าลูกไม้ ในปัจจุบันการนุ่งกางเกงยีนส์ไปวัดของผู้หญิงยังถูกมองว่าไม่เป็นการสมควร (Samath & Touch, 2011) ภาพผู้หญิงที่ดีในวัฒนธรรมกัมพูชาคือผู้หญิงที่แต่งกายเรียบร้อยปกปิดมิดชิดไม่ใส่เครื่องประดับ ไม่แต่งหน้าทาปาก ไม่ประพรมเครื่องหอมจนเกินพอดี ขณะที่ภาพผู้หญิงไม่ดี หรือผู้หญิงขายบริการทางเพศ ในวัฒนธรรมกัมพูชาคือผู้หญิงที่แต่งกายอวดเรือนร่าง แต่งหน้าเข้ม ทาเล็บ นอกจากนี้ ภาพตัวแทนนี้ยังสร้างความหมายเหมารวมผ่านการแต่งกายของผู้หญิงขายบริการทางเพศว่าเป็นคนขี้เกียจ ไม่ชอบทำงานหนัก รักสบาย การสร้างความหมายว่าด้วยอุปนิสัยเช่นนี้ก็มีส่วนทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศไม่สามารถเลิกทำอาชีพผู้หญิงขายบริการทางเพศที่เป็น “งานสบาย” ได้ด้วยเช่นกัน (Jacobsen, 2008, p. 195)

4.2 จังหวะวันและจังหวะชีวิต

การวิเคราะห์จังหวะของผัสสะ (sensory rhythms) ในพื้นที่จะทำให้เราสามารถอธิบายวิธีการที่แตกต่างหลากหลายในการที่พื้นที่ต่างๆ ได้สร้างประสบการณ์ผัสสะขึ้น เช่น แสงไฟในบาร์ที่จะเริ่มเปิดช้าๆ ทุกวันในเวลาเย็นที่พระอาทิตย์ตกดินแล้วได้สร้างการมองเห็นแบบใหม่ให้เลดีโดยเฉพาะเมื่อแสงไฟจากบ้านเรือนรอบข้างถูกดับลง แสงสว่างที่เหลือเพียงกลุ่มเดียวในยามราตรีจึงเป็นเครื่องบอกเลดีว่าพวกเธอนั้นกำลังตื่นอยู่เพียงพวกเดียวในยามค่ำคืน (Degen, Rose & Basdas, 2009) และกำหนดอวัสัยของพวกเธอ

การควบคุมจังหวะเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการกำหนดประสบการณ์ผัสสะที่ทำให้จังหวะเป็นไปโดยราบรื่น การเกิดขึ้นช้าๆ ของกิจกรรมแบบเดิมๆ ในช่วงเวลาเดิมอันเป็นที่มาของจังหวะวันของเลดียังทำให้เกิดประสบการณ์ผัสสะที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลาทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเลดีกับจังหวะวันในพื้นที่การขายบริการทางเพศเป็นไปได้ (Lefebvre, 1996, p. 229) เพราะการสร้างจังหวะของตนเองที่ดำเนินไปกับจังหวะของพื้นที่ได้ หมายถึงการเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่เลดีเข้าไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย ประสบการณ์ผัสสะของเลดีในพื้นที่จึงเป็นไปเพื่อให้จังหวะนั้นเป็นไปได้อย่างเช่น ขณะที่การมองเห็นแสงอาทิตย์ยามเช้าคือจังหวะของการเริ่มทำงานของสาวโรงงาน การมองเห็นแสงอาทิตย์สุดท้ายกำลังตกดินคือจังหวะการเริ่มงานของเลดี สัมผัสของรองเท้าส้นสูงที่กดลงที่ปลายเท้าคือการเริ่มงาน

สัมผัสกลายเป็นผัสสะนำแทนการมองในจังหวะวันของพื้นที่การขายตัว การเปลี่ยนประสบการณ์ผัสสะอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่สร้างจังหวะของพื้นที่และการรับรู้ของผัสสะที่แต่ละพื้นที่ต่างก็มีเป้าประสงค์ของตนเอง ที่แสดงให้เห็นผ่านการให้คุณค่าผัสสะและการฝึกฝนของผัสสะ (Howes, 2005, p. 4) การเกิดขึ้นของประสบการณ์ผัสสะในพื้นที่สร้างจากจังหวะที่ปกติของกิจกรรมสังคมและการฝึกวัฒนธรรมร่วมกัน นอกจากนี้ จังหวะร่างกายของสาวบาร์แต่ละคนทั้งจังหวะการหายใจ การไหลเวียนของเลือด การเต้นของหัวใจ จังหวะการพูด เป็นสิ่งที่สาวบาร์ใช้ประเมินจังหวะของผู้อื่น การฟังเสียงจังหวะของตนเองจึงต้องมีจังหวะภายนอกร่างกายประกอบเสมอ (Lefebvre, 2004, pp. 19- 21)

ชีวิตประจำวันในพื้นที่การขายบริการทางเพศ ย่อมแตกต่างจากชีวิตประจำวันที่บ้านเกิดในชนบท หรือชีวิตประจำวันในโรงงานที่หญิงสาวชาวแกมพูชาเหล่านี้เคยคุ้นเคยมาก่อน คำถามของผู้วิจัยคือ แล้วที่ชีวิตประจำวันในพื้นที่การขายบริการทางเพศได้กลายเป็นชีวิตประจำวันของพวกเธอ ที่พวกเธอสามารถใช้ชีวิตดำเนินไปพร้อมๆ กับมันอย่างไม่ติดขัด ตั้งคำถามได้อย่างไร ชีวิตประจำวันแบบเก่าของพวกเธอหายไปไหน มันยังคงอยู่ซ้อนทับกับชีวิตประจำวันชุดใหม่ หรือเปลี่ยนไปด้วยการเกิดความหมายใหม่โดยสิ้นเชิง วัฒนธรรมแกมพูชาและความเข้าใจของสังคมแกมพูชาในเรื่องเวลา มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงชีวิตประจำวันนี้อย่างไร มีผลต่ออย่างไร และการเข้าใจจังหวะของวันจะนำไปสู่การเข้าใจพื้นที่ เข้าใจผัสสะอย่างไร

4.2.1 ชีวิตประจำวันของเลดี้

พื้นที่ชีวิตประจำวันในบาร์ตอกกุกุหลายเริ่มเวลาประมาณ 17:00 น เมื่อพระอาทิตย์ใกล้ตกดิน บาร์ในย่านวิกตอเรียฮิลล์เริ่มเปิดให้บริการ ถนนหน้าบาร์เริ่มมีรถมอเตอร์ไซด์และรถสามล้อเครื่องวิ่งพลุกพล่าน บาร์ที่เรียงรายอยู่สองข้างของถนนเริ่มเปิดประตูที่ปิดสนิทในเวลากลางวัน พร้อมๆ กันนั้นเสียงเพลงจากเครื่องเสียงของแต่ละบาร์ก็เริ่มดังขึ้น เช่นเดียวกับดวงไฟหลากสีที่ติดประดับตกแต่งอยู่แต่ละบาร์ก็เริ่มสว่างขึ้น

หลังจากทำความสะอาดบาร์ บองกันพี่ชายอายุ 40 ปีของโสภาก็เป็นทั้งผู้จัดการร้าน แคชเชียร์ และพนักงานผสมเหล้าจะเริ่มยกชุดเก้าอี้หวายสีขาวที่ถูกเก็บเข้าไปในบาร์ตอนปิดบาร์เมื่อเช้าออกมาเรียงหน้าบาร์อีกครั้ง พร้อมๆ กับบาร์อื่นๆ ในย่านวิกตอเรียฮิลล์ที่เริ่มจัดหน้าร้านเช่นกัน โดยมีสัมผัสสาววัย 37 ปีของโสภาค่อยเป็นลูกมือ บองกันนั้นแม้จะเป็นผู้ชายแต่ก็เป็นคนละเอียดถี่ถ้วนทำให้รับหน้าที่เป็นคนดูแลร้านทั้งหมด ส่วนสัมผัสสาวของโสภานั้นอดีตเคยเป็นเลดี้ในบาร์ย่านใจกลางเมืองอยู่ประมาณ 2 ปี แล้วประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์จนขาข้างขวาพิการ ปัจจุบันแม้สัมผัสจะเดินได้

ด้วยตนเองแต่ก็ไม่สามารถเดินลงน้ำหนักที่ขาข้างขวาได้ ทำให้ดูเหมือนเดินเขย่งเท้าตลอดเวลา เธอจึงต้องเลิกอาชีพเลดี แล้วมาช่วยน้องสาวคูแลบาร์แทน

เมื่อจัดเก้าอี้หวายเรียบบร้อยบองกันก็จะเอาเบาะรองนั่งและหมอนอิงสีแดงสด ออกมาวางบนเก้าอี้หวาย แล้วยกเชิงเทียนรูปดอกบัวอันใหญ่สีทองปักเทียนสีแดงออกมาวางกลางโต๊ะ ตามด้วยเมนูเครื่องดื่มแผ่นเล็กสีเหลืองเคลือบพลาสติกกันน้ำมาวางข้างๆ เชิงเทียน แล้วบองกันก็เดินข้ามถนนเส้นเล็กๆ หน้าบาร์ไปที่ร้านขายของชำของลุงสิงหาที่อยู่ฝั่งตรงข้ามเพื่อซื้อของเตรียมสำหรับผสมเครื่องดื่มให้ลูกค้าคืนนี้ ช่วงนี้ส้มก็จะไปประจำที่หลังเคาน์เตอร์บาร์เพื่อช่วยผสมเหล้า เตรียมเครื่องดื่ม และล้างแก้ว โดยถ้าไม่จำเป็นจริงๆ เธอจะไม่ออกมาจากหลังเคาน์เตอร์เลย

ที่ร้านของชำ บองกันจะเลือกซื้อของอย่างใจเย็น ส่วนใหญ่บองกันจะไม่ซื้อของมากนัก เขาจะซื้อแค่พอใช้วันต่อวัน หรือบางครั้งแค่พอครึ่งคืน เมื่อของหมดเขาก็เพียงเดินข้ามถนนไปที่ร้านขายของชำอีกครั้ง ระหว่างเลือกซื้อของบองกันก็จะคุยแลกเปลี่ยนข่าวสารเรื่องราวในสีห์นุวิลล์กับลุงสิงหาเจ้าของร้านอย่างคุ่นเคย

ลุงสิงหานั้นเดิมเป็นคนจังหวัดเกาะกง ในยุคเขมรแดงเคยหนีไปอยู่ที่จังหวัดตราด หลายปีจนสงครามสงบจึงเดินทางมาอยู่ที่สีห์นุวิลล์ แล้วแต่งงานกับภรรยาคนปัจจุบันที่เป็นแม่ย้ายลูกติด 2 คน แล้วจึงมาเปิดร้านขายของชำเล็กๆ ที่นี่เริ่มจากเป็นเพิงเพียงห้องเดียวจนกลายเป็นตึก 2 ชั้น เช่นในปัจจุบัน ร้านของลุงสิงหานั้นเน้นขายอาหารสด อาหารแห้ง บุหรี่ และเครื่องดื่ม ลูกค้าส่วนใหญ่ก็คือผู้ที่ทำงานบาร์และนักท่องเที่ยวนั้น โดยเฉพาะเลดีเมื่อจะออกไปให้บริการลูกค้าจะต้องมาซื้อของยามายที่ร้านลุงสิงหาก่อนทุกครั้ง

ขณะที่บองกันเตรียมเปิดบาร์ โสภาก็จะสาละวนอยู่กับพิธีกรรมการจตุรปูชาสี่สังคักดิ์สิทธิ์ในร้านอันประกอบด้วยหิ้งตายายด้านในร้าน และเรื่อนเทวดาที่แขวนอยู่ด้านนอกร้าน จนกลิ่นควันธูปคลุ้งไปทั่วบริเวณ โสภาก็สิ้นสุดพิธีกรรมประจำวันด้วยการพรมน้ำมนต์ที่ได้มาจากวัดแห่งหนึ่งในสีห์นุวิลล์เพื่อเรียกลูกค้า แล้วรีบข้ามถนนกลับไปห้องเช่าเพื่อแต่งตัวมาทำงาน

บองกันเดินกลับมาที่บาร์พร้อมกับหิ้วเบียร์กระป๋องกลับมาจากร้านลุงสิงหาราวครึ่งโหล เบียร์เป็นเครื่องดื่มยอดนิยมที่ขายดีที่สุดเพราะมีราคาถูก เบียร์กระป๋องนั้นราคาขาย 2 ดอลลาร์สหรัฐต่อกระป๋อง ขณะที่เบียร์สด 1 แก้วราคาเพียง 1 ดอลลาร์สหรัฐ เครื่องดื่มที่มีราคาแพงที่สุดในเมนูคือเครื่องดื่มช็อคโกแลตดำราคา 5 ดอลลาร์สหรัฐ ส่วนเครื่องดื่มอื่นๆ ทั่วไปราคาเฉลี่ย 3 ดอลลาร์สหรัฐ

เนื่องจากมีราคาถูก เบียร์สดจึงเป็นเครื่องดื่มที่ขายดีที่สุด ขณะเดียวกันมันก็ทำกำไรให้บาร์มากที่สุดด้วย เบียร์สดขนาดถังละ 30 ลิตร 1 ถังซึ่งรินได้ประมาณ 100 แก้วนั้นราคาต้นทุนเพียง 70 ดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้เมื่อซื้อครบ 3 ถัง ทางบริษัทยังแถมฟรีให้อีก 1 ถังด้วย

กำไรที่งดงามเช่นนี้ทำให้ทุกบาร์จึงมีเบียร์สดไว้ให้บริการ และไม่ใช่เฉพาะบาร์ในย่านวิกตอริฮิลล์ เท่านั้นที่มีเบียร์สดเป็นเครื่องดื่มยอดนิยม แต่รวมถึงสถานบันเทิงเกือบทุกแห่งในสีหนุวิลล์ด้วย ด้วยเหตุนี้ธุรกิจการผลิตเบียร์จึงเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ 1 ใน 3 ประเภทของจังหวัดสีหนุวิลล์อันประกอบด้วย ธุรกิจการผลิตเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ธุรกิจปิโตรเลียม และ ธุรกิจการผลิตเบียร์ (Economic Census of Cambodia, 2011) ซึ่งประกอบไปด้วยเบียร์หลากหลายยี่ห้อ ที่ต่างกัน แข่งขันกันประชาสัมพันธ์ด้วยการเป็นสปอนเซอร์ทำป้ายหน้าร้านให้กับบาร์ต่างๆ เพื่อให้ยี่ห้อของเบียร์ปรากฏอยู่ข้างๆ ชื่อบาร์

กว่าจะเรียงโต๊ะ เตรียมร้านเสร็จก็ใช้เวลาเกือบหนึ่งชั่วโมงถึงเวลานั้นเลดี้ที่ทยอยมาตั้งแต่ห้าโมงเย็นก็มาถึงบาร์เกือบครบแล้ว โดยปกติแล้วเลดี้ที่มาจากบาร์ดอกกุหลาบเป็นคนแรกคือ แลนสาวบาร์อายุ 17 ปีจากกัมปงจามน้องสาวของเรียน ทุกวันเวลาสี่โมงเย็น แลนจะเริ่มแต่งตัว เพื่อเตรียมตัวไปทำงาน แลนไม่มีเสื้อผ้ามากนัก เสื้อผ้าส่วนใหญ่ของเธอเป็นของเรียนพี่สาวของเธอ แลนจำเป็นต้องมาถึงบาร์เป็นคนแรกเสมอเพราะเธอเป็นเลดี้คนเดียวที่ไม่ได้ขายบริการทางเพศ เธอจึงมีรายได้เฉพาะเงินเดือนและเงินค่าเครื่องดื่มที่ลูกค้าเลี้ยงทำให้เธอต้องรีบมาทำงานทุกวัน

พอถึงเวลาหกโมงเย็นท้องฟ้าก็ใกล้มืดสนิทเต็มที ทุกบาร์รวมทั้งบาร์ดอกกุหลาบก็พร้อมให้บริการ แสงไฟนีออนสีแดง สีส้ม สว่างไสวไปทั่วบริเวณวิกตอริฮิลล์ เช่นเดียวกับเสียงเพลงที่ดังกระหึ่มไปทั่วบริเวณ อย่างไรก็ตาม เวลานี้ก็ยังไม่ใช่วงเวลาที่มีลูกค้าเข้ามาใช้บริการหนาแน่นนัก เลดี้ส่วนใหญ่จึงใช้เวลานี้หาอาหารเย็นรับประทานซึ่งสำหรับหลายคนมันคือมื้อแรกของวัน เนื่องจากส่วนใหญ่ช่วงเวลาของอาหารเช้าและอาหารกลางวันของคนทั่วไป คือช่วงเวลาอนหลับของเลดี้

พร้อมๆ กับที่บาร์ดอกกุหลาบเริ่มเปิดบาร์ ร้านขายอาหารรอบข้างก็เริ่มคึกคัก ป้ากุ่มเพี้ยะจะเริ่มยกอาหารปรุงสำเร็จออกมาจากบ้านที่อยู่ในซอยเล็กๆ ที่กั้นระหว่างบาร์ดอกกุหลาบ และบาร์เสื่อใหญ่ออกมาตั้งที่โต๊ะไม้ยาวติดกับบาร์ดอกกุหลาบ อันเป็นร้านขายอาหารชั่วคราวในเวลา กลางคืน เริ่มด้วยข้าวหุงสุกใหม่ๆ ที่จะส่งกลิ่นหอมพุ่งไปทั่วบริเวณ ผสมด้วยกลิ่นของกับข้าวอีกหลากหลายชนิดทั้ง กลิ่นปลาทอดใหม่ๆ กรอบๆ กลิ่นหวานๆ มันๆ ของแกงกะทิปลา และกลิ่นเปรี้ยวๆ ของแตงกวาดอง

โดยปกติเลดี้บาร์ดอกกุหลาบและเลดี้บาร์อื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงจะนิยมสั่งข้าวและกับข้าวจากร้านป้ากุ่มเพี้ยะมาเป็นอาหารเย็นด้วยสนนราคาที่ไม่แพงนักข้าว 1 จานและกับข้าว 1 อย่างจ่ายเพียง 5,000 เรียล หรือประมาณ 48 บาท แต่ถ้าเป็อกก็ยังมีรถเข็นขายอาหารหลากหลายชนิดเข้ามาในย่านนี้ ไม่ว่าจะเป็นก๋วยเตี๋ยวน้ำ ที่มาพร้อมกับหม้อต้มน้ำก๋วยเตี๋ยวร้อนๆ ที่ใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิง ทั้งกลิ่นควันไฟและกลิ่นหอมของน้ำก๋วยเตี๋ยวร้อนๆ นี้จะโชยไปทั่วบริเวณยามรถเข็นผ่านมา มีรถมอเตอร์ไซด์พ่วงข้างที่ขายลูกชิ้นทอดกับส้มตำที่กลิ่นหอมของลูกชิ้นทอดใหม่ๆ ในกระทะจะลอยมา

ก่อนรณมาถึงเสมอ นอกจากนี้ก็ยังมีขนมต่างๆ มีแม่ค้าสะพานตะกร้า เทินถาดผลไม้เข้ามาขายด้วย ช่วงเวลานี้พื้นที่ของบาร์ดอกกุหลาบจึงเต็มไปด้วยกลิ่นของอาหารนานาชาติ เต็มไปด้วยภาพของอาหารที่วางเรียงรายอยู่ในจาน เต็มไปด้วยเสียงจานชามกระทบกัน และเต็มไปด้วยการลิ้มรสชาติของอาหาร เลดีจะนั่งล้อมวงรับประทานอาหารเย็นร่วมกันหน้าบาร์ พร้อมกันนั้นช่วงนี้ก็จะเป็นอย่างที่บอกกันเรียกเลดีแต่ละคนไปปรับส่วนแบ่งค่าเครื่องดื่มที่เลดีแต่ละคนได้จากลูกค้าเมื่อคืนก่อน ซึ่งบอกกันได้ลงบัญชีไว้

เมื่อสิ้นสุดเวลาของอาหารมื้อเย็น หรืออาหารมื้อแรกของวันในเวลาประมาณ 19:00 – 20:00 น. ก็จะพอดีกับเวลาที่นักท่องเที่ยวต่างชาติจะเริ่มมาท่องเที่ยวกันภายในย่านวิกตอเรียฮิลล์กันอย่างคึกคัก ในเวลานี้เลดีทุกคนที่ไม่ได้กำลังนั่งอยู่กับลูกค้าจะออกมานั่งหน้าร้านเพื่อเชิญชวนลูกค้า พวกเขาจะยืนบ้าง นั่งบ้างอยู่หน้าร้าน และตะโกนเชิญชวนทักทายชาวต่างชาติที่ผ่านไปมาให้สนใจเข้ามาใช้บริการ บางครั้งก็เดินออกไปเกี่ยวแขน คล้องคอ ใช้สัมผัสดึงดูดใจลูกค้า

เสียง “Hello! My husband come here.” “Hello! Handsome man.” “One drink for me!” ของเลดีในบาร์ต่างๆ ตลอดทั้งถนนเส้นนี้ดังเริ่มแข่งกัน ร่วมกับเสียงรถมอเตอร์ไซค์ เสียงรถตุ๊กๆ ที่เล่นเข้าออกตลอดเวลา และเสียงเพลงหลากหลายจังหวะ ภาพของบรรดาเลดีสาวผมยาว ผิวคล้ำในชุดเสื้อผ้าที่เร้าใจ เผยขาเรียวยาวบนรองเท้าส้นสูง กลิ่นน้ำหอม และกลิ่นเหงื่อสาวที่ลอยยั่วเย้าอยู่ในอากาศสร้างจังหวะอันคึกคักเร้าใจให้กับพื้นที่

ช่วงเวลาตั้งแต่ประมาณ 20:00 ถึง 2:00 น. ของอีกวัน เป็นช่วงเวลาหารายได้จากการทำงานอดเครื่องดื่มของเลดีที่เธอจะต้องเชิญชวนลูกค้าให้เข้ามานั่งในร้านเพื่อเลี้ยงเครื่องดื่มเธอให้มากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นเวลาที่เลดีที่ต้องการได้ลูกค้าจะต้องพยายามหาลูกค้าให้ได้ เลดีจึงจะเริ่มด้วยการพยายามเชิญชวนให้ลูกค้าเข้ามานั่งในร้านอันเป็นบันไดขั้นแรก เมื่อลูกค้าเข้ามานั่งในร้านและเลี้ยงเครื่องดื่มเธอ เธอก็จะมีโอกาสที่จะทำให้ลูกค้าติดใจเธอและซื้อบริการทางเพศจากเธอได้ ช่วงเวลานี้จึงเป็นเวลาที่คึกคักที่สุดของพื้นที่การขายบริการทางเพศ ถนนสายเล็กหน้าบาร์ดอกกุหลาบเต็มไปด้วยเลดีจากแต่ละบาร์เดินโอบกอดมากับลูกค้า หรือซอมนมอเตอร์ไซค์ หรือชวนกันเหมารถตุ๊กๆ ที่จอดรอลูกค้าอยู่ที่ริมถนนเป็นเครื่องตอกย้ำช่วงเวลาทองของพื้นที่การขายตัว

หลังจาก 2:00 น. ไปจนถึงเวลาปิดบาร์คือประมาณ 5:00 น. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะเริ่มลดลงช่วงนี้จะเป็นเวลาที่เลดีที่ยังไม่ได้ออกไปกับลูกค้ามักยึดเก้าอี้ตัวใดตัวหนึ่งในร้านเป็นพื้นที่นั่งหลับ และจะล้มตาศั้นอย่างรวดเร็วเมื่อมีลูกค้าเดินผ่านหน้าบาร์ ด้วยความหวังว่าจะได้ใช้ช่วงเวลาสุดท้ายของการทำงานวันนี้สร้างรายได้บ้าง เมื่อใกล้เวลาตีห้าอันเป็นเวลาปิดบาร์ เลดีก็จะเริ่มเก็บกระเป๋าเตรียมตัวกลับห้องไปพักผ่อน เมื่อถึงเวลา 5:00 น. บอกรักกันก็จะเริ่มทยอยเก็บของบนโต๊ะเข้าไปไว้หลังร้าน แล้วออกมาเก็บเบาะรองนั่งยกเก้าอี้หวายเข้าไปเก็บไว้ในบาร์ ขณะที่เลดีก็จะ

เริ่มทยอยเดินทางกลับห้องเช่าเพื่อพักผ่อนบ้างก็ขี่มอเตอร์ไซค์กลับบ้านหรือว่าจ้างมอเตอร์ไซค์รับจ้างไปส่ง หรือมีบ้างบางคนที่มีแฟนหนุ่มสาวก็มาพบปะกันบ้าง เช่น ธันวาทาสาวบาร์อายุ 19 ปีที่เช่าห้องอยู่กับแฟนหนุ่มสาวก็มาพบปะกัน ในขณะที่ส่วนใหญ่จะใช้วิธีเดินกลับห้องเช่าที่มักอยู่ไม่ไกลนัก

พอถึงเวลาหกโมงเช้าของกันก็เก็บของเกือบเสร็จด้านหน้าบาร์ดอกกุหลาบวางเปล่า แสงไฟสีส้ม สีแดงถูกดับลงขณะที่แสงอาทิตย์เริ่มจับขอบฟ้า เสียงไก่ขันเริ่มดังแทนเสียงเพลงจากลำโพงตัวใหญ่ในบาร์ที่ตอนนี้ก็เงียบลงแล้ว ถนนหน้าบาร์ดอกกุหลาบแทบไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เห็น แม่ค้าพ่อค้าตลาดเช้าโอดินิยมริมถนนสายหลักก่อนเลี้ยวเข้าย่านบาร์เริ่มนำสินค้าจำพวก ผักสด ผลไม้ เนื้อสัตว์ อาหารทะเล และปลาชนิดต่างๆ มาวางเรียง เสียงพูดคุยภาษาถิ่นต่างๆ ครอบคลุมพื้นที่แทนเสียงพูดคุยภาษาต่างประเทศ เด็กนักเรียนตัวน้อยเริ่มเดินไปโรงเรียนเพื่อให้เข้าเรียนให้ทันในเวลา 7:00 น. รวมทั้งลูกสาวของบองกันที่อาศัยอยู่กับพ่อที่ด้านหลังของบาร์ดอกกุหลาบ

ตั้งแต่ 7:00 น. จนถึงราวๆ เที่ยงประตูหน้าของบาร์ดอกกุหลาบจะปิดสนิทไม่ต่างจากบาร์อื่นๆ ในย่านนี้ ถนนด้านหน้าบาร์ยังคงมีผู้คนเดินผ่านไปมาบ้าง ส่วนใหญ่เป็นคนที่อาศัยอยู่ในย่านนี้เพราะแดดยามเที่ยงนั้นร้อนระอุยิ่งนัก

หลังเที่ยงบองกันจะเปิดประตูหน้าของบาร์ออกมาด้านหนึ่ง แล้วยกชุดเก้าอี้หวายชุดหนึ่งออกมาวางเพื่อใช้เป็นที่นั่งกินอาหารกลางวัน นานๆ ครั้งจะมีรถมอเตอร์ไซค์ขี่ฝ่าถนนหน้าบาร์ บางครั้งก็มีเพื่อนๆ มานั่งคุยกับบองกันซึ่งส่วนใหญ่ก็คือคนที่ทำงานบาร์ย่านนี้ แล้วโรงเรียนรอบเข้าก็ปล่อยนักเรียนกลับบ้าน เด็กนักเรียนที่ไม่ได้ไปเรียนพิเศษต่อในช่วงบ่ายเริ่มเดินกลับบ้าน เลดีส่วนใหญ่ที่จะตื่นนอนเวลานี้ก็จะเริ่มทำกิจวัตรประจำวันตั้งแต่ซักผ้า กวาดบ้าน ไปตลาด ขณะที่หลายคนก็จะเสริมสวยให้ตนเอง เช่น ตกแต่งเล็บ เปลี่ยนสีผม ที่มีทั้งทำด้วยตนเอง หรือไปร้านเสริมสวย ส่วนกลุ่มที่เป็นนักเรียนภาษาอังกฤษขององค์กรที่ผู้วิจัยเคยทำงานเป็นอาสาสมัครก็จะเริ่มชั่วโมงเรียน ช่วงเวลานี้เลดีจึงเริ่มปรากฏตัวกันอีกครั้งด้วยดวงหน้าเกลี้ยงเกลาปราศจากการตกแต่ง ใส่เสื้อผ้าง่ายๆ โดยเฉพาะชุดยอदनิยมของสาวกัมพูชาและสาวเวียดนามที่เป็นเสื้อและกางเกงที่เป็นลายเดียวกันที่ดูเหมือนชุดนอน พวกเขาจะใส่รองเท้าแตะง่ายๆ เดินสบายในช่วงเวลานี้

ราวบ่ายสามโมงของกันก็จะเปิดประตูบาร์ดอกกุหลาบทั้งสองด้าน ลูกสาวของบองกันที่กลับมาจากโรงเรียนแล้วจะนั่งทำการบ้านอยู่ที่หน้าบาร์ บางทีก็จะมีเพื่อนๆ ที่เป็นเด็กที่อาศัยอยู่ในย่านนี้มาเล่นด้วยรวมทั้งลูกชายคนเล็กของโสภาก เด็กๆ จะกลับบ้านไปรับประทานอาหารเย็นกันในราวห้าโมงเย็นซึ่งเป็นเวลาที่ เลดีเริ่มอาบน้ำ แต่งตัว แต่งหน้า ฉีดน้ำหอม แล้วจัดรูปบุ๋บซึ้ง คัดดีลีทรี ก่อนออกจากห้องมาใส่รองเท้าส้นสูง แล้วเริ่มการเดินทางมาที่บาร์ ขณะที่บองกันก็เริ่มเตรียมตัวเปิดให้บริการบาร์ดอกกุหลาบอีกครั้ง

ภาพที่ 4.7 ภาพเลดี้บาร์ตอกกุกุหลายกำลังรับประทานอาหารเย็นด้วยกัน

4.2.2 จังหวะวัน

จังหวะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นสัมพันธ์ไปกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ (Lefebvre, 2004) เป็นตัวกำหนดและสร้างความเป็นปกติธรรมดาให้ผู้คน การเปลี่ยนแปลงของจังหวะไม่ได้เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ แต่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบริบทในแต่ละช่วงเวลาเสมอ

มอมสาวบาร์วัย 40 ปีซึ่งทำงานที่บาร์ตอกกุกุหลายมาตั้งแต่ค.ศ. 2000 เมื่อเธออายุ 29 ปี ในสมัยเจ้าของบาร์ตอกกุกุหลายชื่อเมษา และทำต่อเนื่องมาจนถึงช่วงที่โสภณาเช่าช่วงบาร์ตอกกุกุหลายต่อจากเมษาในค.ศ. 2005 มอมหยุดทำงานไป 2 ปีเพื่อออกไปใช้ชีวิตคู่กับชายชาวกัมพูชา แล้วกลับมาทำงานที่บาร์ตอกกุกุหลายอีกครั้งเมื่อชีวิตคู่ล่มสลายลงในค.ศ. 2007 จนถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่ามอมเป็นเลดี้ที่ทำงานในบาร์ตอกกุกุหลายยาวนานกว่าเลดี้คนใด มอมบอกกับผู้วิจัยว่า เธอไม่เคยทำงานโรงงาน ไม่เคยทำงานในไร่ นา เธอเติบโตมาในช่วงสงครามกลางเมือง ใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในค่ายผู้อพยพตามแนวตะเข็บชายแดนไทย – กัมพูชา จนเธอมีสามีคนแรกและติดตามเขากลับมาที่สีหนุวิลล์ เธอบอกว่าเมื่อสามีคนแรกเสียชีวิตเธอก็เริ่มทำงานบาร์เพื่อหาเงินเลี้ยงลูกชายคนเดียวของเธอที่ตอนนี้แม้เขาจะอายุเกือบ 21 ปีแล้ว แต่ก็ยังพึ่งพาแม่ทางการเงินอยู่

เธอบอกว่าการทำงานบาร์แม้บางครั้งเธอจะรู้สึกเบื่อหน่ายการต้องอดนอนอดนอนกลางคืน การต้องออกไปลูกค้า แต่ก็เบื่อช่วงที่ไม่มีลูกค้ามากกว่า เธอเล่าถึงช่วงเวลา 2 ปีที่หยุดทำงานบาร์ไปอยู่กับสามีชาวกัมพูชาว่าเป็นช่วงชีวิตที่เหน็ดเหนื่อยและทุกข์ใจมาก เธอต้องตื่นเช้าเพื่อช่วยสามีที่ทำอาชีพเป็นพ่อค้าเร่ขายลูกชิ้นทอดเตรียมของ แล้วซ้อนมอเตอร์ไซค์ฟุ้งข้างของเธอ

ออกไปช่วยขายของ ที่จะตระเวนไปขายตามชายหาด และที่ชุมชนต่างๆ ในเมืองสีหนุวิลล์ แล้วกลับมา นอนพักที่บ้านตอนกลางวัน ก่อนที่จะออกตระเวนขายอีกครั้งในราวบ่ายสามโมง และกลับบ้านราว สองทุ่ม มีเวลาพักผ่อนเล็กน้อยก่อนจะต้องตื่นเช้าอีกครั้งในวันใหม่ แม้จะทำงานหนักขนาดนี้ แต่ก็ยังมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย สุดท้ายเธอก็เลิกกับเขาด้วยปัญหาหลายๆ อย่างทั้งเรื่องครอบครัวของสามี และความเจ้าชู้ของสามี อย่างไรก็ตาม หลังจากกลับมาทำงานใหม่ 4 ปี มอมก็บอกว่ารู้สึกเบื่อการ อดนอนอีกครั้ง แต่ก็ยังดีกว่าช่วงชีวิตที่ต้องไปเป็นแม่ค้ารถเร่ขายลูกชิ้น

จังหวะวันของมอมที่เปลี่ยนไปมาระหว่างจังหวะวันของเลดี้กับจังหวะวันของ แม่ค้ารถเร่ขายลูกชิ้นแสดงให้เห็นช่วงทำงานของกิจกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำๆ ในแต่ละพื้นที่และเวลาของ ช่วงชีวิตของเธอ และกำหนดอัตวิสัยของเธอ มนุษย์กับจังหวะนั้นเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ ออกมาตั้งแต่เกิด ร่างกายของพวกมนุษย์ทุกคนต่างก็มีจังหวะของตนเอง ทั้งจังหวะการหายใจ จังหวะ การไหลเวียนของเลือดในร่างกาย จังหวะการเต้นของหัวใจที่มนุษย์ทั้งอาจรับรู้มันได้โดยตรง และทั้ง อาจไม่รู้สึกลึกลับ และแม้ว่ามนุษย์ไม่อาจจับต้องจังหวะได้ แต่จังหวะก็ปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวันของ มนุษย์ทุกคน (Lefebvre, 2004, p. 21)

จังหวะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นสัมพันธ์ไปกับชีวิตประจำวันของเลดี้ในทุกๆ ที่ที่มีการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สถานที่ เวลา และกิจกรรมของเลดี้ (Lefebvre, 2004, p. 15) เป็นกระบวนการ ต่อเนื่องของการจัดการกับการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เลดี้ดำรงอยู่ (Pink, 2007, p. 62) นอกจากนี้จังหวะยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความเป็นปกติธรรมดา ด้วยการกำหนดจังหวะว่ากิจกรรมใดควรจะเกิดเมื่อไหร่ บ่อยแค่ไหน นานแค่ไหน ในแบบใด ความเร็ว เท่าใด และความปกติธรรมดานี้เองที่ทำให้พื้นที่นี้ยังปรากฏอยู่ด้วยการผลิตและผลิตซ้ำจังหวะเดิมๆ ที่ คงที่ และยังคงทำงานอยู่

แม้ว่าการเกิดขึ้นซ้ำๆ ของจังหวะเดิมๆ ในพื้นที่เดิมๆ เวลาเดิมๆ ในชีวิตประจำวัน ของเลดี้จะดูเหมือนเป็นความซ้ำซาก ความจำเจ ความน่าเบื่อ แต่ขณะเดียวกันชีวิตประจำวันก็มี ความสำคัญอย่างยิ่งในการปรากฏอยู่ของพื้นที่แต่ละพื้นที่ในการรับรู้ของผู้คน ด้วยการมีวิถีประจำวัน ของความสัมพันธ์ของผู้คนที่เกิดขึ้นซ้ำๆ ในพื้นที่นั้นๆ จนกลายเป็นจังหวะที่มีรูปแบบเฉพาะของพื้นที่ เมื่อมีผู้คนมาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพื้นที่ก็สามารถจัดวางที่ทางของตนเองกับพื้นที่ได้ด้วยการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างจังหวะของตนเองกับจังหวะของพื้นที่ได้ แม้ว่าจังหวะนั้นอาจมีที่คล้อยตาม และขัดแย้ง (Kalekin-Fishman & Low, 2010, p. 2)

การเกิดขึ้นของจังหวะชีวิตประจำวันของเลดี้บาร์ดอกกุหลาบแต่ละคนประกอบไป ด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่สัมพันธ์ไปกับจังหวะของพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลา กิจกรรมเหล่านี้ของพวกเธอถูก สร้างขึ้นผ่านความเข้าใจและการรับรู้ต่อจังหวะของพื้นที่ โดยมีประสบการณ์ผัสสะที่เกิดขึ้นในพื้นที่

สร้างความทรงจำลงไปในร่างกาย สร้างการให้คุณค่าความหมายว่าในพื้นที่นี้ เวลาที่นี่ พวกเขาต้องทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันอะไร อย่างไร และเป็นไปเพื่ออะไร เช่น แสงของพระอาทิตย์ที่ทอจับต้องฟ้า ในยามเช้า เปลี่ยนจากสัญญาณของการเริ่มต้นวันทำงานกลายเป็นสัญญาณการพักผ่อนนอนหลับของสาวบาร์ ขณะที่แสงสุดท้ายของพระอาทิตย์ก่อนลับขอบฟ้ากลายเป็นสัญญาณเริ่มต้นของการทำงาน

แม้ว่าในช่วงแรกๆ จังหวะเดิมของพวกเธอ หรือชีวิตประจำวันแบบเดิมของพวกเธอ เช่น การนอนตอนกลางคืนและตื่นในตอนเช้า อาจทำให้การดำเนินชีวิตตามจังหวะวันแบบใหม่ของพวกเธอยังไม่สอดคล้องกับจังหวะของพื้นที่จนอาจจะรู้สึกขัดแย้งอยู่บ้าง แต่การทำกิจกรรมเดิมซ้ำแล้วซ้ำเล่าในชีวิตประจำวัน ตามจังหวะของพื้นที่และเวลาที่พวกเธอใช้ชีวิตอยู่ ก็ยังทำให้ความเข้าใจและการรับรู้ต่อพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลาของเลดี้ยิ่งแข็งแกร่งขึ้น ด้วยประสบการณ์ผัสสะที่ถูกสร้างขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า และฝังลงในความจำของร่างกายครั้งแล้วครั้งเล่า จนทำให้จังหวะของพื้นที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของจังหวะวันของพวกเธอ จนพวกเธอไม่รู้สึกขัดแย้งกับชีวิตประจำวันใหม่ที่ถูกกำหนดขึ้นแต่กลับไหลลื่นไปกับมันอย่างคุ้นเคยและวางใจ (De Certeau, 1984; Lefebvre, 1991) ในขณะที่สำหรับคนที่ไม่สามารถเชื่อมจังหวะของตนเองเข้ากับจังหวะของพื้นที่ได้ ก็ไม่สามารถสร้างประสบการณ์ผัสสะชุดใหม่ได้ และไม่สามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ได้

จังหวะในแต่ละพื้นที่นั้นมีที่มาจากความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และเวลา จังหวะมีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบทของการเกิดขึ้นและดำเนินไปของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนและพื้นที่ (Wunderlich, 2007, p. 92) จังหวะชีวิตประจำวันของเลดี้ดำเนินไปกับจังหวะต่างๆ ทั้งจังหวะการเคลื่อนที่ของดวงอาทิตย์ พระจันทร์ การมา และไปของนักท่องเที่ยว เวลาเริ่มขายของของแม่ค้าตลาดเช้า เวลามาของรถเร่ขายของ รูปแบบการจราจรในแต่ละช่วงเวลา ตารางเวลาของโรงเรียน สถานที่ราชการ หรือแม้กระทั่งเวลาเดินรถโดยสารก็มีผลต่อจังหวะของเลดี้และการรับรู้ต่อพื้นที่ (Edensor, 2006, p. 4) การทำความเข้าใจจังหวะนั้นสามารถมองเห็นจากหลากหลายมิติ อาทิเช่น จังหวะของสังคม จังหวะของวัฒนธรรม จังหวะของธรรมชาติ จังหวะของเสียง จังหวะของกลิ่น (Wunderlich, 2008, pp. 103-104) จังหวะของร่างกาย จังหวะของสิ่งไม่มีชีวิต จังหวะของการเคลื่อนไหว และจังหวะของสถานที่ (Edensor, 2010)

การควบคุมจังหวะวันคือการควบคุมที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้สังคมเป็นไปอย่างที่ต้องการ ผู้ที่ควบคุมตารางเวลาได้คือผู้ที่กำหนดความเป็นไปของสังคมได้ (Lefebvre, 2004, p. 15) ด้วยการจัดการเวลา วันที่ ตารางเวลา ผู้ที่ควบคุมจะสามารถกำหนดกิจกรรมในสังคมได้ กำหนดการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้คนได้ว่า ใคร จะพบกับใคร ในเวลาใด (Lefebvre, 2004, p. 68) เวลาอันเคร่งครัดของโรงเรียน ชั่วโมงทำงาน ชั่วโมงเปิดปิดของร้านค้า เวลาของการขายเหล่า เวลาที่เสียงดังอีกทีก็ถูกห้ามในบางพื้นที่ และได้รับอนุญาตในบางพื้นที่ได้กำหนดจังหวะวันที่รัฐได้กำหนดให้สมาชิกในสังคม

ต้องทำตาม (Frykman & Löfgren, 1996) การทำความเข้าใจกระบวนการสร้างจังหวะวันของพื้นที่ จะทำให้เราเข้าใจการสร้างวิธีการควบคุมพื้นที่ เวลา ของระบบทุนนิยมที่นำจังหวะของแต่ละวันให้หน้า เบื่อและไร้ความหมายเพื่อการควบคุมกำกับ ขณะเดียวกันก็จะทำให้เข้าใจการต่อรอง การเปลี่ยนแปลงของจังหวะในพื้นที่ และเข้าใจการกำหนดอัตวิสัยของผู้คนในพื้นที่

ใน Rhythmanalysis: Space, Time and Everyday Life (2004) เลอแพสส์ เสนอว่าจังหวะสร้างประสบการณ์ของมนุษย์ในพื้นที่แต่ละแบบและในแต่ละช่วงเวลา จังหวะกับชีวิตประจำวันนั้นไม่สามารถแยกออกจากกันได้เพราะมันต่างก็ประกอบสร้างกันและกัน จังหวะของวันคือท่วงทำนองของชีวิตประจำวันที่ต้องมีการเกิดซ้ำๆ ในเวลาและพื้นที่เดิมๆ เพราะการกลับมาเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าของเหตุการณ์เดิมๆ กิจกรรมเดิมๆ ด้วยความหมายเดิมๆ ในเวลาและพื้นที่เดิมจะสร้างความทรงจำต่อจังหวะวันที่มีรูปแบบเฉพาะของแต่ละคนขึ้น แต่ขณะเดียวกันเลอแพสส์ก็เสนอว่าจังหวะอาจจะไม่ได้ซ้ำจังหวะเดิมเสมอไปแต่มีการเกิดขึ้นของท่วงทำนอง จังหวะใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดเดาเอาไว้ก่อนได้เสมอ

จังหวะวันของพื้นที่การขายบริการทางเพศที่วิกตอรีฮิลล์ก็เช่นเดียวกับจังหวะในพื้นที่อื่นๆ ที่ไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แต่มีการกำหนดขึ้นมาจากบริบทที่เปลี่ยนไปในแต่ละยุคสมัยของ สีนุวิลล์ จากผลกระทบจากทั้งภายนอกและภายในประเทศกัมพูชา และจังหวะในชีวิตประจำวันนี้ยังทรงอิทธิพลในการกำหนดปฏิบัติการเชิงพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะ รวมถึงอัตวิสัยของเลดี้ที่ดำเนินไปด้วยจังหวะนี้ (Lefebvre, 2004, p. 21)

การเปลี่ยนแปลงของจังหวะวันในพื้นที่การขายบริการทางเพศในวิกตอรีฮิลล์ สัมพันธ์ไปกับการเปลี่ยนแปลงของจังหวะวันในพื้นที่การขายบริการทางเพศในสินุวิลล์ เทืองอดีตเจ้าของบาร์ย่านใจกลางเมืองเล่าว่าในค.ศ. 1990 ที่เธอเริ่มทำงานบาร์ที่สินุวิลล์ บาร์ส่วนใหญ่เปิดให้บริการทั้งวัน เพราะในบาร์แต่ละแห่งจะมีการเล่นการพนันทำให้สามารถดึงดูดให้ลูกค้าเข้ามาเที่ยวในบาร์กันทั้งวัน รายได้หลักของบาร์จึงมาจากทั้งค่าเครื่องดื่ม ค่าอาหาร และรายได้จากการพนัน เลดี้ยุคนั้นจึงจะทำงานนานกว่าเลดี้ยุคนี้ พวกเขาอดทนต่อนายๆ มาถึงบาร์ตั้งแต่ช่วงบ่ายๆ และหากไม่มีลูกค้าพาออกไปก็จะอยู่ที่บาร์จนสว่าง เทืองบอกว่าแม้จะไม่มึนท้องเที่ยวมากมายเหมือนสมัยนี้ แต่ลูกค้าที่เข้ามาเล่นการพนันในบาร์ตอนนั้นจะใช้จ่ายเงินง่ายกว่าลูกค้าที่มาเที่ยวบาร์ในตอนนี้นั้น จนกระทั่งในค.ศ. 1996 มีการออกกฎหมายให้การเล่นการพนันทุกชนิดเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ยกเว้นการเล่นการพนันในบ่อนคาสีโนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล (Will & Titthara, 2012) การเล่นการพนันในบาร์จึงกลายเป็นสิ่งต้องห้าม ยุคของการเปิดให้บริการบาร์ทั้งวันจึงสิ้นสุดลง

แม้บาร์จะไม่ได้เปิดให้บริการทั้งวันแล้ว แต่บาร์ในสินุวิลล์ในตอนนั้นก็ยังเปิดให้บริการเร็วกว่าในยุคปัจจุบัน เทืองอธิบายว่าในตอนนั้นบริเวณชายหาดนอกย่านใจกลางเมืองยังไม่

ปลอดภัยนัก มีการจับปล้นกันอยู่บ่อยๆ นักท่องเที่ยวจึงกลับเข้าเมืองเร็ว และเริ่มเที่ยวบาร์เร็ว ขณะที่โสเภณีที่เคยทำงานบาร์ย่านใจกลางเมืองในช่วงเวลาเดียวกันอธิบายว่า ตอนนั้นเมืองสีหนุวิลล์ยังไม่มีที่สถานที่ท่องเที่ยวยามค่ำคืนใดๆนอกจากบาร์ คนจึงนิยมมาเที่ยวบาร์เร็วกว่ายุคนี้ที่มีท่องเที่ยวยามเย็นมากมาย โดยเฉพาะร้านอาหารในย่านชายหาดต่างๆ

สำหรับบาร์ที่วิกตอรีฮิลล์ในยุคเริ่มต้นราวค.ศ. 2000 นั้นเปิดและปิดเร็วกว่าในยุคนี้ เพราะในอดีตการเดินทางมาวิกตอรีฮิลล์ในยามราตรีไม่สะดวกนัก ที่นี่ยังมีคนอยู่น้อย คอนข้างเปลี่ยว และถนนก็ยังไม่ได้รับการปรับปรุง นักท่องเที่ยวที่ตั้งใจมาเที่ยวที่นี่ยังมาก่อนพระอาทิตย์ตกดินหรือถ้าเป็นนักท่องเที่ยวที่มาพักในเกสเฮาส์แถวนี้ ก็จะเป็นนักท่องเที่ยวที่นิยมการผจญภัยไม่สนใจเที่ยวบาร์มากนัก มอมแล้วว่าไม่ถึงสี่สามก็แทบจะไม่มีลูกค้าแล้ว บาร์ที่มีอยู่ไม่ถึง 5 แห่งจึงปิดเร็วและเปิดเร็ว แต่เมื่อย่านวิกตอรีฮิลล์เจริญขึ้น มีคนมาอยู่อาศัยมากขึ้น มีการซ่อมแซมถนน นักท่องเที่ยวก็สามารถมาช้อปปิ้งในเวลาที่ดีขึ้น เวลาของบาร์จึงเปิดและปิดช้าลง อีกทั้งในยุคนี้นักท่องเที่ยวสามารถใช้เวลาอยู่ที่ชายหาดจนพระอาทิตย์ตกดินได้อย่างปลอดภัย นักท่องเที่ยวจึงอยู่ที่ชายหาดจนท้องฟ้ามีเมฆอากาศเย็นลง แล้วจึงจะเริ่มมาเที่ยวบาร์ รวมทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาก็เริ่มเป็นกลุ่มที่มีฐานะมากขึ้น นิยมการมาเที่ยวบาร์มากขึ้น ย่านวิกตอรีฮิลล์จึงเริ่มมีนักท่องเที่ยวพลุกพล่านดีขึ้นกว่าเดิม บาร์จึงเริ่มเปิดเวลา 17:00 น. หรือเมื่อพระอาทิตย์ใกล้ตกดิน เลดี้เริ่มมาทำงานเวลานี้ก็เพราะพวกเธอจะมาหาซื้ออาหารรับประทานก่อนเริ่มทำงาน รสชาติของอาหารที่ชุ่มฉ่ำอยู่ในปากจึงเหมือนสัญญาณการเริ่มต้นทำงาน

จังหวะวันของวิกตอรีฮิลล์จึงไม่เคยคงที่ แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยจึงเสนอว่าการจะทำความเข้าใจแต่ละจังหวะที่เกิดขึ้นจึงต้องเข้าใจผ่านความสัมพันธ์กับบริบทและจังหวะอื่นๆ เพราะจังหวะต่างกำหนดกันและกัน และจังหวะก็เปลี่ยนแปลงได้เสมอ เช่นเดียวกับจังหวะของบาร์ จังหวะของพื้นที่การขายตัว จังหวะของเลดี้ และจังหวะของผู้คนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือแม้แต่จังหวะของการขึ้นลงของดวงอาทิตย์ที่แม้จะคงที่เหมือนเดิม แต่ความหมายของการมีอยู่ของแสงอาทิตย์ก็เปลี่ยนไปจากการยังมีแสงอาทิตย์อยู่คือความปลอดภัย เป็นการยังมีแสงอาทิตย์อยู่คือเวลาของการอยู่ที่ชายหาด นอกจากนี้การมีอยู่และเปลี่ยนไปของจังหวะเหล่านี้ยังสัมพันธ์กับสิ่งอื่น เช่น กฎหมายห้ามเล่นการพนัน การสร้างถนนสายใหม่ อย่างไรก็ตามการก่อสร้างและเปลี่ยนไปของจังหวะเหล่านี้ก็เป็นไปเพื่อให้พื้นที่บางลักษณะสามารถผลิตซ้ำได้ ในที่นี้ก็คือพื้นที่การขายบริการทางเพศนั่นเอง

ความเป็นไปได้ของจังหวะใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเลดี้ และการควบคุมตารางเวลาก็เพราะมีการกำหนดการสร้างประสบการณ์ผัสสะให้สอดคล้องไปกับจังหวะใหม่ๆ ที่ถูกกำหนดขึ้น เพื่อให้พื้นที่และเวลาที่ถูกสร้างขึ้นปรากฏขึ้นและดำเนินต่อไป ผู้วิจัยจึงเสนอว่าการทำ

ความเข้าใจประสบการณ์ผัสสะจึงต้องทำความเข้าใจทั้งจังหวะของกิจกรรม การเคลื่อนไหว การทำซ้ำๆ ที่สร้างจังหวะวันของเลดี้ที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน และจังหวะของผัสสะ ความสัมพันธ์ของจังหวะแต่ละจังหวะกับการสร้างประสบการณ์ผัสสะว่าอย่างไรที่จังหวะของผัสสะถูกสร้างขึ้นให้เป็นปกติธรรมดาในจังหวะของชีวิตประจำวัน (Lefebvre, 1996, p. 229)

ผู้วิจัยจึงเสนอว่าจังหวะวันของเลดี้ที่เกี่ยวข้อสัมพันธ์ไปอย่างแยกไม่ออกจากจังหวะอื่นๆ การเกิดขึ้นของจังหวะของเลดี้สัมพันธ์เกี่ยวข้อไปกับจังหวะของเมืองสีหนุวิลล์ จังหวะของย่านวิกตอรีฮิลล์ และเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของจังหวะของเมือง จังหวะของเลดี้ก็เปลี่ยนไปด้วยยิ่งไปกว่านั้น ในจังหวะเวลาที่เปลี่ยนไป เลดี้ก็ได้สร้างจังหวะวันที่เหมาะกับตนเอง ด้วยการสร้างจังหวะของผัสสะของตนเอง ภายใต้เวลาที่สังคมกำหนด พื้นที่ที่สังคมกำหนด ที่สำคัญจังหวะเหล่านี้ไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ขณะเดียวกันจังหวะเหล่านี้ก็ทั้งควบคุมกำกับและผลิตซ้ำชีวิตประจำวันของเลดี้ไปพร้อมๆ กับการที่เลดี้ใช้จังหวะในพื้นที่สร้างจังหวะชีวิตใหม่ๆ ให้กับตนเองที่พื้นที่อื่นไม่อาจให้ได้

4.2.3 จังหวะชีวิต

นอกจากจังหวะวันแล้ว อีกจังหวะที่กำหนดอัตวิสัยของเลดี้คือจังหวะชีวิต ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอจังหวะชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเลดี้เข้ามาสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศที่วิกตอรีฮิลล์คืออายุและฤดูกาล

เกือบห้าโมงเย็นแล้วแต่แสงอาทิตย์วันนี้ดูเหมือนยังไม่ลดระดับความร้อนแรงลงเลยแม้จะย่างเข้าเดือนมิถุนายน หรือเข้าสู่ฤดูฝนมาเกือบเดือนแล้ว เมื่อมองผ่านประตูของบาร์ดอกกุหลาบที่เปิดกว้างทั้งสองบานออกไปก็เห็นเด็กนักเรียนเดินฝ่าเปลวแดดกลับบ้านที่อยู่ในย่านวิกตอรีฮิลล์เป็นแถวยาว ที่ด้านหน้าบาร์ลูกสาวบองกันในชุดนักเรียนกำลังนั่งเล่นเกมในโทรศัพท์มือถืออยู่ ส่วนที่มุมด้านซ้ายของบาร์มะยม กำไร และพอมมาสามสาวจากจังหวัดตาแก้วรวมทั้งผู้วิจัยกำลังนั่งล้อมวงกินหอยแครงลวกในกล่องโฟมใบใหญ่อยู่หน้าบาร์ดอกกุหลาบ กำไรนั้นกินหอยแครงอย่างไม่มีสมาธิสัก เธอชะเง้อมองไปทางถนนมากกว่ามองมาที่กล่องโฟมที่วางอยู่ตรงหน้าจนพอมมาต้องบอกว่า “ใจเย็นๆ เอะถ้าเขาเดินมาก็มองเห็นเองแหละ ” กำไรจึงสงบลงบ้าง ทั้งผู้วิจัย พอมมา และมะยม ต่างก็เข้าใจดีว่า กำไรกำลังกระวนกระวายใจกับการรอแกรนด์ชายสูงอายุจากสวิสเซอร์แลนด์ลูกค้ำที่เป็นความหวังของกำไร

ในบรรดา สามสาวจากตาแก้วนี้พอมมาทำงานบาร์ที่วิกตอรีฮิลล์เป็นคนแรกเมื่อราว 6 เดือนก่อน โดยเริ่มต้นจากการเป็นเลดี้บาร์กวางป่าที่อยู่ด้านในเกือบสุดถนนประมาณ 2 เดือนแล้วจึงย้ายมาทำงานที่บาร์ดอกกุหลาบเพราะเหตุผลว่าที่บาร์เดิมนั้นมีการขายยาบ้า ตอนนีพอมมาเลิกทำงานบาร์แล้วเพราะมีแฟนหนุ่มชาวฝรั่งเศสส่งเงินให้ แต่ช่วงนี้แฟนของเธอเดินทางไปพนมเปญ เธอ

จึงมีเวลามานั่งคุยกับกำไรและมะยมมเลดี้จากหมู่บ้านเดียวกัน ผมมาบ่นเรื่องฝนที่ตกหนักเมื่อวานนี้ ทำให้เสื้อผ้าของเธอที่ซักรอกเอาไวเปียกทั้งหมด แล้วเธอก็สรุปว่าคงต้องให้แฟนหนุ่มของเธอซื้อเครื่องซักผ้าให้เธอ ขณะที่มะยมมบอกว่าถ้าตอนนี้เธออยู่ที่บ้านก็คงต้องเริ่มช่วยทำนาแล้ว แต่มาอยู่ที่นี้ก็นั่งฟังเสียงฝนตกอย่างเดียว ขณะที่กำไรใช้เล็บที่เคลือบสีแดงสดไว้มันวนปลายผมเล่นอย่างใจลอย

กำไรสาวบาร์อายุ 32 ปีคนนี้มีรูปร่างสูงสมส่วน ใบหน้ารูปไข่ ผมตรงยาวสลวย ผิวขาว ตาโต ขณะที่มะยมมเพื่อนสาวจากจังหวัดเดียวกันที่อายุน้อยกว่าเกือบ 7 ปี มีรูปร่างเตี้ย ค่อนข้างท้วม ผิวคล้ำ ผมยาว หน้ากลม คิ้วเข้ม ริมฝีปากหนา ทั้งสองเพิ่งมาทำงานที่บาร์ดอกกุหลาบได้เพียง 3 สัปดาห์

กำไรนั้นเป็นแม่หม้าย สามิเสียชีวิตตั้งแต่เธออายุ 25 ปีจากอุบัติเหตุเมื่อไปทำงานเป็นคนงานก่อสร้างในกรุงเทพมหานคร 3 คนไว้ให้กำไรดูแลตามลำพังโดยไม่ได้เงินชดเชยใดๆ จากนายจ้าง เธอจึงต้องหันมาพึ่งพาครอบครัวเดิมของตนเองที่มีอาชีพทำนา และพยายามไปทำงานเป็นสาวโรงงาน แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ จึงพยายามจะเปิดร้านขายขนมเงินเล็กๆ ที่บ้านตนเอง แต่เนื่องจากเป็นผู้หญิงหน้าตาดี เธอจึงถูกคนในหมู่บ้านโดยเฉพาะผู้หญิงที่มีสามีแล้วนิทาว่าพยายามจะแย่งสามีของพวกเธอ ประกอบกับกิจการขายขนมเงินของเธอนั้นไปได้ไม่ดีนัก ดังนั้นเมื่อเธอได้มีโอกาสเจอกับผมมาญาติห่างๆ ที่กลับมาเยี่ยมบ้านพร้อมกับแฟนชาวฝรั่งเศสที่พบกันที่บาร์ดอกกุหลาบเธอจึงเริ่มสนใจการทำงานบาร์

กำไรกับมะยมมเป็นเพื่อนรักกัน บ้านของทั้งสองคนอยู่ติดกันและยากจนพอๆ กัน ทั้งสองต่างก็มีรายได้หลักจากอาชีพทำนาเหมือนกัน มะยมมนั้นนับถือกำไรที่มีอายุมากกว่าตนเองเหมือนเป็นพี่สาวของตน มะยมมออกโรงเรียนไปทำงานเป็นลูกจ้างร้านขายอาหารในตัวเมืองตาก้าวตั้งแต่อายุ 12 ปี จนตอนนี้เธอมีอายุเกือบ 25 ปีแล้ว แต่ยังไม่ได้แต่งงาน เธอเคยอยู่กับแฟนหนุ่มคนหนึ่งตอนอายุ 20 ปี แล้วเลิกกันไปโดยทางครอบครัวที่หมู่บ้านไม่รู้

มะยมมมักบ่นกับกำไรบ่อยๆ เมื่อกลับมาเยี่ยมบ้านว่าเธอเบื่องานที่ทำอยู่มาก เพราะนายจ้างเอาเปรียบ อยากไปทำงานโรงงานเย็บผ้าก็หางานทำไม่ได้ ที่สำคัญเธออยากแต่งงาน เพราะสำหรับผู้หญิงชาวกำพูชาหากมีอายุเกิน 25 ปี แล้วยังไม่ได้แต่งงานก็จะถูกจับตาจากเพื่อนบ้านและครอบครัว แม้ครอบครัวจะพยายามช่วยเธอโดยแนะนำผู้ชายที่คิดว่าเหมาะสมกับเธอให้ แต่เธอก็ไม่ชอบผู้ชายเหล่านี้เพราะส่วนใหญ่มีฐานะยากจน หรือเป็นพ่อหม้าย ดังนั้นเมื่อกำไรชวนมะยมมมาทำงานบาร์ด้วยเหตุผลว่าเพื่อหารายได้และโอกาสแต่งงานกับชายชาวต่างชาติ มะยมมจึงตอบตกลงทันที หลังจากการตัดสินใจของสองสาวได้รับความเห็นชอบจากครอบครัว กำไรก็โทรหาผมมาให้ช่วยฝากงานให้ แล้วชีวิตเลดี้ของสองสาวก็เริ่มต้นขึ้น

คืนแรกของการทำงานมะยมใส่เสื้อแขนกุศีสีดำกับกระโปรงยาวแค่อ้าสีแดง รองเท้าส้นเตี้ยสีดำ ขณะที่กำไรใส่กระโปรงชุดลายตารางสีขาวยาวระดับเข่า รองเท้าส้นสูงสีขาว ชุดของทั้งคู่เป็นชุดที่ทั้งคู่ใส่ซ้ำทุกคืนตลอดสัปดาห์ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติที่เลดี้ที่เริ่มทำงานใหม่ๆ จะมีเสื้อผ้าใส่ทำงานเพียง 1 หรือ 2 ชุดที่พวกเขาต้องซักทำความสะอาดทุกวัน อย่างไรก็ตามโดยปกติเลดี้ใหม่ที่มีเพื่อนหรือญาติทำงานบาร์มาก่อนก็อาจมีการหยิบยืมชุดกันได้ แต่เนื่องจากทั้งสองมมา มะยม และกำไร ต่างก็มีรูปร่างที่ต่างกันมากจึงไม่สามารถยืมเสื้อผ้ากันได้

ในช่วงสัปดาห์แรกทั้งกำไรและมะยมต่างก็ไม่สามารถหารายได้จากค่าเลี้ยงเครื่องดื่ม และการออกไปกับลูกค้าได้เลย อาทิตย์แรกของการทำงานของสองสาวผ่านไปด้วยการที่ทั้งสองคนนั่งหลบมุมอยู่ที่เก้าอี้หลังกระถางต้นไม้ โดยแทบจะไม่ออกมาเรียกลูกค้าที่หน้าบาร์เลย พวกเขาเดินออกมานั่งที่เก้าอี้ด้านนอกบ้างก็ตอนเกือบใกล้สว่างที่แทบจะไม่มีลูกค้าแล้ว งานหลักที่สองสาวทำตลอดอาทิตย์คือช่วยเก็บแก้วเครื่องดื่ม ทำความสะอาดโต๊ะหลังจากลูกค้าออกไปแล้ว บอกรับบอกผู้วิจัยว่าโชคที่โสภามีลูกค้าเปย์บาร์พาไปเที่ยวเวียดนามเกือบอาทิตย์ไม่เช่นนั้นทั้งสองคนคงต้องโดนโสภาคูแฉ อย่างไรก็ตาม อาทิตย์นั้นมีฝนตกหนักบ้างเบาบ้างเกือบทั้งอาทิตย์ลูกค้าจึงค่อนข้างน้อยทำให้บอกรับเองก็ไม่ได้ใส่ใจกับการหาลูกค้าของสองสาวนัก

ในคืนที่ 8 ของการทำงานห้องฟ้าปลอดโปร่งแจ่มใสไร้เมฆฝน ถนนหน้าบาร์ดอกกุหลาบมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินผ่านไปมามากกว่าทุกวัน และคืนนั้นเองที่กำไรได้ลูกค้าคนแรกเป็นชายชราวัยใกล้เจ็ดสิบปีท่าทางภูมิฐานชาวสวิสเซอร์แลนด์ชื่อแกรนด์ แกรนด์มาที่บาร์ดอกกุหลาบเพียงคนเดียว และเลือกนั่งโต๊ะใกล้ๆ กับที่สองสาวชอบนั่งหลบมุมอยู่ ขณะนั้นเลดี้บางส่วนออกไปกับลูกค้า และที่เหลือก็นั่งอยู่กับลูกค้าหมดแล้ว กำไรมองชายชราอยู่นานก่อนเดินออกมานั่งข้างๆ ทำท่าถามว่าอยากดื่มอะไร เนื่องจากเธอพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ชายชราจึงชี้ที่เมนู กำไรเดินไปเอาเครื่องดื่มมาเสิร์ฟ แล้วนั่งเฝ้ายองข้างลูกค้าขณะที่มะยมก็ตามมานั่งด้วย ชายชราดื่มเครื่องดื่มพร้อมกับมองหญิงสาวที่นั่งเฝ้ายองอยู่ข้างๆ อย่างพิจารณา เมื่อเครื่องดื่มหมดไป 2 แก้วเขาก็ลุกขึ้นยืนทำท่าชวนกำไรออกไป

กำไรเดินมาตามผู้วิจัยให้ไปช่วยอธิบายกับชายชราว่าเธอต้องการ 50 ดอลลาร์สหรัฐสำหรับการออกไปกับเขา เมื่อผู้วิจัยบอกราคาว่าเขาต้องจ่ายค่าตัวกำไร 50 ดอลลาร์สหรัฐและเปย์บาร์อีก 10 ดอลลาร์สหรัฐจึงจะพาเธอออกไปได้ซึ่งถือว่าเป็นการเรียกค่าตัวที่สูงมาก ชายชรา นั่งคิดอยู่สักครู่ก็ตกลง กำไรจึงออกไปกับเขา ช่วงเวลาที่เหลือตลอดทั้งคืนนั้น มะยมนั่งเฝ้ายองอยู่คนเดียวที่มุมของเธอ

คืนต่อมากำไรเปลี่ยนชุดจากกระโปรงสีขาวมาเป็นกางเกงยีนส์รัดรูปและเสื้อถักสีเทา รองเท้าส้นสูงสีแดงขณะที่มะยมยังอยู่ในเสื้อชุดเดิม หลังจากนั้นแกรนด์ก็มาที่บาร์ดอก

กุหลาบทุกวันเพื่อนั่งตมกับกำไรและมะยม ตอนน้ะยมจึงเริ่มมีรายได้จากเครื่องตมที่แกรนด์ซื้อเลี้ยงเธอ แม้ว่าเธอยังหาลูกค้าไม่ได้เลยก็ตาม และเนื่องจากกำไรและมะยมไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้เลย ผู้วิจัยจึงมีโอกาสนั่งร่วมโต๊ะกับทั้งสามคนทุกครั้งเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมการสนทนา

แกรนด์นั้นจะนั่งเอามือโอบปากำไรและลูบผมยาวสลวยของเธอตลอดเวลาที่นั่งตม เขาสนใจอยากรู้เรื่องราวชีวิตของกำไร รวมทั้งความรู้สึกของเธอในแต่ละวันว่ามีความสุขไหม ขณะที่กำไรมักนั่งยิ้มเอียงอายและย้ำเรื่องที่เราอยากบอกแกรนด์อยู่เรื่องเดียวคือเธอรักแกรนด์และอยากอยู่กับเขา เธอจะรอเขาคนเดียว ส่วนมะยมก็ฝากผู้วิจัยให้บอกแกรนด์ว่าเธอยากให้เขาแนะนำเพื่อนของเขาให้เธอบ้าง

แกรนด์วันเวียนมาเป็นแขกประจำของกำไรอยู่ 3 วัน แล้วจึงให้ผู้วิจัยบอกกำไรว่าเขาจะไปทำธุระที่พนมเปญประมาณ 1 อาทิตย์ แล้วจะกลับมาหาเธอใหม่ และนี่เป็นที่มาของอาการเฝ้ามองหาไปที่ถนนของกำไร เวลาผ่านไป 1 สัปดาห์อย่างเงียบเหงาสำหรับ 2 สาวจากตาแควตั้งแต่ แกรนด์ไปพนมเปญ กำไรได้ออกไปกับลูกค้าอีก 2 ครั้ง คนแรกเป็นชายวัยกลางคนชาวฝรั่งเศสตัวอ้วนใหญ่ อีกคนเป็นชายชาวเยอรมัน กำไรบอกกับผู้วิจัยว่าที่จริงเธอไม่อยากไป เธอยากรอแกรนด์ แต่เธอจำเป็นต้องหาเงิน ขณะที่มะยมยังไม่ได้แยกแม่แต่คนเดียว เวลาผ่านไปจนใกล้ครบหนึ่งเดือนที่สองสาวจากตาแควมาทำงานที่นี่ ใกล้เวลาที่ทั้งสองคนจะได้เงินเดือนเดือนแรก แต่แกรนด์ก็ไม่กลับมา อันที่จริงเขาไม่กลับมาอีกเลยหลังจากจากไปพนมเปญแล้ว

จนเวลาผ่านไปเดือนกว่า ฤดูฝนใกล้ผ่านไปลมหนาวเริ่มพัดมา กำไรจึงเลิกชะเง้อมองถนน และพยายามหาลูกค้ารายอื่น เธอประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีมีลูกค้าเกือบทุกคืน ตอนน้ะกำไรไม่ต้องใส่ชุดเดิมซ้ำๆ อีกแล้ว เธอมีเสื้อผ้าชุดใหม่ๆ ใส่ รองเท้าส้นสูงคู่ใหม่ๆ ทำสีผมใหม่ และเปลี่ยนสีที่เล็บทุกวัน สำหรับมะยมสถานการณ์ของเธอเปลี่ยนไปเล็กน้อย เธอมีลูกค้าเลี้ยงตมบ้าง ส่วนใหญ่เป็นเพราะเมื่อกำไรมีลูกค้า มะยมก็จะไปนั่งด้วยจึงพลอยได้รับการเลี้ยงเครื่องตมไปด้วย นอกจากนี้ยังมีลูกค้าชาวเยอรมันตัวอ้วนใหญ่เปย์บาร์พาเธอออกไป 1 ครั้ง

การไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพเลดี้ ทำให้มะยมตัดสินใจเลิกทำงานบาร์ในเดือนต่อมา และเดินทางกลับไปจังหวัดตาแควเพียงลำพัง ขณะที่กำไรยังคงทำงานที่บาร์ดอกกุหลาบต่อไปด้วยเหตุผลว่าแม่หม้ายวัยสามสิบอย่างเธออยู่ที่นี่เหมาะแล้ว อย่างไรก็ตาม 2 เดือนต่อมาหลังจากกำไรกลับไปเยี่ยมบ้านในเทศกาลบุญประชุมบริญ มะยมก็กลับมาที่บาร์ดอกกุหลาบอีกครั้งพร้อมกับกำไร

ในคืนแรกที่กลับมาทำงานใหม่มะยมใส่กระโปรงชุดติดกันแขนกุดรูปสี่ขาเข้ากับรองเท้าส้นสูงสีน้ำเงิน ผมยาวสีน้ำตาลอ่อนของเธอที่เพิ่งไปย้อมมาใหม่ยิ่งช่วยขับให้ผิวสีเข้มดูสวยขึ้น

คราวนี้เธอลุกออกมายืนหน้าบาร์ซื้อเชิญลูกค้าอย่างมั่นใจอยู่ข้างๆ กำไร ยังไม่ถึงสามทุ่มเธอก็ได้ลูกค้าคนแรก แม้สุดท้ายเขาจะไม่ได้พาเธอออกไป แต่เขาก็เลี้ยงเครื่องดื่มเธอหลายแก้ว มะยมคุยกับผู้วิจัย หลังลูกค้าบอกลาเธอด้วยรอยยิ้มที่แค้นพร้อมคำสัญญาว่าจะกลับมาหาเธออีกในคืนพรุ่งนี้ว่า ช่วงเวลา 2 เดือนที่กลับไปอยู่บ้านเป็นช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวพอดี เธอต้องตากแดดร้อนอยู่กลางแจ้งตั้งแต่เช้าจรดเย็น พอเกี่ยวข้าวเสร็จเธอก็ไม่มีอะไรทำ งานที่เคยทำที่ตลาด เจ้าของร้านก็จ้างลูกจ้างใหม่แล้ว เธอก็เลยคิดว่าอยากมาลองดูอีกสักครั้งว่าเธอจะมีวาสนากับเขาบ้างไหม มอมที่เข้ามาร่วมวงสนทนาด้วยบอกว่า มะยมคิดถูกแล้วที่กลับมาทำงานใหม่ในฤดูหนาวซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของฤดูการท่องเที่ยว ที่จะมียกท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เพราะเธออาจโชคดีเจอใครสักคน และได้แต่งงาน มะยมตอบว่าเธอก็หวังเช่นนั้นเพราะอายุเธอมากแล้ว

หากเทียบกับมะยม มอมเองก็มีสภาพไม่ต่างกันนัก เพราะตลอดช่วงเวลาที่ผู้วิจัยทำงานอยู่ที่บาร์ดอกกุหลาบ ผู้วิจัยไม่เคยเห็นมอมมีลูกค้าพาเธอออกไปเลยแม้แต่ครั้งเดียว รายได้ของเธอจึงมาจากเงินเดือนเดือนละ 70 ดอลลาร์สหรัฐ และรายได้จากเครื่องดื่มที่ลูกค้าเลี้ยงอีกประมาณเดือนละ 50 - 70 ดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น แต่แม้รายได้จะน้อยกว่าเลดี้ทุกคนในบาร์ดอกกุหลาบ มอมก็ยังถือว่ามียาได้มากกว่าเงินเดือนของสาวโรงงานในกัมพูชา

บองกันเคยบอกกับผู้วิจัยว่าอันที่จริงโสภาไม่ยอมรับมอมเข้ามาทำงานเพราะโกรธมอมที่ไม่ฟังคำเตือนตอนที่เลิกทำงานบาร์ออกไปอยู่กับพ่อค้าขายลูกชิ้นทอด แล้วสุดท้ายมอมก็ต้องกลับมาทำงานบาร์อีก อีกอย่างมอมมีอายุมากแล้วจึงเป็นการยากมากที่สาวบาร์อายุขนาดมอมจะหาลูกค้าได้ แต่โสภารับมอมเข้าทำงานเพราะสงสารที่ไม่มีที่ไป อยากรู้ก็ตามมอมเองก็รู้ตัวดี เธอเรียกตัวเองว่า “เลดี้จ๊ะ” หรือ “สาวบาร์แก่ๆ” เธอบอกผู้วิจัยว่าเธอรู้ตัวว่าคงหาลูกค้าได้ยากเพราะสวยสู้สาวๆ ไม่ได้ แต่เธอก็เหงาอยากมีเพื่อน และเธอก็ยังมีความหวังว่า อาจมีชายชาวตะวันตกสูงอายุสักคนมาสนใจเธอก็ได้

ภาพที่ 4.8 ภาพเลดี้บาร์ตอกกุหลาบกำลังหยอกล้อกันในช่วงที่ไม่มีลูกค้า

อายุของ มะยมม กำไร และมอมเป็นจังหวะชีวิตที่กำหนดอัตวิสัยของพวกเธอในพื้นที่การขายบริการทางเพศ โดยเกือบทุกสังคมในโลก ประสบการณ์ บทบาทหน้าที่ และสถานะของปัจเจก มักจะต้องเกี่ยวข้องกับอายุ ที่สัมพันธ์กับความหมายที่สังคมสร้างให้กับช่วงอายุนั้นๆ อีกทั้งแต่ละสังคมต่างมีวิธีการที่แตกต่างกันไปในการสัมพันธ์กับคนในแต่ละช่วงอายุ (Kertzer, 1989, p.5) อายุยังเป็นเครื่องมือแรกๆในการจัดแบ่งกลุ่มของคนในสังคม เช่นเดียวกับเพศสภาพที่มีความหมายที่ต่างกันไปในแต่ละสังคม (Hagestad, 1991) อายุยังถูกใช้เป็นหมวดหมายสำคัญเพื่อใช้ในการรับรู้อัตลักษณ์ของตนเอง ด้วยการกำหนดของสถาบันและองค์กรต่างๆ เช่น ครอบครัว สถาบันการศึกษา องค์กรวิชาชีพ ยิ่งไปกว่านั้นการกำกับควบคุมคนในสังคมโดยรัฐ ด้วยกฎหมาย ก็มักกระทำผ่านอายุ เช่น อายุที่มีสิทธิในการเลือกตั้ง อายุที่มีสิทธิในการขับรถ อายุที่มีสิทธิแต่งงาน หรืออายุที่มีความสามารถในการดูแลตนเอง (Neugarten, 1982)

ในประเทศกัมพูชามีกฎหมายห้ามผู้ชายชาวต่างชาติที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และมีรายได้น้อยกว่า 2,550 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือนแต่งงานกับผู้หญิงกัมพูชาซึ่งเริ่มใช้ในค.ศ. 2008 รัฐบาลกัมพูชาอธิบายว่าเนื่องจากอายุ 50 ปีนั้นใกล้เวลาจะเกษียณอายุแล้ว จึงเกรงว่าจะไม่สามารถดูแลภรรยาชาวกัมพูชาได้ นอกจากนี้ยังอธิบายต่อว่าเนื่องจากผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอไม่สามารถปกป้องตนเองได้ จึงจำเป็นต้องใช้กฎหมายปกป้อง (Masis, 2011) คำอธิบายนี้แม้มีหลายความหมายซ่อนอยู่เบื้องหลัง แต่นัยยะหนึ่งก็ได้ชี้ให้เห็นถึงมุมมองต่อคนในแต่ละช่วงอายุของรัฐ (รวมทั้งเพศ) ว่าคนในช่วงอายุใดควรได้รับสิทธิใด ไม่ได้รับสิทธิใด เพราะอะไร (Cain, 1976) อายุจึงเป็นเครื่องมือแสดงมุมมองของสังคม และวัฒนธรรม บรรทัดฐานของอายุถูกกำหนดก็เพื่อบอกคนในสังคมถึงสิ่งที่ควร

และไม่ควรจะประพาดเพื่อแสดงความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ผู้ที่ไม่ปฏิบัติบรรทัดฐานก็อาจโดยลงโทษด้วยการกีดกันออกจากสังคม (Settersten & Karl, 1997, pp. 233-261)

ในวัฒนธรรมกัมพูชา ทั้งชายและหญิงต่างก็ถูกกำหนดช่วงอายุที่เหมาะสมของการทำสิ่งต่างๆ ตามบรรทัดฐานของสังคม เช่น อายุที่เหมาะสมของการแต่งงานของผู้หญิง ซึ่งโดยปกติจะอยู่ในช่วงอายุ 18-22 ปี เพื่อสามารถเริ่มต้นสร้างครอบครัวเป็นแม่ที่ดีได้, ผู้หญิงสูงอายุที่สามีเสียชีวิตควรละกิเลสทางโลกโดยการเป็น โดนจี หรือ แม่ซี (Jacobson, 2008, pp. 266-267) ผู้หญิงกัมพูชาเกือบครึ่งหนึ่ง (47เปอร์เซ็นต์) จะแต่งงานเมื่ออายุ 20 ปี และผู้ชายส่วนใหญ่แต่งงานเมื่ออายุ 23 ปี (52เปอร์เซ็นต์) และอายุที่มากขึ้นของผู้หญิงหมายถึงโอกาสในการแต่งงานที่จะลดลงเรื่อยๆ โดยเฉพาะหลังอายุ 35 ปี (Ministry of Planning Phnom Penh, Cambodia, 2010, pp. 80-89) การเป็นผู้หญิงในวัย 25 ปี ที่ยังไม่ได้แต่งงานของมะยมและสถานะแม่มา่ยลูกติดวัย 32 ปี ของกำไร จึงยากที่จะมีหวังได้แต่งงาน หรือถ้ามีโอกาสก็มักเป็นคนที่มีคุณสมบัติไม่น่าปรารถนา เช่น มีฐานะยากจน ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อการได้แต่งงานหรือไม่ได้แต่งงานหมายถึงการมีโอกาส หรือไม่มีโอกาสที่จะมีอนาคตที่ดี มีครอบครัวที่สมบูรณ์ มีลูกหลานไว้ดูแลยามแก่เฒ่าของผู้หญิงกัมพูชาที่มีการศึกษาน้อย ที่ไม่มีโอกาสในการประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงตนเอง การแต่งงานจึงกลายเป็นจังหวะของชีวิตช่วงสำคัญของพวกเธอ

อย่างไรก็ดีในพื้นที่การขายตัวเช่นวิกตอรีฮิลล์ บรรทัดฐานของอายุถูกสร้างความเป็นไปได้ใหม่ๆ ด้วยจังหวะชีวิตชุดใหม่จากความสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรมในพื้นที่ ทำให้ผู้หญิงที่เลวร้ายเหมาะสมที่จะแต่งงานแล้วอย่างมะยม หรือแม่มา่ยอย่างกำไรมีโอกาสผันถึงการแต่งงาน พื้นที่การขายบริการทางเพศจึงกลายเป็นพื้นที่ที่ให้ความหวังถึงความเป็นไปได้ของการได้แต่งงาน สำหรับผู้หญิงที่ดูเหมือนไร้โอกาสแล้วในพื้นที่อื่น และได้สร้างวิถีปฏิบัติในพื้นที่ ให้เลดี้ไม่ได้มุ่งหวังเพียงความสัมพันธ์ชั่วคราวเท่านั้น แต่การเข้ามาสู่พื้นที่นี้นั้นหมายถึงโอกาสของความสัมพันธ์ในฐานะภรรยาด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นโครงสร้างสำคัญในการกำหนดอัตวิสัยของเลดี้

นอกจากนี้ วิถีปฏิบัติที่เป็นผลผลิตของพื้นที่การขายบริการทางเพศยังทำให้ปฏิทินของเลดี้ เปลี่ยนไปด้วย เนื่องจากปฏิทินเป็นเครื่องมือในการกำหนดรูปแบบจังหวะของกิจกรรมให้กับเวลาที่สัมพันธ์กับพื้นที่ซึ่งจะมีจังหวะของสังคมนั้นปรากฏอยู่ เช่น ปฏิทินของชวานาก็อาจประกอบไปด้วยช่วงเวลาของการเพาะปลูก ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว ช่วงเวลาพิธีกรรมที่เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ (Munn, 1992, pp. 95-96) การทำความเข้าใจปฏิทินของเลดี้จึงหมายถึงการทำความเข้าใจการกำหนดกิจกรรม การวางแผน และการให้ความสำคัญแต่ละช่วงเวลาในหนึ่งปีของพวกเธอ ที่จะสามารถทำให้เราเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและพื้นที่ เข้าใจชุดของประสบการณ์ผัสสะในจังหวะชีวิตของพวกเธอ และเข้าใจการเกิดขึ้นของอัตวิสัยของพวกเธอ

เมื่อจังหวะในชีวิตประจำวันของกิจกรรมในชีวิตของเลดี้ถูกกำหนดโดยปฏิทิน ความเปลี่ยนแปลงใดๆ ในปฏิทินจึงแสดงให้เห็นจุดเปลี่ยนของกิจกรรมในพื้นที่ สำหรับมะยมเมื่ออยู่บ้านเกิดปฏิทินชีวิตของเธอคือปฏิทินของชุมชนเกษตรกร ที่ต้องรู้เวลาเพาะปลูก เก็บเกี่ยว แต่เมื่อมาเป็นเลดี้ปฏิทินชีวิตของเธอคือปฏิทินของการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับปฏิทินฤดูกาลของโลกตะวันตก ใน *Calendars Tell History: Social Rhythm and Social Change in Rural Pakistan* (2014) โมฮามัด ออรังเซบ มัคฮา (Muhammad Aurang Zeb Mughal) ได้วิจัยเรื่องประวัติศาสตร์การเปลี่ยนปฏิทินในเขตชนบทของประเทศปากีสถาน และเสนอว่าการศึกษากการเปลี่ยนแปลงของปฏิทินในประวัติศาสตร์สามารถแสดงให้เห็น ทั้งจุดเปลี่ยนต่างๆ ของสังคม และโครงสร้างอำนาจซึ่งในที่นี้คืออำนาจของรัฐ ที่มากระทำกับสังคมชนบทของปากีสถาน ในอดีตสังคมชนบทปากีสถานให้ความสำคัญกับปฏิทินการเพาะปลูก ขณะที่คนมุสลิมที่ทำงานเป็นแรงงานในชุมชนชาวฮินดูใช้ปฏิทินพิธีกรรมของชาวฮินดูเพื่อจัดการระบบเศรษฐกิจของตนเองที่ต้องพึ่งพิงคนฮินดู จนกระทั่งเมื่อปฏิทินสุริยคติแบบเกรกอเรียน (Gregorian Calender) ถูกนำเข้ามาใช้ในระบบการศึกษายุคใหม่ การใช้ปฏิทินแบบใหม่จึงเกิดขึ้น และเมื่อรัฐใช้ปฏิทินนี้เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคระบาดพืช ระบบชลประทาน ชาวชนบทที่เป็นเกษตรกรจึงต้องหันมาใช้ปฏิทินแบบใหม่มากขึ้น และสุดท้ายมันก็กลายเป็นจังหวะของชีวิตคนชนบทที่ทำให้รัฐง่ายต่อการควบคุม การเปลี่ยนปฏิทินในช่วงเวลาต่างๆ ของชาวชนบทปากีสถานจึงแสดงให้เห็นการเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงที่ต้องเลือกระหว่างวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ และแสดงให้เห็นสิ่งที่พวกเขาเลือก

เช่นเดียวกับเลดี้บาร์ดอกกุหลาบ การมาอยู่ในพื้นที่แบบใหม่ทำให้พวกเขาต้องเลือกใช้ปฏิทินชีวิตชุดใหม่เพราะจังหวะของเวลาทั้ง ปี เดือน และวัน ที่สร้างจังหวะให้กับพื้นที่ที่พวกเขาอยู่นี้เป็นจังหวะใหม่ หากพวกเขาต้องการจะดำรงความสัมพันธ์ระหว่าง สังคม เศรษฐกิจ และพวกเขาไว้ให้ได้ พวกเขาก็ต้องเปลี่ยนแปลงมัน (Mughal, 2014, pp. 592-613)

4.3 สรุป

ในบทนี้ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นว่า จังหวะวันและจังหวะชีวิตไม่ใช่เพียงภาพการดำเนินไปของชีวิตในแต่ละวันของเลดี้เท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นอิทธิพลของโครงสร้างภายนอก ทั้งโครงสร้างสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ทั้งในและนอกประเทศกัมพูชา จังหวะชีวิตในพื้นที่เองก็คือโครงสร้างสำคัญที่กำหนดอัตวิสัยของเลดี้ ทั้งจังหวะวัน จังหวะชีวิต และปฏิทินชีวิต ของเลดี้ในพื้นที่การขายบริการทางเพศต่างก็ปรากฏและดำเนินไปพร้อมๆ กับประสบการณ์ผัสสะที่เกิดจากกิจกรรมที่ทำซ้ำๆ ในทุกเมื่อเชิ้อวัน จนกลายเป็นความทรงจำชุดใหม่ในร่างกาย ที่ประกอบสร้างเป็นจังหวะของพื้นที่การ

ขายบริการทางเพศ ในชีวิตประจำวันที่พวกเธอดำรงอยู่ องค์ประกอบเหล่านี้ไม่อาจแยกขาดจากบริบท ที่มีการควบคุม กำกับ และกำหนดมันขึ้นจากหลายๆ สิ่ง ทั้งอำนาจรัฐ วัฒนธรรม สังคม ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง และเลดี้เองก็ไหลไปกับจังหวะที่ถูกควบคุมกำกับนี้ รวมทั้งพยายามสร้างความเป็นไปได้ใหม่ๆ ให้กับจังหวะของตนเอง ผ่านการสร้าง ความหมายให้กับประสบการณ์ผัสสะที่จดจำลงบนร่างกาย ที่กลายเป็นเครื่องกำหนดอัตวิสัยของพวกเธอ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังแสดงให้เห็นว่า การใช้ร่างกาย พื้นที่ และเวลาไม่ได้เกิดเพียงเพราะลักษณะทางกายภาพ แต่เกิดจากการที่เลดี้สร้างความหมายต่อมันและใช้มันเข้าไปสู่การเข้าใจในชีวิต พื้นที่ของร่างกาย และกระทำการของร่างกายเลดี้ในบาร์ดอกกุหลาบจึงเป็นอีกพื้นที่ที่สำคัญ เนื่องจากร่างกายนั้นถูกผูกโยงอย่างแยกไม่ออกจากพื้นที่ที่ร่างกายนั้นดำรงอยู่ การจะทำความเข้าใจสำนักแห่งตัวตนของเลดี้จึงจำเป็นต้องเข้าใจกระทำการของร่างกายและประสบการณ์ผัสสะที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ที่ร่างกายนั้นดำรงอยู่

ในบทต่อไปผู้วิจัยจะขอนำเสนอโลกของประสบการณ์ผัสสะของเลดี้ในประเด็นเพศสัมพันธ์ และการเอาตัวรอดในพื้นที่การขายบริการทางเพศ ผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ผัสสะไม่ได้เป็นแค่เพียงการรับรู้ทางประสาทวิทยา หรือภาพตัวแทนของวัฒนธรรมที่แตกต่าง แต่ประสบการณ์ผัสสะยังเป็นตัวกระทำการที่สำคัญ ที่ทำให้เลดี้สร้างสำนักแห่งตัวตนในพื้นที่การขายบริการทางเพศ การเกิดขึ้นของประสบการณ์ผัสสะนั้นแยกไม่ออกจากปฏิบัติการเชิงพื้นที่ ภาพตัวแทนของพื้นที่ ที่ต่างก็ส่งผลซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งผลต่อการสร้างตัวตนของพวกเธอ

บทที่ 5

ชีวิต: ผัสสะ ความเสี่ยง และการเอาตัวรอด

ในบทนี้ผู้วิจัยจึงต้องการแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ผัสสะไม่ได้เป็นแค่เพียงการรับรู้ทางประสาทวิทยา หรือภาพตัวแทนของวัฒนธรรมที่แตกต่าง (Howes, 2003) แต่ประสบการณ์ผัสสะเป็นตัวกระทำที่สำคัญที่ทำให้เลดี้สร้างอัตวิสัยในพื้นที่การขายบริการทางเพศ เลดี้สร้างโลกของตนเองด้วยการให้คุณค่า ความหมายแก่ประสบการณ์ผัสสะ ทั้งนี้การเกิดขึ้นของประสบการณ์ผัสสะนั้น แยกไม่ออกจากการปฏิบัติการเชิงพื้นที่ที่ต่างกันก็ส่งผลซึ่งกันและกันในโครงสร้างจังหวัดของชีวิตประจำวัน

แม้ว่าใน *Worlds of Sense: Exploring the Senses in History and across Cultures* (1994) คอนสแตนซ์ คาสเสนจะเสนอว่า การทำความเข้าใจประสบการณ์ผัสสะจะทำให้เข้าใจวิถีทางที่คนในแต่ละพื้นที่ใช้ในการรับรู้โลก เพราะประสบการณ์ผัสสะถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม การให้ความหมายของแต่ละบุคคล และการให้คุณค่าของสิ่งคมนั้นๆ (Classen, 1994) แต่การศึกษาประสบการณ์ผัสสะในฐานะภาพตัวแทนของวัฒนธรรมเช่นนี้ ทำให้การศึกษาขาดการทำความเข้าใจผัสสะในประเด็นอื่นๆ เช่น ความสัมพันธ์ของผัสสะกับพื้นที่ หรือแม้แต่ข้อเสนอของฮาว์ว่า ประสบการณ์ผัสสะคือกระบวนการที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างจิตใจ ร่างกายและสิ่งแวดล้อม (emplacement) (Howes, 2005) ก็ยังขาดมุมมองในการทำความเข้าใจปฏิบัติการในพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะที่ถูกสร้างขึ้นผ่านความสัมพันธ์ระหว่างผัสสะกับพื้นที่

ยิ่งไปกว่านั้นประเด็นที่งานวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ผัสสะมักมองข้าม คือประเด็นเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจของผัสสะในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของอัตวิสัยในความสัมพันธ์ระหว่างผัสสะกับพื้นที่ ดังนั้นแทนที่จะศึกษาผัสสะของเลดี้เพื่อเขียนภาพของวัฒนธรรมที่สร้างผัสสะของเลดี้ขึ้นมา ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ของประสบการณ์ผัสสะ พื้นที่ และชีวิตประจำวันของเลดี้ที่เป็นตัวกำหนดอัตวิสัยของเลดี้ โดยข้อเสนอนี้จะแสดงให้เห็นผ่านการนำเสนอในส่วนแรกในประเด็นประสบการณ์ผัสสะของอารมณ์ทางเพศของเลดี้ในพื้นที่การขายบริการทางเพศที่พวกเขาถูกมองว่าเป็นวัตถุทางเพศที่ไร้อารมณ์ขณะที่ในความจริงแล้วร่างกายของเลดี้ดำรงอยู่ร่วมกับตัวตนและความรู้สึก ในส่วนที่สองผู้วิจัยจะนำเสนอ อัตวิสัยและความเป็นผู้กระทำการของเลดี้ ผ่านการเล่าถึงการใช้ประสบการณ์ผัสสะของตนเองเพื่อเตือนอันตราย

5.1 ประสบการณ์ผัสสะบนเรือนร่างของผู้หญิงขายบริการทางเพศ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอประสบการณ์ผัสสะบนเรือนร่างของเลดี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ผัสสะและพื้นที่ ทำให้สามารถอธิบายเส้นแบ่งขอบเขตของพื้นที่การขายบริการทางเพศ และการทำความเข้าใจประสบการณ์เพศสัมพันธ์ของเลดี้สามารถทำได้ผ่านการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ที่เติมเปี่ยมไปด้วยอารมณ์ผ่านปฏิบัติการของผัสสะของพวกเธอ

5.1.1 ขอบ-เขต-ข้าม

เดือนมีนาคมอากาศเริ่มร้อนขึ้นเรื่อยๆ จนเลดี้ในห้องเช่าของบ้านนันทารวมทั้งผู้วิจัยแทบจะนอนกลางวันกันไม่ได้แม้จะเปิดพัดลมกันทั้งวันแล้วก็ตาม โชคยังดีที่เมื่อพระอาทิตย์ตกดินไปแล้วอากาศก็จะเย็นลงบ้าง แต่สิ่งที่มาทดแทนความไม่สุขสบายจากความรำคาญเหงื่อที่ไหลชุ่มตัวและผิวหนังที่ร้อนระอุยามกลางวันคือจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงฤดูร้อนตามปกติจำนวนนักท่องเที่ยวจะเริ่มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงเทศกาลคริสต์มาสและเพิ่มขึ้นสูงสุดในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ในเดือนเมษายน

เมื่อพระอาทิตย์ตกดิน อากาศทุเลาความร้อนลง นักท่องเที่ยวก็เริ่มออกเดินทางมาท่องเที่ยวที่ย่านวิกตอเรียฮิลล์กันมากขึ้น ที่หน้าบาร์ดอกกุหลาบเลดี้สามคนกำลังยืนซื้อเชิญลูกค้าอยู่หน้าบาร์ ลัดดาเลดี้รูปร่างเล็ก ผิวคล้ำ ย่อมผมสีทอง ทรงเลดี้ร่างสูงผู้มีแผลเป็นเป็นรอยยาวที่หัวไหล่ขวา และลินดาเลดี้ร่างเล็ก หน้าอกใหญ่ ทั้งสามแต่งกายคล้ายๆ กันด้วยเสื้อกล้ามรัดรูปกับกางเกงขาสั้นอวดขาเรียวเด่นบนรองเท้าส้นสูงอันเป็นเครื่องแต่งกายยอดนิยมของเลดี้ในช่วงที่อากาศร้อนเช่นนี้ แม้จะเริ่มมีลมพัดมาบ้างแล้วแต่เหงื่อเม็ดเล็กๆ ก็ยังผุดพรายออกมาบนผิวหนังของเลดี้จนเห็นเป็นร่องรอยรดรีงบนเรือนร่างที่เราอารมณ์บรรดาลูกค้าที่มาเที่ยว กลิ่นเหงื่อที่ไหลออกมาปะปนกับกลิ่นน้ำหอมที่ประพรมมาเกิดเป็นกลิ่นเฉพาะตัวของเลดี้แต่ละคน ทรงบอกว่าเวลาอยู่ที่บ้านเกิดถ้าเธอมีกลิ่นเหงื่อแบบนี้คือถือว่าเป็นคนไม่สะอาด แต่ที่นี้กลิ่นเหงื่อของเธอกลับเป็นกลิ่นที่สร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า

หลังจากยืนเรียกลูกค้าอยู่ไม่นานสามสาวก็ได้ลูกค้าเป็นนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก รูปร่างอ้วนใหญ่ที่มากัน 2 คน พวกเขาพาลูกค้าทั้ง 2 ไปนั่งที่โต๊ะด้านหน้าแล้วรีบเปิดพัดลมตั้งโต๊ะให้เพื่อเอาใจลูกค้าทั้งสองที่มีเหงื่อชุ่มทั้งแผ่นหลัง หลังจากสั่งเครื่องดื่มมาเลี้ยงสามสาว 2 - 3 แก้วแล้วลูกค้าทั้งสองคนก็โอบเอวกอดตะกอกพาลินดาและทรงนั่งรถสามล้อเครื่องออกไป ราว 1 ชั่วโมงต่อมา

ลินดาและกรงก็กลับมาที่บาร์ดอกกุหลาบ ทั้งสองยังอยู่ในเสื้อผ้าชุดเดิมยกเว้นกรงที่เปลี่ยนจากรองเท้าส้นสูงเป็นรองเท้าแตะไร้ส้น

เมื่อมาถึงลินดาก็เริ่มงานต่อ เธอออกไปยืนหน้าบาร์บนรองเท้าส้นสูงคู่เดิม ปากที่เคลือบลิปสติกสีแดงสดส่งเสียงเจี๊ยบแจ้วเรียกลูกค้าอย่างตั้งใจอีกครั้งเพราะเธอรู้ว่าหากครั้งนี้เธอหาลูกค้าได้อีกค่าเปย์บาร์ที่ลูกค้าจะต้องจ่ายให้บาร์ 10 ดอลลาร์สหรัฐจะตกเป็นของเธอ ในช่วงเวลาที่มีลูกค้าจำนวนมากเช่นนี้เลดี้บางคนจะรับแขกมากกว่าคีนละ 1 คน ดังนั้นพวกเธอจึงจะเลือกใส่เสื้อผ้าที่ง่ายต่อการถอดและจะพยายามไม่ถอดจนหมดขณะให้บริการ เช่น เลดี้ในชุดเสื้อกล้ามกางเกงขาสั้นก็จะถอดแค่กางเกงเท่านั้นขณะให้บริการลูกค้าเพื่อไม่ให้เสียเวลาในการแต่งตัวใหม่ รวมทั้งหลังให้บริการพวกเธอก็จะเสียเวลาเพียงทำความสะอาดบางส่วนไม่ล้างหน้า เพื่อไม่ต้องแต่งหน้าใหม่อีกครั้ง ขณะที่ลินดากำลังตั้งอกตั้งใจหาลูกค้าคนที่ 2 ของคืนนี้ กรงก็นอนเล่นอย่างสบายอารมณ์บนเก้าอี้หวายตัวใหญ่ด้านในของบาร์ เธอบอกผู้วิจัยว่าคืนนี้เธอเลิกงานแล้วแค่กลับมาเยี่ยมเพื่อนๆ ก่อนกลับไปนอนเพราะเธอเหนื่อยแล้ว หลังจากนอนเล่นอยู่ในบาร์สักครู่กรงก็เดินกลับห้องเช่าไป

พื้นที่แต่ละแบบปรากฏขึ้นและมีความหมายต่อมนุษย์ได้ด้วยการมีเส้นแบ่งเพื่อกำหนดขอบเขตของพื้นที่ (Lefebvre, 1991, p. 26) เช่นเดียวกับพื้นที่การขายตัวของเลดี้ดอกกุหลาบที่เส้นแบ่งพื้นที่การขายตัวไม่สามารถมองเห็นด้วยตา แต่ผู้คนที่เข้ามาเกี่ยวข้องก็รับรู้ว่ามีสิ่งนี้ เส้นแบ่งพื้นที่นี้ทำให้พื้นที่การขายตัวปรากฏขึ้น ทำให้เลดี้แต่ละคนสามารถรู้ตำแหน่งแห่งที่ของตัวเองจนสามารถที่จะจำแนกตัวเองออกจากคนอื่นนอกพื้นที่และกลายเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มในพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้น เส้นแบ่งพื้นที่ยังทำให้พวกเธอทำตามข้อกำหนดของพื้นที่และทำให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเลดี้กับสมาชิกอื่นในพื้นที่เป็นไปได้ (Moscovici, 1988, p. 231) ขณะเดียวกันเส้นแบ่งพื้นที่ก็ยังถูกมองเห็นรับรู้จากคนนอกพื้นที่ที่รับรู้ว่ามีพื้นที่การขายตัวคืออะไร เลดี้คือใคร (Jenkins, 1996)

การเกิดขึ้นของเส้นแบ่งนั้นถูกกำหนดและสร้างมาจากหลายองค์ประกอบ เช่น อัตลักษณ์ร่วมของสังคม (social and collective identity) ที่ทำให้คนในสังคมนั้นรู้ถึงขอบเขตพื้นที่ทางสังคมของตนเอง ความไม่เท่าเทียมกันของชนชั้น เชื้อชาติ เพศสภาพในสังคมนั้นทำให้สังคมเกิดเส้นแบ่งขึ้น หรือการกำหนดของผู้มีอำนาจ องค์ประกอบเหล่านี้จะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมวัฒนธรรม (Lamont & Virag, 2002) เช่น การใช้การสร้างควมหมายให้การใส่ใจในการทำบ้านให้สะอาด การทำสวน และการดูแลรักษาทรัพย์สิน เพื่อเป็นเส้นแบ่งให้ชนชั้นแรงงานผิวขาวต่างจากชนชั้นแรงงานผิวดำ ใน *The Last Garden: Culture and Place in a White Working Class* (2002) ของ มาเรีย คีฟีเรส (Maria Kefelas) ซึ่งศึกษาเส้นแบ่งทางสังคมของชนชั้นแรงงานผิวขาวและผิวดำในชิคาโก

แนวคิดเรื่องพื้นที่และเส้นแบ่งขอบเขตถูกอธิบายผ่านหลากหลายสิ่ง เช่น อธิบายผ่านความสัมพันธ์ในสังคมโดย จอร์จ ซิมเมล (Georg Simmel) ซึ่งอธิบายถึงเส้นแบ่งขอบเขตว่าไม่ใช่ทั้งเส้นขอบเขตทางกายภาพและวัตถุ แต่เป็นเส้นที่เกิดจากการที่สังคมได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกและระหว่างกลุ่มว่าใคร อย่างไร ทำอะไร เมื่อไหร่ และที่ไหนที่จะได้รับอนุญาตและไม่ได้รับอนุญาตให้ทำกิจกรรมใด บนความสัมพันธ์ใด (Zieleniec, 2007, pp. 44-46) ขณะที่เดวิด ฮาร์วี (David Harvey) อธิบายว่าพื้นที่ถูกกำกับควบคุมและทำให้เป็นสินค้าโดยรัฐ ชนชั้นและอำนาจทางสังคม การกำหนดเส้นขอบเขตของพื้นที่จึงขึ้นอยู่กับปฏิบัติการของอำนาจที่ทำงานในพื้นที่ที่แตกต่างกันด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน (Harvey, 1985, p.22) ส่วนเลอร์แพร์แม้จะอธิบายถึงผลผลิตของพื้นที่ว่า มีการกำหนดโดยอำนาจในพื้นที่เช่นกัน แต่เลอร์แพร์ให้ความสำคัญกับการรับรู้และความเข้าใจในพื้นที่ของคนในสังคมที่มีอำนาจในพื้นที่ยิ่งขึ้น รวมทั้งชีวิตประจำวันของผู้คนในพื้นที่ที่สร้างประสบการณ์เชิงผัสสะในรูปแบบต่างๆ ว่าเป็นตัวกำหนดเส้นเขตแดนของแต่ละพื้นที่ขึ้น (Lefebvre, 1991, p. 116)

ผู้วิจัยจึงเสนอว่า ในพื้นที่การขายตัวของเลดี้บาร์ดอกลูกหลาย เส้นแบ่งขอบเขตของพื้นที่การขายบริการทางเพศไม่ได้หมายถึงเพียงเส้นแบ่งทางกายภาพของจุดเริ่มต้นของวิกตอรีฮิลล์ หรือประตูของห้องเช่า หรือ ทางเข้าบาร์ดอกลูกหลาย แต่มันคือการรับรู้ความเข้าใจของผู้คนในสังคมกัมพูชาต่อภาพตัวแทนของผู้หญิงในพื้นที่การขายตัวที่ถูกสร้างจากอำนาจต่างๆ ที่ปฏิบัติการในพื้นที่การขายตัวที่เป็นไปเพื่อการควบคุม กำกับ และจัดการกับพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ของแหล่งโรค ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ หรือภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ที่แบ่งผู้หญิงไม่ดี ส่งผลให้ผู้หญิงในพื้นที่นี้ต้องแต่งกายแบบ “ผู้หญิงไม่ดี” ที่เร้าอารมณ์ทางเพศ ต้องใส่รองเท้าส้นสูง ต้องแต่งหน้า และต้องทาเล็บ ดังนั้นเมื่อผู้หญิงต้องการเข้ามาสู่พื้นที่การขายตัวสิ่งแรกที่พวกเขาต้องทำคือการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายจากแบบที่สาวโรงงานงาน หรือสาวชานาแต่งมาเป็นเครื่องแต่งกายของเลดี้แทนเพื่อการข้ามจากพื้นที่ของ “สเรยทมมดา” หรือ “ผู้หญิงธรรมดา” มาเป็น “สเรยบาร์” หรือ “ผู้หญิงบาร์” แทน

สำหรับตัวผู้วิจัยเอง เส้นแบ่งของพื้นที่การขายตัวปรากฏเมื่อเห็นภาพสะท้อนของตนเองในเครื่องแต่งกายของเลดี้จากกระจกเงาในห้องเช่า เมื่อรับรู้ความรู้สึกใหม่ที่เท้า และรับรู้ตัวตนเองได้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่การขายตัวในบาร์ดอกลูกหลายแล้ว ขณะที่สำหรับกรงการใส่หรือถอดรองเท้าส้นสูงคือวิธีการของการกำหนดเส้นแบ่งเขตของเธอ หรือสำหรับบ้านนันทนาการข้ามถนนไปฝั่งบาร์ในเวลากลางคืนคือการก้าวเข้าสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศ ผู้คนที่เข้าไปสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพื้นที่การขายบริการทางเพศจึงต่างก็มีวิธีการในการอธิบายถึงเส้นแบ่งเหล่านี้ผ่านประสบการณ์ผัสสะ

ของตน โดยไม่มีเส้นเขตพื้นที่การขายตัวใดที่ชัดเจน แต่ต่างก็ลื่นไหลไปกับการตีความ การสร้างความหมายของขอบเขตของพื้นที่ที่แต่ละคนใช้ผัสสะเฉพาะแต่ละแบบเพื่อสร้างความหมายขึ้นในแต่ละช่วงเวลา (Pink, 2004) ดังนั้นที่บาร์ดอกกุหลาบนอกจากเส้นแบ่งของพื้นที่การขายบริการทางเพศจะเกิดขึ้นจากการรับรู้และความเข้าใจต่อพื้นที่ที่ถูกกำหนดด้วยภาพตัวแทนของพื้นที่แล้ว เลดีแต่ละคนก็ยังต่างสร้างเส้นขอบเขตของตนเองได้ด้วยการสร้างความหมาย ผ่านประสบการณ์ผัสสะของตนเองในพื้นที่ของชีวิตประจำวันที่ใช้ชีวิตอยู่ (Lefebvre, 1991, p. 121) ทำให้พวกเธอกำหนดขอบเขตของพื้นที่การขายบริการทางเพศแตกต่างกันออกไปตามการให้ความหมายของแต่ละคน ทั้งจากภาพของตนเองที่เห็นจากกระจก กลิ่นน้ำหอมจากเรือนกายของตน ความรู้สึกของเท้าที่ถูกบีบรัดจากรองเท้าส้นสูง ไปจนกระทั่งกลิ่นควันธูปที่จุดบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก่อนออกไปทำงาน โลกของประสาทสัมผัสเหล่านี้เองที่กำหนดการก้าวเข้ามาสู่พื้นที่การขายตัวของพวกเธอ รวมทั้งมีวิธีการสร้าง ข้าม เปลี่ยน หรือแม้แต่มองเส้นแบ่งพื้นที่ที่แตกต่างกันไป (Jenkins, 1996)

การศึกษาเส้นแบ่งพื้นที่การขายบริการทางเพศ เพื่ออธิบายโลกของผู้หญิงขายบริการทางเพศดูดีความในหลากหลายแง่มุมทั้งในมุมมองของการกดทับผู้หญิงขายบริการทางเพศ ดังเช่นที่ โจอันนา โฟร์นิก (Joanna Phoenix) เสนอใน Making Sense of Prostitution (1999) ว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศสร้างการรับรู้ต่อการขายบริการทางเพศว่าเป็นการทำให้ร่างกายเป็นสินค้าที่มีความหมายซ้อนกันอยู่หลายชั้น ทั้งการเป็นเจ้าของและควบคุมร่างกายของตนเองในบางช่วงเวลา ความรู้สึกของการเป็นเจ้าของแต่ไม่สามารถควบคุมในบางช่วงเวลา และไม่มีทั้งความเป็นเจ้าของและความสามารถในการควบคุมในบางช่วงเวลา เส้นแบ่งพื้นที่การขายบริการทางเพศจึงปรากฏอยู่ในวิธีการอธิบายการควบคุมเรือนร่างของผู้หญิงขายบริการทางเพศในแต่ละช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม การเกิดขึ้นของเส้นแบ่งนี้ก็เกินไปเพื่อทำให้ร่างกายกลายเป็นสินค้า

เช่นเดียวกับมัตตี้ คอลย์ (Maddy Coy) ซึ่งเสนอไว้ใน Prostitution, Harm and Gender Inequality Theory, Research and Policy (2012) ว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศใช้วิธีการแยกความรู้สึกต่อตัวตนของตนเอง (senses of self) ออกจากร่างกายด้วยการใช้ยาเสพติด เพื่อให้สามารถอยู่กับการเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศได้ โดยผู้หญิงขายบริการทางเพศส่วนใหญ่ในงานวิจัยนี้มักถูกล่วงละเมิดทางเพศในวัยเด็ก อันเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างเส้นแบ่งแยกตัวตนออกจากร่างกาย นำไปสู่การสร้างความหมายต่อการใช้ร่างกาย ในฐานะสินค้าเพื่อการขายตัวว่าเป็นสิ่งปกติ (normalization) คอลย์เสนอว่าเส้นแบ่งพื้นที่การขายบริการทางเพศทำให้เกิดความรู้สึกต่อร่างกายว่าร่างกายสามารถควบคุมและหาประโยชน์ได้และทำให้ผู้หญิงกลายเป็นวัตถุทางเพศ

ขณะที่ใน On the Game: Women and Sex Work (2007) โซเฟีย เดย์ใช้เส้นแบ่งเขตพื้นที่การขายตัวมาอธิบายผู้หญิงขายบริการทางเพศในฐานะผู้กระทำการ เดย์เสนอว่าผู้หญิง

ขายบริการทางเพศพยายามแยกการแยกพื้นที่ของการมีเพศสัมพันธ์ในการ “ทำงาน” หรือ “พื้นที่สาธารณะ” ออกจากการมีเพศสัมพันธ์ใน “ความสัมพันธ์จริง” หรือ “พื้นที่ส่วนตัว” ด้วยการทำความสะอาดช่องคลอดหลังการทำงาน ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สอนล้างช่องคลอด หรือการให้ลูกค้าใส่ถุงยางทุกครั้ง การสร้างเส้นแบ่งเขตพื้นที่นี้ทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศสามารถจำแนกเพศสัมพันธ์เพื่อ “งาน” และเพศสัมพันธ์เพื่อ “ความสัมพันธ์” ได้

สำหรับในวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ผู้วิจัยขอเสนอว่านอกจากเส้นแบ่งขอบเขตของพื้นที่การขายบริการทางเพศจะถูกสร้างทั้งด้วยการรับรู้และเข้าใจภาพตัวตนของพื้นที่การขายบริการทางเพศแล้ว การสร้างประสบการณ์ผัสสะที่ถูกกำหนดด้วยพื้นที่ เวลา วัฒนธรรม และชีวิตประจำวันคือกระบวนการสำคัญที่ทำให้เส้นแบ่งขอบเขตของพื้นที่ปรากฏ เส้นนี้ไม่ได้เพียงทำให้เลดี้สามารถก้าวเข้าสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศด้วยการทำหน้าที่เป็นจุดเริ่มต้นเท่านั้น แต่มันยังทำให้พวกเธอสามารถก้าวออกจากพื้นที่การขายบริการทางเพศได้ด้วย สื่อกลางที่ทำให้พวกเธอเข้า หรือออกจากพื้นที่การขายบริการทางเพศได้ก็คือร่างกายของพวกเธอ การจัดระเบียบร่างกายของตนเองของเลดี้จึงเป็นไปเพื่อการดำรงอยู่ของพื้นที่การขายบริการทางเพศบนร่างกายของเธอ หรือการหลบหนีออกไปจากร่างกายของเธอ

5.1.2 เพศสัมพันธ์ที่ถูกกดทับของผู้หญิงขายบริการทางเพศ

ใน “A Brief History of the Anthropology of Sexuality, and Theory in the Field of Women’s Sex Work” (2012) โซเฟีย มักซิมอฟสกี (Sophie Maksimowski) เสนอว่าเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องของการเมืองในการสร้างความหมาย อำนาจนำ และระบบเศรษฐกิจสังคมที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน เพศสัมพันธ์จึงไม่เคยเป็นกิจกรรมตามธรรมชาติในชีวิตประจำวันของผู้คน แต่เป็นปฏิบัติการเชิงอำนาจ และความรู้ที่สังคมนำมาควบคุม และจัดระเบียบพฤติกรรมและความปรารถนาทางเพศ โซเฟียอธิบายเรื่องนี้ผ่านแนวคิดของมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ใน The History of Sexuality Vol.1 (1980) ว่าในคริสต์ศตวรรษที่ 19 สังคมอเมริกันและยุโรปมีการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีเป้าหมายเพื่อทำลาย “ความชั่วร้าย” ของสังคมซึ่งรวมถึงเรื่องเพศสัมพันธ์ด้วย เพศสัมพันธ์จึงกลายเป็นสิ่งที่ถูกตรวจสอบ ถูกเพ่งเล็ง ถูกเปิดเผย ถูกวิจารณ์ ถูกควบคุมอย่างเคร่งครัดและเข้มงวด ตั้งแต่เตียงนอนไปจนถึงพื้นที่สาธารณะ ชีวิตทางเพศของบุคคลจึงมิใช่เรื่องส่วนตัวอีกต่อไป แต่เป็นเรื่องทางการเมืองที่ “อำนาจ” จะเข้ามาแทรกแซงอยู่ตลอดเวลา ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ นักต่อสู้เคลื่อนไหวทางสังคม และสถาบันทางการแพทย์คือผู้ที่ถืออำนาจนำในการทำลายและกำจัดเพศสัมพันธ์ที่ชั่วร้ายนี้ออกไปจากสังคม ด้วยการใช้ความรู้แบบวิทยาศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคม บงการ และชี้้นำความจริงเกี่ยวกับเพศ ความรู้และอำนาจจึงเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยซึ่งกันและกัน สองสิ่งนี้เคลื่อนตัวไปในสังคมด้วยเทคนิคและกลไกที่ซับซ้อน ทั้งปรากฏอยู่

ในกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับที่รัฐสร้างขึ้น และปรากฏอยู่ในรูปของ “พลัง” ที่สร้างสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะสร้าง “ตัวตนทางเพศ” ซึ่งพลังที่ซ่อนอยู่ในเรื่องเพศสัมพันธ์คือผลผลิตของศีลธรรมทางเพศที่บ่มเพาะมาตั้งแต่สมัยวิคตอเรียและดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน

สำหรับเพศสัมพันธ์ในพื้นที่การขายบริการทางเพศ หรือเพศสัมพันธ์เพื่อแลกกับเงิน รวมทั้งสิ่งอื่นๆ นั้น แม้ว่าในบางช่วงเวลาในประวัติศาสตร์จะอธิบายว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศหรือผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการความสุขทางเพศแก่คนอื่นที่มีใช้สามเษกของตนมิใช่คนที่ชั่วร้าย หรือไร้ศีลธรรม แต่ความหมายของผู้หญิงขายบริการทางเพศค่อยๆ เปลี่ยนไปสู่เรื่องศีลธรรม หรือความดีและความเลวของบุคคลในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ที่ระบบศีลธรรมแบบวิคตอเรียนมองผู้หญิงขายบริการทางเพศว่าต่ำทราม ทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่บริการความสุขทางเพศกลายเป็น “หญิงชั่ว” (Maksimowski, 2012) จึงเกิดการจัดช่วงชั้นของเพศสัมพันธ์ให้คุณค่ากับเพศสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างหญิงชายที่แต่งงานกันถูกต้องตามประเพณีเท่านั้น ส่วนเพศสัมพันธ์ที่มีได้เกิดจากการแต่งงานจะถือว่าสกปรก ต่ำช้า ผิดศีลธรรม ชายและหญิงที่ยังไม่แต่งงาน หรือแต่งงานแล้วแต่ไปมีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่นก็จะถูกตำหนิว่าทำผิดศีลธรรม ผู้หญิงขายบริการทางเพศกลายเป็นเป้าโจมตีของระบบศีลธรรมแบบนี้เพราะมีกิจกรรมทางเพศที่อยู่นอกบรรทัดฐานการแต่งงาน ผู้หญิงขายบริการทางเพศจึงถูกทำให้กลายเป็นคนที่ไร้ค่า ต่ำต้อย น่ารังเกียจ ราวกับเป็นเชื้อโรคทางสังคม สังคมที่ยึดในศีลธรรมทางเพศแบบวิคตอเรียจึงพยายามกวาดล้าง ไล่ล่า ปราม และทำลาย เพราะเชื่อว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศคือ “ความชั่ว” ของสังคม (Maksimowski, 2012) ดังเช่นภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศคือพื้นที่ของผู้หญิงไม่ดี

นอกจากเพศสัมพันธ์ของผู้หญิงขายบริการทางเพศจะถูกสร้างความหมายว่าเป็น “ความชั่ว” ของสังคมแล้ว การสร้างความหมายให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศว่าเป็นเหยื่อของระบบชายเป็นใหญ่ที่ถูกกดขี่ข่มเหงยังทำให้เพศสัมพันธ์ของผู้หญิงขายบริการทางเพศแยกไม่ออกจาก “ตัวตนทางเพศ” ที่กำลังถูกกดขี่ (Donnan & Magowan, 2010) โดยเฉพาะเมื่อการวิจัยเกี่ยวกับตัวตนของผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ผ่านมาที่ผ่านมาจะสนใจตัวคนที่เป็นพยายามจะชี้ให้เห็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลกลายเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศว่าอาชีพนี้มีไว้สำหรับคนที่ไม่มีทางเลือก ผู้หญิงขายบริการทางเพศถูกมองเป็นเพียง “คนทำงานชั้นต่ำ” สำหรับคนจนและคนที่ไม่มีความรู้ เมื่อเป็นเช่นนั้นการขายบริการทางเพศจึงถูกอธิบายด้วยวิธีคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ที่มองว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศคือการนำร่างกายมาแลกกับเงิน เพศสัมพันธ์ถูกมองเป็นว่าเป็นการแลกเปลี่ยนวัตถุ ที่มีไว้แลกเปลี่ยนเชิงเศรษฐกิจ ผู้หญิงขายบริการทางเพศคือผู้ “ขายร่างกาย” ส่วนผู้ใช้บริการคือผู้ที่ใช้เงินซื้อความสุขทางเพศ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงขายบริการทางเพศกับลูกค้าจึงเป็นเรื่องทางวัตถุเท่านั้น (Monto & Julka, 2009)

ด้วยการสร้างความหมายเช่นนี้ ทำให้ความรู้สึกทางเพศในระหว่างการมีสัมพันธ์กับลูกค้าของผู้หญิงขายบริการทางเพศเป็นสิ่งต้องห้าม ราวกับพวกเธอเป็นเพียงหุ่นยนต์ที่ปราศจากอารมณ์ความรู้สึก ทั้งๆ ที่จริงๆ แล้วกิจกรรมทางเพศของมนุษย์นั้น เป็นกิจกรรมที่เต็มไปด้วยอารมณ์อันหลากหลาย ที่เกิดขึ้นผ่านประสาทสัมผัส (Bernstein, 2001) เพศสัมพันธ์ของผู้หญิงขายบริการทางเพศจึงไม่อาจอธิบายอย่างไร้พลวัตได้ ในส่วนต่อไปผู้วิจัยจึงต้องการแสดงให้เห็นความสับสนโหลของความรู้สึกทางเพศนี้

5.1.3 รสสัมผัสและอารมณ์ทางเพศของเลดี้

คืนหนึ่งปลายเดือนมิถุนายน ท้องฟ้าปลอดโปร่ง เมฆทะเลมีบนท้องฟ้าที่ทำให้ฝนตกติดต่อกันมา 3 วันได้หมดไปแล้ว ทิ้งไว้เพียงอากาศเย็นสดชื่น ท้องถนนในย่านวิกตอเรียฮิลล์วันนี้จึงแสนจะคึกคักจากทั้งผู้คน เสียงเพลง และแสงไฟ แก้อีด้านหน้าบาร์ดอกกุหลาบทุกตัวมีลูกค้านั่งจนเต็ม และยังมีลูกค้าอีกกลุ่มกำลังจะเดินเข้ามาในบาร์อีก โสภกาเจ้าของบาร์รีบเดินออกจากเคาน์เตอร์ด้านในที่เธอกำลังช่วยบองกันพี่ชายเตรียมเครื่องดื่มออกมาต้อนรับลูกค้าเข้ามานั่งที่เก้าอี้โซฟาด้านในที่ขังว่างอยู่ ขณะที่บรรดาเลดี้คนอื่นๆ ก็ร่วนวายเดินเข้า เดินออกบาร์กันเป็นระยะ เพื่อมาเอาเครื่องดื่มที่ลูกค้าสั่งไว้ไปบริการบ้าง เพื่อมาเติมแป้งแต่งหน้าบ้าง เพื่อมาเข้าห้องน้ำบ้าง หรือมาเอากระเป๋าถือที่วางไว้ในพื้นที่ส่วนตัวหลังเคาน์เตอร์เมื่อจะออกไปกับลูกค้าบ้าง การเคลื่อนไหวเหล่านี้ยิ่งทำให้บรรยากาศในบาร์ดอกกุหลาบดูมีชีวิตชีวา แต่คนที่เฝ้ามองร่วนวายแบบนี้จะไม่เดินออกจากหลังเคาน์เตอร์เป็นอันขาดคือบองกันที่จะต้องยืนเฝ้าพื้นที่หลังเคาน์เตอร์ไว้

ภาพที่ 5.1 ภาพเลดี้บาร์ดอกกุหลาบกับบริเวณด้านหน้าของบาร์

พื้นที่หลังเคาน์เตอร์ที่มีความกว้างแค่พอให้คน 1 คนไปยืนเตรียมเครื่องดื่ม ออกไปเสิร์ฟ และเก็บเงินค่าใช้บริการได้นี้ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญมากสำหรับเลดี้ทุกคน เพราะแม้พื้นที่

หลังเคาน์เตอร์จะเป็นพื้นที่หวงห้ามสำหรับลูกค้า แต่ก็เป็นที่ที่เลดีทุกคนสามารถเดินเข้าออกนอกในได้ เป็นพื้นที่ส่วนรวมของทุกคนในบาร์ดอกกุหลาบที่สามารถมาใช้พื้นที่นี้ เพื่อแอบเติมสิสันบนใบหน้าเพื่อความสวยสดตลอดการทำงานอันยาวนานทั้งคืน เพื่อวางกระเป๋าถือหรือของใช้ส่วนตัวที่พวกเขาถือติดตัวมาที่บาร์ เพื่อเปลี่ยนเสื้อผ้าเมื่อเธอเห็นว่าชุดที่เธอใส่ไม่เหมาะสมกับบางสถานการณ์ หรือแม้กระทั่งเป็นพื้นที่ของการหลบซ่อนตัวจากการเผชิญหน้ากับบุคคลที่พวกเขาไม่ปรารถนาจะพบหน้า พื้นที่หลังเคาน์เตอร์จึงเปรียบเสมือนอาณาจักรเล็กๆ ที่เลดีเป็นเจ้าของ

ต่างกับพื้นที่เหลือทั้งหมดของบาร์ดอกกุหลาบ ที่เป็นพื้นที่ของการบริการ ลูกค้าสามารถเดินเข้ามาทักตัวลงนั่งบนเก้าอี้ตัวใดตัวหนึ่งในบาร์ได้ตามใจต้องการ ในพื้นที่นี้เมื่อเลดีนั่งลงเคียงข้าง ลูกค้าก็มีสิทธิที่จะสัมผัสร่างกายเนื้อตัวเธอได้ แม้จะดูเหมือนว่าลูกค้าที่เข้ามาจะเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าในพื้นที่นี้ แต่หากสังเกตวิธีการที่เลดีใช้พื้นที่แล้วก็จะรู้ว่า ในพื้นที่นี้ใครคือผู้คุมเกมที่แท้จริง

ลูกค้ากลุ่มใหม่ที่เข้ามาในบาร์ดอกกุหลาบเป็นชายชาวตะวันตกวัยกลางคน 3 คนนั่งรวมกันที่เก้าอี้โซฟาदानในฝั่งขวาของบาร์ดอกกุหลาบ ผู้วิจัยเดินเอาเมนูรายการเครื่องดื่มไปให้เลือก ลูกค้า 2 คนในกลุ่มนั้นผู้วิจัยจำได้ว่าชื่ออัลเฟรดเป็นนักท่องเที่ยวยาวฝรั่งเศส และริชาร์ดนักท่องเที่ยวยาวอังกฤษเพราะเคยมาที่บาร์ดอกกุหลาบครั้งหนึ่งแล้วเมื่อ 2 คีนก่อน ขณะที่ลูกค้าอีกคนผู้วิจัยเพิ่งเคยเห็นหน้าคีนนี้ การรู้จักชื่อของลูกค้าและจำลูกค้าให้ได้เป็นสิ่งที่เลดีทุกคนให้ความสำคัญ บทสนทนาจึงจะเริ่มด้วยการถามชื่อก่อนทุกครั้ง ลินดาเคยบอกกับผู้วิจัยว่าการเรียกชื่อลูกค้าทำให้เธอและลูกค้าเป็นเพื่อนกัน ส่วนเรียนบอกว่าการเรียกชื่อลูกค้าทำให้เธอสบายใจที่จะนั่งกับลูกค้า

ระหว่างที่ลูกค้าทั้ง 3 คนเดินมานั่งด้านใน มกรากับเปรี๊ยวเลดีที่นั่งกับลูกค้าอีกกลุ่มอยู่ด้านหน้าร่วมกับเลดีอีก 4 คนก็มาต้อนรับลูกค้ากลุ่มนี้ มกราบอกกับลูกค้าโต๊ะเดิมก่อนลุกมาว่า “a lot people” หรือ “โต๊ะนี้มีเลดีเยอะแล้ว” พร้อมทั้งส่งจูบให้ลูกค้ากลุ่มเดิมก่อนมานั่งกับลูกค้ากลุ่มใหม่ แต่มกราแอบมากระซิบกับผู้วิจัยเป็นภาษากัมพูชาว่า ลูกค้ากลุ่มนั้น “ออดเมียนลุษ” หรือ “ไม่มีเงิน” เธอจึงย้ายมานั่งกับลูกค้าโต๊ะนี้แทนเพื่อจะโชคดีกว่า

ลูกค้าทั้งสามมองดูรายการเครื่องดื่มด้วยแสงไฟสีส้มสลัวในบาร์ แล้วสั่งเครื่องดื่มสำหรับตนเอง และสั่งเลี้ยงมกรากับเปรี๊ยว รวมทั้งผู้วิจัยคนละแก้ว เปรี๊ยวที่วันนี้ใส่เสื้อยืดแขนกุดสีขาวกับกางเกงยีนส์ขาสั้นที่สั้นขนาดมองเห็นผิวคล้ำนวลเนียนบริเวณต้นขาชัดเจนเป็นคนลูกไปเอาเครื่องดื่มที่ลูกค้าสั่งที่เคาน์เตอร์ ผู้วิจัยนั่งคุยกับริชาร์ดที่นั่งอยู่ข้างๆ ผู้วิจัย ส่วนมกราพยายามชวนลูกค้าหน้าใหม่คุย แต่ก็ไม่ได้ยินเสียงตอบใดๆ จากลูกค้าคนนี้ อันที่จริงตั้งแต่ลูกค้าคนนี้เข้ามานั่งในบาร์ดอกกุหลาบ ผู้วิจัยยังไม่ได้ยินเขาพูดอะไรออกมาเลย

สักครู่เปรียวก็เดินกลับมาพร้อมกับเครื่องตีที่ลูกค้าสั่ง แล้วนั่งลงข้างๆ อัลเฟรด ลูกค้าชาวฝรั่งเศส เธอเลือกนั่งทางซ้ายมือของเขาแล้วยื่นขาเรียวยาวนวลเนียนข้างขวาของเธอเข้าไป แทรกระหว่างขาของอัลเฟรด โอบแขนขารอบเอวเขาไว้ แล้วเปรียวก็ยิ้มหวานยกแก้วเครื่องตีของอัลเฟรดขึ้นป้อนเขา

ขณะที่มกรายังพยายามสานสัมพันธ์กับลูกค้าหน้าใหม่ แต่ก็ยังไม่ได้รับการตอบสนองจากเขา เธอพยายามถามชื่อเขาอีกครั้ง แต่เขายังคงนั่งตีเครื่องตีอย่างเงียบๆ จนริชาร์ดที่นั่งคุยกับผู้วิจัยอยู่ต้องหันไปบอกมกรว่าลูกค้าคนนั้นชื่อเบน แต่ว่า “He is deaf.” หรือ “เขาหูหนวก” ซึ่งคงหมายถึงเป็นใบ้ด้วย ริชาร์ดเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า เขาทั้ง 3 คนเพิ่งมารู้จักกันที่กัมพูชาเพราะพักแรมเฮาส์เดียวกัน ลูกค้าใหม่นั้นเป็นชาวอังกฤษเช่นกันวันนี้ก็เลยชวนมาเที่ยวด้วย แล้วเขาก็ชวนิ้วหัวแม่มือให้มกรเหมือนจะบอกจะให้พยายามต่อไป เมื่อผู้วิจัยบอกมกรว่าลูกค้าที่เธอพยายามคุยด้วยนั้น “*ออดอาจสตัป ออดอาจนิเยีย*” หรือ “ไม่ได้ยินและพูดไม่ได้” มกรามีสีหน้างงครู่เดียวก็เข้าใจสักครู่เธอก็ลุกขึ้นอ้อมไปยืนด้านหลังเขา

แล้วนิ้วมือเรียวยาวที่เคลือบสีชมพูสดเอาไว้ของมกราก็ค่อยๆ ใต้ไปบนบ่าของเบน แล้วเริ่มนวดบ่าให้เขาเบาๆ เบนเหลียวไปมองหน้ามกร แล้วยิ้มให้สีหน้าผ่อนคลายลง มกราก็จนวนต่อไปเรื่อยๆ หลังเครื่องตีหมดไป 3 แก้ว ริชาร์ดกับอัลเฟรดก็ออกจากบาร์ดอกกุหลาบเพื่อไปเที่ยวที่หาดโอซีเดียดอ โดยมีเปรียวที่อัลเฟรดเปย์บาร์ให้เธอตามออกไปด้วย

ส่วนเบนยังคงอยู่ที่บาร์ดอกกุหลาบ แต่ย้ายไปนั่งที่เก้าอี้หน้าเคาน์เตอร์ผสมเหล้า มกรายังคงตามไปนั่งข้างๆ แมตตอนนี้มกรจะไม่ได้นวดให้เขาแล้ว แต่เธอก็ยังคงสัมผัสร่างกายเขาตามจุดต่างๆ อยู่ไม่ว่าจะเป็นใบหน้า ลำคอ หรือแผ่นหลัง มกรายังคงเรียกชื่อเบนอย่างอ่อนหวาน แม้รู้ว่าเขาไม่ได้ยินเสียงของเธอ หลังจากนั่งตีเครื่องตีเงียบๆ ด้วยกันอีก 2 - 3 แก้ว เบนก็เปย์บาร์พามกรออกไป

มอมมองตามหลังคนทั้งสองออกไปแล้วหันมาบอกผู้วิจัยว่ามกร “*เมียนฟิลลิ่ง*” หรือ “มีอารมณ์” แล้ว โสภานั่งฟังอยู่จึงบอกกับมอมว่าเป็นเลดีต้อง “*เมียนฟิลลิ่ง*”

แนวคิดเรื่องอารมณ์และความรู้สึกของผู้หญิงขายบริการทางเพศ ต่อความสัมพันธ์ทางเพศกับลูกค้าของเธอนั้น มีทั้งแนวคิดที่ว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศ แยกอารมณ์และความรู้สึกในพื้นที่การขายบริการทางเพศออกจากพื้นที่ส่วนตัว และแนวคิดที่ว่าการขายบริการทางเพศคืองานขายอารมณ์และความรู้สึกที่พวกเขาไม่ได้แยกตัวตนในพื้นที่ส่วนตัวออกจากพื้นที่ทำงาน

แนวคิดแรกอธิบายว่า ผู้หญิงขายบริการทางเพศแยกความรู้สึกของร่างกายออกจากตัวตนของตนเองด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การจำกัดพื้นที่ร่างกายที่ลูกค้าสามารถสัมผัสได้ การไม่อนุญาตให้ลูกค้าจูบ การใช้ถุงยางอนามัยในฐานะเครื่องมือป้องกันการสัมผัส การจำกัดเวลาการ

ให้บริการ การระมัดระวังการมีสัมพันธ์ในระยะยาวกับลูกค้า แนวคิดนี้ปรากฏอยู่ในงานวิจัยหลายชิ้น (Boynton, 2002, p. 8; Day, 1994; Phoenix, 2000; Warr & Pyett, 1999) เช่นใน ‘It’s Just Acting’: Sex Workers’ Strategies for Capitalizing on Sexuality” (2005) ของทีลาร์ แซนเดอร์ (Teela Sanders) ที่เสนอว่า ผู้หญิงขายบริการทางเพศสร้างยุทธวิธีในการควบคุมอารมณ์ เพื่อให้พื้นที่ของการขายบริการทางเพศเป็นเพียงพื้นที่ของงานที่แยกออกจากพื้นที่อื่นในชีวิต ซึ่งทำให้พวกเขาสามารถทำงานอยู่ในพื้นที่การขายบริการทางเพศได้ ขณะที่โอคอนเนอร์ เดวิดสัน เสนอว่า ผู้หญิงขายบริการทางเพศต้องพยายามแยกอารมณ์และความรู้สึกขณะมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าออกจากตัวตนเพื่อการควบคุมโลกภายในของตนเอง มิฉะนั้นในที่สุดการทำงานในพื้นที่การขายบริการทางเพศจะสร้างความรู้สึกแปลกแยก (alienation) ต่อตัวตนของพวกเขา (O’Connell Davidson, 1998) เดย์ เสนอว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศสร้างสัมผัสของตัวตนในสถานที่ทำงานในอีกแบบหนึ่ง ที่ต่างจากชีวิตส่วนตัว ทำให้พวกเขาสามารถแบ่งแยกร่างกายของตนเองเป็นการขายเพียงร่างกายภายนอก แต่ไม่ได้ขายอารมณ์ความรู้สึกตัวตนภายใน (Day, 1998)

แต่สำหรับพื้นที่การขายบริการทางเพศในบาร์ดอกกุหลาบ สัมผัสและความรู้สึกต่อลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง มกราบอกกับผู้วิจัยว่าเธอไม่สามารถให้บริการลูกค้าโดยไม่สัมผัสร่างกายเขาได้ ใน *Temporarily Yours: Intimacy, Authenticity and the Commerce of Sex* (2007) อลิซาเบท เบิร์นสเทิน (Elizabeth Bernstein) เสนอว่าพื้นที่การขายบริการทางเพศในยุคใหม่ได้ทำให้เส้นแบ่งระหว่างพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะพร่าเลือน การขายบริการทางเพศกลายเป็นความใกล้ชิด และล่องล่ำเข้าไปในพื้นที่ส่วนตัวมากขึ้น อย่างไรก็ตามสำหรับเบิร์นสเทินมีเพียงผู้หญิงขายบริการทางเพศชั้นสูงในประเทศตะวันตกเท่านั้น ที่จะมีเพศสัมพันธ์ด้วยอารมณ์และความใกล้ชิดกับลูกค้าของเธอ โดยการเชื่อมต่อนี้จะขึ้นกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ และความสัมพันธ์ของผู้หญิงขายบริการทางเพศแต่ละคน ขณะที่คิมเบอร์ลี ฮวาง (Kimberly Hoang) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ของผู้หญิงขายบริการทางเพศชาวเวียดนามกับนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกในกรุงโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนามเสนอว่า ความสัมพันธ์นี้สั้นไกลไปมาระหว่างความสัมพันธ์ทางเพศ ที่แยกระหว่างอารมณ์และร่างกาย กับความสัมพันธ์ทางเพศที่เต็มไปด้วยอารมณ์ปรารถนาของผู้หญิงขายบริการทางเพศจริงๆ (Hoang, 2011)

สำหรับเลดี้บาร์ดอกกุหลาบ การสัมผัสร่างกายของลูกค้าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการควบคุมพื้นที่กายภาพและควบคุมพื้นที่ของร่างกายของลูกค้าคือหัวใจของการเป็นเลดี้ที่ประสบความสำเร็จ โสภาคเคยสอนผู้วิจัยเมื่อแรกมาทำงานที่บาร์ดอกกุหลาบว่า

“ตอนแรกเราต้องเลือกนั่งเก้าอี้ตัวหน้าสุดก่อน” เธอชี้ไปที่เก้าอี้หวายชุดที่อยู่ด้านหน้าสุดของบาร์ “เวลามีลูกค้าเดินผ่านมาจะได้เห็นว่าร้านนี้มีลูกค้าเยอะจะได้อยากเข้า แล้วเวลานั่ง”

เธอยกแขนซ้ายขึ้นทำท่าโอ้อวด “ต้องนั่งข้างซ้ายของลูกค้า มือขวาของลูกค้าจะได้ยกเหล้าดื่มถนัดๆ อีกอย่างให้ลูกค้าเอามือซ้ายยกอดเราปลอดภัยกว่ามือขวา เพราะมันใช้มือซ้ายไม่ถนัด แต่ว่า” เธอขยับตัวมาทางขวา “ถ้าเป็นแฟนเรา หรือลูกค้าที่เราถูกใจ เราจะนั่งข้างขวา เขาจะได้โอบเราถนัดๆ”

แล้วเธอเคลื่อนไหวหน้ามาใกล้ผู้วิจัยจนลมหายใจอุ่นๆ ของเธอโหมเลียอยู่แถวติ่งหูของผู้วิจัยจนผู้วิจัยขนลุกพร้อมกับสอนต่อว่า “และถ้าเราอยากได้ลูกค้าคนนั้นจริงๆ ให้จำไว้ว่าให้เริ่มจากตั่งหูก่อน ค่อยลงมาชอกคอก แล้วเคลื่อนไหวต่ำลงมาเรื่อยๆ”

พวกเธอยังให้ความสำคัญกับการมี “ฟิลลิ่ง” หรือ “อารมณ์ร่วม” ในการทำงาน เลดี้หลายคนในบาร์ตอกกุกหลายชอบที่จะออกไปกับลูกค้าคนเดิมต่อเนื่องมากกว่าหาลูกค้าใหม่ทุกคืน โดยให้เหตุผลว่าทำ “อารมณ์ร่วม” ได้ง่ายกว่า

เปรียบเทียบกับผู้วิจัยว่าอยากออกไปกับ “บอง” มากกว่า “พนิว” หรือ หมายถึงอย่างออกไปกับ “พี” ซึ่งในที่นี้หมายถึงคำเรียกชายคนรักมากกว่าออกไปกับ “ลูกค้า” เพราะเปรียบบอกว่ามันมี “อารมณ์ร่วม”

เลดี้ได้สร้างปฏิบัติการเชิงพื้นที่ด้วยการใช้ร่างกายเครื่องมือจากธรรมชาติชิ้นแรกสุด และสำคัญที่สุดของมนุษย์ (Mauss, 1975) ทำทาง คำพูด ประสาทสัมผัส ตั้งแต่การเห็น การฟัง การได้กลิ่น การรับรส การสัมผัส ไปจนถึงความรู้สึกทางเพศทำให้พวกเธอสามารถควบคุมพื้นที่ได้ ทั้งพื้นที่ร่างกายของลูกค้า และพื้นที่ความสัมพันธ์ (Lefebvre & Regulier, 1996)

ความรู้สึก “อยากได้ลูกค้าคนนั้นจริงๆ” ของโสภิตแสดงให้เห็นการจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของเธอในพื้นที่ความสัมพันธ์ทางเพศนี้ว่าพวกเธอปล่อยอารมณ์ให้ลื่นไหลไปมาระหว่างร่างกายและตัวตนภายใน ดังนั้นสำหรับเลดี้ ในบางครั้งความสัมพันธ์ทางเพศกับลูกค้าคือความสัมพันธ์ทางเพศ “จริงๆ” และความ “จริง” ไม่ได้เป็นไปตามข้อเสนอของโอคอนเนอร์ เดวิดสันเสมอไปว่า มันจะทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศรู้สึกแปลกแยกกับตัวเอง (O’Connell, 1998) เพราะสำหรับมกราและเลดี้คนอื่นๆ การเกิดอารมณ์ทางเพศร่วมไปกับลูกค้าขณะมีเพศสัมพันธ์คือหนทางที่ทำให้เธอไม่รู้สึกแปลกแยกกับตนเอง

การที่เปรียบอยากออกไปกับ “บอง” มากกว่า “พนิว” เพราะมันทำให้เธอเกิด “ฟิลลิ่ง” แสดงให้เห็นว่าเพศสัมพันธ์กับลูกค้ามันไม่ได้เป็นสิ่งที่พวกเธอต้องทนเพื่อแลกกับเงินเสมอไป แต่เลดี้เองก็สามารถมีความสุขกับเพศสัมพันธ์นั้นๆ ได้ ในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง

แม้จะใช้คำว่า การขายบริการทางเพศ แต่ร่างกายของเลดี้มิใช่วัตถุสินค้าตามท้องตลาด แต่เป็นพื้นที่ของความหมายที่ทำให้เลดี้รู้สึกเป็นเจ้าของ ผูกพัน และต้องดูแลเอาใจใส่ การที่เลดี้นำร่างกายของตนไปมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าจึงมิใช่การนำเอาสินค้าไปขาย แต่เป็นการนำเอาสิ่งที่เติมไปด้วยอารมณ์และความรู้สึกไปสัมพันธ์กับร่างกายผู้อื่น ดังนั้นการใช้ร่างกายของเลดี้จึงเติมไปด้วยความหมาย มิใช่ร่างกายที่เป็นเพียงสินค้าที่ไร้ชีวิตและความรู้สึก ร่างกายของเลดี้จึงไม่ได้แยกอยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่ดำรงอยู่ร่วมกับตัวตนและความรู้สึก ฉะนั้นเมื่อเลดี้มีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าก็เปรียบเสมือนการนำตัวตนของตนเองไปมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจึงเติมไปด้วยอารมณ์และความรู้สึก มิใช่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย ต้นทุนหรือกำไร แต่เป็นความสัมพันธ์ที่เติมเต็มไปด้วยอารมณ์ผ่านปฏิบัติการของผัสสะของพวกเธอ

ภาพที่ 5.2 ภาพเลดี้บาร์ดอกลูกหลายบนตักของ “บอง” คนหนึ่งที่เธอเกิด “ฟิลลิ่ง”

5.2 กลิ่นของอันตราย

ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่แหล่งโรคและความพยายามในการลดความเสี่ยงในพื้นที่นี้มีมาให้เห็นเป็นเวลายาวนาน แต่เป็นการลดความเสี่ยงให้ผู้รับบริการด้วยการลงทะเบียนผู้หญิงขายบริการทางเพศเพื่อลดความเสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จนเมื่อแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนเริ่มเกิดขึ้น จึงเริ่มมีความใส่ใจในการลดความเสี่ยงโดยให้ความสำคัญกับผู้หญิงที่ขายบริการ

ในประเทศกัมพูชาดังที่ผู้วิจัยแสดงให้เห็นในบทที่ 2 ว่าภาพความอันตรายของพื้นที่การขายบริการทางเพศถูกผูกไว้กับภาพของพื้นที่ของแหล่งโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ตั้งแต่ยุคอาณานิคม

จนมีการจัดการพื้นที่นี้เพื่อลดความเสี่ยงให้กับผู้ใช้บริการ ด้วยการลงทะเบียนผู้หญิงขายบริการทางเพศ การบังคับตรวจโรค การเนรเทศผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (Ovesen & Trankell, 2010) จนราวกับเป็นเพียงความเสี่ยงเดียวที่ผู้หญิงขายบริการทางเพศต้องเผชิญ ทั้งๆ ที่ในความจริงแล้ว ในพื้นที่การขายบริการทางเพศดังเช่นบาร์ดอกกุหลาบ เลดี้ยังต้องพบเจอกับความเสี่ยงอื่นๆ อีก การลดทอนความเสี่ยงของผู้หญิงขายบริการทางเพศลงเหลือเพียงความเสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จึงเป็นการลดทอนความเป็นมนุษย์ของพวกเธอ ที่ยังมีชีวิตด้านอื่นๆ ไม่ต่างจากผู้หญิงในอาชีพอื่นไปด้วย (Doezema, 2001, p.31) คำถามของผู้วิจัยคืออะไรคือที่มาของความเสี่ยงในชีวิตของพวกเธอ และพวกเธอใช้ผัสสะเผชิญกับความเสี่ยงเหล่านี้ได้อย่างไร

5.2.1 ใช้จุกเตือนอันตราย

ฝนที่ตกลงมาอย่างหนักเมื่อตอนกลางวันในช่วงปลายเดือนกรกฎาคม ทิ้งร่องรอยไว้เป็นพื้นดินเฉอะแฉะ และแอ่งน้ำเล็กๆ ที่ขังอยู่ตามผิวถนนขรุขระในย่านวิกตอริฮิลล์ ขณะที่บนท้องฟ้ายังคงมีเมฆสีดําลอยต่ำปกคลุมไปทั่ว เป็นสัญญาณว่าอีกไม่นานฝนคงเทกระหน่ำมาอีกครั้ง เสียงกบ เขียด ร้องระงมทั่วบริเวณแข่งกับเสียงดนตรีที่บาร์ต่างๆ ในย่านวิกตอริฮิลล์เริ่มเปิดแข่งกัน รถกระบะส่งเบียร์สีแดงสดของบริษัทเบียร์ชื่อดังของกัมพูชาวิ่งตรงมาที่บาร์ดอกกุหลาบ พอถึงหน้าบาร์คนขับก็จอดรถ เด็กหนุ่มอีกคนในเครื่องแบบสีแดงที่เปียกบอนทั้งตัวกระโดดลงจากหลังรถอย่างว่องไว ก่อนจะยกเบียร์สดถังใหญ่ขนาด 30 ลิตรลงมาจากรถ แล้วยกมันเข้ามาในบาร์เพื่อเปลี่ยนกับเบียร์ถังเก่าที่ขายหมด บองกันพี่ชายโสภากเดินออกมาจากหลังเคาน์เตอร์ที่กำลังเตรียมอุปกรณ์สำหรับกิจการบาร์คืนนี้ แล้วทักทายพูดคุยกับคนขับถึงสภาพดินฟ้าอากาศ ที่ต่างก็เป็นกังวลกับฝนที่ตกหนักติดต่อกันมาหลายวันว่าจะทำให้ไม่มีนักท่องเที่ยว ก่อนจะหยิบเงินจากกระเป๋าเสื้อออกมาจ่ายค่าเบียร์ คนขับรถส่งเบียร์ที่ทำหน้าที่พนักงานเก็บเงินด้วยก็รับเงินมาใส่กระเป๋าเก็บเงินที่คาดเอวอยู่ แล้วทั้งสองก็กลับขึ้นรถ แล้วรถส่งเบียร์ก็เคลื่อนออกไปส่งเบียร์ที่บาร์อื่นต่อไป ทิ้งให้กลิ่นเบียร์สดที่เพิ่งเปิดถังใหม่ลอยคลุ้งอบอวลอยู่ในบาร์ดอกกุหลาบ

รถส่งเบียร์จากไปไม่นาน มอมเลดี้ที่อายุมากที่สุดเ็นบาร์ดอกกุหลาบก็มาถึงบาร์ เป็นคนที่สาม หลังจากที่ถูกวิจัยและแล่นมาถึงก่อนหน้าเธอประมาณครึ่งชั่วโมง สักครู่มกราก็มาถึงบาร์ เป็นคนที่สี่ พอมกรเข้ามามีในบาร์ ฟ้าที่อุ่มเมฆฝนเอาไว้จนเต็มก็ส่งเสียงคำราม แล้วเมื่อดฝนก็เริ่มโปรยปรายลงมาก่อนจะตกแรงขึ้นเรื่อยๆ พวกเราที่อยู่ในบาร์เพียงสี่คนต้องรีบช่วยกันเก็บของบนโต๊ะหน้าบาร์เข้ามาหลบฝนในบาร์ สักพักไฟฟ้าก็ดับลง บองกันรีบจุดเทียนบนโต๊ะ แล้วเราสี่คนก็นั่งฟังเสียงฝนที่กลายเป็นพายุพัดอื้ออึงอยู่ด้านนอกบาร์

มอมถอนหายใจ แล้วบ่นว่าเดือนนี้ฝนตกแทบทุกวันจนเธอแทบจะหาลูกค้าไม่ได้ ผู้วิจัยถามเธอว่าเธอไม่ชอบฤดูฝนหรือ มอมเหม่อมองไปในความมืดมิดนอกรับอยู่ครู่หนึ่งแล้วตอบว่า ตอนเด็กๆ ได้กลิ่นดินเปียกฝนใหม่ๆ เธอมีความสุขมากเพราะหมายถึงจะมีของกินอร่อยๆ พอมาทำงานบาร์กลิ่นของฝนทำให้เธอกังวลว่าเธอจะหาลูกค้าไม่ได้ บอingkันที่นั่งฟังอยู่ก็บอกว่าตอนอยู่ กำปงจามฤดูฝนสนุกมาก แล้วกางมือออกกว้างเพื่อบอกว่า ไปจับปลาแต่ละครั้งได้ปลาตัวขนาดนี้ แต่ มาอยู่สิหนุวิลล์แล้วเบื่อฝนมาก่อนจะสรุปว่าที่นี้ฝนตกมากเกินไป แต่แล่นบอกว่าตอนกลางวันเธอ ชอบให้ฝนตกเพราะนอนสบายดี

เราสี่คนนั่งบ่นเรื่องฝนกันสักครู่ฝนก็หยุดตก เลดี้คนอื่นๆ เริ่มทยอยมาทำงานอีก 4 - 5 คนซึ่งถือว่าน้อยมาก กลิ่นน้ำฝนในบรรยากาศลอยปนกับกลิ่นน้ำหอมของเลดี้ บอingkันยกเก้าอี้ที่ ยกเข้ามาหลบฝนในบาร์ ออกไปตั้งหน้าบาร์เหมือนเดิม มอมย้ายออกไปนั่งหน้าบาร์กับเปรียวเลดี้หน้า ใหม่อายุ 18 ปี ชาวกำปงจามซึ่งบ่นเรื่องไม่มีลูกค้ามา 2 วันแล้วเนื่องจากฝนตก เปรียวพูดถึงฤดูฝน คล้ายๆ มอมว่าเวลาอยู่ที่กำปงจามฤดูฝนเป็นฤดูที่มีของกินอร่อยๆ มากที่สุด แต่ที่นี้ฤดูฝนหมายถึงไม่มีลูกค้า ไม่มีเงิน ทั้งสองคนพยายามเรียกลูกค้าหน้าบาร์ แต่สายฝนที่โปรยปรายลงมาอีกครั้งหลังจาก หยุดไปสักครู่ก็ทำให้แทบจะไม่มีลูกค้า จนกระทั่งมีลูกค้าชาวตะวันตกวัยกลางคน ตัวสูงใหญ่ ใส่หมวก หนังปีกกว้างสีดำ ไม่ใส่เสื้อ ใส่กางเกงขาสั้นสีเทา รองเท้าแตะยาง เดินเข้ามาชวนเปรียวออกไปกับเขา เปรียวบอกราคา 40 ดอลลาร์สหรัฐ แต่ลูกค้าต่อราคาเหลือ 30 ดอลลาร์สหรัฐ เปรียวคิดอยู่ครู่หนึ่งก็ ตอบตกลง ขณะที่เธอเดินเอาเงินค่าเบียร์บาร์ของลูกค้า 10 ดอลลาร์สหรัฐเข้ามาจ่ายให้บอingkันที่หลัง เคาน์เตอร์ มอมเดินตามมาแล้วพูดอะไรบางอย่างกับเธอ เปรียวหยุดฟัง สายหน้า แล้วเดินไปหยิบ กระเป๋าออกไปกับลูกค้าท่ามกลางฝนที่เริ่มตกกระหน่ำอีกครั้ง

วันรุ่งขึ้นแสงอาทิตย์ที่ทอดยาวผ่านประตูบาร์ดอกกุหลาบเข้ามามีสีอ่อนจางไม่ สดใส ในบรรยากาศมีกลิ่นฝนที่เพิ่งตกใหม่ๆ ขณะที่บนท้องฟ้าเมฆสีดำก้อนใหญ่ยังกระจายอยู่เต็ม ท้องฟ้าเป็นสัญญาณว่าอีกไม่นานฝนที่เพิ่งหยุดตกไปอาจตกลงมาอีกครั้ง แม้มายืนของช่วงมรสุม เช่นนี้จะไม่ใช่เวลาที่ดีที่สุดสำหรับธุรกิจบาร์นั้ แต่บาร์ดอกกุหลาบก็ยังคงเปิดให้บริการตรงตามเวลา เหมือนเช่นทุกวัน

ที่หน้าบาร์เลดี้ 4 คนและผู้วิจัยกำลังนั่งล้อมวงรับประทานอาหารเช้าเย็นกันอยู่ เปรียวเดินประคองขามใส่ถ้วยเตี๋ยวน้ำข้ามถนนฝั่งตรงข้ามมาร่วมวงอาหารเช้าเย็นด้วย พอเปรียววางขาม ถ้วยเตี๋ยวลงบนโต๊ะ มอมก็มองไปที่รอยแดงๆ บนหัวไหล่ด้านขวาของเปรียวที่โผล่พ้นเสื้อกล้ามสีแดงที่ เปรียวสวมออกมาแล้วถามว่าลูกค้าคนเมื่อคืนเป็นอย่างไรบ้าง

พอเปรียวได้ยินคำถามก็ชะงักมือที่ตักอาหารเข้าปาก เธอนั่งนิ่งอยู่สักครู่แล้วก็ ร้องไห้ออกมา ถึงตอนนี้ทุกคนในวงอาหารก็พากันหยุดรับประทานไปด้วย ผ่านไปราว 2 - 3 นาที

เปรี้ยวก็หยุดร้องไห้ แล้วเริ่มรับประทานอาหารต่อ พร้อมกับคนอื่นๆ ที่เริ่มต้นรับประทานอาหารของตนเองต่อบ้าง ขณะที่มอมพูดออกมาว่า

“*ขยมปรับเฮย เวียเคลินออกดลลอ*” หรือ “ฉันบอกแล้ว ว่าไอ้คนนั้นมันกลืนไม่ได้”

ลินดาพูดเสริมว่าลูกค้ำที่ใส่หมวกตลอดเวลาที่ไวใจไม่ค่อยได้ ขณะที่ลัดดาเล่าว่าตอนที่มาทำงานใหม่ๆ เธอเคยออกไปกับลูกค้ำที่ใช้ “*ยาบา*” หรือ “*ยาบ้า*” แต่ตอนนั้นเธอไม่รู้ และคืนนั้นเธอโดนทำร้ายร่างกายด้วยบุหรี ตั้งแต่นั้นมาเธอก็จะพยายามจำกลิ่นลูกค้ำที่ใช้ยาบ้า เพื่อปฏิเสธการออกไปกับลูกค้ำแบบนั้นอีก เมื่อผู้วิจัยถามว่ากลิ่นเป็นอย่างไร ลัดดาก็บอกว่า

“*เคลินเจียกั๊วะทะนะ*” หรือ “กลิ่นเหมือนอันตราย”

เมื่อเห็นผู้วิจัยทำหน้าที่ไม่เข้าใจเธอจึงบอกว่าถ้ามีลูกค้ำที่มีกลิ่นแบบนี้เข้ามาเธอจะเรียกผู้วิจัยไปนั่งด้วย เปรี้ยวซึ่งน้ำตาแห้งไปแล้วรีบพูดเสริมว่า “*เฮาขยมพอง*” หรือ “เรียกฉันไปนั่งด้วย”

กว่าอาหารมือนั้นจะสิ้นสุดลงก็มีการแลกเปลี่ยนวิธีการสังเกตลูกค้ำ จากประสบการณ์ของเลดี้อีกหลายๆ คนเพิ่มเติมมากมาย ขนาดบองกันยังเข้ามาเร่งวงสนทนา ด้วยการเล่าถึงวิธีสังเกตลูกค้ำคนหนึ่งที่เข้ามาขอโมยเงินหลังเคาน์เตอร์ด้วยว่า “กลิ่นตัวเหม็นสาบ”

คืนนั้นมอมบอกกับผู้วิจัยว่าเมื่อวานนี้ตอนที่เปรี้ยวจะออกไปกับลูกค้ำคนนั้น มอมรู้สึกว่าการสังเกตลูกค้ำคนนั้นไม่ปลอดภัย และเตือนเปรี้ยว แต่เปรี้ยวไม่ได้สนใจ เธอสนใจเพียงเงิน 30 ดอลลาร์สหรัฐจากลูกค้ำคนแรกของเธอเท่านั้น มอมบอกว่าเธอเข้าใจเปรี้ยวว่าฝนตกแบบนี้หาลูกค้ำยากเพียงใด คืนนั้นเปรี้ยวถูกลูกค้ำคนนั้นบังคับให้ร่วมเพศทางทวารหนัก และถูกกดไปหลายครั้ง

เมื่อผู้วิจัยถามมอมว่าทำไมเปรี้ยวไม่ไปแจ้งความ มอมก็ตอบว่าถ้าไปแจ้งความนอกจากจะไม่ได้อะไรแล้ว เปรี้ยวอาจต้องสูญเสียเงินค่าตัว 30 ดอลลาร์สหรัฐที่ได้มาด้วยความยากลำบากให้ตำรวจอีกด้วย มอมสรุปว่าเปรี้ยวต้องหัดฝึกจมูกของเธอเพื่อเลือกลูกค้ำให้ดีกว่านี้

5. 2.2 ยุทธวิธีการลดความเสี่ยง

แนวคิดเรื่อง “การลดความเสี่ยง” (harm reduction) ถูกใช้ครั้งแรกสำหรับกลุ่มผู้ติดยาเสพติดในประเทศเนเธอร์แลนด์ในช่วงต้นทศวรรษ 1980 เมื่อรัฐบาลแจกเข็มฉีดยาที่ปราศจากเชื้อให้แก่กลุ่มผู้ติดยา เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อตับอักเสบบี ที่สามารถติดต่อกันได้ผ่านทางกระแสเลือด และกลายมาเป็นแนวคิดสำคัญที่ใช้กับ “กลุ่มเสี่ยง” อย่างไรก็ตาม การลดความเสี่ยงในกลุ่มผู้หญิงขายบริการทางเพศนั้น ส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ แต่กลับไม่ได้สนใจที่จะลดความเสี่ยงอื่นๆ ที่เกิดกับตัวผู้หญิงขายบริการทางเพศ ทั้งการทำร้ายร่างกาย หรือความเครียดจากอาชีพขายบริการ (Ditmore, 2006)

อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีผู้ใส่ใจในประเด็นนี้ในบทความ “Sex-work harm reduction” (2005) ไมเคิล รีเกิร์ต (Michael Rekart) เสนอว่าอาชีพผู้หญิงขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่มีอันตรายอย่างยิ่ง การใช้หลักการลดความเสี่ยงจะช่วยให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศมีความปลอดภัยในชีวิตมากขึ้น เช่นเดียวกับการใช้หลักการลดความเสี่ยงในผู้ขายเสพติด ผู้หญิงขายบริการทางเพศต้องเสี่ยงกับอันตรายหลายอย่าง ทั้งการใช้ยาเสพติด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ความรุนแรง การถูกเบียดขับออกจากสังคม หนี้สิน และการเอาผิดเอาเปรียบ รีเกิร์ตเสนอยุทธศาสตร์ของการลดความเสี่ยงของผู้หญิงขายบริการทางเพศหลายวิธี เช่น การให้ความรู้ การเสริมพลัง การฝึกทักษะการต่อรองเรื่องการใช้งูยงอนามัย การทำแนวปฏิบัติสำหรับสถานขายบริการทางเพศ ในท้ายที่สุดรีเกิร์ตเสนอว่าแนวคิดเรื่อง การลดความเสี่ยงเป็นหัวใจสำคัญของชีวิตที่ดีขึ้นของผู้หญิงขายบริการทางเพศ

อย่างไรก็ดี เราจำเป็นต้องมีอาจลิมว่าเหตุที่ “อาชีพผู้หญิงขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่มีอันตรายอย่างยิ่ง” (Rekart, 2005) เป็นเพราะพวกเธอทำงานในพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้ผิดกฎหมาย และถูกตีตราว่าเป็นพื้นที่ผิดศีลธรรม ทำให้บ่อยครั้งที่การทำร้ายผู้หญิงขายบริการทางเพศถูกตัดสินว่าไม่สำคัญ รวมทั้งวาทกรรมที่ว่า ผู้หญิงขายบริการทางเพศไม่เจ็บปวดจากการถูกข่มขืน เพราะมันเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตการทำงานของพวกเขาอยู่แล้ว เมื่อจ่ายเงินแล้วย่อมเป็นสิทธิของผู้ซื้อบริการ ในการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างบนร่างกายของผู้หญิงขายบริการทางเพศได้ (Jeffreys, 2009) ผู้หญิงขายบริการทางเพศจึงมีความเสี่ยงมากกว่าผู้หญิงทั่วไปถึง 6 เท่าในการถูกทำร้าย เป็นเป้าหมายของการถูกทำร้ายเพราะเข้าถึงได้ง่ายกว่าผู้หญิงทั่วไป และสามารถทำให้หายไปโดยอาจไม่มีใครสนใจ (Canter, Ioannou & Youngs, 2009)

ในกัมพูชาเอง ด้วยภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศว่าเป็นพื้นที่ของ “ผู้หญิงไม่ดี” ซึ่งกำหนดปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของผู้คนที่มาสัมพันธ์กับผู้หญิงขายบริการทางเพศอย่างพวกเขา มีการสำรวจพบว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายทั้งทางร่างกายและจิตใจสูงกว่าผู้หญิงในอาชีพอื่น 7 เท่า โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงขายบริการทางเพศที่หาลูกค้าอยู่ข้างถนน ยิ่งมีความเสี่ยงต่อความรุนแรง อีกทั้งค่านิยมของสังคมที่มองว่าพวกเขาเป็น “สเรยโค๊ด” เป็น “ผู้หญิงขำรด” และทัศนคติของหน่วยราชการที่มี ปฏิสัมพันธ์กับพวกเขาในฐานะผู้ประกอบการผิดกฎหมาย ทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศไม่กล้าดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ทำร้าย (Human Rights Watch, 2010; Martin, 2014, pp. 73-84) และหากมีความรุนแรงเกิดขึ้นกับผู้หญิงขายบริการทางเพศ พวกเธอก็จะถูกบอกว่าเป็นความผิดของพวกเธอเอง ที่มาอยู่ในพื้นที่การขายบริการทางเพศ ที่เป็นพื้นที่ผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม (Maher, et al., 2011) ยิ่งไปกว่านั้นยังมีความเชื่อว่าการโดนทำร้ายเป็นเรื่องของเวรกรรมที่ต้องชดใช้ รวมทั้งสังคมกัมพูชายังไม่ให้ความสำคัญกับความรุนแรงที่

เกิดกับผู้หญิงขายบริการทางเพศ (Keo & Cockroft, 2010) มีข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้หญิงขายบริการทางเพศจำนวนกว่า 1,000 คนในพนมเปญในค.ศ. 2004 พบว่า 97 เปอร์เซ็นต์ของผู้หญิงขายบริการทางเพศเคยถูกข่มขืนและกระทำความรุนแรงทางเพศในปีที่ผ่านมา และทั้งหมดไม่ได้รับการปกป้องดูแลตามกฎหมาย (Jenkins, 2005)

สำหรับเลดี้บาร์ดอกลูกหลาย พวกเธอรู้ดีว่าการถูกบอกว่าประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายทำให้เลดี้ไม่สามารถเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายใดๆ พวกเธอจึงต้องมีหน้าที่รับผิดชอบความปลอดภัยของตนเอง เหมือนที่มอมเคยบอกว่า “เมื่อประตูห้อง (ที่เลดี้อยู่กับลูกค้า) ปิด ทุกอย่างก็ขึ้นกับตัวของเราเอง”

เลดี้บาร์ดอกลูกหลายทุกคนจึงมีกฎสำคัญ 4 ข้อ คือ จ่ายเงินก่อนให้บริการ (เพื่อป้องกันการโกงค่าบริการ) เมื่อเข้าห้องกับลูกค้าต้องจำให้ได้ว่าประตูอยู่ทางไหน (เพื่อเวลาเกิดเรื่องฉุกเฉิน) วางเสื้อผ้าที่ถอดออกมาขณะให้บริการไว้ข้างๆ ประตู (เวลาวิ่งหนีจะได้มีเสื้อผ้าใส่) และข้อสุดท้ายคือไม่ให้บริการทางเพศถ้าลูกค้าไม่ใช่ผู้ชาย แต่สิ่งแรกและสำคัญที่สุดสำหรับเลดี้บาร์ดอกลูกหลายคือการเลือกลูกค้า

ด้วยลักษณะพิเศษของพื้นที่การขายบริการทางเพศในบาร์ ทำให้พื้นที่นี้เป็นทั้งพื้นที่ของการควบคุมของสังคมและอำนาจที่กำหนดภาพตัวแทนของพื้นที่ที่ขึ้นมากำกับเลดี้ แต่ขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ของความเป็นไปได้และโอกาส ที่พวกเธอสามารถมีกระทำการของพวกเธอเอง (Lefebvre, 1991) การที่กระบวนการซื้อบริการทางเพศในบาร์เป็นขั้นตอนที่อนุญาตให้ผู้ซื้อและผู้ขายมีเวลาในการสร้างสัมพันธ์กันก่อนตกลงใจบริการ ทำให้เลดี้สามารถใช้เวลาในช่วงนี้ประเมินลูกค้าว่าปลอดภัยเพียงใด เพื่อตัดสินใจออกไปกับลูกค้า การออกไปจากพื้นที่บาร์ที่แม้จะดูเหมือนเป็นพื้นที่อันตรายจากภาพที่สังคมสร้างขึ้น แต่สำหรับเลดี้แล้วที่นี้คือพื้นที่ปลอดภัย ขณะที่พื้นที่อันตรายคือพื้นที่ที่เธอออกไปอยู่กับลูกค้าตามลำพัง (Derks, 2008)

การเป็นผู้หญิงที่ต้องทำงานท่ามกลางความเสี่ยง แต่กลับไม่สามารถแสวงหาความคุ้มครองทางกฎหมายได้ ทำให้เลดี้ต้องพัฒนายุทธวิธีลดความเสี่ยงด้วยตัวเอง ด้วยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ความเจ็บปวดของตนเอง ดังเช่นลิตดาที่จำกลืนของคนที่ใช้ยาบ้าได้ จากประสบการณ์ที่เจ็บปวดของตน หรือ ลินดาที่เคยมีประสบการณ์ไม่ดีจากลูกค้าที่ใส่หมวกตลอดเวลา

แม้ยุทธศาสตร์ลดความเสี่ยงของเลดี้ จะแสดงให้เห็นความไร้อำนาจของพวกเธอที่ไม่สามารถใช้วิธีการอื่นในการปกป้องตนเอง นอกจากการใช้สัญชาตญาณผ่านประสบการณ์ผัสสะที่พวกเธอเรียนรู้และจดจำด้วยชีวิตทุกเมื่อเชื่อวันในพื้นที่การขายบริการทางเพศ แต่ยุทธศาสตร์นี้ก็แสดงให้เห็นความเป็นผู้กระทำการของพวกเธอและการสร้างสำนึกต่อตัวตนของพวกเธอ

5.2.2.1 ประสบการณ์ผัสสะของการเอาตัวรอด

การใช้ประสบการณ์ผัสสะเพื่อเตือนภัยปรากฏอยู่ในทุกวัฒนธรรม แตกต่างหลากหลายไปตามบริบทของวัฒนธรรมนั้นๆ เช่น ในแต่ละวัฒนธรรมต่างก็มีวิธีการเตรียมอาหาร การรักษาสุขภาพลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไป และมีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ผัสสะ ด้วยการให้ความหมายของอันตรายของสิ่งต่างๆ เช่น กลิ่นควัน รสชาติอาหารที่เหมาะสม ที่แตกต่างกันไป (Doty, 1986, pp. 673-684) นอกจากวัฒนธรรมแล้ว มนุษย์ยังให้ความหมายของผัสสะตามสถานะ บทบาท โครงสร้างทางสังคม เช่น เปรี้ยวที่เคยรู้สึกว่าเป็นเสียงฝนตกและกลิ่นไอดิน เคยเป็นความปลอดภัยและความอึดอ้อมเมื่ออยู่ที่บ้านเกิด แต่ที่บาร์ดอกรุกหลายเสียงฝนตกและกลิ่นไอดิน คือ สัญญาณของความไร้อำนาจที่ทำให้เธอจะไม่มีสิทธิในการเลือกลูกค้ำมากนัก แม้ว่าจะรู้ถึงสัญญาณอันตราย

กลิ่นในวัฒนธรรมกัมพูชานั้น ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการจัดตำแหน่งแห่งที่และให้ความหมายกับสิ่งต่างๆ มาเนิ่นนาน เช่น ในพื้นที่ของการให้กำเนิดบุตร เลือดที่เกิดจากการคลอดซึ่งถือว่าเป็นเลือดสกปรกจะมีกลิ่นสกปรกที่ส่งกลิ่นออกไปเรียกผีร้ายมากินรก (Ovesen & Trankell, 2010, p. 245) กลิ่นของเลือดที่เกิดจากการคลอดบุตรจึงเป็นกลิ่นที่มีอันตรายต่อทั้งแม่และลูกที่เกิดใหม่ต้องรีบกำจัดกลิ่นให้หมดไป

เนื่องจากกลิ่นเป็นผัสสะพื้นฐานของสัญญาณเตือนภัยของมนุษย์ เพื่อจำแนกอันตรายและการเอาตัวรอด (Zaltman, 2003) เมื่อความหมายของกลิ่นปรากฏขึ้นในการรับรู้ของมนุษย์ก็จะกระตุ้นปฏิกิริยาตอบสนองทันที (Vlahos, 2007; Zaltman, 2003) กลิ่นยังเป็นผัสสะที่สัมพันธ์กับอารมณ์มากที่สุดเพราะเชื่อมกับสมองส่วนอารมณ์และการเรียนรู้โดยตรง (Herz, 2002) ผัสสะการดมกลิ่นของมนุษย์มีอิทธิพลต่อความทรงจำมากกว่าที่เห็นหรือได้ยิน (Vlahos, 2007) ความสามารถในการจำแนกที่มาของกลิ่นของมนุษย์นั้นขึ้นกับการมีประสบการณ์ (Yeshurun & Sobel, 2001) กลิ่นยังถูกใช้ทั้งเพื่อบอกถึงสุขภาพ ความเจ็บป่วย และการรักษาโรค (Lis-Balchin, 2006; Robins, 1999) การมีคลังความจำของกลิ่นผ่านประสบการณ์จึงสำคัญต่อการลดความเสี่ยงในพื้นที่การขายบริการทางเพศของเลดี้

กลิ่นของยาเสพติดเป็นกลิ่นหนึ่งที่เลดี้บาร์ดอกรุกหลายส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ พวกเธอมักหาทางปฏิเสธหากลูกค้าของเธอมีกลิ่นยาเสพติด ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น บอกว่าเธอปวดศีรษะ หรือมีประจำเดือน กลิ่นเป็นผัสสะที่สามารถบอกเลดี้ได้ ในสิ่งที่ผัสสะอื่นบอกได้ไม่ดีเท่า เลดี้ไม่สามารถเห็นได้ว่าลูกค้าใช้ยาเสพติดหรือไม่ แต่เธอได้กลิ่นมันได้ แม้ว่ากลิ่นจะสำคัญในการบ่งชี้ถึงอันตราย แต่เลดี้ก็ยังใช้ผัสสะอื่นๆ ในการบ่งชี้ถึงอันตราย พวกเธอใช้ทั้งการสังเกต สีหน้า ท่าทาง เครื่องแต่งกาย ใช้การฟังสำเนียงภาษา ลักษณะการพูด รวมทั้งใช้การรับรู้ทางสัมผัส เพื่อการประเมิน

สถานการณ์อันตราย การทำความเข้าใจประสบการณ์ผัสสะจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจในการทำงาน ประสานกันของผัสสะมิใช่แยกทำความเข้าใจผัสสะหนึ่งผัสสะใดเพียงผัสสะเดียว (Howes, 2003, p.47) เช่น มอมมักจะบอกว่าผู้ชายที่ไม่สบตาเธอตอนพูดคุยกันคือคนอันตราย กรงบอกว่าผู้ชายที่จับตัวเธอแน่นๆ คือคนอันตราย มกราปฏิเสธลูกค้าที่ใส่รองเท้าที่ทำให้เธอไม่สบายใจ

ยิ่งไปกว่านั้นผัสสะเตือนภัยเหล่านี้ยังแสดงออกผ่านประสบการณ์อันซับซ้อน เช่น ลัดดาบอกว่าทหารเป็นผู้ที่ปลอดภัย จินบอกว่าลูกค้าที่มีรูปร่างอ้วนปลอดภัยกว่าลูกค้าที่ผอม เลดี้จะใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาเพื่อเลือกลูกค้าที่ปลอดภัยที่สุดสำหรับเธอ

ในขณะที่กลืนเป็นปัจจัยสำคัญที่เลดี้ใช้เลือกลูกค้า กลืนตัวกลับไม่ใช่ปัจจัยสำคัญนัก เลดี้หลายคนรู้สึกว่าคุณชายที่มีกลิ่นตัวแรงเป็นลูกค้าที่ปลอดภัย ที่สำคัญกลิ่นตัวสามารถแก้ไขได้ง่ายตายด้วยการให้ลูกค้าอาบน้ำก่อนให้บริการ

“กลิ่นอันตราย” จึงเป็นทั้งกลิ่นของสิ่งอันตรายจริงๆ อย่างกลิ่นยาบ้า หรือกลิ่นที่เป็นการเปรียบเปรยว่ากลิ่นอันตรายจากบุคลิก สัญญาณอันตรายบางอย่างที่พวกเธอรู้สึก เช่น มกราบอกผู้วิจัยหลังจากปฏิเสธลูกค้าคนหนึ่งที่ “ผู้ชายคนนี้ก็กลิ่นเหมือนงู” ที่เธอบอกว่าเป็นกลิ่นเหม็นคาว

การทำความเข้าใจประสบการณ์ผัสสะของการระงับกลิ่นนี้แสดงให้เห็นว่า พื้นที่การขายบริการทางเพศของเลดี้นั้นไร้ที่พึ่ง ไร้สิทธิในการได้รับการดูแลเพียงใด ประสบการณ์ผัสสะจึงไม่ได้เป็นเพียงปรากฏการณ์ทางกายภาพของร่างกาย แต่ประสบการณ์ผัสสะยังสะท้อนโครงสร้างที่ไม่เท่าเทียมกัน ที่เมื่อปรากฏบนพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะของบาร์ดอกกุหลาบ ก็กำหนดประสบการณ์ผัสสะของการเตือนภัย รวมทั้งความเป็นผู้กระทำการของเลดี้ขึ้น การทำความเข้าใจประสบการณ์ผัสสะคือการทำความเข้าใจการสร้างสำนึกแห่งตนและการเป็นผู้กระทำการของผู้คนในพื้นที่เฉพาะแต่ละแบบขึ้น (Herzfeld, 2001, p.355)

5.2.2.2 ห้องเรียนชีวิตที่โต๊ะอาหารเย็น

สำหรับพื้นที่ที่มีความเสี่ยงเช่นพื้นที่การขายบริการทางเพศ นอกจากการสร้างประสบการณ์ผัสสะเพื่อเตือนอันตรายแล้ว การสร้างชุมชนเป็นเรื่องจำเป็นในการเอาตัวรอด (Hoefinger, 2013, p. 79) เลดี้บาร์ดอกกุหลาบเองก็รู้ถึงความสำคัญข้อนี้ดี พื้นที่ของการรับประทานอาหารเย็นร่วมกันจึงกลายเป็นพื้นที่สำคัญของเลดี้ในการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผัสสะเตือนภัยให้กันและกัน รวมทั้งให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีการช่วยเหลือแนะนำกันในโอกาสต่างๆ รวมทั้งการดูแลผู้ที่เปราะบางกว่าในพื้นที่การขายบริการทางเพศ

ภาพที่ 5.3 ภาพการยืนรอเรียกลูกค้าที่หน้าบาร์ดอกกุหลาบของเลดี้

เวลาเกือบเที่ยงคืนแล้ว อากาศของเดือนธันวาคมเย็นสบาย ถนนหน้าบาร์ดอกกุหลาบคืนนี้แม้ไม่คึกคักนักแต่ก็มีนักท่องเที่ยวเดินผ่านไปมาไม่ขาดสาย ภายในบาร์มีลูกค้าเข้ามานั่งดื่มอยู่สองโต๊ะมีเลดี้ 4 - 5 คน นั่งร่วมโต๊ะ พูดคุย หยอกล้อ ชวนดื่มกันอยู่ ด้านหน้าบาร์มีผู้วิจัย นักทรง และมอมนั่งบนเก้าอี้หันหน้าออกไปที่ถนน แสงไฟวูบวาบสีแดงสีส้มของบาร์ฉายล้อมพวกเราจนดูเร้าใจอย่างน่าประหลาดในความสลัว พวกเราตะโกนโหวกเหวกเชิญชวนลูกค้า แข่งกับเสียงระเบ็งเซ็งแซ่อื่นๆ ที่ดังแข่งกันอยู่ ทั้งเสียงเพลงจากบาร์ดอกกุหลาบเอง และจากบาร์อื่นที่รายล้อมอยู่ ทั้งจากเสียงรถมอเตอร์ไซด์ รถสามล้อเครื่อง รถยนต์ที่วิ่งผ่านไปมาในถนนสายเล็กๆ นี้ และเสียงบรรดาเลดี้ที่ต่างแข่งกันตะโกนเชิญชวนลูกค้าอยู่หน้าบาร์ของตน

แต่พวกเราก็ไม่ได้ตะโกนเรียกลูกค้ากันตลอดเวลา แต่จะเลือกเฉพาะตอนที่มียุุ่มักท่องเที่ยวผ่านมา หากเป็นช่วงถนนว่างเราก็จะหยุดพัก แล้วหันมาคุยกันเองบ้าง หรือนั่งพักจนกระทั่งถึงแอบหลับอย่างนี้ นัทมักทำบ่อยๆ แล้วคืนนี้ก็เช่นเคย ที่แม้สรรพเสียงรอบตัวจะคึกคัก เร้าใจมากสักเพียงใด นัทก็ยังคงนั่งหลับบนเก้าอี้หน้าบาร์ริมถนนที่มีผู้คนรรถราผ่านไปมาอย่างขวักไขว้อย่างสบายใจ ทั้งๆ ที่เมื่อเดือนก่อนตอนที่สาวน้อยวัย 17 จากกำแพงคนนี่เริ่มมาทำงานใหม่ๆ เธอมักจะแอบไปนั่งหลับตาที่โต๊ะด้านในมุมซ้ายของบาร์หลังกระถางต้นไม้เพื่อซ่อนเร้นจากสายตาของผู้คน ด้วยสีหน้าเคร่งเครียด ซีดซีียว และบ่นตลอดเวลาว่าเธอ “ช็อกบาล” หรือ “ปวดศีรษะ” จากสรรพเสียงดังที่อยู่รอบตัว และ “เวียนมุก” หรือ “เวียนศีรษะ” จากแสงไฟวูบวาบที่ส่องแสงสลับกันไปมาอยู่รอบตัว แล้วพอตึกสักหน้อยราวๆ หลังเที่ยงคืน พวกเราก็จะได้ยินเสียงเธอกรนดังลั่นดังมาจากมุมสงบของเธอ

ตลอดอาชีพแรกของการทำงานเธอจึงไม่เคยได้ลูกค้า หรือได้รับการเลี้ยงเครื่องดื่มเลย จนโสภณาเจ้าของบาร์มองเธอด้วยความหมั่นไส้ และตุเธอให้ออกมาจากมุมมืด มาเรียกลูกค้าที่หน้าบาร์บ้าง ถึงเวลานั้นเธอก็จะโผล่ออกมาอย่างอืดเอื้อน แล้วก็นั่งเงียบในท่าชันเข่า หน้าอหิงงอยู่บนเก้าอี้หวายหน้าบาร์อยู่สักครึ่งชั่วโมง แล้วก็แอบหลบเข้าไปในมุมของเธอต่อ หากไม่ใช่ว่าเพราะช่วงนี้หาสาวบาร์หน้าใหม่ๆ มาทำงานยากแล้ว โสภณาคงจะไล่เธอออกตั้งแต่อาชีพแรกแล้วแน่ๆ

จนกระทั่งในวันหนึ่งเมื่อเริ่มต้นสัปดาห์ที่สองของการทำงาน นักท่องเที่ยวหัวล้านวัยเกือบ 70 ปี กลืนตัวแรงคนหนึ่งที่ตั้งจะมองเห็นเธอมาหลายวันแล้ว ก็เรียกเธอไปนั่งด้วย กรงนำสาวเธอรีบเรียกให้เธอลูกไปนั่งกับเขา พร้อมกับตามไปนั่งประกบหลานสาวและทำหน้าที่ช่วยเจรจาให้ที่นั่งหน้าออย่างไม่เต็มใจอยู่กับลูกค้าสักครู่ ก็ออกไปจากบาร์พร้อมกับลูกค้าคนนั้น

วันต่อมาพอเธอมาถึงบาร์ ก็ซื้อหอยแครงลวกมากินกล่องใหญ่ ทั้งยังมีน้ำใจเรียกเพื่อนๆ มากินด้วยกัน เพื่อนๆ ถามเธอว่าออกไปกับลูกค้าเมื่อคืนเป็นอย่างไร เธอยิ้ม แล้วบอกว่าดีของลูกค้าอันนิตเดียว ได้เงิน แล้วก็ได้นอนหลับที่ห้องลูกค้าจนถึงเช้า แล้วกลับห้องไปนอนต่ออีก เธอชอบถ้ามีลูกค้าพาเธอไปอีกเธอก็จะไป จะได้นอนหลับ พวกเราพยักหน้ากันจึงก็เข้าใจความรู้สึกของนัทเป็นอย่างดี เพราะการต้องนั่งอยู่ในบาร์ตั้งแต่ 5 โมงเย็นถึงตี 5 นั้นมันเหนื่อยไม่ใช่ช่น้อย แม้แต่ผู้วิจัยที่เป็นพยาบาลเคยขึ้นเวรตอนตอนกลางคืนมาก่อน แต่การต้องนั่งทำงานแล้วนอน 12 ชั่วโมงต่อวันนั้น มันก็ทำให้พวกเราต้องทนทรมานกับความง่วงไม่ใช่ช่น้อย

ด้วยความสงสัยผู้วิจัยจึงถามกรงนำของนัทว่า ทำไมนัทถึงชอบนอนขนาดนี้ กรงนำอ้าอึ้งครู่หนึ่งก็บอกว่า

“กวดยำหน้า จองเดกระโหด” หรือ “เธอกินยาว่างนอนตลอด”

เมื่อถูกถามต่อว่าแล้วสเรยนัทกินยาอะไรทุกวัน ก็ได้รับคำตอบว่า

“หน้าขวบ กบาน” หรือ “ยาโรคประสาท”

บรรดาเลดี้ที่นั่งฟังกันอยู่ถึงกับหันไปมองนัทที่กินหอยแครงอยู่อย่างสบายใจพร้อมกัน หากมองเพียงผิวเผิน นัทก็ดูไม่แตกต่างจากสาวบาร์ทั่วๆ ไป แม้ว่าสาวน้อยผิวคล้ำ รูปร่างเล็กหน้าเป็นสิ่ว ออกใหญ่ สะโพกผายคนนี้ จะมาทำงานที่บาร์ทุกวันด้วยเสื้อยืดแขนกุดกับกางเกงขาสั้น รองเท้าส้นสูงสีแดง ผมยาวหวิแบบลวกๆ มัดไว้ด้านหลัง แต่ก็มีเลดี้อีกหลายคนที่ตั้งตัวคล้ายๆ กันแบบนี้ แต่หากลองนั่งสังเกตอย่างใกล้ชิดก็จะพบความแปลกของนัท อย่างแรกก็คือเธอเป็นคนที่ไม่ปิดบังอารมณ์ของตนเอง ถ้าไม่พอใจเธอก็จะหน้าบึ้งใส่ทันที ถ้าชอบเธอก็จะกอดทันที ผู้วิจัยเองก็โดนเธอกอดบ่อยๆ และเธอชอบให้กอดตอบ และบ่อยครั้งที่อยู่ดีๆ เธอก็จะหัวเราะออกมาต่อเนื่องยาวนาน ทั้งๆ ที่ไม่มีเหตุผล อย่างที่สองคือเธอเป็นเลดี้ที่ไม่แต่งหน้า ไม่แม้แต่จะทาแป้งเพราะเธอไม่ชอบ และอย่างสุดท้ายคือเธอจะชอบนอนหลับ

ทรงเล่าให้พวกเราฟังต่อว่า นัทเกิดในครอบครัวชาวนาที่กำปงธรมมีพี่น้อง 7 คน ตายไปแล้ว 4 คน พ่อของเธอป่วยตายตั้งแต่เธออายุได้ 4 ขวบ พ่อเธออายุได้ 10 ขวบแม่ของเธอก็ตายไปอีกคน เธอจึงต้องลาออกจากโรงเรียน แล้วไปอยู่กับพี่สาวคนโตซึ่งแต่งงานแล้ว เพื่อช่วยทำงานและเลี้ยงหลานๆ ลูกพี่สาว 3 คน เธอมักโดนพี่สาวและพี่เขยทำร้ายร่างกายอยู่เสมอ พ่ออายุ 16 ปีเธอก็ออกจากบ้านไปทำงานโรงงานในพนมเปญ 8 เดือนต่อมาเธอก็กลับมาบ้านด้วยสุขภาพที่ทรุดโทรม ผิดปกติ พูดคุยไม่ค่อยรู้เรื่อง พี่สาวของเธอจึงพาเธอไปรักษา และพบว่าเธอดั้งครรภ์ได้ 3 เดือน จึงพาเธอไปทำแท้ง หลังทำแท้งเธอยังคงพูดคุยไม่รู้เรื่อง นอนไม่หลับ พูดคนเดียว ครอบครัวจึงพาเธอไปโรงพยาบาลอีกครั้ง และเธอก็ได้ยารักษาอาการโรคประสาทมากิน อาการของเธอจึงดีขึ้นเล็กน้อย พี่สาวของเธอซึ่งรู้ว่าทรงทำงานในบาร์ที่สีหนุวิลล์จึงขอให้ทรงพาเธอมาทำงานบาร์ด้วยเพราะ

“อยู่บ้านก็ทำอะไรไม่ได้ ทำงานโรงงานก็ไม่ได้ เพราะกินยาแล้วก็จะเอาแต่นอน”

นัทจึงตามทรงมาทำงานบาร์ที่นี้ หลังฟังเรื่องราวของเธอท่าทีของโสภาก็เปลี่ยนไป ไม่ค่อยดูนัท นัก ขณะที่เลดี้คนอื่นๆ โดยเฉพาะมอมมักคอยนั่งเป็นเพื่อนและคอยช่วยนัทดูลูกค้า

หลังจากได้ลูกค้าคนแรกแล้ว นัทก็เริ่มมีลูกค้าประปรายสัปดาห์ละ 2-3 คน ส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างชาติวัยชรา กลิ่นแรง และทุกครั้งเมื่อเธอออกไปกับลูกค้าเธอก็จะไม่กลับมาที่บาร์ แต่จะนอนหลับกับลูกค้าจนถึงเช้าเสมอ พ่อเข้าเดือนที่สองเธอเริ่มแต่งหน้าหวิม

วันหนึ่งระหว่างมีอาหารเย็น เลดี้ก็เริ่มแลกเปลี่ยนข้อมูลลูกค้าของแต่ละคน อาเจียงเลดี้บอย คนสวยของบาร์เป็นคนเปิดประเด็น เล่าถึงลูกค้าสูงอายุใจดีของเธอ ที่มาพาเธอออกไปให้บริการติดต่อกันมาสามคืนแล้ว และใจดีซื้อของให้เธอมากมาย แต่วันนี้เธอก็กลับแอบหลบอยู่หลังบาร์ตอนที่ลูกค้าคนนั้นมาหาจนเขาผิดหวังกลับไป เธออธิบายว่า

“ทนไปด้วยมาสามวันแล้ว วันนี้ขอพักวันหนึ่ง พรุ่งนี้ค่อยออกไปด้วย เจ็บตุตทำแรง ปากเหม็น”

เลดี้คนอื่นที่นั่งฟังอยู่ก็หัวเราะกันคิกคัก ทรงจึงพูดถึงลูกค้าของเธอคนก่อนที่ออกไปด้วยว่าต่างจากของอาเจียงโดยสิ้นเชิง เธอแน่ใจว่าลูกค้าคนนั้นคงเป็นแพทย์ เพราะเขาสะอาดมาก ให้เธออาบน้ำตั้งหลายครั้งกว่าจะมีเพศสัมพันธ์ และพอเสร็จแล้ว เขาก็จะรีบอาบน้ำทันที และให้เธอออกจากห้องทุกครั้ง โชคดีที่อวัยวะเพศของเขาเล็กมากและอ่อนตัวเร็วมาก พูดมาถึงตอนนี้ก็มีเลดี้หลายคนเริ่มหัวเราะกัน เบรียวสนับสนุนเธอว่าเจอลูกค้าที่พอเสร็จแล้วก็รีบไล่ออกจากห้องเหมือนกัน แต่เลดี้บางคนก็บอกว่าไม่อยู่ต่อในห้องลูกค้าก็ดี เพราะถ้าอยู่ต่อบางทีก็โดนมีเพศสัมพันธ์อีกครั้ง ทรงหันมาถามนัทหลานสาวที่นั่งตาปรือเกือบหลับอยู่ข้างๆว่า

“สงสัยมานานแล้ว ลูกค้าเขาให้อนอนต่อในห้องได้ทุกครั้งหรือ ถึงกลับเข้าทุกครั้ง”

นัทส่ายหน้าบอกว่าไม่รู้ รู้แต่ว่าพอทำเสร็จเธอก็จะนอนหลับต่อทันที เธอชอบนอนหลับในห้องลูกค้าเพราะมันสบายที่นอนกว้างและนุ่ม

แล้วเธอก็เล่าต่อว่าเวลามีลูกค้าพาเธอออกไป ครั้งแรกๆ เธอกลัวมาก กลัวเจ็บ กลัวเป็นคนไม่ดี แต่พอออกไปบ่อยๆ เธอก็เผื่อเวลาที่ลูกค้าเสร็จเพราะจะได้นอนหลับสบายบนเตียงนุ่มๆ ใหญ่ๆ ที่ตลอดชีวิตของเธอไม่เคยได้สัมผัสมาก่อน เดียวนี้เวลามีลูกค้าเรียกเธอจึงไม่กลัวอีกแล้ว เพราะรู้ว่าหลังจากผ่านช่วงเวลาเจ็บปวดแล้ว เธอจะได้นอนหลับสบายๆ ตอนเสร็จ แต่ก็มีบางครั้งที่แม้จะออกไปกับลูกค้านักก็ไม่ได้นอนหลับบนที่นอนอ่อนนุ่มไปทุกครั้ง อย่างเช่นคืนหนึ่ง หลังลูกค้าคนหนึ่งพาเธอออกไปประมาณ 1 ชั่วโมง เธอก็ต้องกลับมาที่บาร์ ลูกค้าคนนั้นไม่ให้เธอนอนหลับต่อเพราะบอกว่าเธอกรนดังหนวกหู

เมื่อนัทเล่าจบ เลดี้หลายคนที่ร่วมวงอาหารเย็นในวันนั้นพากันแนะนำกันว่า ไม่ควรนอนต่อในห้องกับลูกค้าเพราะไม่ปลอดภัย อาจต้องมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าอีกครั้งโดยไม่ได้เงิน และอาจมีผู้ชายคนอื่น เช่น เพื่อนลูกค้าเข้ามาในห้อง ซึ่งเสี่ยงต่อการโดนข่มขืน ขณะที่มอมแนะนำนัทเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยว่าต้องใช้ทุกครั้ง นัทตอบว่าเธอพูดภาษาอังกฤษไม่ได้บางครั้งไม่ได้ใช้ มอมจึงหันมาบอกกับผู้วิจัยว่าให้ช่วยคุยกับลูกค้าก่อนพานัทออกไปเรื่องการใช้ถุงยาง

การรับประทานอาหารเย็นร่วมกันที่บาร์ดอกกุหลาบเป็นพื้นที่สำคัญของการเรียนรู้ยุทธวิธีลดความเสี่ยงของเลดี้ร่วมกัน แสดงให้เห็นความเป็นสมาชิกของกลุ่ม การมีชุมชนในพื้นที่การขายบริการทางเพศนี้เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับผู้หญิงที่ออกจากบ้านเกิดที่คุ้นเคยมาอยู่ในเมืองใหญ่ โดยเฉพาะการที่ต้องกลายเป็นคนสังคมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ การรับประทานอาหารเย็นร่วมกันที่บาร์ดอกกุหลาบจึงเป็นเวลาสำคัญของการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนการเอาตัวรอด การเคารพต่อผู้อาวุโสเช่น มอมเป็นมารยาทที่เลดี้ผู้มาใหม่เรียนรู้โดยอัตโนมัติ การแสดงออกถึงความห่วงใยนัทเมื่อรู้ประวัติของเธอ ด้วยการให้คำแนะนำ แสดงให้เห็นถึงการที่เลดี้ซึ่งมีภูมิหลังที่โดนโครงสร้างที่ไม่เท่าเทียมกันในกัมพูชากระทำให้ไม่แตกต่างกันนัก ต่างก็พยายามจะเยียวยาช่วยเหลือกัน ด้วยสายสัมพันธ์ที่สร้างขึ้น อีกทั้งเลดี้ส่วนใหญ่ที่มาทำงานที่บาร์ดอกกุหลาบต่างก็มาเพื่อเกี่ยวพันทางใดทางหนึ่งกับเลดี้คนอื่นในบาร์ การสร้างสัมพันธ์กันจึงไม่ใช่เรื่องยาก

ภาพที่ 5.4 ภาพวงสนทนาหน้าบาร์ดอกกุหลาบของเลดี้

ใน “Comfort Food, Memory, and ‘Home’: Senses in Transnational Contexts” (2010) นอร์แมน อาร์ตัลลาร์ (Noorman Abdullah) เสนอว่ายามที่ผู้คนรับประทานอาหารที่มีรสชาติเหมือนการรับประทานที่บ้าน รสชาติ กลิ่น ภาพของอาหาร เสียงเมื่อยามเคี้ยวอาหาร และรสสัมผัสของอาหารในปาก จะปลุกอารมณ์ความรู้สึกผูกพันของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของครอบครัวขึ้น รสชาติของอาหารจึงถูกใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความทรงจำของสังคม ที่มีการแบ่งปันความหมาย ประวัติศาสตร์ ความทรงจำ และอัตลักษณ์ของบ้าน มื้อเย็นในบาร์ดอกกุหลาบจึงสร้างความรู้สึกเหมือนการมีครอบครัวอีกครั้งแก่เลดี้บาร์ดอกกุหลาบ ยิ่งไปกว่านั้นหน้าที่สำคัญอีกหน้าที่หนึ่งของช่วงเวลาแห่งอาหารมื้อเย็นคือการที่เป็นช่วงเวลาให้ได้คลายความเครียด และกระทำการตอบกลับลูกค้าของพวกเขาด้วยการนำเขามาเล่าเป็นเรื่องตลกในวงสนทนา และด้วยกิจกรรมนี้เองที่ทำให้พวกเขาได้สร้างสำนึกแห่งตัวตนร่วมกันขึ้นมา

5.3 สรุป

ในบทนี้ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นว่า เส้นแบ่งขอบเขตของพื้นที่การขายบริการทางเพศไม่ได้หมายถึงเพียงเส้นแบ่งทางกายภาพ แต่คือการรับรู้ความเข้าใจของผู้คนในสังคมกัมพูชาต่อภาพตัวแทนของผู้หญิงในพื้นที่การขายบริการทางเพศที่ถูกสร้างจากโครงสร้างอำนาจต่างๆ เช่น วัฒนธรรมที่ไม่เท่าเทียมกันของชายหญิง วัฒนธรรมพหุภรรยา ซึ่งเป็นไปเพื่อการควบคุม กำกับ และจัดการกับพื้นที่ ด้วยภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ของ “ผู้หญิงไม่ดี” ส่งผลให้ผู้หญิงในพื้นที่นี้ต้องแต่งกายแบบ “ผู้หญิงไม่ดี” ที่เร้าอารมณ์ทางเพศ ทำให้เมื่อผู้หญิงต้องการเข้ามาสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศสิ่งแรกที่พวกเธอต้องทำคือการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายจาก

“สเรยทมมดา” หรือ “ผู้หญิงธรรมดา” มาเป็น “สเรยบาร์” หรือ “ผู้หญิงบาร์” แทน การจัดระเบียบร่างกายของตนเองของเลดี้จึงเป็นไปเพื่อการดำรงอยู่ของพื้นที่การขายบริการทางเพศบนร่างกายของเธอ หรือการลบนั่นออกไปจากร่างกายของเธอ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเสนอว่า ร่างกายของเลดี้เป็นพื้นที่ของความหมายที่ทำให้เลดี้รู้สึกเป็นเจ้าของ ผูกพัน และต้องดูแลเอาใจใส่ การขายบริการทางเพศจึงเป็นการนำเอาสิ่งที่เต็มไปด้วยอารมณ์และความรู้สึกไปสัมพันธ์กับร่างกายผู้อื่น ร่างกายของเลดี้จึงไม่ได้แยกอยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่ดำรงอยู่ร่วมกับตัวตนและความรู้สึก รวมทั้งผู้วิจัยยังเสนอว่าการเป็นผู้หญิงที่ต้องทำงานท่ามกลางความเสี่ยง แต่กลับไม่สามารถแสวงหาความคุ้มครองทางกฎหมายได้ ทำให้เลดี้ต้องพัฒนายุทธวิธีลดความเสี่ยงด้วยตัวของเธอเอง ด้วยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ความเจ็บปวดของ ที่แม้ยุทธศาสตร์ลดความเสี่ยงของเลดี้ จะแสดงให้เห็นความไร้อำนาจของพวกเธอที่ไม่สามารถใช้วิธีการอื่นในการปกป้องตนเอง นอกจากการใช้สัญญาตัญญาณผ่านประสบการณ์ผัสสะที่พวกเธอเรียนรู้และจดจำด้วยชีวิตทุกเมื่อเชื่อวันในพื้นที่การขายบริการทางเพศ แต่ยุทธศาสตร์นี้ก็แสดงให้เห็นความเป็นผู้กระทำการของพวกเธอและการสร้างสำนึกต่อตัวตนของพวกเธอ

ในบทต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอ ความเป็นผู้กระทำการผ่านวิธีการที่เลดี้ให้ความหมายชีวิตของพวกเธอ และกระทำการที่เลดี้ เปลี่ยนผ่าน จาก “สเรยโค๊ด” เป็น “โกนสเรยล่อ” และเป็น “เจ้าสาวผู้มีวาสนา” ว่ากระทำการนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นนอกอำนาจ หรือเป็นการต่อต้านขัดขืน การล้มล้างบรรทัดฐาน แต่ กระทำการของเลดี้คือการสร้างความสัมพันธ์แบบพิเศษกับอำนาจที่กดทับพวกเธออยู่นั่นเอง รวมทั้งชีวิตหลังการเป็น “เจ้าสาวผู้มีวาสนา” ของพวกเธอ

บทที่ 6

วาทนา: การแต่งงานของเลดี้กับเจ้าบ่าวชาวตะวันตก

ทฤษฎีสตรีนิยมแนวสุดโต่ง (radical feminism) ซึ่งสนใจในประเด็นการกดขี่ข่มเหงผู้หญิง มักอธิบายการขายบริการทางเพศว่าเป็นการเอารัดเอาเปรียบผู้หญิง ผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศจะกลายเป็นเพียง “วัตถุ” ที่มีไว้เพื่อบำบัดความใคร่ของผู้ชายเท่านั้น คุณค่าของผู้หญิงจะหายไป และกลายเป็นคนที่ไร้ศักดิ์ศรี ด้วยเหตุนี้สตรีนิยมแนวสุดโต่งและนักอนุรักษ์นิยมจำนวนมากจึงต้องการกำจัดการขายบริการทางเพศให้หมดไปจากสังคม เพราะการขายบริการทางเพศคือสัญลักษณ์แห่งอำนาจของผู้ชาย การกดขี่ทางเพศดำรงอยู่ในการขายบริการทางเพศซึ่งรองรับระบบชายเป็นใหญ่ การที่สังคมยอมให้มีผู้หญิงขายบริการทางเพศ ก็เท่ากับยอมให้ผู้ชายกดขี่ผู้หญิง (Weitzer, 2005)

ในขณะที่เดียวกันสตรีนิยมแนวก้าวหน้า (sex-positive feminist) ก็ออกมาเคลื่อนไหวเพื่อที่จะยืนยันว่าผู้หญิงสามารถแสวงหาความสุขทางเพศได้ โดยไม่จำเป็นต้องผูกติดอยู่กับสถาบันการแต่งงาน เช่น การมองว่าผู้หญิงขายบริการทางเพศคือ “ทางเลือก” ที่ผู้หญิงสามารถกำหนดชะตากรรมและความปรารถนาทางเพศของตนเอง ผู้หญิงควรจะมีสิทธิในร่างกายของตัวเอง การขายบริการทางเพศก็มีใช้สิ่งๆ ที่ช่วยร้ายสตรีนิยมแนวก้าวหน้าหลายคนจึงออกมาเคลื่อนไหวสนับสนุน ให้การขายบริการทางเพศเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย

การโต้แย้งแบบนี้เป็นการมองการขายบริการทางเพศแบบคู่ตรงข้าม ซึ่งเป็นปัญหาของตรรกะแบบเหตุผลนิยม การขายบริการทางเพศนั้นไม่อาจมองมันอย่างขาวกับดำได้ ด้วยเพราะโลกของการขายบริการทางเพศมีความซับซ้อนอีกมากมายหลายชั้น ซ้อนทับกันอยู่ในบริบทของสังคมโลก และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Bradley & Szablewska, 2015; Hoefinger, 2013; Kelly, 2008) เช่นเดียวกับการมองผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชาว่าเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์ เป็นเหยื่อ โดยเฉพาะการมองว่าพวกเขาถูกกดขี่ด้วยวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการมองที่ทำให้การศึกษาเรื่องตัวตนของผู้หญิงขายบริการทางเพศถูกแช่แข็ง ทั้งวิธีการศึกษาผู้หญิงขายบริการทางเพศและวิธีการศึกษาวัฒนธรรมกัมพูชา รวมทั้งผลิตซ้ำมุมมองเดิมๆ ของภาพตัวแทนผู้หญิงที่โดนกระทำด้วยวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่

ผู้วิจัยจึงขอเสนอว่า ด้วยบริบทของวัฒนธรรมกัมพูชาที่ทั้งเปลี่ยนแปลง ถูกสร้างใหม่ และถูกตีความ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับสังคมและวัฒนธรรมกัมพูชา ความเปลี่ยนแปลงนี้อาจ เช่น การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมระหว่างเจ้าสาวชาวกัมพูชากับเจ้าบ่าวชาวตะวันตก ทำให้เกิดพื้นที่กระทำการของเลดี้บาร์ดอกลูกหลาย ผู้วิจัยขอเสนอว่า การเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถูกกระทำโดยบริบทวัฒนธรรมของความไม่เท่าเทียมกัน สู่อการเป็นผู้กระทำการของเลดี้ มิได้เป็นการต่อต้านต่อชัดเจนต่อ

โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่เท่าเทียมกัน และทำให้พวกเขาสามารถกลับมาเกิดใหม่อีกครั้งในสังคมกัมพูชา

6.1 วิชา

เกือบบ่ายสองโมงของวันศุกร์กลางเดือนธันวาคม รถตู้ที่ผู้วิจัยนั่งมายังคงแล่นตะบึงอยู่บนถนนหมายเลข 4 ผ่านจังหวัดกัมปอต จังหวัดตาแก้ว แล้วมุ่งหน้าสู่จังหวัดกันดาล ในรถมีผู้โดยสารเพียง 5 คนคือโสภา แลน จัน ป้าจิตแม่ของจัน และผู้วิจัย พวกเขาออกเดินทางจากสีหนุวิลล์ตั้งแต่สิบโมงเช้า เพื่อมุ่งหน้าสู่เกสเฮาส์ชื่อ “สุเบินลอ” หรือ “เกสเฮาส์ฝันดี” ในจังหวัดกันดาล เพื่อเตรียมงานแต่งงานของจันที่จะมีขึ้นในวันพรุ่งนี้ ที่ภัตตาคารเป็ระยอง โดยจอห์นผู้เป็นเจ้าของจะไปในวันแต่งงาน

ป้าจิตหน้าตาเบิกบานแจ่มใสคอยส่งขนม น้ำดื่มมาให้ผู้วิจัยที่นั่งอยู่เบาะหลังสุดของรถตู้ตลอดเวลา ขณะเดียวกันก็พูดคุยกับคนอื่นในรถตู้อย่างร่าเริง ป้าจิตในวัยปลาย 50 ปีดูแก่เกินวัยด้วยริ้วรอยบนใบหน้าสีน้ำตาลคล้ำแดด มือที่ส่งขนมมาให้ผู้วิจัยนั้นมองเห็นข้อนิ้วปูดโปน สัมผัสได้ถึงความหยาบกร้านของฝ่ามืออย่างคนที่ทำงานหนักมาตลอดชีวิต อย่างไรก็ตามก็ดีด้วยทรงผมที่ได้รับการจัดแต่งทรงอย่างดี และยิ้มจนเป็นสีตาสนิท เสื้อลูกไม้สีชมพูกับผ้าถุงไหมสีน้ำเงินเข้มราคาแพงระยับ และสร้อยคอทองคำหนักกว่า 3 บาทที่ป้าจิตใส่อยู่ ก็สามารถเปลี่ยนภาพของหญิงรับใช้ยากจน กลายเป็นแม่ของผู้หญิงโชคดีมีวิชา ที่กำลังจะจัดงานแต่งงานที่ใหญ่โตหรูหรากับเศรษฐีชาวออร์เวย์ โดยมีอดีตเจ้านาย “โลกจุมเตียมณี” หรือ “คุณหญิงมณี” ภริยาคนสนิทนักการเมืองมาเป็นเจ้าภาพฝ่ายหญิงให้

ผู้วิจัยเพิ่งมีโอกาสพบป้าจิตราวหนึ่งสัปดาห์ก่อนการเดินทางมางานแต่งงานจัน หลังจากจันไปรับป้าจิตมาจากบ้านคุณหญิงมณี ที่ป้าจิตทำงานเป็นคนรับใช้อยู่ในพนมเปญ จันเคยเล่าให้ผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับครอบครัวของเธอว่าแม่ของเธอเป็นคนจังหวัดกำปงจาม เป็นลูกกำพร้าจากยุคเขมรแดง แม่แต่งงานกับพ่อตั้งแต่อายุ 15 ปี แต่เมื่อมีลูกสาว 2 คน พ่อของจันก็ทิ้งครอบครัวไปมีภรรยาใหม่เมื่อจันซึ่งเป็นลูกสาวคนโตมีอายุเพียง 3 ปี แม่ของจันจึงหอบลูกสาว 2 คนมาหางานทำในพนมเปญ ที่พนมเปญแม่ของเธอต้องทำงานทุกอย่างตั้งแต่ ขอบทาน กรรมกรก่อสร้าง แม่ค้าขายของข้างถนน เพื่อเลี้ยง 3 ชีวิตให้รอด จันเล่าว่าพวกเขาเคยนอนข้างถนน เคยเดินขอทาน เคยไม่มีอาหารกิน

จนกระทั่งเมื่อจันอายุได้ประมาณ 7 ปี ป้าจิตก็ได้ทำงานเป็นคนรับใช้ในบ้านคุณหญิงมณีด้วยความช่วยเหลือของญาติฝ่ายพ่อ ในขณะที่นั้นคุณหญิงกำลังวุ่นวายกับการดูแลลูกๆ 3 คนที่มีวัยมากกว่าจันไม่กี่ปีขณะที่สามีของคุณหญิงวุ่นวายกับงานการเมือง ป้าจิตและลูกๆ จึงได้เข้ามาอยู่ใน

บ้านหลังใหญ่ในฐานะคนรับใช้ จันและน้องๆ จึงเติบโตมาที่นี่ พร้อมๆ กับลูกๆ คุณหญิงมณี จันทำงานทุกอย่างในฐานะคนรับใช้โดยไม่ได้เรียนหนังสือ แม้จันจะเล่าว่าครอบครัวนี้ดูแลพวกเธอเป็นอย่างดี แต่จันบอกว่าเธอมองไม่เห็นอนาคตที่นี่ เมื่อน้องสาวจันเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุเมื่อ 1 ปีก่อน จันจึงขออนุญาตแม่ออกมาหางานทำที่บาร์ตอกกุหลาบกับโสเภณีที่เป็นญาติห่างๆ กับครอบครัวพ่อของเธอที่กำปงจาม

ป้าจิดเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าวันที่จันมาขอไปทำงานที่สีหนุวิลล์ ป้าจิดรู้ว่าจันจะไปทำงานอะไร แต่ก็ให้ไปเพราะอมจิตรเคยตรวจดวงชะตาของจันกับหมอดูวบ ซึ่งเป็นหมอดูที่มีชื่อเสียงมาก คนหนึ่ง หมอดูวบบอกว่าจันเป็นคนที่มีความสามารถจะได้แต่งงานกับสามีที่ร่ำรวย ขณะที่โสเภณีเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าจันผิดหวังจากความรักกับผู้ชายคนหนึ่งซึ่งมีฐานะดีกว่าเธอมาก เธอจึงมาทำงานที่บาร์ตอกกุหลาบ เพราะไม่ยอมเจอผู้ชายคนนั้นที่พนมเปญอีกต่อไป อย่างไรก็ตามหลังจากทำงานที่บาร์ตอกกุหลาบได้ 6 เดือน จันก็พบรักกับจอห์น เมื่อทั้งสองตกลงว่าจะแต่งงานกัน จันจึงเดินทางกลับไปหาป้าจิดที่พนมเปญเพื่อบอกข่าวการแต่งงาน และขอร้องให้คุณหญิงมณีเจ้านายเก่าช่วยรับรองชื่อของเธอในทะเบียนบ้าน เพื่อเธอจะได้ทำบัตรประชาชนที่เธอไม่เคยมีมาก่อน เพื่อใช้ในการทำวีซ่าตอนไปฮันนีมูน ซึ่งคุณหญิงก็ให้การช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ด้วยอิทธิพลของสามีคุณหญิง และเงินของจอห์น จันก็ได้เป็นเจ้าของบัตรประชาชนครั้งแรกในชีวิต ยิ่งไปกว่านั้นคุณหญิงยังรับปากที่จะมาเป็นเจ้าภาพฝ่ายหญิงในงานแต่งงานของจันที่จะจัดขึ้นด้วย จันให้แม่ลาออกจากงานคนรับใช้ พาแม่มาอยู่ที่สีหนุวิลล์ในบ้านหลังใหญ่ที่จอห์นซื้อให้ และวางแผนการจัดงานแต่งงานของเธอที่จังหวัดกันดาลซึ่งอยู่ติดกับพนมเปญ จันเลือกจัดงานแต่งงานนี้ก็เพื่อให้สะดวกกับการเดินทางของคุณหญิง รวมทั้งญาติทางพ่อของเธอที่จะเดินทางมาจากกำปงจาม งานแต่งงานของจันได้รับความสนใจและได้รับการพูดถึง จากผู้คนที่รู้จักเธอที่วิกตอรีฮิลล์อย่างมาก เมื่อป้าจิดหาเจ้าของห้องเช่าจากผู้วิจัยว่า คุณหญิงมณีจะมาเป็นเจ้าภาพฝ่ายหญิงให้ก็มีสีหน้าตกใจอยู่ครู่หนึ่งแล้วก็พูดว่า “ก็ได้แต่งงานกับฝรั่งนี่”

วันนั้น พวกเขาเดินทางมาถึงที่เกสเฮาส์ตอนเกือบหกโมงเย็น ใช้เวลาเดินทางเกือบ 7 ชั่วโมง ด้วยระยะทางกว่าสามร้อยกิโลเมตร แต่ก็ยังไม่ได้นอนเพราะต้องไปเลือกชุดที่จันจะใช้ในงานแต่งงานทั้ง 3 วันกับทีมช่างเสริมสวยที่จันจ้างมาจากพนมเปญ จนกว่าพวกเขาจะได้นอนก็เกือบเที่ยงคืน เช้าวันรุ่งขึ้นซึ่งเป็นวันเสาร์พวกเขาก็รีบตื่นตั้งแต่เช้าเพื่อไปเตรียมงาน ที่ภัตตาคารที่จองเอาไว้สำหรับเป็นสถานที่แต่งงานแทนบ้านเจ้าสาว

เช้าวันเสาร์ จอห์นผู้เป็นเจ้าบ่าวที่เดินทางมาถึงเกสเฮาส์เมื่อคืนพร้อมกับพี่สาวและพี่เขย ซึ่งเดินทางจากประเทศนอร์เวย์มาร่วมงานแต่งงานด้วยและจันผู้เป็นเจ้าสาวถูกปลุกตั้งแต่ตีสอง เพื่อไปแต่งหน้าแต่งตัว ขณะที่ผู้วิจัย เพื่อน และญาติของจันที่มาช่วยงานแต่งงานก็ต้องเดินทางไปที่

ภักตาคารเป็ระยะทอง เพื่อเตรียมงานแต่งงานตั้งแต่ตีสี่เช่นกัน ขณะช่วยกันเตรียมงานญาติๆ ของจันที่เดินทางมาจากกำแพงจามก็พูดอย่างชื่นชมถึง “วาสนา” หรือ “วาสนา” ของจันว่าเกิดได้เพราะความดีของจัน

สังคมกัมพูชานั้น เป็นสังคมที่มีความเชื่อในศาสนาพุทธ เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งใน การกำหนดวิถีปฏิบัติของคนในสังคม ความเชื่อในเรื่อง “วาสนา” ซึ่งมีรากมาจากคำอธิบายในศาสนาพุทธเรื่องบุญและ กรรมว่า การทำกรรมดีทั้งสร้างขึ้นในชีวิตปัจจุบัน และที่สร้างมาในชาติภพที่แล้ว จะทำให้ผู้ทำความดีได้รับผลตอบแทนที่ทำให้ชีวิตมีความสุข ประสบความสำเร็จ มีอำนาจ หรือเป็นคนมี “วาสนา” ซึ่งเป็นความเชื่อที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมกัมพูชา (Jacobsen, 2013)

ในบาร์ดอกรุกหลายก็เช่นกัน ความเชื่อเรื่องบุญและกรรม การสร้างบุญและการใช้กรรม ได้กระทำการอย่างเข้มข้นอยู่ในพื้นที่ของการขายบริการทางเพศ พื้นที่ที่ถูกสร้างภาพตัวแทนว่าเป็นพื้นที่ผิดศีลธรรมแห่งนี้ ภายใต้โครงสร้าง สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ดูเหมือนจะกดทับพวกเธอไว้ ด้วยการเรียกพวกเธอว่า “สเรยไค้ด” ที่อหิวาฬของพวกเธอได้ถูกสร้างขึ้น และภายในโครงสร้าง สังคม ศาสนา และวัฒนธรรมนี้เอง ที่การเกิดใหม่ของพวกเธอถูกทำให้เป็นไปได้

6.1.1 สเรยไค้ด โจนสเรยลลอ: ผู้หญิงไร้ค่า หรือลูกสาวที่แสนดี

คำว่า “ไค้ด” ในภาษากัมพูชานั้นหมายถึง “ของที่เสียแล้ว” “ของที่ชำรุด” ที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์อะไรได้อีก เป็นของไร้ค่า คำว่า “สเรยไค้ด” จึงหมายถึง ผู้หญิงที่เสียไปแล้ว ไม่มีประโยชน์อะไรอีก เป็นผู้หญิงไร้ค่า “สเรยไค้ด” ยังเป็นคำที่ไว้ใช้เรียกผู้หญิงกัมพูชาที่ไม่ประพฤติตัวตามแบบแผนที่ผู้หญิงกัมพูชาที่ดีควรปฏิบัติ โดยเฉพาะในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานอย่างถูกต้องตามประเพณี รวมทั้งเป็นคำเรียกผู้หญิงขายบริการทางเพศ (Derks, 2008, p. 171) ขณะที่ “โจนสเรยลลอ” หมายถึง ลูกสาวที่ประพฤติตัวดี เชื่อฟัง มีความกตัญญูตเวที ดูแลพ่อแม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากในสังคมกัมพูชาที่ครอบครัวกับสมาชิกในครอบครัวคือสิ่งเดียวกัน (Ledgerwood, 1990) ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นว่าในพื้นที่การขายบริการทางเพศแห่งนี้ ความเชื่อเรื่องบุญและกรรม ได้ช่วยเปลี่ยน “สเรยไค้ด” ให้เป็น “โจนสเรยลลอ” หรือเปลี่ยน “ผู้หญิงไร้ค่า” ให้กลายเป็น “ลูกสาวที่แสนดี” ได้อย่างไร

วันเสาร์ต้นเดือนมีนาคมแสงอาทิตย์ส่องสว่าง ผู้วิจัยและสอมนางนั่งคุยกันอยู่บนพื้นทรายอุ่นๆ ของชายหาดวิกตอรีได้ร่มเงาต้นไม้ใหญ่ที่ขึ้นเรียงรายอยู่ชายหาด บนท้องฟ้าสีฟ้าสดก่อนเมฆสีขาวก้อนเล็กๆ ลอยกระจายอยู่ทั่วจนต้องหรีตาเมื่อมองออกไปกลางแดด ลมที่พัดเอื่อยๆ มาจากทะเลก่อให้เกิดเสียงจากใบไม้ที่ไหวตามลม ทั้งยังรับรู้สัมผัสของลมได้ที่ผิวกาย ลมยังพัดเอากลิ่น

ของน้ำมันมาจากท่าเรือน้ำลึก ที่อยู่ห่างออกไปไม่ถึงหนึ่งกิโลเมตรเข้ามาที่ชายหาดจนจุมูกับสัมผัสของคลื่นได้อย่างชัดเจน

สอมนางเปิดถุงมะม่วงเปรี้ยวที่ถือติดมือมาจากบ้านออกมาวาง พร้อมกับถุงใส่ผงปรุงรสที่เล็ดชอบนำมาจิ้มกินกับผลไม้เกือบทุกชนิด แล้วชวนผู้วิจัยให้กินด้วยกัน สอมนางเป็นคุณแม่ลูกสองอายุ 22 ปี ชื่อของเธอแปลว่าโชคดี เธอจากบ้านเกิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา มาทำงานที่บาร์ดอกกุหลาบได้ 4 เดือนแล้ว และเนื่องจากจังหวัดกำแพงธมบ้านเกิดของเธอนั้นอยู่ห่างไกลจากทะเลมาก เมื่อมาทำงานที่สีหนุวิลล์เธอก็จึงมักมานั่งเล่นริมทะเลกับผู้วิจัยทุกครั้งที่มีโอกาส เธอบอกว่าเธอชอบมองทะเลมันกว้างดี โดยเฉพาะวันนี้ที่มีลมพัดเย็นสบาย

สอมนางหยิบมะม่วงเปรี้ยวเข้าปาก แล้วเล่าว่า

“ฉันมีสามีเมื่ออายุ 16 ปี มันเป็นผู้ชายที่ข่มขืนฉัน”

ที่บ้านเกิดสอมนางอยู่กับแม่ และน้องๆ อีก 3 คนเพื่อนั้นตายไปนานแล้ว ครอบครัวของเธอยากจนมาก เธอต้องช่วยแม่เดินแบกขนมปังขายตั้งแต่เด็กๆ ต่อมาเมื่ออายุ 14 ปีเธอเข้าไปทำงานทำในพนมเปญ ได้ทำงานเป็นลูกจ้างในร้านขายอาหารของคนจีน แม้จะได้รับเงินเดือนน้อยมากในระยะเวลาการทำงานเกือบ 14 ชั่วโมง แต่เธอก็อดทนทำหาเงินช่วยแม่ เมื่ออายุ 16 ปี ในช่วงเวลาที่เธอกลับบ้านไปเยี่ยมแม่ วันนั้นหมู่บ้านของเธอมีงานแต่งงาน ทุกคนไปร่วมงานเลี้ยง ส่วนเธอกำลังซักผ้าอยู่ที่บ้าน เพื่อนบ้านชี้เมาที่เธอเคยเห็นเขามาตั้งแต่ยังเด็กก็เข้ามาในบ้านและข่มขืนเธอ เมื่อแม่ของเธอกลับมาจากงานแต่งงาน

“มันก็บอกแม่ว่ามันจะแต่งงานกับฉัน”

เธอหยุดเล่าเพื่อหยิบมะม่วงชิ้นที่สองมากินต่อ สีหน้าของเธอเหมือนกำลังเล่าเรื่องปกติในชีวิตประจำวันให้ผู้วิจัยฟัง

“ตอนนั้นฉันมีคนรักในหมู่บ้านแล้ว เราเคยสัญญาว่าจะแต่งงานกัน แต่เมื่อฉันไม่ใช่สาวบริสุทธิ์แล้ว ฉันเป็น *สเรยไค้ด* ไม่มีใครต้องการฉัน ฉันจึงต้องย้ายไปอยู่กับมันในฐานะเมียโดยไม่มีพิธีแต่งงาน แม่ฉันเสียใจมาก แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร”

หลังจาก 5 ปี ของชีวิตคู่ที่เต็มไปด้วยความรุนแรงในครอบครัว การโดนทำร้าย ที่ยังมีแผลเป็นให้เห็นจนถึงปัจจุบัน โดยแผลที่ใหญ่ที่สุดอยู่ที่หน้าผากด้านขวา จากการโดนสามีชี้เมาใช้ก้อนหินทุบ สอมนางก็เลิกกับสามีกลับบ้านแม่ แต่สามีก็ยังตามมารังควาน เธอจึงตัดสินใจมาทำงานบาร์ที่สีหนุวิลล์ตามคำชวนของเทียนเพื่อนบ้าน เพื่อหาเงินเลี้ยงแม่ น้อง และลูกสาวสองคนของเธอที่อยู่กับแม่ที่บ้านเกิด และเพื่อหนีจากสามี ที่พอรู้ว่าเธอมาทำงานบาร์ก็พุดกับคนในหมู่บ้านว่าเธอเป็นผู้หญิงเลวที่เขาจะไม่ยอมรับมาเป็นภรรยาอีก

สอมนางเป็นผู้หญิงรูปร่างเล็ก ผอมยาว ผิวคล้ำ จมูกไม่โด่งนั้ก สิ่งทีโ้ดตเด่นทีสุ่ดบน ใบหน้าของเธอคือริมฝีปากทีอวบอิม้ ตั้งแต่มาทำงานทีบาร์ดอกกุหลาบเธอเป็นเลดี้คนหนึ่กทีมีลูกค้ำ อย่างสม่าเสมอ ตอนนีเธอมีเพื่อนชายชาวตะวันตก 2 คน คนหนึ่กเป็นชายรูปร่างอ้วนหัวล้านอายุ 61 ปีจากสวีตเซอร์แลนด์ อีกคนเป็นหนุ่มรูปร่างผอมสูงอายุ 35 ปีจากออสเตรเลีย

แม้หนุ่มออสเตรเลียจะหนุ่ม และหล่อกว่า แต่สอมนางก็กำลังตัดสินใจว่าเธออาจ แต่งงานกับแฟนชาวสวีตทีดูจะมีฐานะดีกว่าถ้าเขาขอเธอแต่งงาน อย่างไรก็ดี ตอนนีทั้ง 2 คนกลับ ประเทศของตนเองไปแล้ว แต่ก็ยังติดต่อกับสอมนางทางโทรศัพท์อย่างสม่าเสมอ

สอมนางบอกว่า เธอหวังว่าจะมีวาสนาได้แต่งงานกับฝรั่งเหมือนเทียนเพื่อนบ้าน ของเธอ เทียนนั้นได้แต่งงานกับเดวิด หลังจากมาทำงานทีบาร์ดอกกุหลาบได้เพียง 8 เดือน

เราจบการสนทนาวันนั้นด้วยความฝันของสอมนางว่าถ้าเธอได้แต่งงานกับแฟนหนุ่มชาวสวีต

“พิธีแต่งงานของฉั้กจะต้องจัดครบ 3 วัน ฉั้กจะเชิญคนทั้งหมุ่บ้านมาร่วมงานเลี้ยง แล้วฉั้กจะซื้อบ้านทีสี่หนุ่วิลล์ ให้แม่ นอ้ก และลูกมาอยู่ด้วยกันทีนี้”

แล้วเธอก็พนมมือขึ้นไว้ทีกลางหน้าผากแล้วพูดว่า

“ขยมอดิฐานขุบกรรมจึ้ขยมเฮย” หรือ “สาธุขอให้ลูกหมดเวรหมดกรรมเสียทีเถอะ”

สองวันต่อมาแม่สอมนางโทรศัพท์มาขอเงินเพราะลูกของเธอป่วย โชคดีว่าแฟนชาวสวีตเซอร์แลนด์ของเธอเพิ่งส่งเงินมาให้เธอราว 100 ยูโร เธอจึงรีบส่งเงินค่ารักษาลูก รวมทั้งค่าใช้จ่ายของครอบครัวทีกำปงธมทีเธอเป็นผู้รับผิดชอบไปให้แม่ของเธอ เธอพูดถึงเงินทีส่งกลับไปบ้านอย่างภาคภูมิใจว่าตอนนี้คนในหมุ่บ้านเธอต่างก็บอกแม่ของเธอว่า แม่ของเธอโชคดี ทีมี “โกนสเรยลลอ” อย่างเธอ

เช่นเดียวกับโสภาทีบอกกับผู้วิจัยว่า คนทีสำคัญทีสุ่กในชีวิตของเธอคือ ยายโจลแม่ของเธอ และ ลูกชายทั้งสองคน เธอจึงยินดีทำงานทุกอย่างเพื่อดูแลพวกเขา ขณะที่ยายโจลก็พูดถึงโสภาทีด้วยความภาคภูมิใจว่า โสภาทีเป็น “โกนสเรยลลอ” ทีดูแลแม่เป็นอย่างดี เป็นความภาคภูมิใจของครอบครัว

ในสังคมกัมพูชาทีความประทุติอันถูกต้องดิงามของลูกสาว ไม่ใช่เป็นเพียงแค่อิสธรรมส่วนตัวของเธอ หรือเกียรติยศส่วนตัวของเธอ แต่คืออิสธรรมและเกียรติยศของครอบครัว (Derks, 2008; Jacobsen, 2008; Ledgerwood, 1990; Tarr, 1996) การเปลี่ยนจาก “สเรยค็ัด” เป็น “โกนสเรยลลอ” ของสอมนาง โสภาที หรือเลดี้บาร์ดอกกุหลาบคนอื่นๆ จึงทั้งเป็นการสร้างสำนึกต่อตัวตนทีสำคัญต่อทั้งตัวเลดี้เอง และยังทำให้ครอบครัวของพวกเธอยังคงเป็นส่วนหนึ่กของสังคมได้

การเปลี่ยนผ่านนี้อาศัยความเชื่อในศาสนาพุทธอันเป็นรากฐานสำคัญของเกือบทุกวิถีปฏิบัติในสังคมกัมพูชา (Jacobsen, 2008; Ledgerwood, 1990) และการเปลี่ยนไปของบริบทสังคมของกัมพูชาเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การเปลี่ยนผ่านนี้เป็นไปได้

แม้ภาพพื้นที่การขายบริการทางเพศในประเทศกัมพูชาจะแยกไม่ออกจากภาพพื้นที่ผิดศีลธรรมแต่เล็ดส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยรู้จัก ต่างก็ใช้คำอธิบายเรื่อง “กรรมจ๊ะ” หรือ “กรรมเก่า” และ “ทเวอบยุ” หรือ “ทำบุญ” มาเป็นคำอธิบายถึงชีวิตของพวกเธอในพื้นที่ขายบริการทางเพศเสมอ พวกเธออธิบายว่าการมาทำงานเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศที่นี่คือการใช้กรรมเก่า ขณะเดียวกันการดูแลครอบครัว การดูแลพ่อแม่ และการดูแลลูกของพวกเธอ ด้วยเงินที่หาได้จากพื้นที่การขายบริการทางเพศคือการทำบุญสร้างกุศล เพื่อชดใช้กรรมเก่าให้หมดไป เพื่อพวกเธอจะได้สามารถมีชีวิตที่มีความสุขอย่างผู้หญิงที่มีวาสนาได้ คำอธิบายนี้สอดคล้องกับความจริงที่ว่า ศาสนาพุทธเป็นแก่นแกนที่สำคัญที่ปรากฏอยู่ในวิถีของการดำรงชีวิตของสังคม วัฒนธรรม และการเมืองของกัมพูชา การดำรงตนเป็นผู้เคร่งครัดในหลักศีลธรรมของศาสนาพุทธ เป็นหนทางสำคัญของการดำรงสถานะการยอมรับในสังคม (Thompson, 2006) การประพฤติตนผิดศีลธรรมของเล็ด แม้จะถูกประณาม แต่การประพฤติตัวเป็นลูกสาวที่ดี ที่กตัญญู ก็ทำให้เล็ดสามารถสร้างความหมายใหม่ให้กับตัวตนของพวกเธอได้ โดยมีความเชื่อทางศาสนามารับ

บทความ “Power and Politic Culture in Cambodia” (2013) ของทรูดี จาคอบสัน (Trudy Jacobsen) แสดงให้เห็นอิทธิพลของศาสนาพุทธในชีวิตประจำวันของคนกัมพูชา ที่ทำให้คนกัมพูชายอมรับสถานะและตำแหน่งแห่งที่ของตนเอง ว่าเป็นไปเพราะบุญที่สะสมมาแต่ชาติปางก่อน สำหรับคนกัมพูชากรรมเป็นกฎของธรรมชาติ ไม่มีใครหนีพ้นกรรม ทุกคนจะได้รับกรรมดีที่ตนกระทำ และจะต้องชดใช้กรรมชั่วที่ตนเองกระทำ กรรมเป็นเครื่องมืออธิบายว่า ทำไมคนเราเกิดมาไม่เท่ากัน เหมือนกับที่อธิบายว่า เหตุที่ชาตินี้เกิดเป็นผู้หญิงก็เพราะทำกรรมชั่วไว้ การทำความดีที่มากพอจะทำให้ผู้หญิงได้รับโอกาสในการเกิดชาติใหม่เป็นผู้ชาย (Jacobsen, 2013) ในทรรศนะของจาคอบสัน ความเชื่อในศาสนาพุทธถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ทำให้คนกัมพูชายอมรับโดยไม่ตั้งคำถามกับความไม่เท่าเทียมกันในสังคมและการได้รับสิทธิพิเศษในการอยู่เหนือกว่าผู้อื่นของคนบางกลุ่ม เพราะเชื่อว่าเป็นเพราะผลบุญที่เขาคนนั้นได้ทำความดีสะสมบุญมาแต่ชาติปางก่อน การสร้างคำอธิบายด้วยสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้นี้ทำให้ช่องว่างระหว่างคนมีอำนาจและคนไร้อำนาจยิ่งกว้างมากขึ้น

สำหรับผู้วิจัย ข้อเสนอนี้มีประโยชน์ในการแสดงให้เห็นความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Farmer, 1992) ที่กดทับผู้หญิงในพื้นที่การขายบริการทางเพศ ผ่านคำอธิบายเรื่อง “เมียนกรรมจ๊ะ” หรือ “มีกรรมเก่า” ขณะเดียวกันผู้วิจัยก็ขอเสนอว่าจาคอบสันละเลยการอธิบายพื้นที่ของความเชื่อชุดนี้ ในฐานะพื้นที่ที่มีพลวัต ทำให้ผู้คนในพื้นที่สามารถสร้างกระทำการของตนเองที่มีได้เป็นไปในแบบที่

ถูกกดทับอยู่ขึ้นมาได้ เลดีบาร์ดอกกุหลาบได้สร้าง อัตวิสัยของพวกเธอภายในพื้นที่ของความเชื่อเรื่อง บุญกรรมนี้ แม้นในด้านหนึ่ง มันได้กดทับพวกเธอ แต่อีกด้านหนึ่ง มันก็ทำให้พวกเธอสามารถเปลี่ยน ผ่านตนเองจาก “สเรยโค็ด” สู่ “โกนสเรยลอ” ได้ ด้วยการหยิบยืมอำนาจจากความเชื่อทางศาสนา การเป็นผู้กระทำการจึงไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกับการต่อต้านขัดขืนต่ออำนาจ แต่เป็นศักยภาพที่จะมี ปฏิบัติการในความสัมพันธ์แบบพิเศษ กับอำนาจที่กดทับอยู่อย่างสร้างสรรค์ และเป็นไปได้ (Mahmood, 2005, p.12)

6.1.2 งานแต่งงาน

เช้าวันเสาร์กลางเดือนธันวาคม อากาศเย็นสดชื่น ท้องฟ้าสีฟ้ากระจ่างสดใส ไม่แตกต่างจากใบหน้าของป้าจิด ที่นั่งอยู่ในห้องด้านหลังในภัตตาคารเป็ยะทอง ที่ถูกสมมติให้เป็น ห้องนอนของเจ้าสาว ป้าจิดกำลังนั่งอยู่กับจันเจ้าสาวคนสวยในฐานะแม่เจ้าสาว วันนี้ป้าจิดใส่เสื้อผ้า ลูกไม้ และผ้าถุงผ้าไหมสีทองเข้าชุดกัน ส่วนจันใส่เสื้อลูกไม้ประดับเลื่อมสีชมพู โจงกระเบนสีเขียวสด ประดับผมที่เกล้าขึ้นสูงด้วยมงกุฎสีทอง ตุ่มหู สร้อยคอ และสร้อยข้อมือทองคำเข้าชุดกัน ทั้งสองกำลัง รอขบวน “เฮาโกนกระหม่อม” หรือ “ขบวนขันหมากสู่ขอเจ้าสาว” ที่กำลังตั้งขบวนกันบนถนนข้างๆ ภัตตาคารนั่นเอง ส่วนผู้วิจัยก็วิ่งเข้า วิ่งออก ในภัตตาคารด้วยความตื่นตา ตื่นใจ

แม้ว่าตลอดช่วงระยะเวลา 18 เดือนของการเก็บข้อมูลภาคสนามที่จังหวัด สีนหุวิลล์ ผู้วิจัยจะได้รับเชิญไปงานแต่งงานของคนกัมพูชาในฐานะแขกถึง 3 ครั้ง โดยเป็นงานแต่งงาน ของน้องสาวเจ้าหน้าที่ของศูนย์ธารชีวิต ที่ผู้วิจัยเคยทำงานเป็นอาสาสมัครในช่วงแรกของการเก็บ ข้อมูลภาคสนาม 1 ครั้ง และอีก 2 ครั้งเป็นของเลดีบาร์ดอกกุหลาบ รวมทั้งยังได้ขอเข้าร่วมไปนั่ง สังเกตการณ์ ในงานแต่งงานที่จัดขึ้นในจังหวัดสินหุวิลล์ ในฐานะนักวิจัยอีก 4 งาน โดยทั่วไปแล้วงาน แต่งงานจะมีพิธีกรรมที่เหมือนกัน จะต่างกันก็เพียงรายละเอียดปลีกย่อยที่จัดการตามความเหมาะสม ของคู่สมรสแต่ละคู่ เช่น จำนวนวันในการจัดงานที่มีตั้งแต่ 1 - 3 วัน จำนวนแขกที่มาร่วมงาน ตลอดจนความหรูหราของงานซึ่งขึ้นอยู่กับฐานะของเจ้าบ่าวและเจ้าสาว

ภาพที่ 6.1 ภาพงานแต่งงานของจันกับจอนห์ในวันที่สอง

แต่งงานแต่งงานที่ดูยิ่งใหญ่อลังการมากที่สุด ก็คืองานของจันอดีตเลดี้บาร์ดอกกุหลาบคนนี้ ขบวนขันหมากของจอนห์เจ้าบ่าวของจันเริ่มตั้งขบวนโดยการกำกับการของอาจารย์ควร ซึ่งจะเป็นผู้นำประอบพิธีแต่งงานทั้ง 3 วัน อาจารย์ควรเป็นผู้ที่เคยบวชเรียนมาก่อน และมีความรู้ในเรื่องขั้นตอนการทำพิธีกรรมต่างๆในวัฒนธรรมกัมพูชา เป็นผู้ที่คุณหญิงมณีแนะนำให้จัน อาจารย์ควรในชุดเสื้อแขนยาวสีขาว โจงกระเบนสีม่วง และเสื้อคลุมผ้าโปร่งสีทอง ถือพานใส่ “ปอเปย” หรือเชิงเทียนรูปคล้ายใบไม้ ซึ่งเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในพิธีแต่งงานนำหน้าขบวน

ถัดจากอาจารย์ควรคือเด็กหญิงและเด็กชาย ลูกๆ ของญาติจัน ในชุดเสื้อลูกไม้ โจงกระเบน ทำหน้าที่ถือพานดอกไม้ ต่อมาคือขบวนเครื่องดนตรีแบบกัมพูชา ที่จะอยู่บรรเลงเพลงในพิธีแต่งงานทั้ง 2 วัน ตามด้วยจอนห์เจ้าบ่าวใส่เสื้อสีชมพู และโจงกระเบนผ้าไหมสีน้ำตาล ใบหน้ากลมใหญ่ของจอนห์เป็นสีชมพูจัดหิ้งออกเต็มหน้า แต่ก็ยังเดินด้วยท่าทางกระฉับกระเฉง เท่าที่คนอายุ 55 ปี หน้าเกือบสองร้อยกิโลกรัมจะทำได้ ช่างๆ จอนห์คือพี่สาวและพี่เขยของจอนห์ในชุดสากลแบบตะวันตก แล้วต่อด้วยเด็กสาว 3 คน ในเสื้อลูกไม้สีขาว และโจงกระเบนสีแดงเดินตามกางร่มให้ทั้ง 3 คน จากนั้นเป็นแถวของเพื่อนๆ จากย่านวิกตอรีฮิลล์ และ ญาติๆ ของจัน เดินถือถาดสินสอดคนละถาด เริ่มจากของที่มีมูลค่าสูงสุดก่อนคือทองคำและเครื่องเพชร เงินสินสอด ถาดใส่ขนมขันหมาก ขาหมู ผลไม้ ต้นกล้วย มะพร้าว โดยสินสอดที่จัดเป็นถาดนั้นมีจำนวนทั้งสิ้นเกือบ 100 ถาด แยกที่มา

ร่วมงานจึงไม่สามารถถือได้หมด ต้องจ้างพนักงานในภัตตาคารมาช่วยถือ แม้จะเป็นระยะทางไม่ถึงห้าร้อยเมตร แต่ขบวนชั้นหมากนี้ก็ใช้เวลามากถึง 20 นาที จึงมาถึงห้องจัดเลี้ยงในภัตตาคาร

การแต่งงานในสังคมกัมพูชาคือชีวิต ทั้งในแง่ของการเคารพต่อวัฒนธรรม และบรรทัดฐานทางสังคมที่คนในสังคมต้องเชื่อฟัง ทั้งยังหมายถึงการเข้าถึงเศรษฐกิจ และความปลอดภัยทางสังคมของตนเองและครอบครัว (Derks, 2008, p. 183) สำหรับเลดี้บาร์ดอากุหลาบ การแต่งงานนั้นมีความสำคัญยิ่งกว่านั้น เพราะมันคือพื้นที่ของการเปลี่ยนผ่าน “สเรยไค้ด” ผู้ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม กลับคืนสู่สังคมอีกครั้งในฐานะ “เจ้าสาวผู้มีวาสนา”

ตั้งแต่ในอดีต งานแต่งงานในสังคมกัมพูชาเป็นงานที่สำคัญที่สุดงานหนึ่งในช่วงชีวิตของคนกัมพูชา การแต่งงานไม่ได้เพียงเรื่องของคน 2 คน แต่มันคือเรื่องของคน 2 ครอบครัว และไม่ใช่เฉพาะครอบครัวในชีวิตปัจจุบัน แต่หมายถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วด้วย งานแต่งงานจึงต้องมีพิธีการบูชาบรรพบุรุษ การบอกให้บรรพบุรุษรับรู้ เพื่อที่จะทำให้ได้รับคำอวยพร อันเป็นขั้นตอนสำคัญของการแต่งงาน นอกจากนี้ การแต่งงานยังเป็นเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการลิขิตด้วยสิ่งเหนือธรรมชาติ รวมทั้งกรรมดีที่เคยทำมาทั้งในชาติภพปัจจุบัน และชาติภพที่ผ่านมา การหาฤกษ์งานแต่งงานที่เหมาะสม การตรวจดวงชะตาของคู่บ่าวสาวว่าเหมาะสมกันหรือไม่ สะท้อนความเชื่อว่าการที่คนสองคนสามารถมาแต่งงานกันได้ออมหมายถึงการสะสมบุญร่วมกันมาจากอดีต และการมีชีวิตคู่ที่ยืนยาวแสดงให้เห็นว่าเป็นครอบครัวที่มีกรรมดี มีศีลธรรม (Bricknell, 2014, pp. 265 - 268)

ดังนั้นการแต่งงานจึงไม่ใช่แค่เพียง “พิธีแต่งงาน” แต่การแต่งงานเป็นการเข้าสู่พื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องมีการยอมรับร่วมกันของโลกของมนุษย์ และโลกของสิ่งเหนือธรรมชาติ พิธีกรรมในงานแต่งงานคือเครื่องมือในการแสดงให้เห็นกระบวนการยอมรับนี้ การแต่งงานจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการเปลี่ยนสถานะของผู้หญิง (Ebihara, 1968; LeVine, 2014, pp. 262 - 272) การแต่งงานจะให้สถานะที่มั่นคงแก่ผู้หญิงที่ได้แต่งงาน ขณะที่ผู้หญิงที่อายุถึงวัยที่ควรแต่งงานแล้วยังไม่ได้แต่งงานและแม่มี จะไม่มีสถานะที่ไม่แน่นอนในสังคม (Jacobsen, 2008, p. 97) นอกจากนี้การที่ผู้หญิงรักษาพรหมจรรย์ไว้จนถึงวันแต่งงาน และได้แต่งงานที่มีการจัดเตรียมอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามประเพณี เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อเกียรติยศ ความภาคภูมิใจของผู้หญิงและครอบครัวของเธอ (Jacobsen, 2008, pp. 119-122; Ledgerwood, 1992)

เมื่อการแต่งงานตามประเพณีสัมพันธ์กับความบริสุทธิ์ของเจ้าสาว ผู้หญิงที่เสียความบริสุทธิ์ก่อนการแต่งงานที่ถูกต้องตามประเพณี หรือ “สเรยไค้ด” จึงมิได้หมายถึงแค่การทำให้ครอบครัวต้องเสื่อมเสียเกียรติยศชื่อเสียงเท่านั้น แต่หมายถึงการสูญเสียโอกาสของการได้แต่งงานของพวกเขาด้วย (Jacobsen, 2008, pp. 119 - 122) สุภาชิตที่ว่า “ผู้ชายเหมือนทอง ผู้หญิงเหมือนผ้าขาว” สะท้อนให้เห็นคุณค่าที่ต่างกันของเพศชายและหญิงว่า ผู้ชายนั้นสามารถทำให้บริสุทธิ์สะอาด

ขึ้นมาอีกครั้งเพียงแค่น้ำ ขณะที่ผู้หญิงที่มีมลทินไม่ว่าจะซักทำความสะอาดสักเพียงใด ผ้าขาวก็ไม่
มีวันจะมาเป็นผ้าขาวที่สะอาดบริสุทธิ์เหมือนเดิมได้อีกครั้ง เปรียบเหมือนผู้หญิงที่มีมลทินไม่คู่ควรใน
การเป็นเจ้าสาวของใคร (Derks, 2008, p. 50; Jacobsen, 2008, p. 268; Tarr, 1996, p. 2)

ปรากฏการณ์การแต่งงานอย่างถูกต้องตามประเพณีกัมพูชาของ “สเรยไค้ด” อดีต
เลดีบาร์ดอกกุหลาบอย่างจั้น รวมทั้งเลดีบาร์ดอกกุหลาบอื่นๆ จึงปะทะกับความเชื่อเดิมเรื่อง
“เจ้าสาว” เท่ากับ “สาวบริสุทธิ์” ของสังคมกัมพูชา การที่ผู้หญิงขำรุคอย่างจั้นสามารถเป็นเจ้าสาวได้
อาศัยเงื่อนไขหลายสิ่ง ทั้งพิธีกรรมและความหมายที่ถูกสร้างขึ้นในงานแต่งงาน ปรากฏการณ์การ
แต่งงานข้ามวัฒนธรรม และคำอธิบายเรื่อง “วาสนา” ผ่านความเชื่อทางศาสนาพุทธ ที่ต่างก็เป็น
องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้สังคมกัมพูชาสามารถยอมรับปรากฏการณ์นี้ได้

เช้าวันอาทิตย์ งานแต่งงานวันที่ 2 ของจั้นเริ่มคึกคักตั้งแต่เช้า วันนี้มีแขกจาก
สีหนุวิลล์มาเพิ่มอีก ประมาณ 35 คนเป็นเพื่อนๆ เลดีที่ทำงานในย่านวิกตอรีฮิลล์ และคู่รัก
ชาวต่างชาติของเลดีบางคนที่ยู๊จ๊กกับจอนห์ ทั้งหมดเดินทางมาด้วยรถโดยสารคันใหญ่ที่จอนห์เช่ามา
เพื่อรับส่งแขกจากสีหนุวิลล์

เมื่อวานหลังจากพิธีแห่ขันหมากแล้ว ก็มีพิธี “แซโดนตา” หรือ “พิธีไหว้บรรพ
บุรุษ” และพิธีสวดมนต์เย็นที่มีการนิมนต์พระจากวัดใกล้ๆ ภัตตาคารเป็ระยองมาทำพิธี นอกจากนี้
เมื่อวานตลอดทั้งวันมีการเลี้ยงอาหารแขกที่มาร่วมงานทั้ง 3 มื้อ จอนห์และจั้นต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าที่ใส่
ในการทำพิธีทั้งสิ้น 5 ครั้ง ขณะที่คุณหญิงมณีเปลี่ยน 4 ครั้ง และป้าจิดเปลี่ยน 3 ครั้ง การเปลี่ยน
เครื่องแต่งกายทุกครั้งเมื่อเริ่มพิธีกรรมใหม่เป็นสิ่งสำคัญในงานแต่งงานของชาวกัมพูชา เพราะหมายถึง
การเกิดสิ่งใหม่ที่ดีกว่าทุกครั้ง que เข้าสู่พิธีกรรมใหม่และยังหมายถึงการเป็นผู้มีฐานะดี จนต้องมีการจัด
ห้องสำหรับเปลี่ยนเครื่องแต่งกายไว้เป็นการเฉพาะ 1 ห้อง

ส่วนวันนี้อันเป็นวันสุดท้ายของงานแต่งงาน พิธีเริ่มต้นตั้งแต่หกโมงเช้าเช่นเดิม
โดยมีพิธีกรรมที่ดำเนินไป 2 พิธีกรรม คือพิธี “กัตเสาะ” หรือ “พิธีตัดผม” พิธีเริ่มด้วยการกล่าวนำ
ของอาจารย์ครุผู้ว่าการประกอบพิธีว่า เจ้าบ่าวและเจ้าสาวนั้นเป็นผู้มีบุญวาสนา เป็นผู้บริสุทธิ์
จากนั้นวงดนตรีกัมพูชาก็บรรเลงเพลงประกอบการรำรำของนางรำที่สมมุติว่าเป็นเทวดา เนื้อเพลง
อธิบายว่าเมื่อเทวดาบนสวรรค์เห็นความงามของเจ้าบ่าวและเจ้าสาวก็หลงใหล ยินยอมที่จะทำการ
ชำระล้างมลทินให้เจ้าบ่าวสาว โดยลงมาจากสวรรค์เพื่อนำกรรไกรและหวีวิเศษจากสวรรค์ มาตัดผม
และชำระล้างสิ่งอัปมงคลให้เจ้าบ่าวสาว และนำความโชคดีมาให้ เปรียบเสมือนการเปลี่ยนผ่านเป็นคน
ใหม่ของเจ้าบ่าวและเจ้าสาว ที่จะมีหน้าที่เป็นสมาชิกคนใหม่ของทั้งสองครอบครัว พิธีตัดผมเป็นพิธีที่
ใช้เวลามากที่สุดเกือบ 2 ชั่วโมง โดยจั้นและจอนห์ต้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกายถึง 3 ครั้ง คือก่อนตัดผม
หลังตัดผม และเมื่อนางรำที่สมมุติว่าเป็นเทวดาได้อวยพรให้แล้ว

ภาพที่ 6.2 ภาพ แล่น จัน และโสภานในงานแต่งงานของจัน

จากนั้นก็เป็นที่ “บังฉัตรมะตวย” หรือ “พิธีการร่วมให้บิดามารดา” ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อ อาจารย์ควรกล่าวนำเรื่องบุญคุณของบิดามารดาว่ามากมายยิ่งกว่าขุนเขา โดยเฉพาะบุญคุณของ มารดา ที่บุตรที่ดีต้องมีความกตัญญูกตเวทิต์ แล้วคู่บ่าวสาวก็เข้าไปถือธรรมาสังหาญให้พ่อแม่ของฝ่าย โดยจอนห์เจ้าบ่าวกางให้พี่สาวและพี่เขยที่มาร่วมงานแทนบิดามารดา ส่วนจันเจ้าสาวกางให้คุณหญิง มณีและสามีของคุณหญิง ที่แสดงบทบาทเป็นพ่อแม่ของจันแทนป้าจิด ขณะที่ยังดนตรีบรรเลงเพลง “รุ่มรักมะตวยโอปุก” หรือ “ระลึกถึงบุญคุณบิดามารดา” เนื้อเพลงจะกล่าวถึงความรักของแม่ที่มีต่อ ลูก และความยากลำบากของแม่ในการเลี้ยงดูลูก และท่อนสุดท้ายก็จะพูดถึงการเป็น “โกนสเรย ลอย” หรือการเป็น “ลูกสาวที่ดี” ของเจ้าสาวที่คำนึงถึงความดีที่ทำให้เธอได้แต่งงานในวันนี้

หลังพิธีกรรมในช่วงกลางวัน ค็นนั้นก็มีการเลี้ยงอาหารแก่แขกทุกคนที่มาร่วมงาน โดยอาหารจะจัดลงโต๊ะเป็นชุด โต๊ะละ 8 คน มีอาหารจำนวนมากถึง 12 ประเภท รวมทั้งมีเครื่องดื่ม ให้ดื่มตลอดการจัดเลี้ยง ทั้งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และน้ำอัดลม มีวงดนตรีบรรเลงเพลงให้แขกในงาน ได้เต้นรำ มีการเปิดแชมเปญฉลองสมรส มีการตัดเค้กแต่งงาน จันและจอนห์คู่บ่าวสาวอยู่ในชุด แต่งงานแบบตะวันตก แม้จะมีสีหน้าเหนื่อยเนื่องจากการจัดงานแต่งงานที่ยาวนานถึง 2 วัน และการ เปลี่ยนเสื้อผ้า 18 ครั้ง แต่ทั้งคู่ก็มีสีหน้าอึมอึมมีความสุข โดยเฉพาะจันและแม่ของเธอ ตลอดทั้งงาน เลี้ยงยังมีตำรวจมารักษาความสงบเรียบร้อยในงานให้เนื่องจากคุณหญิงมณีและสามีเป็นคนสำคัญ

ภาพที่ 6.3 ภาพงานเลี้ยงแบบตะวันตกในงานแต่งงานของจัน

งานเลี้ยงสิ้นสุดลงราว 22:00 น. และผู้วิจัยก็เดินทางกลับสี่หุวิลล์ในคืนนั้นด้วยรถบัสปรับอากาศคันใหญ่ที่จันเช่ามาบริการแขกที่มาร่วมงาน รุ่งเช้าป้านันทาทถามผู้วิจัยว่างานแต่งงานแบบกัมพูชาเป็นอย่างไรบ้าง ผู้วิจัยเล่าให้ป้านันทาทฟัง และบอกเพิ่มเติมว่าเป็นงานแต่งงานที่ตื่นตาตื่นใจมาก คุณหญิงมณีก็สวยงามมาก ป้านันทาทพยักหน้า แล้วสรุปว่า จันเป็นคน “เมียนวาสนา” หรือ “มีวาสนา”

6.1.3 เจ้าสาวผู้มีวาสนา

แม้วิกตอรีฮิลล์จะไม่ใช่พื้นที่ที่อนุญาตให้มีการเปิดสถานบริการ และขายบริการทางเพศตามกฎหมายดังเช่น Galactic Zone ใน Lydia's Open Door: Inside Mexico's Most Modern Brothel (2008) ของ แพตตี้ แคลลี แต่วิกตอรีฮิลล์ก็มีความพิเศษของตนเองในฐานะ “กอนแลงบารัง” ที่มีเรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ความสำเร็จของการเปลี่ยนผ่านจาก “สเรยโค๊ด” สู่ “โกนสเรลลอ” สู่ “เจ้าสาวผู้มีวาสนา” เป็นสิ่งดึงดูดให้หญิงสาวยังคงเข้ามาสู่พื้นที่นี้ ยิ่งไปกว่านั้น การทำให้พื้นที่กาแลคติก (Galactic Zone) เป็นพื้นที่ของอุตสาหกรรมการขายบริการทางเพศอย่างชัดเจน ยิ่งทำให้ผู้หญิงขายบริการทางเพศถูกจับจ้อง และถูกควบคุม ขณะที่ความคลุมเครือ ไม่ชัดเจนของวิกตอรีฮิลล์ทำให้เลดีมีโอกาสนในการสร้างความเป็นได้อื่นๆ ในชีวิตได้

เนื่องจากเลดีเป็นผู้ประกอบสร้างพื้นที่การขายบริการทางเพศ พวกเธอก็จึงมีความสามารถในการใช้อำนาจในบางระดับในการควบคุมและเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เธอเข้าไปพัวพันอยู่ ไม่ต่างอะไรจากผู้กระทำการที่สามารถต่อรองกับโครงสร้างต่างๆ ที่กดทับพวก

เธออยู่ได้แก่ความยากจน วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ วัฒนธรรมพรหมจรรย์ วัฒนธรรมความงามและความรัก ความสัมพันธ์ที่เหลื่อมล้ำระหว่างชายชาวตะวันตกที่ร่ำรวยกับผู้หญิงกัมพูชาที่ยากจนดังที่แสดงให้เห็นในบทข้างต้นและในบทนี้ เพราะผู้กระทำการอย่างเลดี้มีความรู้ในแบบแผนของโครงสร้างที่ทำให้สามารถนำมาผลิตและผลิตซ้ำกับบริบทใหม่ได้ ผู้กระทำการจึงมีตัวตนอยู่ได้จากการมีอยู่ของโครงสร้าง (Sewell, 1992, p. 20)

ความไม่ชัดเจน คลุมเครือของพื้นที่วิกตอเรียลส์ทำให้เลดี้มีพลวัตในการสร้างอัตวิสัย การเรียกตนเองว่าเลดี้ของพวกเธอ แสดงให้เห็นกระบวนการสร้างตัวตนใหม่ของพวกเธอ การเปลี่ยนจาก “สเรย์โค้ด” สู่ “โกนสเรย์ล่อ” สู่ “เจ้าสาวผู้มีวาสนา” ของจีนผ่านพิธีกรรมการแต่งงานกับชาวต่างชาติผู้ร่ำรวยคือการแสดงให้เห็นกระทำการของผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ถูกมองว่าเป็นเหยื่อ (Brown, 2000; Dalla, 2000; Ditmore 2014; Dworkin 1981; Farley 2006; Farley and Kelly, 2000; Jeffreys, 2008; MacKinnon, 1993; Sandy, 2007) โดยเฉพาะเมื่อภาพการค้ามนุษย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกผูกติดกับภาพพื้นที่การขายบริการทางเพศอย่างแยกไม่ออก (Jeffreys, 2008)

ยิ่งไปกว่านั้น กระทำการนี้เกิดขึ้นในโครงสร้างดังกล่าวข้างต้นที่ถูกบอกกล่าวตักเตือนพวกเธออยู่ ผลิตซ้ำมุมมองเดิมๆ ของภาพตัวแทนผู้หญิงที่โดนกระทำด้วยวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ (Jacobsen, 2008; Ledgerwood, 1992) การอธิบายแบบแข็งภาพภาพของผู้หญิงขายบริการทางเพศในประเทศยากจน ดังที่หลุยส์ บรานว์เสนอไว้ใน Sex slave (2000) ว่าเพราะความยากจนและความต้องการทางกายภาพที่เพิ่มขึ้น ชุมชนยากไร้ต้องพัฒนาในเอเชียจึงให้ความสำคัญกับบุตรสาว ในฐานะผู้ช่วยให้ครอบครัวอยู่รอด ผู้หญิงขายบริการทางเพศเหล่านี้คือ “เหยื่อที่ไร้ทางสู้” ภายใต้แรงกดทับอันหนักอึ้งของความกตัญญู ความรับผิดชอบที่หล่อหลอมมาภายใต้วัฒนธรรมแบบเอเชียและความเชื่อทางพุทธศาสนา

ข้อเสนอของบรานว์นั้น แม้จะแสดงให้เห็นโครงสร้างที่กดทับผู้หญิงขายบริการทางเพศอยู่ แต่ก็ได้ผลิตซ้ำมุมมองเดิมๆ ของภาพตัวแทนผู้หญิงที่โดนกระทำด้วยวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ รวมทั้งผลิตซ้ำ วาทกรรมผู้หญิงขายบริการทางเพศคือเหยื่อ ที่ถูกสร้างขึ้นตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 18 (Agustin, 2007) แม้ว่าความยากจนและโครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมของความไม่เท่าเทียมกันของชายหญิง จะเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงกัมพูชาต้องเข้าสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศ แต่ยังมีสิ่งอื่นๆ ที่นำพวกเธอมาสู่พื้นที่นี้ อย่างเช่น ความฝัน ความหวัง ของพวกเธอในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง การละเลยที่จะวิเคราะห์สิ่งเหล่านี้ คือการละเลยการทำความเข้าใจสำนักต่อตัวตนในฐานะผู้กระทำการของพวกเธอ ที่ปรากฏอยู่ในความหลากหลายและซับซ้อนของประสบการณ์ของพวกเธอ (Aoyama, 2009, p.14; Larissa, 2010, p. 218; O'Connell Davidson, 2002)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำความเข้าใจปรากฏการณ์เจ้าสาวผู้มีวาสนา กระทำการของเลดี้ที่เกิดขึ้นภายใต้โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมที่กดทับเธออยู่นั่นเอง ใน “the romance of resistance” (1990) โลลา อาบู ลูกอด (Lila Abu-Lughod) เสนอว่าการต่อต้านขัดขืนของผู้กระทำการ เปิดเผยให้เห็นโครงสร้างแบบต่างๆ ของอำนาจ ผู้กระทำการคือผู้ที่อยู่ตรงข้ามอำนาจ ขณะที่ใน Politics of Piety, The Islamic Revival and the Feminist Subject (2005) ซาบา มามูดเสนอมุมมองใหม่ในทำความเข้าใจการสร้างสำนึกในตัวตนของผู้หญิงอียิปต์ยุคใหม่ ในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างความปรารถนา และการสร้างตัวตนใหม่ว่า ผู้กระทำการไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกับการต่อต้านขัดขืนอำนาจนำ แต่เป็นศักยภาพที่จะมีปฏิบัติการในความสัมพันธ์แบบพิเศษกับอำนาจที่กดทับอยู่อย่างสร้างสรรค์และเป็นไปได้ การวิเคราะห์ของเธอทำให้การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของผู้กระทำการสามารถอธิบายทั้งภายใน และภายนอกโครงสร้างอำนาจที่กดทับอยู่ การวิเคราะห์แบบนี้ทำให้การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของผู้กระทำการ สามารถอธิบายภายในโครงสร้างอำนาจแทนที่จะอยู่ภายนอกมัน มามูดเสนอว่าบรรทัดฐาน ไม่ใช่สิ่งที่ถูกล้มล้าง แต่สามารถดำรงอยู่และสร้างประสบการณ์ให้ผู้คนในหลากหลายวิถีทาง มามูดเรียกร้องให้นักสตรีนิยมเลิกจับคู่ผู้กระทำการกับรูปแบบการเมืองเรื่องการล้มล้าง เพราะยังมีผู้กระทำการที่สร้างความหมายและผลอย่างอื่นที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ตรรกะของการล้มล้าง และควรสร้างความหมายใหม่ๆ ของอำนาจนำในรูปแบบของวาทกรรม

เช่นเดียวกับการเป็น “เจ้าสาวผู้มีวาสนา” ของจัน ที่กระทำการของเธอเกิดขึ้นภายในโครงสร้างความยากจน วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ และความสัมพันธ์ระหว่างชายตะวันตกร่ำรวย และผู้หญิงกัมพูชายากจนที่กดทับเธออยู่ การใช้การแต่งงานสร้างการเกิดใหม่ของเธอ ผ่านขั้นตอนพิธีกรรมในงานแต่งงาน ด้วยการใช้ร่องรอยในโครงสร้างวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นที่กดทับเธออยู่ให้ เป็นโอกาสในการเปลี่ยนผ่าน

ผู้วิจัยขอเสนอว่า การเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถูกกระทำโดยบริบทสังคมและวัฒนธรรมของความไม่เท่าเทียมกันมาเป็นผู้กระทำการของเลดี้ มิได้เป็นการต่อต้านต่อขัดขืนวัฒนธรรม แต่กลับเป็นกระทำการที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของของวัฒนธรรม ที่เปิดช่องทางให้พวกเขาสามารถกลับมาเกิดใหม่อีกครั้งในสังคมกัมพูชา การเป็นผู้กระทำการจึงไม่จำเป็นต้องเป็นการต่อต้านขัดขืนต่ออำนาจอย่างเดียว (Lila Abu-Lughod, 1990) หรือเป็นการต่อต้านโครงสร้างและบรรทัดฐาน (norm) เพียงอย่างเดียว (Ahearn, 2001, pp. 115-116)

ผู้กระทำการสามารถเป็นดังเช่นจันเลดี้บาร์ดอกกุหลาบ ที่เปลี่ยนผ่านจาก “สเรยไค้ด” เป็น “เจ้าสาวผู้มีวาสนา” ด้วยการสร้างปฏิบัติการในความสัมพันธ์แบบพิเศษกับอำนาจดังกล่าวข้างต้นที่กดทับอยู่ อย่างสร้างสรรค์และเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่ไม่อาจละเลยได้ในการ

เปลี่ยนผ่านจาก “สเรยไค้ด” เป็น “เจ้าสาวผู้มีวาสนา” ในพื้นที่การขายบริการทางเพศคือความไม่เท่าเทียมกันในสังคมกัมพูชาที่ทำให้ผู้หญิงต้องเข้ามาสู่พื้นที่นี้ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของประเทศกัมพูชา (Derks, 2008) อีกทั้งด้วยการที่ผู้หญิงขายบริการทางเพศมีหลายช่วงชั้น มีอำนาจในการต่อรองแตกต่างกันไป ตั้งแต่เลดี้ที่ต้องกินยารักษาอาการจิตเวชอย่างหนัก ไปจนถึงเลดี้ที่เป็นเจ้าของบาร์อย่างโสกา ทำให้ไม่ใช่เลดี้ทุกคนในพื้นที่การขายบริการทางเพศนี้จะได้กลายเป็นเจ้าสาวผู้มีวาสนาเหมือนจัน หรือแม้แต่เมื่อได้เป็นเจ้าสาวผู้มีวาสนาที่ได้แต่งงานกับชาวต่างชาติแล้วชีวิตก็ไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบเสมอไป

6.2 *ปรปรวนบาร์*: เมื่อเลดี้เป็นเมียฝรั่ง

ในส่วนนี้ผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นหลากหลายชีวิตของเลดี้เมื่อกลายเป็นผู้มีวาสนาแล้ว ว่าชีวิตของพวกเธอดำเนินไปอย่างไร ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นว่าด้วยความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันของชายชาวตะวันตกที่ร่ำรวยกับผู้หญิงกัมพูชาที่ยากจน ทำให้หลังแต่งงานพวกเธอจึงต้องแสวงหาความมั่นคงด้วยการพยายามมีลูกกับสามีชาวตะวันตก รวมทั้งยังหมดอำนาจในการต่อรองเพื่อป้องกันตัวเองจากโรคเอดส์อีกด้วย

6.2.1 *โกนบาร์*: ลูกครึ่งฝรั่งกับความมั่นคงของแม่

เนียร์หญิงสาวร่างเล็ก ตาคม ผอมยาว อายุ 24 ปี เปิดประตูห้องออกมาเมื่อได้ยินเสียงผู้วิจัยเรียก ในอ้อมแขนของเธอคือเด็กชายเจเรมีลูกชายคนเล็กวัย 4 เดือน ผมสีทองอร่าม อ้วนจ้ำม่ำ ผิวขาวจัดตัดกับผิวคล้ำผมหงอกดำขลับของผู้เป็นมารดาอย่างน่าดู พอเธอเห็นหน้าผู้วิจัย เธอก็รีบเชิญให้เข้าไปในห้องเช่า แล้วเรียกแม่ของเธอที่กำลังทำอาหารอยู่หลังบ้านมารับบุตรชายไปจากเธอ เพราะวันนี้เธอขอให้ผู้วิจัยช่วยมาดูแลเย็บหลังผ่าตัดคลอดลูกชายคนนี้ว่า แผลเป็นที่เกิดขึ้นจากการผ่าตัดจะรักษาได้หรือไม่ เพราะเธอรู้ว่าผู้วิจัยเป็น “ครูแพด” หรือ “พยาบาล” จากเมืองไทย ผู้วิจัยรู้จักกับเนียร์มาประมาณ 1 ปี แล้ว เพราะเธอเป็นนักเรียนในชั้นเรียนภาษาอังกฤษของมูลนิธิธารชีวิต ที่ผู้วิจัยไปทำงานเป็นอาสาสมัครอยู่

เนียร์เคยทำงานในบาร์ย่านนี้ หลังจากที่ต้องดูแลลูก 2 คนตามลำพัง เมื่อเลิกอยู่กับสามีชาวกัมพูชาที่ชอบดื่มเหล้าและทำร้ายเธอ แต่โชคดีที่ทำงานเพียง 6 เดือน เธอก็พบรักกับจาคอบ พ่อหม้ายชาวสวีตเซอร์แลนด์วัย 58 ปี อาชีพวิศวกร งานแต่งงานของเนียร์นั้น แม้จะไม่ได้ใช้เงินมากเท่างานแต่งงานของจัน แต่ก็จัดเลี้ยงฉลองงานแต่งงานถึง 2 ครั้ง คือที่กำบังธมบ้านเกิดของเธอ และที่สิหนุวิลล์ ซึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสไปร่วมงานด้วย เนียร์มักให้ผู้วิจัยช่วยส่งข้อความให้สามีเธอที่

ต่างประเทศเสมอ เพราะปัจจุบันสามีของเธอยังคงอาศัยอยู่ที่ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ เขาจะเดินทางมาใช้ชีวิตที่จังหวัดสีหนุวิลล์กับเนียร์ปีละ 4 - 5 เดือน ในช่วงฤดูหนาวตั้งแต่ประมาณเดือนธันวาคมจนถึงเดือนมีนาคม ข้อความที่เธอส่งให้สามีมักเป็นข้อความที่แสดงความห่วงใยสุขภาพสามี เนื่องจากจากออบเป็นคนที่มีรูปร่างอ้วนใหญ่มีโรคประจำตัวหลายโรค และประโยคที่ขาดไม่ได้คือ เธอและลูกในท้องรักและคิดถึงเขาเสมอ เธอเล่าว่าตั้งแต่เธอตัดสินใจแต่งงานกับจากออบ เธอก็ตั้งใจว่าจะมีลูกกับเขาให้ได้ เพื่อความมั่นคงของอนาคต เพราะเธอเชื่อว่าหากมีลูกกับชายชาวตะวันตก เขาจะรับผิดชอบดูแลเธอตลอดไป

เลดี้ชาวกัมพูชาที่ผู้วิจัยรู้จักส่วนใหญ่มีความเชื่อคล้ายๆ กันว่า หากมีลูกกับชายชาวตะวันตกแล้ว พวกเขาจะได้รับการส่งเสียเลี้ยงดูจากเขาตลอดไป ไม่ว่าจะเขายังคงอยู่กับพวกเขาหรือเลิกกันไปแล้ว การมีลูกกับชายชาวตะวันตก หรือ “โกนบารัง” จึงเปรียบเสมือนหลักประกันอนาคตที่มั่นคง นอกจากนี้ ในวัฒนธรรมกัมพูชาเองยังถือว่าชีวิตแต่งงานที่สมบูรณ์ของผู้หญิงคือการมีลูก ซึ่งถือว่าเป็นมงคลต่อครอบครัว การเป็นแม่จะทำให้เธอเป็นคนที่มีความสำคัญยิ่งต่อครอบครัว จนคนกัมพูชามีสุภาษิตว่า “พ่อหนึ่งคนมีค่าเท่ากับเพื่อนพันคน แม่หนึ่งคนมีค่าเท่ากับพ่อพันคน” ผู้เป็นแม่ถือเป็นมงคลของบ้าน เป็นผู้อุ้มชูลูก การมีลูกชายหมายถึงผู้เป็นแม่จะได้ทำบุญครั้งยิ่งใหญ่เมื่อลูกชายบวช การมีลูกสาวหมายถึงผู้เป็นแม่จะได้รับเกียรติครั้งใหญ่ในวันที่ลูกสาวแต่งงาน และอุ่นใจว่าจะมีผู้ดูแลยามแก่เฒ่า (Chouléan, 1988) การที่ผู้หญิงเมื่อแต่งงานแล้วไม่สามารถมีลูกได้ จึงเป็นความไม่สมบูรณ์ของสภาวะที่ต้องได้รับการแก้ไขด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งการแก้ไขข้อบกพร่องของมดลูกโดยการให้ “ชาหมอบโบราณ” หรือ “หมอบตำแย” มาควานท้อง ไปจนถึงการใช้วิธีบนบานกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผีปู้ตา เทพสตรีที่มีชื่อเสียงโด่งดังเพื่อขอลูก (ญิล, 2548)

ความสำคัญของสถานะแม่ของผู้หญิง ยังสะท้อนออกมาในรูปของความเชื่อเกี่ยวกับที่มาของวิญญาณร้ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการไม่ได้รับการสนองตอบความปรารถนาในการเป็นแม่ยามเมื่อมีชีวิต เช่น “ไปรกะลาเพลิง” ที่ยามมีชีวิตคือผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ แต่ไม่สามารถมีชีวิตอยู่จนถึงวันให้กำเนิดลูกได้ ทำให้ความปรารถนาในการเป็นแม่ยังคงไม่ได้รับการสนองตอบ ความเสียใจและความโกรธแค้น จึงทำให้กลายเป็น “ไปรกะลาเพลิง” หรือ “ผีร้ายที่จะคอยมาทำอันตรายผู้หญิงคนอื่นๆ ขณะคลอดลูก” และยังสามารถกลายเป็น “มะทายทม” หรือ “ผีของผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว แต่ตายก่อนจะมีโอกาสมีลูก” ด้วยความปรารถนาที่ต้องการเป็นแม่ ผิดต้นนี้จะทำให้เด็กที่ยังมีอายุน้อยอยู่หรือเพิ่งเกิดใหม่ๆ ป่วยและตาย เพื่อจะได้นำวิญญาณมาเป็นลูกของตน (Chouléan, 1988) สำหรับผู้หญิงกัมพูชาสถานะของแม่จึงเป็นสถานะที่สำคัญ เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งชีวิตในโลกนี้และชีวิตหลังความตาย ดังนั้นหากการได้แต่งงานกับชายชาวตะวันตกคือจุดเริ่มต้นของการเป็นผู้หญิงที่มีวาสนา การมีลูกคือการเพิ่มความสมบูรณ์ให้กับความมีวาสนานี้

เนียร์เองเมื่ออยู่กับจาคอบมาได้ 6 เดือน เธอก็เริ่มกังวลกับการที่เธอยังไม่ตั้งครรภ์ ขณะที่สามีชาวสวิสไม่รู้สึกรังเกียจกับปัญหานี้ ดังนั้นเมื่อสามีเดินทางกลับประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เนียร์จึงเริ่มไปบนบานขอลูกตามสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ โดยมีแม่ของเธอซึ่งย้ายจากบ้านเกิดมาอยู่ด้วยที่จังหวัดสีหนุวิลล์เป็นที่ปรึกษา และคอยให้กำลังใจเธอว่า ถ้าเธอมีบุญวาสนาพอ เธอก็ต้องตั้งครรภ์กันได้ เนียร์เล่าว่าเธอทุ่มเททั้งเงิน ทั้งเวลาอย่างเต็มที่เพื่อให้มีลูก แต่สิ่งที่เนียร์กังวลมากที่สุดคือมดลูกของเธอ ที่เธอบอกว่าการทำงานเป็นเลดี้ทำให้ มดลูกของเธอไม่สะอาดทำให้มีลูกยาก ความสะอาดในที่นี้หมายถึงทั้งความสะอาดทางกายภาพ ที่ต้องใช้ยากินสมุนไพรเข้าไปทำความสะอาดมดลูก และความสะอาดทางกรรม ที่ต้องใช้การรักษาโดยสิ่งเหนือธรรมชาติ เนียร์จึงเดินทางไปปรึกษากับ “ครูบารเมย เลาวัดธา” หรือ “ร่างทรงชื่อ เลาวัดธา” ที่มีตำหนักอยู่ที่หมู่บ้าน โอบายโนย่านตัวเมืองของจังหวัดสีหนุวิลล์

ร่างทรงเลาวัดธาผู้หญิงท่านนี้เป็น “ครูบารเมย” ที่มีชื่อเสียงโด่งดังคนหนึ่ง มีคนมาขอความช่วยเหลือจำนวนมาก ทั้งในจังหวัดสีหนุวิลล์และจังหวัดใกล้เคียง วิธีการรักษาคือเมื่อมีคนป่วยมาหา ก็จะจุดธูปที่หิ้งบูชาบอกเทพ แล้วเทพก็จะเสด็จมาเข้าร่าง เพื่อใช้ร่าง “ครูบารเมย” เป็นสื่อกลาง ในการรักษาคนป่วย โดยเทพจะบอกสาเหตุและวิธีการรักษากับคนป่วย เช่น ในกรณีของเนียร์มีกรรมเก่าทำให้มีลูกยาก เธอจึงต้องทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวร ด้วยการไปวัดทำบุญทุกวันพระ และไม่กินเนื้อวัว

หลังจากนั้นไม่นานเนียร์ก็ตั้งครรภ์ สามีพาไปฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลเอกชนที่มีชื่อเสียงในสีหนุวิลล์ เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ทำให้เนียร์และครอบครัวภาคภูมิใจมาก แม่ของเธอมักจะเล่าให้ญาติพี่น้องที่กำลังฟังว่า เนียร์เป็นคนมีบุญที่ได้สามีเป็นคนใจดี เนียร์เคยพูดถึงเรื่องนี้กับผู้วิจัยว่า “แม่เห่อหลานฝรั่ง” เนียร์คลอดลูกชาย ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2012 ขณะที่จาคอบยังอยู่ที่ต่างประเทศ เธอคลอดลูกชายที่โรงพยาบาลเอกชนที่เธอไปฝากท้อง ตามแบบของแพทย์แผนตะวันตก เธอบอกกับผู้วิจัยว่าเธอเป็นคนแรกของหมู่บ้านของเธอที่ได้คลอดลูกในโรงพยาบาลเอกชนที่มีความสะดวกสบายและทันสมัย ด้วยค่าใช้จ่ายสูงเกือบ 300 ดอลลาร์สหรัฐ

ตอนนี้จาคอบกำลังหาซื้อบ้านใหม่ให้กับครอบครัวของเธอ เพราะอยากให้เธอเลี้ยงดูเจมีลูกชายของทั้งสองในบ้านของตัวเองมากกว่าการอยู่ในห้องเช่า เนียร์มักถูกยกมาเป็นตัวอย่างของผู้หญิงที่มีวาสนาของวิคตอเรียล ที่ถึงพร้อมของวาสนาทั้งการได้แต่งงานกับชาวต่างชาติและการได้มี “โกนบารัง”

แม้ว่าในโลกของความเจ็บป่วยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพจะอธิบายว่าการตั้งครรภ์คือภาวะที่เกิดจากการปฏิสนธิระหว่างไข่กับอสุจิ แล้วได้ตัวอ่อนเกิดขึ้น จากนั้นตัวอ่อนจะไปฝังที่เยื่อโพรงมดลูก แล้วตัวอ่อนซึ่งมีเซลล์เดียวก็จะแบ่งตัวและพัฒนาเป็นอวัยวะต่างๆ และเจริญเป็นทารก

ต่อไป แต่ในโลกของเนียร์และครอบครัว การตั้งครุฑและคลอจดเจเรมี “โกนบารัง” กลับมีความหมาย และระบบคุณค่าที่กว้างไกล ขยายขอบเขตไปจากเพียงแค่ในมดลูกมากมายนัก เพราะการมาก่อนกำเนิดของเจเรมี ในครุฑของเนียร์หมายถึงการพิสูจน์ความมีบุญวาสนาของเนียร์อีกครั้ง

หลังจากผู้วิจัยดูแผลเป็นที่หน้าท้องของเนียร์ที่เกิดจากการผ่าตัดคลอดแล้ว ก็แนะนำ เนียร์ว่าสามารถไปรักษาด้วยวิธีศัลยกรรมตกแต่งได้ เนียร์ถามถึงค่าใช้จ่ายหากไปรักษาที่กรุงเทพฯ เมื่อผู้วิจัยบอกยอดค่าใช้จ่ายให้ เนียร์ก็ตัดสินใจว่าจะขอเงินจากอบไปรักษาที่กรุงเทพฯ เพราะเธอคิดว่าเธออยากจะตรวจร่างกายให้ละเอียดด้วยโดยเฉพาะมดลูกของเธอ

เธอพยายามถามผู้วิจัยว่าเพราะการทำงานเป็นเลดี้ทำให้มดลูกไม่ดีทำให้เกิดแผลเป็นที่หน้าท้องหลังผ่าตัดของเธอใช่หรือไม่ แม้ผู้วิจัยจะพยายามยืนยันว่า ไม่ใช่ แต่เธอก็ยังกังวลใจ เธอบอกว่าแม้เธอจะมีลูกแล้ว แต่เธอก็ยังไม่แน่ใจในมดลูกของเธออีก เมื่อสัปดาห์ที่แล้วเธอก็รู้สึกว่ามีตกขาวมีกลิ่นเหม็นออกมาจำนวนมาก เนียร์สรุปในตอนท้ายว่าเธอคงต้องทำบุญมากกว่านี้

ในโลกของสุขภาพของเนียร์ที่ซ้อนทับอยู่กับโลกของศีลธรรม การเคยทำงานที่ละเมิดวิถีทางที่ถูกต้องของชีวิตที่ได้ถูกกำหนดไว้ในสังคมของเนียร์จึงสามารถนำมาซึ่งความเจ็บป่วยของผู้ที่กระทำ (ญูล, 2548) ทำให้แม้จะเลิกทำงานบาร์แล้วแต่สำนักต่อร่างกายตัวตนของเธอก็ยังคงไม่ได้เป็นอิสระจากตัวตนในอดีตอย่างแท้จริง

6.2.2 ภรรยาและถุงยางอนามัย

ใกล้บ่ายสามโมงวันเสาร์กลางฤดูหนาว ผู้วิจัยเดินหิ้วถุงใส่ขนมขบเคี้ยว ขวดน้ำ และกล้องถ่ายรูป เข้ามาในตรอกเล็กๆ หลังร้านเสริมสวยของเทวีสาวประเภทสองที่มีเลดี้ไปใช้บริการอย่างคับคั่งอยู่เสมอ ผ่านแถวยาวของห้องเช่าห้องเล็กๆ ชั้นเดียวทาสีฟ้าที่ปลูกหันหน้าเข้าหากัน เพื่อไปที่ห้องเช่าห้องที่สีผนังซ้ายมือของลินดา เพราะนัดกันไว้ว่าวันนี้พวกเราที่ประกอบด้วย เปรี๊ยะ ลินดา และผู้วิจัยจะไปเล่นน้ำทะเลกันที่หาดวิกตอรี พอถึงหน้าห้องผู้วิจัยก็ต้องตะโกนเรียกลินดาอยู่ครู่ใหญ่ ลินดาในชุดเสื้อยืดและกางเกงขาสั้นก็เดินจ้วเจียเหมือนเพิ่งตื่นนอนมาเปิดประตูให้ พอเห็นหน้าผู้วิจัยเธอก็ทำตาโตเหมือนเพิ่งนึกได้แล้วรีบบอกให้ผู้วิจัยเข้ามารอในห้องก่อน

ผู้วิจัยเดินเข้าไปในห้องเช่าขนาด 3 x 3 เมตร ที่ลินดาเช่าในราคาเดือนละ 60 ดอลลาร์สหรัฐตามคำเชื้อเชิญ บนพื้นห้องยังคงมีกระเบื้องเปียร์ทั้งที่เปิดแล้วและยังไม่เปิดเกือบ 10 กระเบื้องวางรวมกันอยู่บนพื้นข้างเตียง กลิ่นค็มๆ ของหอยลวกที่กินเป็นกับแกล้มเปียร์เมื่อคืนยังคงลอยอบอวลอยู่ในห้อง ที่มีหน้าต่างแค่บานเดียวห้องนี้ ผู้วิจัยนั่งลงบนเตียงข้างเปรี๊ยะที่ยังคนอนหลับอยู่ในชุดเสื้อกล้ามสีขาวกับกางเกงในสีแดงตัวจิ๋ว ลินดารีบตะโกนปลุกเปรี๊ยะ ก่อนคว้าผ้าเช็ดตัวเดินเข้าห้องน้ำเล็กๆ ที่อยู่ในห้อง เปรี๊ยะลืมตาขึ้นแล้วยิ้มให้ผู้วิจัยก่อนค่อยๆ ลุกขึ้นนั่งบนเตียง เอามือเสยผมยาวที่ย้อมเป็นสีแดงทั้งศีรษะไปข้างหลัง แล้วอ้าปากหา ผู้วิจัยจึงถามว่า “เมื่อคืนนอนไม่หลับ

หรือ” เปรี้ยวพยักหน้า แล้วชี้มือไปที่ข้างฝาพร้อมกับบอกว่า “เมื่อคืนผัวเมียห้องที่อยู่ติดกันห้องนี้ ทะเลาะกันทั้งคืนจนนอนไม่หลับ”

สักครู่ลินดาก็แง้ผ้าเช็ดตัวออกมาจากห้องน้ำ แล้วบอกให้เปรี้ยวรีบไปอาบน้ำ ตอนนั้นเองเสียงคำทอภาษาอังกฤษปนกับพหูของผู้หญิงก็ดังขึ้นอีก ลินดารีบเดินไปเปิดวิทยุเครื่องจิวที่พวงลำโพงไว้ แล้วเร่งเสียงเพลงภาษากัมพูชาให้ดังขึ้นเพื่อกลบเสียงทะเลาะวิวาท ก่อนเดินไปที่ราวแขวนเสื้อผ้าแล้วเริ่มแต่งตัว

แต่ก็ดูเหมือนว่าเสียงเพลงจะไม่อาจเอาชนะได้ เพราะผู้วิจัยยังได้ยินเสียงผู้หญิงคน นี้กำลังตำหนิชาวต่างชาติของเธออย่างชัดเจนว่า สามีเธอเป็นบ้าจะร่วมเพศกับเธอทั้งวันทั้งคืน เธอเป็นประจำเดือนอยู่ก็ยังคงร่วมเพศกับเธออีก หลังจากเสียงตะโกนตำหนิครู่ เสียงของผู้หญิงคนนั้นก็เริ่มเปลี่ยนเป็นเสียงร้องไห้ คราวนี้ผู้วิจัยจึงเริ่มได้ยินเสียงของผู้ชายที่พูดลอบประโลมให้เธอใจเย็นๆ เขารักเธอมาก จึงอยากร่วมรักกับเธอทั้งวันทั้งคืน เขาไม่รังเกียจเลือดประจำเดือนของเธอ พอถึงตอนนี้เสียงผู้หญิงโวยวายขึ้นอีกครั้งว่า ถ้าเขาร่วมเพศกับเธอตอนมีประจำเดือนอีก เธอจะเป็นบ้าและเขาจะต้องเป็นโรคเรื้อน

ลินดาที่ใส่เสื้อยืดแขนสั้นสีเดียวกับกางเกงขาสั้นสีขาวเดินมานั่งบนเตียงข้างผู้วิจัย พอเห็นผู้วิจัยทำท่าตั้งใจฟังเสียงทะเลาะวิวาทนั้น เธอก็ถามผู้วิจัยว่า

“จำเสียงผู้หญิงได้หรือเปล่า รวทที่อยู่บาร์ซาฟารีไง เมื่อคืนก็ทะเลาะกันอย่างนี้ทั้งคืน จนนอนไม่หลับกันหมด”

ผู้วิจัยจึงนึกได้ว่า เธอคือหญิงสาวร่างเล็กผิวคล้ำผมยาวอายุ 18 ปี จากจังหวัดกำแพงชนที่ชอบนุ่งกระโปรงสั้นกับเสื้อยืดไปทำงาน เป็นสาวโชคดีที่มาทำงานบาร์แค่ 2 เดือนก็สามารถหาสามีชาวตะวันตกนามว่าปีเตอร์มาอุปการะได้ แม้ว่าสามีของเธอจะเป็นชายแก่อายุเกือบ 70 ปี ที่หัวล้านเกือบหมดหัว รูปร่างอ้วนเตี้ย ผิวตกรกระ ฟันเหลืองด้วยคราบบุหรื แต่ชายคนนี้ก็จ่ายเงินให้เธอทุกเดือนๆ ละ 200 ดอลลาร์สหรัฐ ทั้งยังจ่ายค่าเช่าห้องที่เธออยู่ตลอดทั้งปี จนเธอสามารถรับแม่กับน้องจากกัมปงชนมาอยู่กับเธอที่สีหนุวิลล์ในท้องถิ่นนี้ได้

ตอนนี้ข้างห้องมีเสียงเปิดประตู แล้วก็เสียงสตาร์ทรถมอเตอร์ไซด์แล้วขับออกไป ลินดาพยักหน้าไปทางเสียงรกรวกับไม่มีกำแพงกัน แล้วบอกกับผู้วิจัยว่า “นั่นไง ทะเลาะกันแล้วก็ตีกันเดี๋ยวผัวก็ซื้อทองให้อีก”

ลินดาพูดต่อไปว่า ปีเตอร์สามีรวทเห็นแก่ตัวมาก ผู้ชายคนนี้ก็กินยากระตุ้นอารมณ์ทุกคืน เพื่อจะได้ร่วมเพศกับรวททุกวัน ไม่เว้นแม้แต่วันที่เธอมีประจำเดือน เพราะถือว่าต้องใช้เงินที่จ่ายให้รวททุกเดือนให้คุ้มที่สุด เปรี้ยวที่ออกจากห้องน้ำมาร่วมวงสนทนาบอกว่า ถ้าเป็นอย่างรวทเธอเป็นเลดี้ต๊อดดีกว่า ตอนเป็นเลดี้ รวท ยังหยุดรับลูกค้าตอนเป็นประจำเดือนได้ แต่ลินดาแย้งว่า ตอน

นี้ร่วมนำเงินมากกว่าตอนเป็นเลดีที่สามารถดูแลครอบครัวได้ และทุกครั้งที่ทะเลาะกันปีเตอร์ก็จะพาไปซื้อทองทุกครั้ง

นอกจากการต้องโดนสามีบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ในช่วงระยะเวลาที่เป็นประจำเดือนแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ รวทไม่สามารทำได้เหมือนตอนเป็นเลดีคือการใช้ถุงยางอนามัยกับผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นสามี สำหรับเลดีถุงยางอนามัยมีไว้ใช้กับลูกค้าไม่ใช่สามี และมีไว้สำหรับผู้หญิงขายบริการทางเพศไม่ใช่ภรรยา ความคิดนี้ไม่ใช่เรื่องแปลกสำหรับสังคมกัมพูชาที่ถุงยางอนามัยถูกสร้างความหมายว่าเป็นส่วนหนึ่งของการมีเพศสัมพันธ์นอกการแต่งงานที่ถูกต้อง (Ramage, 2002; Tarr, 1999) ยิ่งไปกว่านั้นการใช้ถุงยางอนามัยกับสามียังอาจสร้างความระแวงในชีวิตคู่ถึงเรื่องความซื่อสัตย์ (Hoefinger, 2014)

แต่เนื่องจากส่วนใหญ่แล้ว แม้ว่าเลดีจะได้แต่งงานกับสามีชาวต่างประเทศ แต่ฝ่ายชายก็มักยังอาศัยอยู่ในประเทศของตนเอง ไม่ได้ย้ายมาอยู่กับภรรยาชาวกัมพูชาเป็นการถาวร พวกเขาจะเดินทางมาอยู่กับภรรยาปีละ 4 - 6 เดือนเท่านั้น ขณะที่ภรรยาชาวกัมพูชาที่ไม่สามารถที่จะย้ายไปอยู่กับสามีในต่างประเทศได้ ทำให้แม้จะรู้ว่าเสี่ยงที่จะร่วมเพศโดยไม่มีการป้องกัน แต่ผู้หญิงกลุ่มนี้ก็ไม่สามารถใช้ถุงยางอนามัยในขณะร่วมเพศได้เหมือนเมื่อครั้งที่ทำงานเป็นเลดี

แม้ว่าการระบาดของโรคเอดส์ของกัมพูชาในยุคแรก จะเริ่มต้นในพื้นที่การขายบริการทางเพศ เมื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว (Cambodia's Country Report, 1995) ปัจจุบันความชุก (prevalence) ของผู้ติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มผู้ขายบริการทางเพศลดลงเรื่อยๆ จาก 42.6 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ. 1998 เป็น 28.8 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ. 2002 และลดลงเหลือ 13.9 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ. 2010 (National AIDS Authority, 2014) รวมทั้งความชุกของผู้ติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มประชาชนอายุระหว่าง 15 - 49 ปี ก็ลดลงจาก 3.9 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ. 1997 เป็น 1.2 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ. 2003 และ 0.7 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ. 2013 (UNAIDS, 2008; National AIDS Authority, 2014) แต่อัตราการติดเชื้อจากคูสมรสของผู้หญิงกัมพูชากลับเพิ่มขึ้นจาก 13 เปอร์เซ็นต์ของรายใหม่ในค.ศ. 1992 เป็น 30 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ. 2007 และกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ในค.ศ. 2008 (UNAIDS, 2008; National AIDS Authority, 2014) อัตราการติดเชื้อที่เพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มผู้หญิงที่แต่งงานแล้วนี้เป็นปัญหาโดยตรงจากการสร้างความหมายให้โรคเอดส์เท่ากับผู้หญิงขายบริการทางเพศ การใช้ถุงยางอนามัยเท่ากับการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงขายบริการทางเพศ (UNAIDS, 2008; Hoefinger, 2014)

ในพื้นที่วิกตอรีฮิลล์เลดีที่ติดเชื้อเอดส์จะกลายเป็นบุคคลผู้สูญหายไปโดยไร้ร่องรอย ตลอดระยะเวลา 18 เดือนที่วิกตอรีฮิลล์ ผู้วิจัยได้ยินการซุบซิบถึงการติดเชื้อของเลดี 1 คน หลังจากแต่งงานกับชาวต่างชาติ จากนั้นก็ไม่มีใครพูดถึงเธออีก การตีตราเรื่องเอดส์กับผู้หญิงขายบริการทางเพศทำให้ไม่มีใครอยากพูดถึงเรื่องนี้ ผู้วิจัยไม่แน่ใจว่าเธอคนนั้นหายไปไหน เพราะไม่มีใคร

ยอมให้ข้อมูล หรือพูดคุยเรื่องราวเกี่ยวกับเธอแม่แต่โสภา หรือจันท์ที่มักตอบคำถามของผู้วิจัยทุกเรื่อง อย่างไม่ปิดบัง แต่การติดเชื้อเอดส์เป็นทั้งความรังเกียจและความกลัวจนไม่มีใครอยากพูดถึง

การไม่ใช่ หรือไม่สามารถใช้ถุงยางอนามัยของเลดี้ที่กลายเป็น “ปรปรวนบารัง” หรือ “เมียฝรั่ง” แล้ว จึงทำให้พวกเธอกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์มากกว่าเลดี้ที่ยังทำงานบาร์อยู่ สิ่งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะการขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย หรือเกี่ยวกับโรคเอดส์ แต่เกิดเพราะภาพตัวแทนของถุงยางอนามัยและพื้นที่การขายบริการทางเพศ ยิ่งไปกว่านั้น การเป็น “ปรปรวนบารัง” คือการที่เลดี้ต้องพึ่งพิงทางเศรษฐกิจจากสามีชาวต่างชาติเท่านั้น การเป็น “ปรปรวนบารัง” จึงทำให้พวกเธอ มีทางเลือกในการกระทำการน้อยกว่าเมื่อครั้งที่ยังอยู่ในพื้นที่การขายบริการทางเพศ

6.3 สรุป

จากเนื้อหาในบทนี้ผู้วิจัยจึงขอเสนอว่า เลดี้มีความสามารถในการใช้อำนาจในบางระดับ ในการควบคุมและเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เธอเข้าไปพัวพันอยู่ พวกเธอสามารถต่อรองกับโครงสร้างต่างๆ ที่กดทับพวกเธออยู่ ทั้งความยากจน วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ วัฒนธรรมพรหมจรรย์ วัฒนธรรมความงามและความรัก ความสัมพันธ์ที่เลื่อมล้ำระหว่างชายชาวตะวันตกที่ร่ำรวยกับผู้หญิงกัมพูชาที่ยากจนทำให้เลดี้สามารถเป็นผู้กระทำการจึงมีตัวตนอยู่ได้จากการมีอยู่ของโครงสร้าง รวมทั้งเสนอว่าการเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถูกกระทำโดยบริบทสังคมและวัฒนธรรมของความไม่เท่าเทียมกันมาเป็นผู้กระทำการของเลดี้ มิได้เป็นการต่อต้านต่อขัดแย้งวัฒนธรรม แต่กลับเป็นกระทำการที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของของวัฒนธรรม ที่เปิดช่องทางให้พวกเธอสามารถกลับมาเกิดใหม่อีกครั้งในสังคมกัมพูชา การเป็นผู้กระทำการจึงไม่จำเป็นต้องเป็นการต่อต้านขัดแย้งต่ออำนาจอย่างเดียว หรือเป็นการต่อต้านโครงสร้างและบรรทัดฐานเพียงอย่างเดียว แต่แม้ว่าเลดี้จะสามารถเปลี่ยนจาก “สเรยโค๊ด” สู่ “เจ้าสาวผู้มีวาสนา” เปลี่ยนจากผู้ถูกกระทำด้วยการกดทับทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นผู้กระทำการภายในโครงสร้างที่กดทับนี้เอง แต่ชีวิตหลังแต่งงานก็ไม่ได้ราบรื่นสวยงามเสมอไป ภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศ ยังคงมีปฏิบัติการต่อชีวิตของพวกเธอ ความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันของชายชาวตะวันตกที่ร่ำรวยกับผู้หญิงกัมพูชาที่ยากจน ทำให้หลังแต่งงานพวกเธอจึงต้องแสวงหาความมั่นคงด้วยการพยายามมีลูกกับสามีชาวตะวันตก รวมทั้งยังหมดอำนาจในการต่อรองเพื่อป้องกันตัวเองจากโรคเอดส์อีกด้วย

ในส่วนต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอบทสรุปของอัปสรากลางไฟเพื่อแสดงให้เห็นข้อเสนอหลักของงานวิจัยที่ตอบคำถามการวิจัยว่าความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ และประสบการณ์ผัสสะในโครงสร้าง

จังหวะของชีวิตประจำวันนี้ได้กำหนดอัตวิสัยของเลดี้ขึ้นมาอย่างไร รวมทั้งนำเสนอทศรูปของอัปสรากลางไฟ

บทที่ 7

บทสรุปของอัสตรา

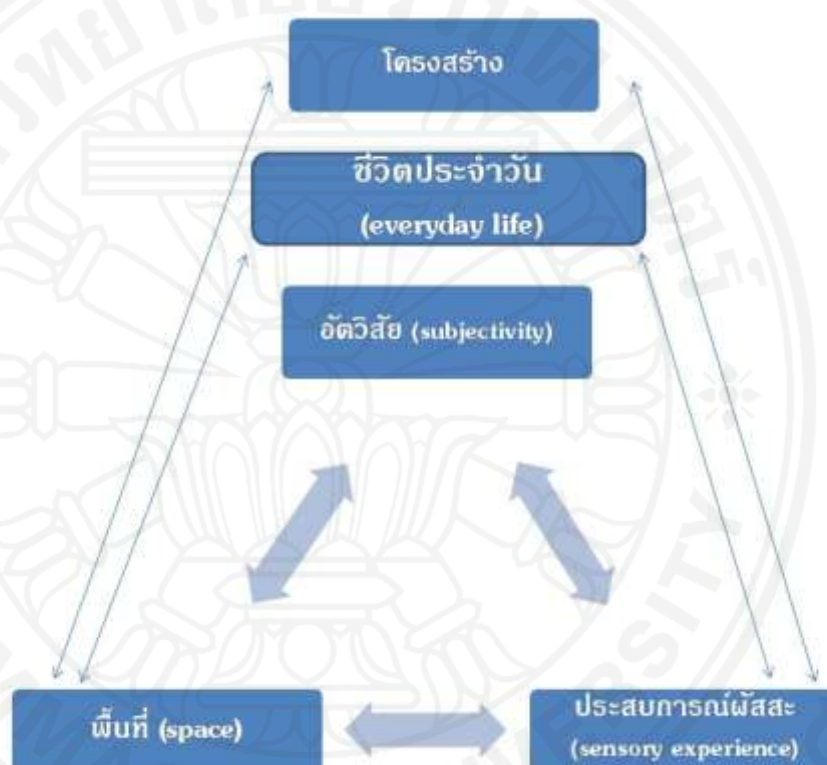
จากบทต่างๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นว่า อคติวิสัยของผู้หญิงขายบริการทางเพศถูกกำหนดขึ้นในพื้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่การขายบริการทางเพศและประสบการณ์ผัสสะ ที่ถูกกำกับด้วยโครงสร้างของจังหวะในชีวิตประจำวัน ที่สร้างการดำเนินไปของโลกของผู้หญิงขายบริการทางเพศ ในแต่ละช่วงเวลา ในแต่ละวัน ในแต่ละเดือน และในแต่ละปี การเกิดขึ้นซ้ำๆ ของจังหวะวันนี่เองที่สร้างพื้นที่ของความเป็นปกติในชีวิตประจำวัน ที่ปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของผู้หญิงขายบริการทางเพศถูกสร้างขึ้น และในจังหวะของชีวิตประจำวันนี่เองที่การรับรู้ของประสบการณ์ผัสสะ การให้คุณค่าประสบการณ์ผัสสะ และการฝึกฝนของประสบการณ์ผัสสะของผู้หญิงขายบริการทางเพศเกิดขึ้น

ดังเช่นที่เลอแพบร์เสนอไว้ใน Critique of Everyday Life (1991) ว่ารูปแบบของชีวิตประจำวันของมนุษย์ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ ถูกกำหนดขึ้นอย่างแนบเนียนด้วยปฏิบัติการของทุนนิยม โดยผู้มีอำนาจนำเพื่อครอบงำผู้คน ผ่านปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การครอบงำนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาระบบและคงอำนาจของทุนนิยมไว้ โดยมีการควบคุมจังหวะวันเป็นการควบคุมที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้สังคมเป็นไปอย่างที่ต้องการ ผู้ที่ควบคุมตารางเวลาได้คือผู้ที่กำหนดความเป็นไปของสังคมได้ (Lefebvre, 2004, p. 15) ด้วยการจัดการเวลา วันที่ และตารางเวลา ผู้ที่ควบคุมจะสามารถกำหนดกิจกรรมในสังคมได้ กำหนดการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้คนได้ว่า ใครจะพบกับใคร ในเวลาใด กิจกรรมใดได้รับอนุญาต และไม่ได้รับอนุญาตให้กระทำในเวลาใด (Lefebvre, 2004, p. 68)

การครอบงำของโครงสร้างจังหวะของชีวิตประจำวันของผู้หญิงขายบริการทางเพศ กำหนด ประสบการณ์ผัสสะและพื้นที่การขายบริการทางเพศ ทั้งปฏิบัติการเชิงพื้นที่ ภาพตัวแทนของพื้นที่ และพื้นที่ของภาพตัวแทน เช่น จังหวะของเวลาเปิด – ปิดของบาร์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงมาตลอดตามบริบทของสังคมเป็นตัวกำกับปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของพวกเธอ ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะที่เกิดขึ้น จึงอยู่ในโครงสร้างของจังหวะชีวิตประจำวันนี้ และในความสัมพันธ์นี้เองที่อคติวิสัยและความเป็นผู้กระทำการของผู้หญิงขายบริการทางเพศได้ถูกกำหนดขึ้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงต้องการเสนอว่า เลดีบอกว่าตัวเองคือใครในพื้นที่การขายบริการทางเพศที่วิกตอเรียฮิลล์ได้ด้วยปฏิบัติการเชิงพื้นที่ที่เธอสร้างขึ้นในพื้นที่นี้ และการให้คุณค่า ความหมายของประสบการณ์ผัสสะ อย่งไรก็ดี ทั้งปฏิบัติการเชิงพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะที่เกิดขึ้นก็ถูกครอบงำด้วยจังหวะของวัน และจังหวะของชีวิต ที่เปลี่ยนแปลงเรื่อยมาในประวัติศาสตร์และบริบท

ทางสังคมที่มีกระทำการของอำนาจในรูปแบบต่างๆ มากำหนด ไม่ว่าจะเป็อำนาจจากภายนอกประเทศหรือภายในประเทศ ดังภาพที่ 7.1 ภาพกรอบแนวคิดของวิทยานิพนธ์ อย่งไรก็ดี ภายใต้โครงสร้างจังหวะที่ดูเหมือนครอบงำผู้หญิงบาร์และกตทับเธอนี้ พวกเธอก็ยังสามารถเป็นผู้กระทำการได้ ด้วยการสร้างปฏิบัติการในความสัมพันธ์แบบพิเศษกับอำนาจที่กตทับอยู่อย่างสร้างสรรค์และเป็นไปได้

ภาพที่ 7.1 ภาพกรอบแนวคิด

จากข้อเสนอข้างต้นสามารถนำมาสรุปเป็นประเด็นเพื่อแจกแจงในรายละเอียดได้ 4 ประเด็นประกอบด้วย 1) โครงสร้างที่กตทับผู้หญิงขายบริการทางเพศ 2) จังหวะของชีวิตประจำวันกับการกำหนดปฏิบัติการเชิงพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะ 3) คุณค่าและความหมายของประสบการณ์ผัสสะกับการกำหนดอัตวิสัย 4) อัตวิสัยและผู้กระทำการ

7.1 โครงสร้างที่ก่อกำกับผู้หญิงขายบริการทางเพศ

ความยากจน วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ วัฒนธรรมพรหมจรรย์ วัฒนธรรมความงามและความรัก ความสัมพันธ์ที่เหลื่อมล้ำระหว่างชายชาวตะวันตกที่ร่ำรวยกับผู้หญิงกัมพูชาที่ยากจน คือโครงสร้างที่ก่อกำกับผู้หญิงขายบริการทางเพศ ที่ส่งผลต่อการจัดการพื้นที่การขายบริการทางเพศที่เป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชาย ภายใต้การควบคุมของผู้ชาย ในวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ การสร้างภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศด้วยโครงสร้างเหล่านี้ เพื่อใช้ในการจัดการและควบคุมพื้นที่การขายบริการทางเพศและผู้หญิงขายบริการทางเพศ โครงสร้างเหล่านี้ปฏิบัติการผ่านการสร้างภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศในฐานะพื้นที่ที่แบ่งผู้หญิงไม่ดี เป็นผู้หญิงที่เสียความบริสุทธิ์ก่อนการแต่งงานที่ถูกต้องตามประเพณี หรือ “สเรยไค้ด” ที่มีได้หมายถึงแค่การทำให้ครอบครัวต้องเสื่อมเสียเกียรติยศชื่อเสียงเท่านั้น แต่หมายถึงการสูญเสียโอกาสของการได้แต่งงานของพวกเธอด้วย ผู้หญิงขายบริการทางเพศจึงต้องตั้งรกรากอยู่ในโครงสร้างที่ก่อกำกับนี้ แต่ขณะเดียวกัน อัตวิสัยและความเป็นผู้กระทำการของผู้หญิงขายบริการทางเพศก็ถูกกำหนดขึ้นในพื้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะ ที่ถูกก่อกำกับอยู่ในโครงสร้างนี้

7.2 จังหวะของชีวิตประจำวันกับปฏิบัติการเชิงพื้นที่และประสบการณ์ผัสสะ

ใน Rhythmanalysis: Space, Time and Everyday Life (2004) เลอแฟร์เสนอว่า จังหวะสร้างประสบการณ์ของมนุษย์ที่แตกต่างกันไปตามพื้นที่และช่วงเวลา จังหวะคือท่วงทำนองของชีวิตประจำวันที่สร้างความทรงจำที่มีรูปแบบเฉพาะของแต่ละผู้คน ด้วยการเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าของกิจกรรมเดิมๆ ด้วยความหมายเดิมๆ

เวลา 24 ชั่วโมงในแต่ละวันของเลดี้บาร์ดอกลูกหลานนั้นมีได้ดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติ แต่ในทุกนาที่ทุกชั่วโมงต่างก็มีจังหวะกำกับอยู่ จังหวะเหล่านี้ไม่ใช่ตารางเวลา แต่มันคือวงจรของการเกิดซ้ำของรูปแบบและความหมายของกิจกรรม ที่มีความเฉพาะของพื้นที่การขายบริการทางเพศในบาร์ดอกลูกหลาน ที่เลดี้ทุกคนที่เข้ามาในพื้นที่จะเข้าใจความหมายนี้ร่วมกันจากภาพตัวแทนของพื้นที่ที่กำกับอยู่ เช่น การเริ่มต้นทำงานของเลดี้ในแต่ละวันคือเมื่อพวกเธอได้เริ่มใส่รองเท้าส้นสูงคู่โปรดของเธอไปทำงานในยามเย็น

ยิ่งไปกว่านั้น งานวิจัยนี้ยังได้แสดงให้เห็นว่า ด้วยการเกิดขึ้นซ้ำๆ ของจังหวะของชีวิตประจำวันนี้เอง ที่กำหนดการปฏิสัมพันธ์กันในพื้นที่การขายบริการทางเพศของสมาชิกที่ทำให้ปฏิสัมพันธ์นั้นเป็นไปได้จริง พื้นที่นี้ปรากฏขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีแบบแผน ส่วนหนึ่งของ

แบบแผนความสัมพันธ์นี้ถูกสร้างขึ้นมาจากภาพตัวแทนของพื้นที่ ที่รัฐและสังคมมองพื้นที่นี้ แต่อีกส่วนหนึ่งแบบแผนของความสัมพันธ์นี้ก็ถูกสร้างขึ้นมาจากประสบการณ์ผัสสะของเลดี้เอง ชีวิตประจำวันในพื้นที่การขายบริการทางเพศได้กลายเป็นชีวิตประจำวันของพวกเธอ ที่พวกเธอสามารถใช้ชีวิตดำเนินไปพร้อมๆ กับมันอย่างไม่ติดขัด ลื่นไหลไปตามจังหวะของชีวิตประจำวันนั้น พื้นที่ของชีวิตประจำวันจึงเป็นพื้นที่ที่เป็นตัวกำหนดโลกของผู้คน ทำให้เข้าใจว่าผู้คนสร้างโลกของตนเองอย่างไร

7.3 การให้คุณค่าและความหมายของประสบการณ์ผัสสะกับการกำหนดอัตวิสัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้แสดงให้เห็นว่า นอกจากการศึกษาผัสสะจะสามารถทำให้เราเข้าใจวัฒนธรรมที่สร้างการรับรู้ของผัสสะขึ้นมาแล้ว (Howes, 1991, p. 257) การศึกษาประสบการณ์ผัสสะสามารถทำให้เข้าใจทั้งจังหวะของวันและจังหวะของชีวิตของเลดี้บาร์ดอกกุหลาบในพื้นที่การขายบริการทางเพศ รวมทั้งการเป็นผู้กระทำการของพวกเธอ

ดังที่ผู้วิจัยได้เสนอไว้ในวิทยานิพนธ์ถึงภาพตัวแทนของพื้นที่การขายบริการทางเพศว่าเป็นพื้นที่ของ “ผู้หญิงไม่ดี” เป็นมลภาวะของสังคมและเป็นพื้นที่ผิดกฎหมาย ทำให้ยากที่ผู้หญิงขายบริการทางเพศจะแสวงหาความคุ้มครองทางกฎหมายได้ ขณะที่พวกเธอเป็นผู้หญิงที่ต้องทำงานท่ามกลางความเสี่ยงอย่างยิ่ง การใช้สัญชาตญาณผ่านประสบการณ์ผัสสะที่พวกเธอเรียนรู้และจดจำด้วยชีวิตทุกเมื่อเชื่อวันในพื้นที่การขายบริการทางเพศ ซึ่งส่วนใหญ่คือความเจ็บปวด จึงเป็นยุทธวิธีลดความเสี่ยงที่สำคัญยิ่งของพวกเธอ ที่แสดงให้เห็นความไร้อำนาจของพวกเธอ ที่ไม่สามารถใช้วิธีการอื่นในการปกป้องตนเอง และยุทธวิธีนี้ก็แสดงให้เห็นการสร้างอัตวิสัยและความเป็นผู้กระทำการของพวกเธอ

แม้ประสบการณ์ผัสสะที่เลดี้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ผัสสะในพื้นที่นี้จะใช้ประสาทสัมผัสไม่แต่ต่างจากที่พวกเธอใช้ในพื้นที่อื่น แต่การให้คุณค่าและความหมายของประสบการณ์ผัสสะนั้นแตกต่างกันไปสิ้นเชิง เช่น กลิ่นของดินที่ชุ่มน้ำฝนตกใหม่ๆ ที่บ้านเกิดในพื้นที่ของการเป็นสาวชวานานั้น พวกเธอให้คุณค่าและความหมายว่าเป็นกลิ่นของช่วงเวลาของอาหารอันอุดมสมบูรณ์ การมีอาหารการกินอันโอชะ การมีวิถีชีวิตที่พึ่งพาฤดูกาล แต่กลิ่นเดียวกันของดินที่ชุ่มน้ำฝนที่ตกใหม่ๆ ที่ได้รับจากจมูกเดิมของเธอในพื้นที่การขายบริการทางเพศนี้กลับเป็นกลิ่นของภาวะยากลำบาก ภาวะขาดอำนาจการต่อรองในฤดูกาลที่มีนักท่องเที่ยวน้อยของปี ความหมายชุดนี้กำหนดอัตวิสัยของเลดี้ให้เป็นผู้ที่พึ่งพาเศรษฐกิจจากนักท่องเที่ยว ตัวอย่างนี้จึงนำมาสู่ข้อเสนอของวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ว่า นอกจากการให้

คุณค่าและความหมายของประสบการณ์ผัสสะจะกำหนดอัตวิสัยของเลดี้แล้วการกำหนดอัตวิสัยนี้ยังสัมพันธ์กับการผลิตพื้นที่อีกด้วย

7.4 อัตวิสัยและผู้กระทำการของเลดี้

แม้ว่าใน *Critique of Everyday Life* (1991) เลอแพร์จะอธิบายถึงชีวิตประจำวันและรูปแบบของชีวิตประจำวันว่ามันครอบงำผู้คนผ่านปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันจนผู้คนไม่รู้ตัว แต่ขณะเดียวกันในวงล้อมของจังหวะในชีวิตประจำวันนี้เอง ก็เป็นพื้นที่สำคัญที่เลดี้ได้สร้างปฏิบัติการเชิงพื้นที่ ที่แสดงให้เห็นความเป็นผู้กระทำการของพวกเธอ เช่น พื้นที่ของห้องเช่าที่ไม่ได้เป็นเพียงพื้นที่ทางกายภาพ แต่มันคือภาพตัวแทนของอิสรภาพในพื้นที่ขายบริการทางเพศ ที่เป็นพื้นที่ที่ถูกเหมารวมว่าเป็นพื้นที่ของการขาดอิสรภาพ เครื่องใช้ในบ้านเป็นเครื่องมือในการบอกฐานะ ทั้งบอกผู้มาเยือนและบอกตนเองว่าเราคือใคร ยิ่งไปกว่านั้นห้องเช่าคือพื้นที่ของปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของเลดี้ให้จัดวางที่ทางของตัวเองและกำหนดอัตวิสัยของเลดี้ให้เธอ

ในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็น ความเป็นผู้กระทำการของเลดี้ ผ่านปฏิบัติการเชิงพื้นที่ของพวกเธอ เช่น ปฏิบัติการควบคุมพื้นที่ทางกายภาพในพื้นที่การขายบริการทางเพศและพื้นที่ร่างกายของลูกค้าเพื่อการมี “ฟิลลิ่ง” หรือ “อารมณ์ร่วม” ในการทำงาน การเลือกที่จะเรียกลูกค้าว่า “บอง” หรือ ชายคนรัก มากกว่า “พเนิว” หรือลูกค้า การเป็นผู้กระทำการผ่านการสร้างยุทธวิธีลดความเสี่ยง ที่การเป็นผู้กระทำการเหล่านี้ เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ผัสสะและพื้นที่ ในจังหวะและชีวิตประจำวันที่ไม่เคยควบคุมพวกเธอได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด อีกทั้งพื้นที่ที่ดูเหมือนกดทับพวกเธอก็ยังเป็นพื้นที่ของโอกาสไปพร้อมๆ กันเสมอ

ผู้วิจัยได้เสนอว่า การเป็นผู้กระทำการของเลดี้ไม่ใช่การเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับพื้นที่การขายบริการทางเพศ แต่เลดี้เป็นผู้ประกอบสร้างพื้นที่ด้วย เลดี้จึงมีความสามารถในการใช้อำนาจในบางระดับในการควบคุมและเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เธอเข้าไปพัวพันอยู่ ไม่ต่างอะไรจากผู้กระทำการที่สามารถต่อรองกับโครงสร้างได้เพราะ ผู้กระทำการมีความรู้ในแบบแผนของโครงสร้างที่ทำให้สามารถนำมาผลิตและผลิตซ้ำกับบริบทใหม่ได้ ผู้กระทำการจึงมีตัวตนอยู่ได้จากการมีอยู่ของโครงสร้าง (Sewell, 1992, p. 20)

การเปลี่ยนจาก “สเรย์โค้ด” สู่ “โกนสเรย์ล่อ” สู่ “เจ้าสาวผู้มีวาสนา” ผ่านพิธีกรรมการแต่งงานกับชาวต่างชาติผู้ร่ำรวย คือการแสดงให้เห็นกระทำการของผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ถูกมองว่าเป็นเหยื่อ (Brown, 2000; Dalla, 2000; Ditmore 2014; Dworkin 1981; Farley 2006; Farley and Kelly, 2000; Jeffreys, 2008; MacKinnon, 1993; Sandy, 2007) ทั้งเหยื่อที่

ไร้ทางสู้ภายใต้แรงกดทับอันหนักอึ้งของความกตัญญู (Brown, 2000) เหยื่อของวัฒนธรรมกัมพูชา และคำอธิบายเรื่องवासना (Derks, 2008, p. 50; Jacobsen, 2008, p. 268) อย่างไรก็ตามแม้ว่าความยากจนและโครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมจะเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงกัมพูชาต้องเข้าสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศ แต่ยังมีสิ่งอื่นๆ ที่นำพวกเธอมาสู่พื้นที่นี้ อย่างเช่น ความฝัน ความหวัง ของพวกเธอในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังเสนอว่า ผู้กระทำการนั้นไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกับการต่อต้านขัดขืนอำนาจนำ แต่ได้แสดงให้เห็นว่า ความเป็นผู้กระทำการของเลดี้เป็นศักยภาพที่จะมีปฏิบัติการในความสัมพันธ์แบบพิเศษกับอำนาจที่กดทับอยู่อย่างสร้างสรรค์และเป็นไปได้ เลดี้ไม่ได้เป็นผู้กระทำการแบบที่ต่อต้านขัดขืนต่ออำนาจอย่างเดียว (Lila Abu-Lughod, 1990) หรือเป็นการต่อต้านโครงสร้างและบรรทัดฐานเพียงอย่างเดียว (Ahearn, 2001, pp. 115-116) สิ่งที่เลดี้กระทำคือสร้างความหมายและผลอย่างอื่นที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ตรรกะของการล้มล้าง (Mahmood, 2005) การเป็นเจ้าของवासनाของจันเกิดขึ้นภายในโครงสร้างที่กดทับเธออยู่ การใช้การแต่งงานสร้างการเกิดใหม่ของเธอผ่านขั้นตอนพิธีกรรมในงานแต่งงาน ด้วยการไ้ร่องรอยในโครงสร้างวัฒนธรรมที่กดทับเธออยู่ให้เป็นโอกาสในการเปลี่ยนผ่าน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเสนอว่า ความเป็นผู้กระทำการของเลดี้บาร์ดอกกุหลาบ มิได้เป็นการต่อต้านต่อขัดขืนวัฒนธรรม แต่กลับเป็นกระทำการที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม ที่เกิดจากกระทำการของโครงสร้างอำนาจอื่นๆ ที่ทำให้พวกเธอสามารถกลับมาเกิดใหม่อีกครั้งในสังคมกัมพูชา

พื้นที่การขายบริการทางเพศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยังคงเป็นพื้นที่ของการสร้างข้อถกเถียงถึงมุมมองต่อตัวตนของผู้หญิงขายบริการทางเพศว่าเป็นเหยื่อที่ไร้ทางสู้ ที่ถูกชี้นำด้วยเรื่องเล่าขององค์กรต่อต้านการค้ามนุษย์ในระดับโลก (Brown, 2000; Dixon and Dixon, 2010; Leidholdt, 2011; Lindquist, 2008) แต่จากงานวิทยานิพนธ์นี้ผู้วิจัยกลับพบว่า ผู้หญิงขายบริการทางเพศที่วิกตอรีฮิลล์ มีชีวิตที่ซับซ้อนและสลับไหลไปมาระหว่างตัวตนแบบต่างๆ มากกว่าจะเป็นเพียง "เหยื่อที่ไร้ทางสู้" เพียงอย่างเดียว ตั้งแต่การที่ พวกเธอซึ่งเป็นผู้หญิงกัมพูชาที่ยากจน ถูกโครงสร้างที่ไม่เท่าเทียมกันทำให้ไร้หนทาง แต่พวกเธอก็ยังไม่หยุดที่จะแสวงหาอนาคตที่ดีกว่า พวกเธอเข้ามาสู่พื้นที่การขายบริการทางเพศที่วิกตอรีฮิลล์ที่มีความพิเศษของการเป็น "กอนแลงบารัง" ที่มีภาพตัวแทนของพื้นที่ที่เป็นทั้งพื้นที่ของ "สเรยโค๊ด" ที่สังคมนรังเกียจ และพื้นที่ของความหวังवासना

เมื่อก้าวเข้ามาสู่พื้นที่การขายทางเพศ พวกเธอต้องฝึกภาคปฏิบัติของพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นวิธีการเข้าสู่พื้นที่ การปรับตัวเข้ากับจังหวะของพื้นที่ในชีวิตประจำวันในพื้นที่การขายบริการทางเพศ ที่ช่วยให้พวกเธอกลายเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ เรียนรู้ที่จะใช้ผัสสะและการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม

ของพวกเธอ เพื่อเอาตัวรอดในพื้นที่นี้ พวกเธอเรียนรู้ที่จะหาคำอธิบายให้กับชีวิตในฐานะ “สเรยโค็ด” ว่าเป็นไปเพื่อการใช้กรรม

แม้โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมจะกระทำคามรุนแรงต่อพวกเธอ (Farmer, 1996) แต่ก็เพราะการกระทำของพวกเธอภายใต้โครงสร้างนี้เอง ที่อนุญาตให้พวกเธอเปลี่ยนผ่านจาก “สเรยโค็ด” เป็นเจ้าสาวผู้มีวาสนาได้ ไม่ต่างอะไรกับการเกิดใหม่อีกครั้ง อย่างไรก็ตามไม่ใช่ทุกคนจะสามารถไปถึงฝันของการเป็นเจ้าสาวผู้มีวาสนาทุกคน หรือแม้แต่คนที่ได้เปลี่ยนเป็นเจ้าสาวผู้มีวาสนาแล้วชีวิตก็อาจไม่ใช่ดังฝัน การสร้างสำนึกแห่งตัวตนของเลดี้บาร์ดอกกุหลาบจึงไม่เคยหยุดนิ่ง แต่มีความเป็นพลวัตและลื่นไหลไปมา

7.5 บทส่งท้าย: อปสรากลางไฟ

2 ปีหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลภาคสนามฉันกลับมาอยู่กรุงเทพ แม้ฉันยังติดต่อกับเลดี้บาร์ดอกกุหลาบหลายคนอยู่อย่างสม่ำเสมอผ่านทางสังคมออนไลน์ (social media) แต่ก็มีเลดี้บาร์ดอกกุหลาบอีกหลายคนที่ขาดการติดต่อกันไป

จนกระทั่งในวันที่ร้อนอบอ้าววันหนึ่งในเดือนเมษายน ฉันก็ได้รับโทรศัพท์จาก จันอดีตเลดี้บาร์ดอกกุหลาบ ในตอนแรกฉันเข้าใจว่าจันและจอห์นสามีคงมาเที่ยวพักผ่อนที่เมืองไทย แต่เสียงปลายสายกลับเล่าให้ฟังว่า ตอนนี้ร้านอาหารของจันและสามีที่เปิดกิจการขึ้นที่วิกตอเรียฮิลล์ หลังจากที่จันแต่งงานได้ปิดกิจการลงแล้วเพราะขาดทุน สามีของเธอจึงต้องกลับมาทำงานเป็นพนักงานส่งพัสดุภาษาอังกฤษที่เมืองไทยอีกครั้ง จันจึงต้องติดตามมาอยู่เมืองไทยด้วย

นอกจากจันแล้ว ฉันยังได้ข่าวคราวจากเลดี้คนอื่น ๆ หลายคนจากคำบอกเล่าของจัน เช่น เรื่องของเรียนที่แต่งงานกับร้อยคนขับรถบรรทุกชาวออสเตรเลีย แล้วเปิดบาร์เล็กๆ ในย่านใจกลางเมือง เรื่องของ ลิซ่าเลดี้สาวกัมพูชาจากเวียดนามตอนใต้ที่มีหนุ่มใหญ่ชาวอังกฤษผู้อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตส่งเสียเลี้ยงดูจนเลิกทำงานบาร์และกลับไปอยู่บ้านที่เวียดนาม รวมทั้งเรื่องของดวงสาวบาร์จากเกาะกง ที่แม้จะสมหวังกับความพยายามในการไขว่คว้าหาสามีชาวต่างชาติสักคนเพื่อมาดูแล แต่ตอนนี้เธอกลับป่วยหนัก จันพูดถึงดวงว่า “กวอดอดเมียนวาสนา” หรือ “เขาเป็นคนไม่มีวาสนา”

ขณะเดียวกันจันก็บอกกับฉันว่า เธออยากกลับไปอยู่ที่สีหนุวิลล์ เธอไม่ได้อยากอยู่กรุงเทพ เธอขอให้ จอห์นเก็บเงินได้มากพอ แล้วคราวนี้เธอจะกลับไปเปิดร้านขายของเล็กๆ ที่กำบังจามบ้านเกิด แต่ตอนนี้จอห์นยังมีเงินไม่พอ คงต้องรออีก 2-3ปี ปัญหาอีกอย่างของจันก็คือเธออยากมีลูกมาก แต่ก็ไร้แวว จันคุยโทรศัพท์กับฉันนานเกือบชั่วโมงจึงวางหูไป หลังจากนั้นจันก็ยังโทรศัพท์มาหาฉันอีกตามเวลาที่เวลาในจังหวะชีวิตของเธอเอื้ออำนวย

ทุกครั้งที่โทรมา เธอจะบ่นเรื่องความเบื่อหน่ายของการที่ต้องอยู่ในห้องในอาคารชุดย่านบางนาตามลำพังขณะที่จอห์นออกไปงาน สิ่งที่ยังพูดบ่อยๆ อีกเรื่องคือเธออยากกลับไปเปิดร้านขายของชำที่บ้านเกิด แต่จอห์นบอกว่าถ้าเก็บเงินได้มากพอ อยากกลับไปเปิดร้านอาหารที่วิกตอรีฮิลล์อีกครั้ง ซึ่งจันไม่เห็นด้วยแต่ก็ไม่สามารถพูดจาทักท้วงใดๆ ได้ ได้แต่เก็บความอึดอัดใจมาเล่าให้จันฟัง

จันบอกจันว่าเธอรู้ตั้งแต่แรกแล้วว่าสิ่งที่จอห์นเปิดร้านขายเครื่องดื่มที่วิกตอรีฮิลล์แล้วปฏิเสธการมีเลดี้ไว้ให้บริการนั้นมันเป็นไปได้ เธอเคยบอกกับจอห์นครั้งหนึ่ง แต่จอห์นบอกว่าเขาไม่ชอบให้มีผู้หญิงมานั่งในร้าน แม้จันจะอธิบายว่า ผู้หญิงที่มาเป็นเลดี้ทุกคนสมัครใจมา แต่จอห์นก็ไม่เห็นด้วย เมื่อกิจการร้านขายเครื่องดื่มต้องปิดกิจการลงเพราะขาดทุน เธอจึงไม่แปลกใจนัก

แต่การที่จอห์นบอกว่าเมื่อเก็บเงินได้มากพอจะกลับไปเปิดร้านขายเครื่องดื่มแบบเดิมอีกจึงทำให้เธอรู้สึกเป็นกังวล เธอบ่นว่าเธอเสียดาเงินที่ลงทุนไป เพราะเธอคิดว่าหากเอาเงินจำนวนนี้ไปเปิดร้านขายของอย่างที่เธอคิด เธอมั่นใจว่ากิจการคงดำเนินไปได้ อยากรู้ก็ตามเธอก็เป็นแค่ “ปรปรวน” หรือเป็นแค่เมีย จึงต้องเชื่อสามีแม้ว่าเธอจะรู้สึก “บารังมีนอจลัวะ-โด” หรือ “ผู้ชายฝรั่งค้าขายไม่เป็น” ก็ตาม

หลังจากคุยกับจันไม่นาน จันก็มีโอกาสกลับไปเยี่ยมสิหนุวิลล์อีกครั้งในฐานะนักท่องเที่ยว ด้วยการแบกเป้คู่ใจขึ้นรถประจำทางไปเช่าเกสเฮาส์ราคาถูกในย่านวิกตอรีฮิลล์ จันได้กลับไปเยี่ยมบาร์ดอกกุหลาบอีกครั้ง โสภานั่นตอนรับจันด้วยความดีใจ แต่คนที่ดีใจกว่าคือแม่ของโสภา

วิกตอรีฮิลล์ดูเจียบเหงาลง นักท่องเที่ยวดูบางตาทั้งๆ ที่เป็นเดือนตุลาคม ต้นฤดูท่องเที่ยว โสภาบอกว่าปีนี้นักท่องเที่ยวน้อยมาก ช่วงเดือนตุลาคมของปีที่แล้วนักท่องเที่ยวมีมากกว่าปีนี้เกือบเท่าตัว เธอบ่นว่าคงเป็นเพราะที่นี่ไม่มีอะไรน่าสนใจเหมือนแถวชายหาด

เลดี้ในบาร์ดอกกุหลาบเป็นเลดี้หน้าใหม่ที่จันไม่รู้จักกว่าครึ่ง เลดี้หน้าเก่าที่ผู้วิจัยรู้จักก็เหลือเพียง มอม แลน กำไร และมะยมเท่านั้น ส่วนคนอื่นๆ ไม่ว่าจะ เป็น มกรา เปรี้ยว ลัดดา ลินดา กรง หรือ แม้กระทั่ง นัท ต่างก็มีคู่รักชาวต่างชาติส่งเสียเลี้ยงดู จนเลิกทำงานเป็นเลดี้กันไปหมดแล้ว แต่ทั้งหมดก็ยังเช่าห้องเช่าอยู่ในสิหนุวิลล์

หลังจากอยู่ที่วิกตอรีฮิลล์ 1 สัปดาห์ จันก็เก็บของกลับประเทศไทย คืนสุดท้ายก่อนกลับจันไปล่ำลาโสภาและเลดี้บาร์ดอกกุหลาบคนอื่นๆ อีกครั้ง

หน้าบาร์ดอกกุหลาบ เลดี้หน้าใหม่คนหนึ่งกำลังพยายามใช้มือทั้งสองข้างดึงชายกระโปรงชุดเกาะอัครรูปสีชมพูเข้มให้ลงมาปิดขาอ่อน ขณะที่นั่งอยู่บนเก้าอี้หวายหน้าบาร์ในวันทำงานวันแรกของเธอ แต่สาวน้อยวัย 18 ปีจากจังหวัดเปรเวียงญาดิทางๆ ของมอมก็ทำไม่สำเร็จ เพราะเมื่อเธอดึงชายกระโปรงลงมา ด้านบนของชุดเกาะอกซึ่งไร้สายคล้องบ่าก็พลอยลดต่ำลงมา จน

ออกอวบเปล่งปลั่งของวัยสาวเกือบโผล่ออกมา เธอจึงเปลี่ยนวิธีมาเป็นการเอาหมอนอิงสีแดงของเก้าอี้หวายตัวที่นั่งอยู่มาวางปิดไว้บนตัก เพื่อบังขาอ่อนแทน แล้วก็พยายามนั่งตัวงอห่อไหล่ด้วยหวังว่ามันจะช่วยซ่อนหน้าอก จากสายต่านักท่องเที่ยวต่างชาติมากมายที่เดินผ่านไปมาหน้าบาร์ได้บ้าง

ชายชราชาวตะวันตก รูปร่างอ้วนใหญ่ ใส่เสื้อกล้ามสีฟ้าและกางเกงขาสั้นสีขาวเดินช้าๆ ผ่านมาที่หน้าบาร์ เลดีอีก 3 คนที่นั่งอยู่บนเก้าอี้หวายหน้าบาร์ ช่างๆ สาวน้อยหน้าใหม่รีบช่วยกันร้องเชิญชวน

“ฮัลโหล ฮันนี่ ไอ เวท ยู”

“ไอ วีออน ทู โก สลึบ วิท ยู”

ชายชราหยุดเดิน แล้วมองเข้ามาในบาร์ สายตาจับจ้องที่สาวน้อยในชุดสีชมพูที่นั่งเอาหมอนกอดอก ที่หน้าแดงกำเมื่อสบสายตชายชรา มอมที่นั่งอยู่ข้างๆ สาวน้อยสะกิดเธอให้ลุกขึ้นยืน แล้วเดินนำหน้าไปเอามือโอบรอบเอวชายชราพาเขาเข้ามาในบาร์ สาวน้อยเดินตามเข้ามานั่งข้างๆ ชายชราด้วยสีหน้าตื่นๆ ตามคำสั่งของมอม แล้วอัปสรคนใหม่ก็เริ่มต้นการลุยไฟของเธอ

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- งวน ญิล. (2548). *จิตวิทยาณมารดาธิปไตยในสังคมเขมร* (ปรอสังเมียดาธิปไตยกนึ่งสงกุมขแมร์) (ภูมิจิต เรื่องเตช, ผู้แปล). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เชษฐา พวงหัตถ. (2548). *Structure – Agency / โครงสร้าง – ผู้กระทำกร, รายงานการวิจัยแนวคิดทางสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- โทนี รีด. (2548). *เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในยุคการค้า ค.ศ. 1450-1680* (พงษ์ศรี เลขะวัฒน์, ผู้แปล; วรณยุพา สนิทวงศ์ ณ. ออยุธยา, และ พรรณงาม เก้าธรรมสาร, บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นิวัตร สุวรรณพัฒนา. (2541). *ชุมชนค้าประเวณี*. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มาร์เจอร์ วูล์ฟ. (2547). *บ้านตระกูลลิ้ม* (ยศ สันตสมบัติ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

Books and Book Articles.

- Agustin, M. Laura. (2007). *Sex at the margins : migration, labour markets and the rescue industry*. New York: Palgrave Macmillan.
- Almodovar, Norma. (1993). *Cop to Call Girl: Why I Left the Land to Make an Honest Living as a Beverly Hills Prostitute*. Ammanford: United Kingdom.
- Aoyama, Kaoru. (2009). *Thai Migrant Sex workers*. London, UK.: Palgrave Macmillan Press.
- Archer, Margaret S. (1995). *Realist social theory: the morphogenetic approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Arensen, L, Bunn, M., & Knight, K. (2004). *Caring for Children from Commercially Sexually Exploitative Situations: Current Practices in Cambodia and Recommendations for a Model of Care*. Phnom Penh: Hagar International.
- Barry, Kathleen. (1984). *Female Sexual Slavery*. New York: New York University Press.

- Berger, L. Peter., & Luckmann, Thomas. (1966). *The Social Construction of Reality: A Treatise on the Sociology of Knowledge*. New York: Anchor Books Press.
- Behar, Ruth. (1996). *The Vulnerable Observer. Anthropology That Breaks Your Heart*. Boston: Beacon Press.
- Bernstein, E. (2007). *Temporarily Yours: Intimacy, Authenticity and the Commerce of Sex*. Chicago: Chicago University Press.
- Billeri, Francesca. (2014). *The Importance of Music in Khmer Traditional Wedding Ceremonies*. Phnom Penh: Royal University of Fine Arts.
- Bourdieu, Pierre. (1977). *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourdieu, Pierre. (1990). *The logic of practice*. Redwood City, CA: Stanford University Press.
- Braudel, Fernand. (1992). *Civilization and Capitalism, 15th-18th Century: The structure of everyday life* (Reynolds, Siân., Trans.). University of California Press.
- Brown, Louise. (2000). *Sex slaves: the trafficking of women in Asia*. London, England: Virago Book.
- Bryan, S. Turner. (1996). *The body and society: explorations in social theory*. London, Thousand Oaks, Calif: Sage Publication.
- Bull, Michael., & Back, Les. (2003). *The Auditory Culture Reader (Sensory Formations) 1st Edition*. Oxford: Berg.
- Burnell, J. Peter. (1991). *Charity, politics, and the Third World*. New York: Harvester Wheatsheaf.
- Cambodia's Country Report. (1995). *Women: Key to national reconstruction. Secretariat of State for Women's Affairs*. Kingdom of Cambodia.
- Canter, David., Ioannou, Maria., & Youngs, Donna. (2009). *Safer sex in the city: the experience and management of street*. New York: Ashgate
- Catalla, Rebecca F., & Catalla, Teodoro A.P.. (2004). *41 Brothels: Prostitution,, Trafficking and Human Rights in Sihanouk Ville, Cambodia*. Bangkok: Child Labour International Labour Office.

- Chandler, David. (2008). *A History of Cambodia, 4th ed.* Boulder: Westview Press.
- Chandararot, Kang., & Sophal, Chan. (2003). *Cambodia's Annual Economic Review Issue 3, September.* Cambodia Development Resource Institute.
- Cheah, Pheng. (2003). *Spectral Nationality: Passages of Freedom from Kant to Postcolonial Literatures of Liberation.* New York: Columbia University Press.
- Classen, Constance. (1993). *Worlds of Sense: Exploring the Senses in History and Across Cultures.* London and New York: Routledge.
- Classen, Constance. (Ed.). (2005). *The Book of Touch.* New York and London: Berg.
- Classen, Constance. (2012). *The Deepest Sense: A Cultural History of Touch.* Urbana, Chicago, and Springfield: The University of Illinois Press.
- Classen, C., & Howes, D. (2014). *Ways of Sensing Understanding the Senses In Society.* London and New York: Routledge.
- Classen, Constance., Howes, David., & Synnott, Anthony. (1994). *Aroma: The Cultural History of Smell.* London and New York: Routledge.
- Coates, J. Karen. (2005). *Cambodia Now: life in the wake of war.* Jefferson, N.C.: McFarland.
- Colebrook, Claire. (2002). *Gilles Deleuze (Routledge Critical Thinkers) 1st Edition.* London and New York: Routledge.
- Cooley, Charles Horton. (1998). *On Self and Social Organization.* Chicago: University Of Chicago Press.
- Corbin, Alain. (1986). *The Foul and the Fragrant: Odor and the French Social Imagination* (Kochan, Wolfgang., Porter, Roy., & Prendergast, Christopher., Trans.). Cambridge: Harvard University Press.
- Coy, Maddy. (2012). *Prostitution, Harm and Gender Inequality.* London Metropolitan University, UK.
- Crary, Jonathan. (1990). *Techniques of the Observer: On Vision and Modernity in the Nineteenth Century.* Cambridge, MA: MIT Press.
- Csordas, J. Thomas. (Ed.). (1996). *Embodiment and experience: the existential ground of culture and self.* New York: Cambridge University Press.

- Curry, M. R. (1996). *The Work in the World: Geographical Practice and the Written Word*. Minneapolis, London: University of Minnesota Press.
- Daniels, Inge. (2010). *The Japanese Home*. Oxford: Berg.
- De Certeau, Michel. (1988). *The practice of everyday life* (Rendall, Steven., Trans.) Berkeley, California: University of California Press.
- Derks, Annuska. (2008). *Khmer Women on the Move: Exploring Work and Life in Urban Cambodia*. Hawaii: University of Hawaii Press.
- Derks, Annuska., Roger, Erks., & Ly Vanna, Henke. (2006). *Review of a Decade of Research On Trafficking in Persons*. Phnom Penh: Cambodia Center for Advanced Study.
- Desjarlais, Robert. (1992). *Body and Emotion: The Aesthetics of Illness and Healing in the Nepal Himalayas*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Desjarlais, Robert. (2003). *Sensory Biographies: Lives and Death among Nepal's Yolmo Buddhists*. Berkeley: University of California Press.
- Ditmore, Melissa H. (Eds.). (2006). *Encyclopedia of prostitution and sex work*. Westport, London: Green Wood Press.
- Donnan, Hastings., & Magowan, Fiona. (2010). *The anthropology of sex*. New York: Berg.
- Douglas, D. Jack. (1970). *Understanding everyday life: toward the reconstruction of sociological knowledge*. London: Routledge.
- Drobnick, Jim. (Ed.).(2006). *The Smell Culture Reader*. MI, United States: Grand Rapids.
- Durkheim, E. (1961). *The Elementary Forms of the Religious Life* (Swain, JW., Trans.) New York: Collier.
- Dworkin, Andrea. (1981). *Pornography: Men Possessing Women*. New York: Perigee.
- Edensor, Tim. (2010). *Geographies of Rhythm: Nature, Place, Mobilities and Bodies*. Farnham: Ashgate.
- Edwards, Elizabeth., Gosden, Chris., & Phillips, Ruth. (Eds.). (2006). *Sensible Objects: Colonialism, Museums, and Material Culture*. Wenner-Gren International Symposium Series, Oxford: Berg.

- Elias, Norbert. (1994). *The Civilizing Process* (Jephcott, Edmund., Trans.). Oxford: Blackwell.
- Erickson, A. Paul. (2001). *A History of Anthropological Theory*. New York: Broadview Press.
- Evans, Jessica., & Hall, Stuart. (1999). *Visual Culture: The Reader*. London: Sage.
- Farmer, Paul. (1992). *AIDS and accusation: Haiti and the geography of blame*. Berkeley: University of California Press.
- Febvre, Lucien. (1982). *The Problem of Unbelief in the Sixteenth-century: The Religion of Rabelais* (Gottlieb, B., Trans.). Cambridge MA: Harvard University Press.
- Feld, Steven. (1982). *Sound and Sentiment: Birds, Weeping, Poetics and Song in Kaluli Expression*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Feld, Steven., & Basso, H. Keith. (Eds.). (1996). *Senses of place*. Santa Fe, N.M.: School of American Research Press.
- Ferguson, Harvie. (2009). *Self-identity and everyday life*. London, New York: Routledge.
- Foucault, Michel. (1980). *The history of sexuality volume 1: an introduction* (R., Hurley, Trans). New York: Vintage Books.
- Frykman, Jonas. & Löfgren, Orvar. (1996). *Culture Builders: a Historical Anthropology of MiddleClass Life*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Gardiner, Michael E. (2000). *Critiques of Everyday Life*. New York: Routledge.
- Geurts, Kathryn. (2002). *Culture and the Senses: Bodily Ways of Knowing in an African Community*. Berkeley: University of California Press.
- Giddens, Anthony. (1971). *Capitalism and Modern Social Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Giddens, Anthony. (1984). *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*. Berkeley: University of California Press.
- Goffman, Erving. (1959). *The presentation of self in everyday life*. New York: Doubleday.

- Goldstein, E. Bruce. (Ed.). (2001). *Blackwell Handbook of Sensation and Perception*. Oxford: Blackwell.
- Good, Mary-Jo DelVecchio., & Byron J. Good. (Eds.). (2008). *Postcolonial Disorders*. Berkeley: University of California Press.
- Gorman, S., Pon, D., & Sok K. (1999). *Gender and Development in Cambodia: An Overview, Working Paper10*. Phnom Penh: CRDI.
- Gottesman, Evan R. (2003). *Cambodia After the Khmer Rouge: Inside the Politics of Nation Building*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Gupta, Akhil., & Ferguson, James. (Eds.). (1999). *Culture, Power, Place: Explorations in Critical Anthropology*. Durham: Duke University Press.
- Hahn, Tomie. (2007). *Sensational Knowledge: Embodying Culture through Japanese Dance*. Middletown: Wesleyan University Press.
- Harvey, D. (1985). *Consciousness and the Urban Experience*. Oxford, Basil Blackwell.
- Held, David ., & Thompson, John. (1989). *Social theory of modern societies: Anthony Giddens and his critics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Herzfeld, Michael. (2001). *Anthropology: Theoretical Practice in Culture and Society*. Malden: Blackwell.
- Heywood, Ian., & Sandywell, Barry. (2012). *The Handbook of Visual Culture* London, UK: Berg.
- Hillier, Bill., & Hanson, Julienne. (1984). *The Social Logic of Space*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hinton, L. Alexander. (2005). *Why Did They Kill? Cambodia in the Shadow of Genocide*. Berkeley: University of California Press.
- Hoefinger, Heidi. (2013). *Sex, love and money in Cambodia: professional girlfriends and transactional relationships*. Routledge, Abingdon.
- Howes, David. (2004). *Empire of the Senses: The Sensual Culture Reader*. Oxford: Berg.
- Howes, David. (2003). *Sensual Relations: Engaging the Senses in Culture and Social Theory*. Ann Arbor, Michigan: University of Michigan Press.

- Howes, David. (1991). *The Varieties of Sensory Experience: A Sourcebook in the Anthropology of the Senses*. Toronto: University of Toronto Press.
- Ingold, Tim. (2000). *The Perception of the Environment*. London: Routledge.
- International Cooperation Office. (2008). *Sihanoukville: City of Charm*. Sihanoukville: Municipal Hall of Sihanoukville.
- Irigaray, Luce. (1985). *Speculum of the Other Woman* (Gill, G.C., Trans.). Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Jacobsen, Trudy. (2008). *Lost goddesses :the denial of female power in Cambodian history*. Copenhagen S., Denmark: NIAS Press.
- Jay, Martin. (1993). *Downcast Eyes: The Denigration of Vision in Twentieth-century French Thought*. Berkeley: University of California Press.
- Jeffreys, Sheila. (2009). *The Industrial Vagina: The Political Economy of Global Sex Trad.* London: Routledge.
- Jenkins R. (1996). *Social Identity*. London: Routledge.
- Kalekin-Fishman, Devorah., & Low, E.Y. Kelvin. (Eds.). (2010) *Everyday Life in Asia: Social Perspectives on the Senses*. Burlington: Ashgate.
- Kasumi, Nakagawa. (2006). *More Than White Cloth? Women's Rights in Cambodia*. Phnom Penh: Cambodia Defenders Project.
- Kefalas M. (2002). *The Last Garden: Culture and Place in a White Working Class Chicago Neighborhood*. Berkeley: University of California Press.
- Kelly, Patty. (2008). *Lydia's Open Door: Inside Mexico's Most Modern Brothel*. Berkeley: University of California Press.
- Kim, S., Jendal, J., Chhoun, N., & Ly, T. (2012). *A gendered analysis of decentralisation reform in Cambodia* (CDRI Working Paper Series No. 71). Phnom Penh: CDRI.
- Korsmeyer, Carolyn. (Ed.). (2005). *The Taste Culture Reader: the Experience of Food and Drink*. Oxford: Berg.
- Ledgerwood, Judith. (1990). *Changing Khmer Conceptions of Gender : Women, Stories and Social Order* . Ithaca: Cornell University Press.

- Ledgerwood, Judy. (Ed.). (2002). *Cambodia emerges from the past: eight essays*. Illinois: Southeast Asia Publications.
- Lefebvre, Henri. (1991). *The Production of Space* (Nicholson-Smith, Donald., Trans.). U.K.: Blackwell.
- Lefebvre, Henri. (1999). *Critique of Everyday Life*. Duke University Press.
- Lefebvre, H. (2004). *Rhythmanalysis: Space, Time and Everyday Life* (Elden, S., Trans.). London, New York: Continuum.
- Lévi-Strauss, Claude. (1969). *The Raw and the Cooked: Introduction to a Science of Mythology, vol 1* (Weightman, John., & Weightman, Doreen., Trans.). New York: Harper and Row.
- LeVine, Peg. (2010). *Love and Dread in Cambodia: Weddings, Births, and Ritual Harm under the Khmer Rouge*. Singapore: National University of Singapore Press.
- Light, Andrew., & Smith, Jonathan M. (Eds.). (2004). *The Aesthetics of Everyday Life*. New York: Columbia University Press.
- Locard, Henri. (2005). *Pol Pot's Little Red Book: The Sayings of Angkar*. Chiang Mai: Silkworm Books.
- Malik, Khalid. (2014). *Human Development Reports 2014. Sustaining human progress: Reducing vulnerabilities and building resilience*. New York: UNDP.
- Mahmood, Saba. (2005). *Politics of Piety, The Islamic Revival and the Feminist Subject*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Mann, Micheal. (1993). *Source of Social Power, volume II: The Rise of Classes and Nation-State 1760 - 1914*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Marshall, Sahlins. (1981). *Historical Metaphors and Mythical Realitie : Structure in the Early History of the Sandwich Islands Kingdom*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Massey, D. (1998). *Power-geometries and the politics of space-time*. Heidelberg: Jürgen-J. Sause (HettnerLecture, New York, 1998).
- Massey, D. (2005). *For space*. London: Sage
- McLuhan, Marshall. (1962). *The Gutenberg Galaxy*. Toronto: University of Toronto Press.

- McLuhan, Marshall. (1964). *Understanding Media*. New York: New American Library.
- Merleau-Ponty, Maurice. (1962). *Phenomenology of Perception* (C. Smith., Trans.). London: Routledge.
- Miller, M. Eleanor. (1986). *Street Woman*. Philadelphia: Temple University Press.
- Miller, William Ian. (1997). *The Anatomy of Disgust*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Ministry of Health, Cambodia. (2008). *Strategic Framework for Health Financing 2008–2015*. Phnom Penh: Ministry of Health.
- Mintz, W. Sidney. (1986). *Sweetness and Power: The Place of Sugar in Modern History*. London: Penguin Books.
- Monychenda, Heng. (2008). *Social Justice in Inter-Religious Perspective*. Phnom Penh: Konard Adenauer Foundation Kingdom of Cambodia.
- Mouzelis, N. P. (1991). *Back to Sociological Theory*. London: Macmillan.
- Muller, Gregor. (2006). *Colonial Cambodia's 'bad Frenchmen' : the rise of French rule and the life of Thomas Caraman, 1840-87*. London, New York: Routledge.
- Murray, Alison. (2003). Debt-Bondage and Trafficking: Don't Believe the Hype. In Lewis, Reina & Mills, Sara. (Eds.), *Feminist Postcolonial Theory: A Reader*. London: Routledge (pp. 420 - 469).
- National Institute of Statistics. (2011). *Economic Census of Cambodia*. Phnom Penh: Ministry of Planning Phnom Penh, Cambodia.
- Neugarten, L. Bernice. (1982). *Age or Need? Public Policies for Older People*. London: SAGE.
- O'Connell Davidson, Julia. (1998). *Prostitution, Power and Freedom*. Cambridge, UK. : Polity Press.
- Okiihiro, Y. Gary. (2009). *Pineapple Culture: A History of the Tropical and Temperate Zones*. Berkley: University of California Press.
- Ollier, Chau-Pech., & Winter, Tim. (2006). *Expressions of Cambodia : the politics of tradition, identity, and change*. New York: Routledge.
- Ong, Walter. (1982). *Orality and Literacy*. New York: Methuen.
- Ortner, Sherry B. (2006). *Anthropology and Social Theory*. Duke University Press.

- Ovesen, Jan., & Trankell, Ing-Britt. (2010). *Cambodians and their doctor: a medical anthropology of colonial and postcolonial Cambodia*. Copenhagen: NIAS.
- Pandolfo, Stefania. (1997). *Impasse of the Angels*. Chicago: University of Chicago Press.
- Pearson, E., Robertson, P., & Colm, S. (2010). *Off the streets: Arbitrary detention and other abuses against sex workers in Cambodia*. New York: Human Rights Watch.
- Phan, H., & Patterson, L. (1994). *Men are gold, women are cloth: A report on the potential for HIV/AIDS spread in Cambodia and implications for HIV/AIDS education*. Phnom Penh: Care International
- Phoenix, J. (1999). *Making Sense of Prostitution*. Cambridge: Polity Press.
- Pinch, Trevor., & Bijsterveld, Karin. (Eds.). (2012). *The Oxford Handbook of Sound Studies*. Oxford and New York: Oxford University Press.
- Pink, S. (2014). *Situating Everyday Life*. London: SAGE.
- Porteous, J. Douglas. (1990). *Landscapes of the Mind: Worlds of Sense and Metaphor*. Toronto: University of Toronto Press.
- Ramage, Ian. (2002). *Strong Fighting Sexual Behavior and HIV/AIDS in the Cambodian Uniformed Services*. New York: United States Agency for International.
- Ritzer, George. (2000). *Sociological Theory*. New York: McGraw-Hill.
- Rodaway, P. (1994). *Sensuous Geographies: Body, Sense and Place*. London and New York: Routledge.
- Roseman, Marina. (1991). *Healing Sounds from the Malaysian Rainforest: Temiar Music and Medicine*. Berkeley: University of California Press.
- Sahlins, Marshall. (2002). *Waiting for Foucault, still*. Chicago: Prickly Paradigm Press.
- Schivelbusch, Wolfgang. (1993). *Tastes of Paradise*. London: Vintage Books.
- Schutz, Alfred., & Luckmann, Thomas. (1973). *The Structures of the Life-world*. Evanston: Northwestern University Press.

- Schmid, Christian. (2008). Henri Lefebvre's theory of the production of space: Towards a three-dimensional dialectic. In Kanishka Goonewardena et al., (Eds.), *Space, difference, everyday life: Reading Henri Lefebvre* (pp. 27-45). New York: Routledge.
- Scott, G. Ryley. (1968). *The history of prostitution*. London: Senate.
- Seeger, Anthony. (1981). *Nature and Society in Central Brazil: The Suyà Indians of Mato Grosso*. Cambridge: Harvard University Press.
- Sen, Arijit., & Silverman, Lisa. (Eds.). (2014). *Making plac: space and embodiment in the city*. Bloomington, Indiana: Indiana University Press.
- Seremetakis, C. Nadia. (Ed.) (1994). *The Senses Still: Memory and Perception as Material Culture in Modernity*. Boulder: Westview.
- Slocomb, Margaret. (2003). *The people's republic of Kampuchea, 1979 - 1989: The Revolution after Pol Pot*. Chiang Mai: Silkworm Books.
- Soja, Edward W. (1989). *Postmodern Geographies: The Reassertion of Space in Critical Social Theory*. New York: Verso.
- Stoller, Paul. (1989). *The Taste of Ethnographic Things: The Senses in Anthropology*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Stoller, Paul. (1997). *Sensuous Scholarship*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Stoller, Paul. (1989). *The Taste of Ethnographic Things: The Senses in Anthropology*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Stones, Rob. (2005). *Structuration Theory*. New York: Palgrave Macmillan.
- Synnott, Anthony. (1993). *The Body Social: Symbolism. Self and Society*. London: Routledge.
- Taussig, Michael. (1993). *Mimesis and Alterity: A Particular History of the Senses*. New York: Routledge
- Tully, A. John. (2002). *France on the Mekong: a history of the Protectorate in Cambodia, 1863-1953*. Lanham, Md.: University Press of America.
- Turner, S. Bryan. (1996). *The body and society: explorations in social theory* London: SAGE.

- Vance, Carole S. (2005). Anthropology rediscovers sexuality: a theoretical comment. In Robertson, Jennifer. (Ed.), *same-sex cultures and sexualities: an anthropological reader* (pp. 135-162). MA: Blackwell Publishing.
- Vannini, Phillip., Waskul, Dennis., & Gottschalk, Simon. (2012). *The Senses in Self, Society, and Culture: A Sociology of the Senses*. London and New York: Routledge
- Walsh, M. (2007). *Report on Status of Cambodian Women: domestic violence, sexual assaults and trafficking for sexual exploitation*. Montreal: UQAM.
- Weber M. (1963). *The Sociology of Religion* (Fischhoff, E., Trans.) Boston: Beacon.
- Weeks, Jeffery. (1977). *Coming Out: Homosexual Politics in Britain, from the Nineteenth Century to the Present*. London: Quartet Books.
- Wijngaarden, Lind van., & De., W. Jan. (2002). *The organization of sex work in contemporary Cambodia Implications for HIV prevention and care*. Bangkok: UNESCO.
- Winter, R. (1976). *The Smell Book*. Philadelphia: SB Lippincou Company.
- Zaltman, Gerald. (2003). *How Customers Think: Essential Insights Into the Mind of the Market*. Cambridge, MA: Harvard Business Press.
- Zieleniec, Andrzej. (2007). *Space and Social Theory*. London: SAGE.
- Monychenda, Heng. (2008). *Social Justice in Inter-Religious Perspective*. Phnom Penh: Konard Adenauer Foundation Kingdom of Cambodia.

Articles.

- Abu-Lughod, L. (1990). The romance of resistance: tracing transformations of power through Bedouin women. *American Ethnologist*, 17(1), 95-114.
- Adler, A. Patricia., & Adler, Peter. (1987). Everyday Life Sociology. *Annual Review of Sociology*, 13, 231- 245.
- Aquan-Assee ,J. (1993). Prostitution Is Work. *Social Text*, 37.
- Andrijasevic, Rutvica. (2007). Beautiful Dead Bodies: Gender, Migration and representation in anti-trafficking campaigns. *Feminist Review*, 86(1).

- Bernstein, Elizabeth. (2001). The Meaning of the Purchase: Desire, Demand and the Commerce of Sex. *Ethnography*, 2(3), 389–420
- Bernstein, E.(2007). Sex Work for the Middle Classes. *Sexualities*, 10(4), 473-488.
- Blanchot, Maurice., & Hanson, Susan. (1987). Everyday Speech. *Yale French Studies*, 73.
- Bricknell, Katherine. (2014). “Plates in a basket will rattle’: Marital Dissolution and Home ‘Unmaking’ in Contemporary Cambodia. *Geoforum* 51, 262-272.
- Brown, Frederick Z. (1993). Cambodia in 1992: Peace at Peril. *Asian Survey*, 33(1), 83-90.
- Brundage, A. James. (1987). Sumptuary laws and prostitution in late medieval Italy. *Journal of Medieval History*, 13(4).
- Buchholz, Larissa. (2006). Bringing the Body Back into Theory and Methodology. *Theory and Society*, 35(4).
- Busza, Joanna. (2004). Sex Work and Migration: The Dangers of Oversimplification: A Case Study Vietnamese Women in Cambodia. *Health and Human Rights*, 7(2).
- Busza, R. Joanna. (2014). Prostitution and the Politics of HIV Prevention in Cambodia: A Historical Case Study. *Gender and Sexuality*, 15(1).
- Busza, Joanna., & Schunter, T. Bettina. (2001). From Competition to Community: Participatory Learning and Action among Young, Debt-Bonded Vietnamese Sex Workers in Cambodia. *Reproductive Health Matters*, 9(17), 72-81.
- Chancer, L Sharon. (1993). Prostitution, Feminist Theory, and Ambivalence: Notes from the Sociological Underground. *Social Text*, 37.
- Choi, Susanne Y. P., & Holroyd, Eleanor. (2007). Influence of Power, Poverty and Agency in the Negotiation of Condom Use for Female Sex Workers in Mainland China. *Culture, Health & Sexuality*, 9(5).
- Choudhury , M. Shonali. (2010). As prostitutes, we control our bodies’: perceptions of health and body in the lives of establishment-based female sex workers in Tijuana, Mexico. *Culture, Health & Sexuality*. 12(6), 677–689.
- Chouléan, Ang. (1988). The Place of Animism within Popular Buddhism in Cambodia: the example of the monastery. *Asian Folklore Studies*, 47(1), 35-41.

- Chuengsatiansup, Komatra. (1999). Sense, Symbol and Soma: Illness Experience in the Soundscape of Everyday Life. *Culture, Medicine and Psychiatry*, 23.
- Colebrook, Claire. (2002). The Politics and Potential of Everyday Life. *New Literary History*, 33(4).
- Csordas, J. Thomas. (1993). Somatic Modes of Attention. *Cultural Anthropology*, 8(2).
- Dalla, L. Rochelle. (2000). Exposing the "Pretty Woman" Myth: A Qualitative Examination of the Lives of Female Streetwalking Prostitutes. *The Journal of Sex Research*, 37(4).
- Degen, Monica., Rose, Gillian & Basdas, Begum. (2010). Bodies and everyday practices in designed urban environments. *Science Studies: An Interdisciplinary Journal for Science and Technology Studies*, 23(2), 60 – 76.
- Dewey, John. (1925). The Naturalistic Theory of Perception by the Senses. *The Journal of Philosophy*, 22.
- Doezema, Jo. (2001). Ouch!: Western Feminists' 'Wounded Attachment' to the 'Third World Prostitute'. *Feminist Review*, 67.
- Doty, L. Richard. (1986). Chemical Signals. *Cross-Cultural Studies of Taste and Smell Perception*, 4,673-684.
- Edlund ,Lena., & Korn, Evelyn. (2002). A Theory of Prostitution. *The Journal of Political Economy*, 110(1).
- Emirbayer, Mustafa., & Mischel, Ann. (1998). What Is Agency? *The American Journal of Sociology*, 103(4).
- Farmer, Paul. (2004). An Anthropology of Structural Violence. *Current Anthropology*, 45(3), 305-325.
- Farley, Melissa. (2006). Prostitution, Trafficking, and Cultural Amnesia: What We Must Not Know in Order to Keep the Business of Sexual Exploitation Running Smoothly. *Yale Journal of Law & Feminism*, 18, 101–136.
- Fuchs ,Stephan. (2001). Beyond Agency. *Sociological Theory*, 9(1).
- Giles ,James. (1991). Bodily Theory and Theory of the Body. *Philosophy*, 66(257).
- Hinton, L. Alexander. (1998). Why Did You Kill?: The Cambodian Genocide and the Dark Side of Face and Honor. *The Journal of Asian Studies*, 57(1), 93-122.

- Hoang, Kimberly Kay. (2011). She's Not a Low-Class Dirty Girl!': Sex Work in Ho Chi Minh City. *Journal of Contemporary Ethnography*, 40(4), 367-396.
- Holmes, Rachel. (1994). Selling Sex for a Living. *Agenda*, 23.
- Howes, David. (2006). Charting the Sensorial Revolution. *The Senses and Society*, 1(1), 113-128.
- Howes, D.(1989). Scent and sensibility. *Culture, Medicine and Psychiatry*, 13, 89-97.
- Jackson, Michael. (1983). Knowledge of the Body. *Man*, 18, 327-45.
- Jenness, Valerie. (1990). From Sex as Sin to Sex as Work: COYOTE and the Reorganization of Prostitution as a Social Problem. *Social Problems*, 37(3).
- Kannabiran, Kalpana. (1995). Judiciary, Social Reform and Debate on 'Religious Prostitution' in Colonial India. *Economic and Political Weekly*, 30(43).
- Kaplan , Alice., & Ross, Kristin. (1987). Introduction .*Yale French Studies*, 73.
- Karen, I.Peterson. (1998). Prostitution: A Feminist Ethical. *Journal of Feminist Studies in Religion*, 14(2).
- Kitagawa, T. (2005). Kampot' of the belle epoque: from the outlet of Cambodia to a colonial rule. *Southeast Asian Studies*, 42(4), 42-53.
- Kleinman, Arthur. (1997). Everything That Really Matters : Social Suffering, Subjectivity, and the Remaking of Human Experience in a Disordering World. *The Harvard Theological Review*, 90, 315-335.
- Lamont, Michcle., & Molnar, Virag. (2002). The Study of Boundaries. *The Social Sciences*, 28, 167-95.
- Ledgerwood, Judy. (1995). Khmer Kinship: The Matriliny/Matriarchy Myth. *Journal of Anthropological Research*, 51(3), 247-261.
- Lefebvre , Henri., & Levich, Christine. (1987). The Everyday and Everydayness. *Yale French Studies*, 73.
- Lilja, M. (2012). Traversing the “particular” through the “universal”: The politics of negotiating violent masculinities in Cambodia. *Feminist Review*, 101, 44-58.
- Lloyd, Sarah. (1996). Pleasure's Golden Bait': Prostitution, Poverty and the Magdalen Hospital in Eighteenth-Century London. *History Workshop Journal*, 41, 50-70.

- Lock, M. (1993). Cultivating the Body: Anthropology and Epistemologies of Bodily Practice and Knowledge. *Annual Review of Anthropology*, 22.
- Low, Kelvin E. (2006). Presenting the Self, the Social Body, and the Olfactory: Managing Smells in Everyday Life Experiences. *Sociological Perspectives*, 49(4).
- Maher, Lisa., Dixon, C. Thomas., Phlong, Pisith., & Stein, S. Ellen. (2015). Conflicting Rights: How the Prohibition of Human Trafficking and Sexual Exploitation Infringes the Right to Health of Female Sex Workers in Phnom Penh, Cambodia. *Health and Human Rights Journal*.
- McKinley, Kathy M. (1999). Tros, Tevodas, and Haircuts: Ritual, Music, and Performance in Khmer Wedding Ceremonies. *Canadian University Music Review*, 19, 47-60.
- Merrifield, Andrew. (1993). Place and Space: A Lefebvrian Reconciliation. *Transactions of the Institute of British Geographers, New Series*, 18(4), 516-531.
- Middleberg, J. Maurice. (2006). The Anti-Prostitution Policy in the US HIV/AIDS Program. *Health and Human Rights*, 9(1).
- Monto, A. Martin. (2014). Prostitution, Sex Work, and Violence: Lessons From the Cambodian Context Studies. *Gender and Sexuality*, 15(1), 73-84.
- Monto, Martin A., & Julka, Deana. (2009). Conceiving of Sex as a Commodity: A Study of Arrested Customers of Female Street Prostitutes. *Woman Criminology Review*, 10(1), 1-14.
- Mughal, Muhammad Aurang Zeb. (2014). Calendars Tell History: Social Rhythm and Social Change in Rural Pakistan. *History and Anthropology*, 25(5), 592-613.
- Najafi, Mina., & Mustafa, Kamal Bin Mohd Shariff. (2011). The Concept of Place and Sense of Place In Architectural Studies. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 80, 139-148.
- Ong, Walter. (1969). World as Review and World as Event. *American Anthropologist*, 71, 634-647.
- Ortner, Sherry B. (2005) Subjectivity and Cultural Critique. *Anthropological Theory*, 5, 31– 52.

- Paterson, M. (2009). Touch, its pleasures, presence and absence in Western philosophy, *The Philosopher's Magazine*, 45, 50-56.
- Paul, B. (1958). The role of beliefs and customs in sanitation programs. *American Journal of Public Health*, 48, 1502-1506.
- Pink, Sarah., & Howes, David. (2010). The Future of Sensory Anthropology/ The Anthropology of the Senses. *Social Anthropology*, 18(3), 331-340.
- Rekart, L. Michael. (2005). Sex-work harm reduction. *The Lancet*, 366 (903).
- Ries, Nancy. (2002). Anthropology and the Everyday, from Comfort to Terror. *New Literary History*, 33(4), 725-742.
- Rojanapithayakorn, Wiwat. (2006). The 100% Condom Use Programme in Asia. *Reproductive Health Matters*, 14(28), 41-52.
- Sanders, Teela. (2005). 'It's Just Acting': Sex Workers' Strategies for Capitalizing on Sexuality. *Gender, Work and Organization*, 12(4).
- Schilling, Derek. (2003). Everyday Life and the Challenge to History in Postwar France: Braudel, Lefebvre, Certeau. *Diacritics*, 33(1).
- Schiffman, S. (1974). Physicochemical correlates of olfactory quality. *Science*, 185, 112-117.
- Settersten, A. Richard, Jr., & Mayer, U. Karl. (1997), The Measurement of Age, Age Structuring, and the Life Course. *Annual Review of Sociology*, 23, 233-261.
- Sewell, William H. Jr. (1992). A Theory of Structure: Duality, Agency, and Transformation. *The American Journal of Sociology*, 98(1).
- Smith, Mark. (2007) Producing Sense, Consuming Sense, Making Sense: Perils and Prospects for Sensory History. *Journal of Social History*, 40(4), 841 – 858.
- Soderlund, Gretchen. (2005). Running from the Rescuers: New U.S. Crusades Against Sex Trafficking and the Rhetoric of Abolition. *NWSA Journal*, 17(3), 64-87.
- Sodhy, Pamela. (2004). Modernization and Cambodia. *Journal of Third World Studies*, XXI(1), 153-174.
- Spaargaren, Gert., & Mommaas, Hans. (2006). Book Review: Structuration Theory. *Sociology*, 40(6), 1219-1220.

- Spencer, Jones. (2007). For Debate: Should Prostitution Be Legalised and Regulated? *BMJ: British Medical Journal*, 334(7599).
- Spinney, J.(2006). A place of sense: a kinaesthetic ethnography of cyclists on Mont Ventoux. *Environment and Planning D: Society and Space*, 24(5), 709 – 732.
- Stanley, Nash. (1984). Stearns Prostitution and Charity: The Magdalen Hospital, a Case Study. *Journal of Social History*, 17(4), 617-628.
- Synnott, Anthony. (1991). A Sociology of Smell. *The Canadian Review of Sociology and Anthropology*, 28.
- Turner, Jonathan H. (1986). The Theory of Structuration. *The American Journal of Sociology*, 91(4).
- Vanwesenbeeck, Ine. (2001). Another Decade of Social Scientific Work on Sex Work: A Review of Research 1990-2000. *Annual Review of Sex Research*, 12, 242–89.
- Weggel, Oskar. (2007). Cambodia in 2006: Self-Promotion and Self-Deception. *Asian Survey*, 47(1), 141-147.
- Wilkie, Maxine. (1995). Scent of a Market. *American Demographics*, 17(8), 40 – 47.
- Wunderlich, F. M. (2007). Symphonies of Urban Places: Urban Rhythms as Trace of Time in Space. *Place and Location: Studies in Environmental Aesthetics and Semiotics*, 6, 91–111.
- Yeshurun, Y., & Sobel, N. (2010). An odor is not worth a thousand words: from multidimensional odors to unidimensional odor objects. *Annual Review of Psychology*, 61, 219 –241.

Newspaper.

- Samath, Kim., & Touch, Yin Vannith. (2011, September 21). Why do women wear sexy clothes in pagodas?. *The Phnom Penh Post*, p.3.
- Will, Rachel., & Titthara, May. (2012, September 25). Cambodia's gambling law loosely enforced. *The Phnom Penh Post*, p.3.

Theses

Ebihara, May. (1968). *Svay, A Khmer Village in Cambodia*. (Doctoral dissertation).
Columbia University, Faculty of Philosophy.

Costelloe, Timothy M. (1996). *Life-World and Intersubjectivity: A Study in the Development of a Phenomenological Sociology*. (Doctoral dissertation).
Boston University, Faculty of Philosophy.

Electronic Media.

Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor. (2008). *Country Reports on Human Rights Practices*. Retrieved from <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrpt/2008/>.

Coy, Maddy. (2010). This body which is not mine. *The notion of the habit body, prostitution and (dis)embodiment Feminist Theory*, 10(1), 61–75. DOI: 10.1177/1464700108100392.

Ditmore, Melissa Hope. (2014). 'Caught Between the Tiger and the Crocodile': Cambodian Sex Workers' Experiences of Structural and Physical Violence. *Studies in Gender & Sexuality*, 15(1), 22–31.
DOI:10.1080/15240657.2014.877726.

Dixon, Tyeesha., & Dixon, Tyrell. (2010). *Human Trafficking and Prostitution: Dispelling Myths. Agape International Missions*. Retrieved from <http://agapewebsite.org/wp-content/uploads/2014/02/Human-Trafficking-and-Prostitution.pdf>.

Farley, Melissa., & Kelly, Vanessa. (2000). Prostitution: A Critical Review of the Medical and Social Sciences Literature. *Women & Criminal Justice* 11(4): 29–64. DOI:10.1300/J012v11n04_04.

Hinton, Devon., Pich, Vuth., Chhean, Dara., & Pollack, Mark. (2004). Olfactory-Triggered Panic Attacks among Khmer Refugees: A Contextual Approach. *Transcultural Psychiatry* 41(2): 155–99. DOI:10.1177/1363461504043564.

- Humphrey, M. Lonya. (2015). *Anti-Sex Trafficking Hysteria, False Narratives and the Rights of Sex Workers*. Retrieved from http://ecommons.udayton.edu/human_rights/2015/ Research Panel.
- Jenkins, Carol. (2005). "Cambodian Sex Workers Conduct Their Own Research." *Research for Sex Work 8*. Retrieved from <http://www.researchforsexwork.com>.
- Kent, A. (2011). Sheltered by dhamma: Reflecting on gender, security and religion in Cambodia. *Journal of Southeast Asian Studies*, 42, 193–209. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1017/S0022463411000014>.
- Leidholdt, Dorchen. (2011). *Presentation to UN Special Seminar on Trafficking, Prostitution and the Global Sex Industry. Coalition Against Trafficking in Women*. Retrieved from <http://www.catwinternational.org/Home/Article/58-presentation-to-un-special-seminar-on-trafficking-prostitution-and-the-global-sex-industry-part-one>.
- Mamun, A. Muhammad. (2012, December 22). *100 Countries and Their Prostitution Policies*. Retrieved from <http://www.representationprostitution.com> 100 Countries and Their Prostitution Policies.
- Maher, Lisa, Julie Mooney-Somers, Pisith Phlong, Marie-Claude Couture, Ellen Stein, Jennifer Evans, Melissa Cockroft, Neth Sansothy, Tooro Nemoto, and Kimberly Page. (2011). Selling Sex in Unsafe Spaces: Sex Work Risk Environments in Phnom Pen. *Cambodia. Harm Reduction Journal* 8(30): 1–10. Doi:10.1186/1477-7517-8-30.
- Masis, Julie. (2014, February 16). *Cambodia: No country for old men*. Retrieved from http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/MD02Ae01.html
- Ministry of Women's Affairs. (2014, February 16). *Laws and national policies responding to women's empowerment and rights*. Retrieved from <http://mwa.gov.kh/en/legal-documents-concerning-women-right>

National AIDS Authority. (2014). Cambodia Country Progress Report: Monitoring *Progress towards the Targets of the 2011 UN Political Declaration on HIV and AIDS*. Retrieved from http://www.unaids.org/sites/default/files/country/documents//KHM_narrative_report_2014.pdf.

United Nations Programme on HIV and AIDS. (2008). *HIV/AIDS Epi.Factsheet*. Retrieved from <http://www.unaids.Org/en/KnowledgeCentre/HrVData/Epidemiology/epifactsh>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางบุษบงก์ วิเศษพลชัย
วันเดือนปีเกิด	17 ตุลาคม 2511
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2533: พยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์นครสวรรค์ ปีการศึกษา 2546: สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2551: พยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ตำแหน่ง	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
ทุนการศึกษา	ปีงบประมาณ 2553: ทุนผู้ช่วยวิจัยโครงการปริญญาเอก กาญจนาภิเษก (คปก.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ผลงานทางวิชาการ	
	บุษบงก์ วิเศษพลชัย. (2556). พรอปรวนบารังชลงโตนเล: ประสพการณ์การคลอดลูกของเมียฝรั่ง ชาวกำมพูชากับการปะทะกันทางวัฒนธรรม. <i>วารสารสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา</i> 32(2), 40 – 65.
ประสบการณ์ทำงาน	2556 – ปัจจุบัน: พยาบาลวิชาชีพ (ช่วยราชการ) สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข 2546 – 2556: พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลนาเกลือ อ.พระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 2533 – 2546: พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

